

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ BİLİM DALI**

**DIYARBAKIR İLİ EĞİTİM VE EMNİYET ÖRGÜTÜ YÖNETİCİLERİNİN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKULLARDA GÜVENLİĞİN SAĞLANMASINDA
YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

DOKTORA TEZİ

Fatih Mehmet HARMANCI

**Ankara
Haziran, 2009**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ BİLİM DALI**

**DIYARBAKIR İLİ EĞİTİM VE EMNİYET ÖRGÜTÜ YÖNETİCİLERİNİN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKULLARDA GÜVENLİĞİN SAĞLANMASINDA
YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

DOKTORA TEZİ

Fatih Mehmet HARMANCI

Danışman: Doç. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ

**Ankara
Haziran, 2009**

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri (Eğitim Yönetimi ve Teftisi) Anabilim Dalında DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Baskan; Prof. Dr. Ali BALCI .....

Üye; Prof. Dr. Meral UYSAL .....

Üye; Prof. Dr. İnayet AYDIN .....

Üye; Prof. Dr. Halil İbrahim BAHAR .....

Üye; Doç. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ .....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../ 2009

Prof. Dr. Ayşe Çakır İLHAN
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Aile, okul, arkadaş, maddi olanaksızlık, kişinin bireysel özellikleri, çocukları suç işlemeye iten etmenler arasında yer almaktadır. Bu nedenle, ailenin çocukları korumasının yanı sıra, okulda da çocukların korunmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Etkili bir öğretimin gerçekleştirilebilmesi için öğretim ortamında öğrenci ve çalışanların kendilerini güven içinde hissetmeleri büyük önem taşımaktadır. Bireyin kendisini güvende hissetmediği ortamlarda etkili ve verimli bir öğretim ve öğrenmenin gerçekleştirilmesi oldukça zordur.

Diyarbakır İlindeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında çalışan yöneticiler ile İl Emniyet Müdürlüğü yöneticilerinin; okullardaki öğrenciler, tüm işgörenler, veliler ve üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilen ve suç unsuru taşıyan okul güvenliği sorunlarına ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşlerini saptamayı amaçlayan bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde problem durumuna, amacına, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde kavramsal çerçeve ve konuyla ilgili araştırmalara, üçüncü bölümde araştırmanın yöntemine, dördüncü bölümde araştırmada elde edilen bulgulara ve yorumlara, beşinci bölümde ise araştırmanın sonuçlarına ve önerilerine yer verilmiştir.

Araştırma sürecince beni oldukça destekleyen, araştırmaya önemli katkılar sunan ve yolumu aydınlatıcı öneriler sunan danışmanım ve hocam Doç. Dr. Yasemin Kepenekci'ye, odasının kapısını her zaman rahatça çaldığım, bilgi ve deneyimini bizimle sınırsız paylaşan ve her zaman yol gösteren hocam Prof. Dr. Ali Balcı'ya; bilgilerinden yararlanmanın yanında her fırsatta moral desteğini ve güleryüzünü esirgemeyen hocam İnayet Aydın'a, değerli görüşleri ve desteğinden yararlandığım hocam Prof. Dr. Meral Uysal'a ve araştırma öncesi ve sırasında her zaman desteğini yanımda gördüğüm İl Emniyet Müdürüm Sn. Zeki Çatalkaya'ya şükranlarımı sunuyorum.

Arastırmada verilerin analizindeki katkılarından dolayı Dr. Abdurrahman Ilgan Hocama, veri toplama aracının gelistirilmesinde degerli katkılar sunan Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ, Yrd. Dr. Hasan Basri Memduhoğlu, Dr. Mustafa Erdem, Dr. Ali Semerci ve Dr. Ramazan Yalçınkaya hocalarıma, anketin uygulamasının yapılmasında büyük katkılar sunan mesai arkadaşlarım Bünyamin Ergişi, Ahmet İdinak, Osman Kılıç ve Aydın Demir'e sevgi ve şükranlarımı sunuyorum. Tezim süresince bana verdikleri güç ve gösterdikleri sabır ve anlayış için sevgili eşim ile oğlum ve kızıma sevgilerimi sunuyorum.

ÖZET

DİYARBAKIR İLİ EĞİTİM VE EMNİYET ÖRGÜTÜ YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKULLARDA GÜVENLİĞİN SAĞLANMASINDA YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

HARMANCI, Fatih Mehmet
Doktora Tezi, Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ
Temmuz, 2009, xvi +222 sayfa

Bu araştırmada, Diyarbakır ilindeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında çalışan yöneticiler ile İl Emniyet Müdürlüğü yöneticilerinin; okullarda gerçekleştirilen ve suç unsuru taşıyan okul güvenliği sorunlarına ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunda; Diyarbakır ilindeki polis sorumluluk bölgesinde yer alan 156 okulda görevli 440 okul yöneticisi ile İl Emniyet Müdürlüğü'nün asayişle ilgili birimlerinde çalışan 113 emniyet yöneticisi yer almıştır. Araştırma grubunda yer alan okul yöneticilerinin 354'ü ve polis yöneticilerinin tamamı (113) araştırmaya katılmaya gönüllü olmuştur.

Araştırmacı tarafından hem eğitim, hem de emniyet örgütü yöneticileri için geliştirilen ölçme aracıyla toplanan veriler SPSS programıyla çözümlenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların değerlendirilmesinde, aritmetik ortalama, yüzde ve frekans kullanılmıştır. Araştırmada alt problemlerin çözümlenmesi için t testi, tek yönlü varyans analizi testi ve Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi $p \leq .05$ olduğu durumlardaki fark anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre okullarda; fiziksel saldırı veya kavga, gözdağı/tehdit, hırsızlık ve bıçak veya kesici cisim bulundurma suçlarının az meydana geldiği, diğer suçların ise hiç meydana gelmediği görülmüştür.

Emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre ise okullarda fiziksel saldırı veya kavga, bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak/bulundurma ve gözdağı/tehdit suçlarının orta sıklıkta meydana

geldiği, hırsızlık, yaralama, uyuşturucu bulundurmak/kullanmak, gasp/yağma, vandalizm, çete ilişkili suç, uyuşturucu dağıtmak ve cinsel taciz suçlarının az meydana geldiği, cinsel saldırı, öldürme, intihara yönlendirme ve ateşli silah/patlayıcı madde taşımak/bulundurmak suçlarının hiç meydana gelmediği görölmüştür.

Eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre okullarda işlenen adli suç olaylarına en çok, okul yöneticisi ve gören ilk personel müdahale etmekte, müdahale ile ailelere bilgi verilmekte, öğretmenler veya rehber öğretmenler tarafından öğrencilere destek ve rehberlik faaliyetleri yapılmaktadır.

Emniyet örgütü yöneticilerine göre okullarda işlenen adli suç olaylarına en çok polis veya okul yöneticileri müdahale etmekte, müdahale ile birlikte diğer öğrenciler olay yerinden uzaklaştırılmakta ve ailelere bilgi verilmektedir.

Eğitim örgütü yöneticileri, okullarda işlenen adli suç olaylarından en çok; okulda görevli öğretmen ve öğrencilerin bildirmesi, emniyet örgütü yöneticileri, okul polisinin bildirmesi ve polis birimlerine başvuran mağdur veya yakınlarının bildirmesi ile haberdar olmaktadır.

ABSTRACT

SAFETY PROBLEMS AND OFFERED SOLUTIONS AT SCHOOLS ACCORDING TO MANAGERS OF EDUCATION AND THE POLICE DIRECTORS IN DİYARBAKIR PROVINCE

Mr. Fatih Mehmet HARMANCI

PhD. Thesis, Department of Educational Administration and Policy

Supervisor: Associate Professor Yasemin KEPENEKÇİ

July 2009, xvi + 222 pages

This research aims to investigate the opinions of Police Directors and School Managers of Elementary and Secondary Level in Diyarbakır Province about security problems that are considered to relate criminality and conducted crimes, as well as their offered solutions to these safety related problems.

Targeted population for this research is; 113 director members of the police at high ranking level who work at public security departments, 440 school managers, who are the members of 156 schools in Diyarbakır Province, where the schools are within the police responsibility districts. 354 school managers and 113 police directors are volunteered to participate in this research.

Researcher collected the data from education and security department managers feedback by means of measurement offered by SPSS software. In terms of evaluation of collected data and their feedback, the metrics of arithmetic mean, percentage and frequency are used. For the dependent problems pertaining to the main research question, t-test (Independent Samples T Test), one way ANOVA and Mann Whitney – U test are used. The level of support to our hypothesis considered remarkably high ($p \leq .05$) so these findings are considered meaningful.

According to conducted research based on the statements of school managers; some crimes such as physical assault and attacks, threatening, theft, owning and keeping knives and sharp blades on the body occurred less,

the remaining type of crimes either not occurred or not reported to the school administrations.

According to police directors crimes conducted at schools are physical assaults and attacks, owning and keeping knives and sharp blades and threatening where these types of crimes frequently occur at schools, where as crimes such as theft, causing injury, drug abuse, serious assaults, vandalism, organized criminal activities, rape and sexual assault, homicide, owning explosive devices type crimes never occurred at schools in Diyarbakır schools.

According to conducted research based on the statements of school managers; crimes committed in schools are mainly prevented by school managers, teachers and the member of school administration. After engagement of these preventers, the cases are reported to parents of students, then counseling, physiological support and required services are provided by the teachers and school administration.

Police directors stated that mostly the police or the school administration engages to the crimes occurred, victim and offender students are kept away from the rest of the school, unrelated students are directed away from the crime scene, and parents of victim and offender students are informed about the case happened.

According to police directors crimes are mainly reported by teachers, students, school managers and members of the school administration. According to school managers crimes are mainly reported by school police, applicants to the police, victims and victim relatives.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	3
Önem.....	4
Sınırlılıklar	5
Tanımlar	6
BÖLÜM II	8
KAVRAMSAL VE HUKUKSAL CERÇEVE	8
Okul Güvenliği Kavramı ve Okul Güvenliği İle İlgili Kuramlar	8
Kontrol Kuramı	9
Okul İklimi Kuramı	10
Toplumsal Çözülme Kuramı	11
Okul Güvenliğinin Kapsamı ve Özellikleri	12
Okul Güvenliği Araştırmaları ve Uygulamaları.....	13
Okul Güvenliğini Tehdit Eden Davranış Çeşitleri.....	18
Cinsel Taciz	18
Cinsel Saldırı	18
Hırsızlık.....	19
Gasp/Yağma	19
Fiziksel Saldırı veya Kavga.....	19
Tehdit.....	20
Öldürme	20
Yaralama	20
İntihara Yönlendirme	20
Tahripçilik (Vandalizm).....	21
Ateşli Silah/Patlayıcı Madde Taşımak	22
Bıçak veya Zarar Verme Amaçlı Kesici Başka Bir Cisim Taşımak.....	23
Alkol veya Yasadışı Uyuşturucu Bulundurmak ve Kullanmak	23
Çete Faaliyetleri	23
Okul Güvenliğini Etkileyen Unsurlar	24
Bireysel Etkenler	25
Akran Grubu	25
Aile	27

Ekonomik ve Sosyal Çevre	28
Okul İklimi	29
Okulun Fiziksel Yapısı ve Fiziksel Tedbirler	31
Medya ve Bilgi Teknolojileri	32
Okul Güvenliğini Sağlama Yöntemleri	34
Okul Güvenliğine İlişkin Fiziksel Düzenlemeler	34
a) Okulun konumu ve yapı olarak tasarımı	35
b) Bahçe veya okul giriş/çıkış noktalarının tasarımı, sayısı, denetimi	35
c) Öğrenci sayısı	36
d) Video kamera	37
e) Metal detektör	38
f) Kıyafet ve tanıtıcı kimliklerin kullanılması	38
g) Okulun ışıklandırılması	39
h) Bölgelerin isimlendirilmesi ve sorumlu personelin belirlenmesi ...	39
i) Günün farklı zamanlarında yaşanan yoğunluğun planlanması	39
Okul Güvenlik ve Kriz Planları	39
Eğitim, Program ve Okul-Aile İşbirliğine Dayalı Çalışmalar İle Rehber Öğretmen veya Psikolojik Danışmanların Çalışmaları	43
a) Bireysel çatışma çözümleri programı	43
b) Akran arabuluculuğu programı	44
c) Mentorluk	44
d) Değerler eğitimi programı	45
e) Üretici eğitim programı	45
f) Sorun çözme programı	45
g) İşbirlikçi eğitim	46
h) Özsaygı eğitimi	46
i) Demokrasi eğitimi ve okul meclisi uygulaması	47
k) Okul sonrası programlar	49
l) Alternatif okul ya da programlar	50
m) Okul-aile işbirliğine dayalı çalışmalar	50
n) Rehber öğretmen ile psikolojik danışmanların çalışmaları	53
Disiplin ve Cezalar	54
Polisiye Önlemler	56
a) Okullarda sabit görevli polis memurları	57
b) Öğretmen olarak polis memurları	57
c) Geniş kapsamlı polis-okul irtibat projeleri	57
Diyarbakır İlinde Okul Güvenliğine İlişkin Bazı Uygulamalar	58
Okullarda Okul Polisi Görevlendirilmesi	58
Okul Geçit Görevlileri	59
Gençlik ve Terörizm Konferansları	59
Çanakkale ve İstanbul Gezisi	60
Ülke Senin Keşfet Projesi	60
Madde Bağımlılığı İle Mücadele Konulu Eğitim Seminerleri	60

BÖLÜM III	62
YÖNTEM	62
Araştırmanın Modeli	62
Çalışma Grubu	62
Verilerin Toplanması	63
Verilerin Analizi	72
BÖLÜM IV	74
BULGULAR VE YORUM	74
Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullar(ın)da İşlenen Suç Olayları ve Bu Olayların Sıklığı	75
Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında İşlenen Suç Olayları ...	75
Kamu okulu, özel okul alt boyutu	75
İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu	78
İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu	80
Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu	82
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu	86
Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Adli Suç Olayları	88
Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okullar(ın)da İşlenen Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli	91
Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli	92
Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli	93
Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullar(ın)da İşlenen Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli	94
Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli	94
Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli	96
Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullar(ın)da Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler	97
Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler	97
Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler .	97
Kamu okulu, özel okul alt boyutu	99
İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu	100
İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu	101
Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu	103
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu	104
Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemlerden genel uygulama ve düzenlemeler	106
Kamu okulu, özel okul alt boyutu	109
İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu	112

İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu.	116
Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu.....	121
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu.....	128
Eğitim örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanması için alınan önlemlerden öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ...	131
Kamu okulu, özel okul alt boyutu.....	134
İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu.	136
İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu.	139
Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu.....	142
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu.....	148
Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanması için alınan önlemlerden öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları	152
Kamu okulu, özel okul alt boyutu.....	153
İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu.	154
İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu.	155
Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu.....	157
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu.....	159
Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanması için alınan önlemlerden okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar....	160
Kamu okulu, özel okul alt boyutu.....	162
İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu.	163
İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu.	164
Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu.....	166
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu.....	168
Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler.....	169
Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar	174
Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek Ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar	174
Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek Ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar	176
BÖLÜM V.....	180
SONUÇ VE ÖNERİLER	180
Sonuçlar	180
Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlişkin Sonuçlar	180
Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekline İlişkin Sonuçlar.	181
Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekline İlişkin Sonuçlar.	181
Okullarda Güvenliğin Sağlanması İçin Alınan Önlemlere İlişkin Sonuçlar	182

Okullarda Güvenliği Sağlamak İçin nerilen Uygulama ve Programlara İlişkin Sonuçlar	188
neriler.....	189
Merkez ve İl Yönetimine İlişkin neriler	190
Fiziksel Düzenlemelere İlişkin neriler	190
Okul Güvenlik ve Kriz Planlarına İlişkin neriler.....	191
Disiplin ve Cezalara İlişkin neriler	191
Okul İklimine İlişkin neriler	191
Rehber ğretmenlere İlişkin neriler	192
Okul-Aile İlişkisine İlişkin neriler.....	192
Okul-Polis İlişkisine İlişkin neriler.....	192
YARARLANILAN KAYNAKLAR	193
EKLER	205
EK 1 Okul Yöneticilerine Uygulanan Anket.....	205
EK 2 Emniyet rgt Yöneticilerine Uygulanan Anket.....	212
EK 3 Anket için Valilik Makamından Alınan İzin Yazısı rneği.....	218
EK 4 Diyarbakır İline Ait Eğitimle İlgili Genel Bilgiler	219
EK 5 Diyarbakır İli Polis Bölgesinde Meydana Gelen Bütün Adli Olayların Diğer Büyük İller İle Karşılaştırması	220
EK 6 Diyarbakır İli Polis Bölgesinde ocukların Karışmış Olduğu Asayiş Olayları	221
EK 7 Diyarbakır İli İl Merkezinde Bulunan İlk ve Orta Dereceli Okullarda Okul İçerisinde Meydana Gelen Olaylar	222

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1.	Kapsamlı Okul Plan Modelleri	41
Çizelge 2.	Eğitim Örgütü Yöneticileri İçin Düzenlenen Ankete Ait Madde-Toplam Korelasyonu Katsayısı ve Değişken Silindiği Takdirde Anketin Alfa Katsayısı Değerleri.....	66
Çizelge 3.	Emniyet Örgütü Yöneticileri İçin Düzenlenen Ankete Ait Madde-Toplam Korelasyonu Katsayısı ve Değişken Silindiği Takdirde Anketin Alfa Katsayısı Değerleri.....	69
Çizelge 4.	Ağırlıklı Aritmetik Ortalamanın Değerlendirme Aralığı	73
Çizelge 5.	Okul Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Suç Olayları ve Bu Olayların Sıklığı	76
Çizelge 6.	Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerine İlişkin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları.....	78
Çizelge 7.	İlköğretim ve Ortaöğretim Okulları Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Analizi Sonuçları.....	79
Çizelge 8.	İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerine İlişkin ANOVA Testi Analizi Sonuçları	81
Çizelge 9.	Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerinin Okuldaki Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları.....	83
Çizelge 10.	Okul Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlişkin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları	87
Çizelge 11.	Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Suç Olayları ve Bu Olayların Gösterilme Düzeyleri	88
Çizelge 12.	Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli İlgili Görüşlerinin Dağılımı	92
Çizelge 13.	Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı....	93
Çizelge 14.	Okul Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	94
Çizelge 15.	Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	96
Çizelge 16.	Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	98

Çizelge 17. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları	99
Çizelge 18. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili İlköğretim ve Ortaöğretim Okulları Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin.....	100
Çizelge 19. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları.....	102
Çizelge 20. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemlerden Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okuldaki Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları	104
Çizelge 21. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları	105
Çizelge 22. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemlerden Genel Uygulama ve Düzenlemelere İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı	107
Çizelge 23. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları.....	111
Çizelge 24. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T- Testi Analizi Sonuçları.....	114
Çizelge 25. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseleri Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları	119
Çizelge 26. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları ..	126
Çizelge 27. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları.....	130
Çizelge 28. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemlerden Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı	132

Çizelge 29. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları.....	136
Çizelge 30. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları.....	138
Çizelge 31. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları	141
Çizelge 32. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları ..	147
Çizelge 33. Okullarda Güvenliği Sağlamak İçin Uygulanan Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları	151
Çizelge 34. Okul Yöneticilerinin Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler İçerisinden Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı.....	152
Çizelge 35. Okulda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları.....	154
Çizelge 36. Okulda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları.....	155
Çizelge 37. Okulda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek, Teknik ve Diğer Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları	156
Çizelge 38. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İçin Uygulanan Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları	157
Çizelge 39. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İçin Uygulanan Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları	160
Çizelge 40. Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler İçerisinden Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı	161

Çizelge 41. Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar Konusunda Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları.....	162
Çizelge 42. Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları.....	163
Çizelge 43. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar Konusunda İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları.....	165
Çizelge 44. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları.....	166
Çizelge 45. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları	168
Çizelge 46. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler İle İlgili Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı.....	170
Çizelge 47. Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar	174
Çizelge 48. Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar	177

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi ile amaçları, önemi, sınırlılıkları ve tanımlar verilmektedir.

Problem

Suç, tarih boyunca tüm toplumlarda değişik boyutlarda görülen sosyal bir olgudur. Bu olgu, sosyal yaşamın bir sonucu olduğundan suçun algılanış biçimi, hangi eylemlerin suç sayılması gerektiği, suç işleyen kişilere karşı hangi yaptırımların geliştirileceği gibi sorunlara her toplumun hukuk sisteminde farklı farklı çözümler getirilmeye çalışılmıştır. Hukuksal bir olay olduğu kadar toplumsal bir olay da olan suç, çoğu zaman çeşitli etkenlerin sonucu meydana gelen sosyal ortamların ürünüdür. Alfieri'nin "suçu cemiyet hazırlar, fert işler" (Akt:Saldırım, 2002, 279) ve Halman'ın (2003, 21) "Ben suçluyum! Sen suçlusun! O suçlu! Biz suçluyuz! Siz suçlusunuz! Hepimiz suçluyuz! Çocuk ve suç bir araya gelmişse suçlu çocuk değildir toplumdur, yetişkinlerdir, eğitenler daha doğrusu eğitemeyenlerdir. Yönetenlerdir, bozuk yönetenlerdir" sözleri biraz iddialı olarak kabul edilse de yerinde saptamalar olarak değerlendirilebilir.

Tüm toplum bireylerinin, özellikle de çocukların suça karşı korunması gerekir. Çocuğun suçlardan korunmasına yönelik çalışmalar tüm toplumu kapsayabileceği gibi sadece aile, okul, iş çevresi ve boş zamanların geçirildiği çevreyi de içerebilir.

Bilindiği gibi çocuklar gelişim sürecinde aileden sonra en fazla zamanlarını okulda geçirmektedirler. Ayrıca hem akademik eğitimleri, hem de karakter eğitimlerinin büyük bölümünü okulda geçirmektedirler (Kızmaz, 2004, 304; Şişman, 2004; Özdemir, 2002, 39). Aile, okul, arkadaş, maddi olanaksızlık, kişinin bireysel özellikleri vb. çocukları suç işlemeye iten etmenler arasında yer almaktadır (Özer, 2006,19-25). Bu nedenle, ailenin

çocukları korumasının yanı sıra okulda da çocukların korunmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Etkili bir öğretimin gerçekleştirilebilmesi için öğretim ortamında öğrenci ve çalışanların kendilerini güven içinde hissetmeleri büyük bir önem arz etmektedir. Bireyin kendisini güvende hissetmediği ortamlarda etkili bir öğretim ve öğrenmenin gerçekleştirilmesi çok zordur.

Bununla beraber Verdugo ve Schneider (1999) okullarda yaşanan, şiddet, zorbalık ve suç unsuru olayların öğrenciler ve okul çalışanları açısından risk oluşturduğunu ve pek çok ailenin çocuklarının güvenliği hakkında endişe duymasına neden olduğunu belirtmektedir (Akt: Özer, 2006,4)

Evrensel bir sorun olan okul güvenliği ile ilgili Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 2001 yılında 12–18 yaş gurubu çocuklar üzerinde yapılan bir araştırmada okul döneminde meydana gelen olaylardan okul içinde olanların okul dışında olanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrencilerin zamanlarının sadece %25'ini okulda geçirmelerine karşın 12–18 yaş grubu öğrencilere karşı işlenen suçların %55'i okulda veya okula gidip gelirken işlenmektedir (Gotfredson, Gotfredson, Payne ve Gotfredson, 2005, 413). Yine ABD'de her gün ortalama 160.000 öğrencinin okulda kendisine okul arkadaşları tarafından şiddet uygulanacağı korkusu ile okula gitmediği düşünülmektedir (Coy, 2001).

Okullarda ciddi ölçülere varan hasarlarla sonuçlanan okul tahripçiliği nedeniyle, ABD'deki okullarda örneğin 1969'da 100 milyon dolar, 1970'de 200 milyon dolar, 1973 'te 260 milyon dolar, 1975'te 550 milyon dolar, 1977'de 600 milyon dolar tutarında hasar meydana gelmiştir (Goldstein, 1996:35-45 Akt: Özen, Gülaçtı ve Çıkılı, 2004, 145).

Kanada'da 1997 yılında polise bildirilen ve 12–17 yaş arasında gençlerin işlediği şehirlerdeki şiddet suçlarının % 50'sinin okul içi ve çevresinde meydana geldiği saptanmıştır (Shaw, 2006, 21).

Japonya'da ilkokullarda %2 oranında, orta dereceli okullarda %30 ve liselerde %37 oranında öğrencilere, personele ve okul mallarına karşı şiddet olaylarının olduğu bildirilmiştir (Shaw, 2006,21).

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Çocuk ve Gençlerdeki Şiddeti Araştırma Komisyonu 2006 yılında “Türkiye’de orta öğretim kurumlarına devam eden öğrencilerde şiddet ve şiddeti etkileyen etkenlerin saptanması” amacıyla yaptırdığı bir araştırmada gençlerin yüzde 15,6’sı sigara kullandığını ve yüzde 6,2’si kumar, yüzde 22,4’ü şans oyunu oynadığını belirtmişlerdir. Ayrıca her 12 gençten biri de çete üyesi olduğunu belirtmiştir (Hürriyet, Zaman ve Sabah Gazeteleri, 09.07.2007)

Okullarda yaşanan bu türden olaylar okulların eğitim amaçlarını gerçekleştirmelerinde engel olabilmektedir. Bu bağlamda okullarda eğitim etkinliklerinin istenen düzeyde gerçekleşmesi ve hedeflerine ulaşması için öğrencilerin ve okul çalışanlarının kendilerini güvende hissettikleri bir eğitim ortamının sağlanması gerekmektedir (Güven ve Dönmez, 2002, 59).

Yukarıda da belirtildiği gibi, araştırmalar okullarda güvenliğin yetersiz olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Ancak ülkemizde okul güvenliği üzerine yapılan araştırmaların (Dönmez, 2001; Güven, 2002; Dönmez ve Güven, 2002; Kepenekci ve Özcan, 2002) sayı ve kapsam olarak yeterli olduğu söylenemez. Bu araştırma ile bu eksikliğin giderilmesine katkıda bulunmaya çalışılacaktır. Bu araştırmanın problemini eğitim ve emniyet örgütleri yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin görüşleri ile okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin önerileri oluşturmaktadır.

Amaç

Araştırmanın amacı Diyarbakır İli’ndeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında çalışan yöneticiler ile İl Emniyet Müdürlüğü yöneticilerinin; okullarda öğrenciler, tüm işgörenler (öğretmenler, yöneticiler ve diğer çalışanlar), veliler ve üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilen ve suç unsuru taşıyan okul güvenliği sorunlarına ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşlerini saptamaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerine göre okullar(ın)da;

- a) Okullar(ın)da hangi suçlar, ne sıklıkta işlenmektedir?
- b) Okullar(ın)daki suç olaylarından ne şekilde haberdar olunmaktadır?
- c) Okullar(ın)daki suç olaylarına karşı ilk müdahale nasıl olmaktadır?
- d) Okullar(ın)da güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemler nelerdir?

2) Okullarında işlenen suç türleri ve okullarında güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemlere ilişkin eğitim örgütü yöneticilerinin görüşleri,

- a) Çalıştığı okulun türüne ve düzeyine (Kamu-özel; ilköğretim-ortaöğretim; ilköğretim-genel lise- anadolu-fen lisesi- meslek/teknik lise)
- b) Okulun büyüklüğüne (öğrenci sayısı)
- c) Okulların bulunduğu yerdeki suç olaylarının yaşanma sıklığına göre farklılık göstermekte midir?

3) Eğitim ve emniyet örgütü yöneticileri, okul güvenliği alanında yaşanan sorunlarla baş etmek ve okulda güvenliğini sağlamak için ne tür uygulamalar ve programlar önermektedir?

Önem

Bilindiği gibi okul ortamı öğrenciler için sadece akademik anlamda eğitim ve öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği bir öğretim kurumu değildir. Okullarda öğrenciler yaşatları ile iletişime girmeyi, öğretmenleri ve diğer bireyler ile ilişkilerinin sınırlarını ayarlamayı, sorumluluklar almayı, arkadaş gruplarına ve grup etkinliklerine katılmayı öğrendikleri gibi, başarıları ve başarısızlıkları yaşar, uyumu ve uyumsuzluğu öğrenir, kısaca içinde yetiştiği okulun bir üyesi olarak karşılaşabileceği çeşitli durumlarda okula özgü becerileri, tutum ve davranışları ve değerleri öğrenir ve ona göre hareket eder.

Bu anlamda olumsuz dış etkilerin azaltılarak donanımlı ve mutlu bir gençlik yetiştirmek için tüm topluma olduğu gibi eğitim örgütü ve emniyet örgütü yöneticilerine büyük görevler düşmektedir. Gençliğin korunması ve onlara güvenli yaşam alanları sağlanması, bir arada bulundukları ortamlarda birbirlerine olumsuz etkilerin en düşük seviyeye indirgenmesi, modern bir ülkede devletin birçok kurumunun üzerinde çalışması gereken bununla birlikte farklı boyutları ve özellikleri olan bir durum olarak görülmektedir.

Son yıllarda, Türkiye’de ve dünyada özellikle medya aracılığı ile okullarda yaşanan suç olaylarına ilişkin haberlere çokça tanık olunmaktadır. Buna karşın Türkiye’de okulların güvenliğine ilişkin mevcut durumu bilimsel verilerle ortaya koyan çalışmaların sınırlı olduğu da görülmektedir. Bunun yanında güvenliğin uygulayıcıları olan emniyet örgütünün ilgili birim personeli ile yapılmış bir araştırma ülkemizde hiç bulunmamaktadır. Konunun tarafları olan hem emniyet hem de eğitim örgütü çalışanlarının konu ile ilgili görüşlerini ortaya koyacak olan bu çalışma ile bu açığın giderilmesi ve okullarda suç önleme programlarına zemin oluşturulacak verilerin elde edilmesi ile bu konuda yapılacak ileri araştırmalara ışık tutulması umulmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, okullarda yaşanan adli suç olaylarına karşı güvenliğin sağlanması ile sınırlıdır. Okullarda güvenliği tehdit eden doğal afetler veya sağlık ve temizlik gibi konulardan kaynaklanan tehlike durumları ile öğrenciler arasında gerçekleşen ve çoğu suç unsuru taşımayan zorbalık olayları araştırma kapsamına alınmamıştır. Okullarda yaşanan adli suç olayları, kim tarafından ve kime karşı işlendiğine bakılmaksızın, hakkında resmi işlem yapılsın veya yapılmıyın araştırma kapsamına alınmıştır.

Ayrıca araştırma Diyarbakır ili Büyükşehir belediyesi sınırları içinde polis sorumluluk bölgesinde görev yapan asayişle ilgili birimlerde çalışan emniyet örgütü yöneticileri ile 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde bu ildeki kamu ve özel ilköğretim okulu ve liselerde görev yapan okul yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcısı) konuya ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramlara ait tanımlamalar aşağıda verilmiştir.

Okul. 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde faaliyet gösteren kamu ve özel ilköğretim okulları ile liselerdir.

Eğitim yöneticisi. 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde Diyarbakır İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan kamu ve özel ilköğretim okulu ve liselerde görev yapan müdür ve müdür yardımcılarıdır.

Eğitim işgöreni. 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan kamu ve özel ilköğretim okulu ve liselerde görev yapan yöneticiler, öğretmenler ve diğer çalışanlardır.

Emniyet yöneticisi. Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde asayiş ile ilgili birimlerde (Asayiş Şube Müdürlüğü, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlar İle Mücadele Şube Müdürlüğü, Çocuk Şube Müdürlüğü, Haber Merkezi, merkez ilçe emniyet müdürlükleri ve polis merkezi amirlikleri) görevli her rütbeden yönetici görevinde bulunan Emniyet Teşkilatı personelidir.

Okul güvenliği. Okuldaki görevli ve eğitim gören bireylerin okul içinden veya dışından gelebilecek her türlü adli suç olaylarından korunmasıdır.

Kamu ilköğretim okulu. 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki 6–14 yaş grubundaki çocukların devam ettiği sekiz yıllık okullardan oluşan, parasız eğitim veren, temel eğitim öğretim kurumlarıdır.

Özel ilköğretim okulu. 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile ve bu kanun gereği yürürlüğe konan yönetmelik ve yönergelerle göre, T.C. uyruklu gerçek ve tüzel kişilerce açılıp Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimi altında 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde faaliyet gösteren ilköğretim kurumlarıdır.

Kamu lise. Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde genel ortaöğretim içinde yer alan genel liselerdir.

Meslek-teknik lisesi. Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde genel ortaöğretim içinde yer alan endüstri meslek liseleri, kız meslek liseleri, ticaret meslek liseleri, imam hatip liseleri ve sağlık meslek liseleridir.

Andolu-fen lisesi. Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde genel ortaöğretim içinde yer alan anadolu liseleri, fen liseleri, anadolu imam hatip liseleri, anadolu teknik liseleri, anadolu güzel sanatlar liseleri, anadolu öğretmen liseleridir.

Özel lise. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile ve bu kanun gereği yürürlüğe konan yönetmelik ve yönergelerle göre, T.C. uyruklu gerçek ve tüzel kişilerce açılıp Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimi altında Diyarbakır ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde faaliyet gösteren ortaöğretim kurumlarıdır.

Adli Suç. Türk Ceza Kanunu tarafından yasaklanan ve devlet tarafından cezalandırılan davranışlardır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL VE HUKUKSAL CERÇEVE

Bu bölümde ilk olarak, okul güvenliği kavramı ve okul güvenliği ile ilgili kuramlar hakkında bilgi sunulacak, daha sonra okul güvenliğinin kapsamı ve özellikleri, okul güvenliği araştırmaları ve uygulamaları, okul güvenliğini tehdit eden davranış çeşitleri, okul güvenliğini etkileyen unsurlar, okul güvenliğini sağlama yöntemleri ile Diyarbakır İli okul güvenliği uygulamaları incelenecektir.

Okul Güvenliği Kavramı ve Okul Güvenliği İle İlgili Kuramlar

Literatürde okul güvenliği ve güvenli okul kavramları ile ilgili çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Dönmez (2001, 64) okul güvenliğini “öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleri”, Güven (2002, 68), “okulda öğrenme için uygun bir ortam yaratılması” olarak tanımlamışlardır.

Kanada'nın batısında bir eyalet olan British Columbia'nın Eğitim Bakanlığı (British Columbia) (2000) ile Hernandez ve Seem (2004), Stephens (1995), Bucher ve Manning (2005), Wanat (1996) ve Caulfield (2000) ise okul güvenliği tanımı yerine “güvenli okul” ifadesini kullanmışlardır. British Columbia (2000) ile Hernandez ve Seem (2004) güvenli okulu, okuldaki bireylerin okulun içinden veya dışından gelebilecek her türlü tehlike ve zarardan kendini güvende hissettiği okul olarak tanımlamışlardır. Caulfield (2000) güvenli okulu, öğrencilerin ve çalışanların şiddet olaylarına uğrama olasılıklarının az olduğu, eğitim çalışanlarının zamanlarını disiplin konularından çok eğitim işlevinin yerine getirilmesine ayırdıkları, herkesin kendini önemli hissettiği ve öğrenme için öğrencilere anlamlı fırsatların sağlandığı okul olarak tanımlamıştır.

Stephens (1995), Wanat (1996) ile Bucher ve Manning (2005) ise güvenli okulu, okul iklimi kapsamında değerlendirmişlerdir. Stephens'e göre (1995) güvenli bir okul, davranış beklentilerinin açıkça iletildiği, sürekli ve adil bir şekilde uygulandığı, her öğrencinin önemsendiğı, öğrencilerin ve öğretmenlerin gözdağı ve korku olmadan, sıcak ve içten bir ortamda öğrenebilecekleri ve öğretebilecekleri bir yerdir (Akt: Özer, 2006). Bucher ve Manning (2005) güvenli okulu, öğrencilerin, öğretmenlerin, çalışanların ziyaretçilerin ve yöneticilerin olumlu ilişkiler içerisinde olduğı okul olarak tanımlamıştır. Wanat'a göre (1996,122) güvenli okul, öğrencilerin akademik becerilerini en iyi şekilde geliştirebilecekleri ve zenginleştirilmiş programlarda yer alan öğretim programı dışındaki etkinliklerden zevk alabilecekleri iklime sahip bir okuldur.

Bu tanımlardan yola çıkarak güvenli okul, okuldaki bireylerin olumlu düşünce ve iletişim içinde, birbirine güvenen, içerden ve dışardan gelecek tüm tehlikelerden uzak ve bu yönde bir endişe duymadan akademik eğitimlerini gerçekleştirebildikleri okul olarak da tanımlanabilir.

Okul güvenliğini açıklamaya yönelik birçok farklı kuram olmasına karşın, çalışmalarda üç kuram ön plana çıkmaktadır (Welsh, Grene ve Jenkins, 1999, 74). Bunlar (Işık, 2004, 155);

- a) Kontrol kuramı,
- b) Okul iklimi kuramı,
- c) Sosyal çözölme kuramı.

Okul güvenliğiyle ilgili yapılan çalışmalarda bu kuramların göz önünde bulundurulması gerekir. Çünkü bu kuramların her biri okul güvenliğine ilişkin farklı açıklamalar getirmektedir. Bu kuramlar aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Kontrol Kuramı

Kontrol kuramına göre, okullardaki şiddet olaylarının temelinde toplumsal ve kültürel etkililiğin zayıflığı yatmaktadır. Toplumsal ve kültürel değerlerin aile ve okul gibi kurumlarca çocuklara yeterince aktarılamaması

okuldaki şiddet olaylarının en önemli nedenlerinden biridir. Kontrol kuramına göre güvenli okul ancak (Welsh ve diğeri, 1999, 75);

1. Geleneksel amaçlara bağlılık,
2. Diğeri kimselerin haklarına saygı,
3. Toplumsal etkinliklere katılım,
4. Toplumsal normlara inanma koşullarının sağlanması ile gerçekleştirilebilir.

Geleneksel değerlerden uzaklaşma durumunda bireylerin davranışlarını kontrol edecek araçlar olarak yasalar ve kişilerin bireysel tercihleri söz konusudur. Yasalar ve bireysel tercihler geleneksel değerlerce desteklenmediği zaman insanı istenene yönlendirmeye ve ulaştırmaya her zaman yeterli olamamaktadır. Bu kurama göre okul, toplumsal kontrolü sağlamaya yönelik en önemli araçtır. Yetenekleri açısından yetersiz olan öğrenci okulda başarısız olabilir ve bu başarısızlık da çocuğun okula karşı yabancılaşmasına yol açabilir. Bu yüzden okullarda öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkaracak etkinliklere önem verilmelidir. Her bir öğrencinin belli bir kapasiteye sahip olduğuna inanmak önemli bir başlangıçtır (Işık, 2004, 156).

Okul İklimi Kuramı

Okul iklimi kuramı okulun sağlıklı ve açık bir iklime sahip olmasıyla okulun güvenliği arasında doğru bir ilişki olduğunu kabul eder (Işık, 2004, 156). Zorba'ya göre (2009,1) okul iklimi, okulun kişiliği olarak düşünülebilir ve onu başka okullardan ayıran iç özelliklerin bütünüdür. Okul iklimi, okuldaki formal ve informal gruplar tarafından etkilenir ve onları etkiler.

Okul ne kadar sağlıklı ve açık bir iklime sahipse o derece güvenli bir okuldur. Okulda olumsuz bir iklimin varlığı söz konusu ise, bu okulun güvenliği de o derecede zayıf olacaktır (Verdugo, 1999, 169).

Özkan'a göre (2009) sağlıklı bir iklime sahip okul pozitif bir yerdir, yöneticiler diğeri çalışanlarla olumlu ve mesleki anlamda destekleyici bir ilişki içindedir ve müdür okul gelişimine katkıda bulunacak kaynakları sağlar.

Sergiovanni (1991, 221) okul iklimini belirlemeye yarayan genel olarak kabul gören yedi göstergeyi, kuralları uygulamada tutarlılık, sorumluluk alma, standartlar, ödüller, örgütsel açıklık, destek ve dostça ilişkiler ile liderlik şeklinde belirtmiştir.

Anderson (1982) okul iklimi araştırmasında kullanılan kavramları incelediği araştırmasında bunların ortak özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamıştır (Akt: Özkan, 2009):

- a) Okullar iklim diye isimlendirilen, fakat her birinin kendine özgü olan bir olguya sahiptirler.
- b) Farklılıklar hem karmaşıktır hem de onları ölçme ve tanımlama zordur.
- c) İklım öğrencilerle ilgili çıktıları (bilişsel, duygusal, değer, kişisel gelişim) ve tatmini etkiler.
- d) İklım sınıftaki süreç ve öğrenci özelliklerinden etkilenir.
- e) İklımın etkilerini anlamak, öğrenci davranışlarının tahmini ve anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Toplumsal Çözölme Kuramı

Toplumsal çözölme kuramına göre okul toplumun aynasıdır ve okulların daha güvenli yerler olmaları isteniyorsa, önce toplum ve aile güvenli olmalıdır. Çünkü okul güvenliği, toplum güvenliği ve aile güvenliğin toplamıdır (O'Reilly ve Verdugo, 1999, 157).

Bu kuram, okul güvenliğinin okulun içinde bulunduğu toplumun güvenliğinden bağımsız olarak ele alınamayacağı varsayımına dayanmaktadır. Okul, içinde bulunduğu toplumun bir parçasıdır. Toplumda görülen her türlü olumsuzluk, okulu da aynı şekilde etkileyecektir. Suç oranı yüksek olan bir toplumda, okuldaki suç oranı da aynı şekilde yüksek olacaktır (Işık, 2004, 157). Bu yüzden okulların güvenliğini sağlamak için önce toplumun ve ailenin güvenli olmasını sağlamak gerekmektedir.

Okul Güvenliğinin Kapsamı ve Özellikleri

Öğrencilerin ya da diğer okul personelinin okula gitmek amacıyla evinden ayrılmasından başlayarak tekrar evine gelinceye kadar geçen tüm aşamaları içeren okul güvenliği üzerine yapılan araştırmalarda, güvenli okulun özellikleri okul güvenliği amacıyla temel alınan yaklaşımlara göre farklılık göstermektedir. Bazı çalışmalarda okul güvenliğinin özellikleri okul iklimi kapsamında değerlendirilmiş ve daha çok ilişkiler üzerinde odaklanmış, diğer bazı çalışmalarda okulun yapısal durumu veya program boyutu ön plana alınmıştır. Bütün bu çalışmalar göz önünde bulundurarak “güvenli okulun özellikleri” aşağıdaki gibi sıralanabilir (Shaw, 2006, 27; Işık, 2004, 157; Neeley, 2003, 41-42; Rotondo, 1993 ,1-5; Hernandez ve Seem, 2004, 257-260; Kirk ve Ward, 1998, 5-7):

1-Okulda saygı, dürüstlük ve nezaket kurallarının olduğu bir iklim hâkimdir, bunu destekleyici etkinlikler eğitim programında ve sosyal faaliyetlerde yerini alır.

2-Öğrencilerin ve okul çalışanlarının hedefi akademik başarı üzerine odaklanmıştır, öğrencilere sosyal gelişmeler ve başarı elde etme fırsatları sağlanır.

3-Her seçeneği ve yolu görebilmeleri için kişisel düzeyde öğrencilerle konuşulur, kabul görebilecek örnekler kendilerine gösterilir ve sağlanır, rahat ve olumlu bir okul ve öğrenim çevresi öğrenciler için yaratılır. Okul yönetimi ve çalışanları öğrencilerin ihtiyaç, beklenti ve bireysel özelliklerine karşı duyarlıdır.

4-Öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konularda bilgi sahibi olmalarına izin verilir, tüm öğrencilere adaletli ve eşit bir şekilde davranılır ve öğrencilerin okul kaynaklarından yararlanmalarında yine bu eşitlik ve adalet ilkesi göz önünde bulundurulur.

5-Okul kuralları ve okuldaki sorunlarla ilgili öğrencilerin aileleri bilgilendirilir, ailelerle okul yönetimi arasında etkili bir iletişim kanalı vardır, okul etkinlikleri ve yönetimine öğrencilerin ve ailelerin katılımı yüksek düzede sağlanır,

6-Ortaya çıkan okul güvenliği ile ilgili istenmeyen durumda okul yönetimi, aileler ve öğrencilerin de işbirliğini sağlayarak sorunları çözer.

7-Disiplin kuralları ve süreçleri açık ve nettir, öğrenciler ile okul çalışanlarına duyurulur ve taviz vermeden uygulanır.

8-Suçluya adil davranılır, suç işlemiş ve suça bulaşma riski olan öğrencilerin sorun ve ihtiyaçlarının çözümü için gerekli destek ve kendisine uygun yardım ve danışma yapılır.

9-Okul binasının yapısı, düzeni ve temizliği öğrencilerin ve okul çalışanlarını güdüleyicidir.

10-Okul sınırları fiziki olarak kontrol altındadır, okula giriş ve çıkışlar en az sayıda ve kontrol edilebilecek düzeydedir. Ziyaretçiler kontrollü olarak okulda onlar için belirlenen yerlere alınır, okula gelen ziyaretçilerin kimlikleri, amaçları ve konumları okul yönetimince bilinir, bütün bu tedbirler teknik donanımlarla (Kamera, üst arama cihazları, ışıklandırma vb.) desteklenir.

11-Acil durumlarda herkesin görevlerini belirleyen planlar hazırdir, herkes kendi sorumluluğunu yerine getirir, tüm bireyler ve çevre sağlam bir şekilde destek verir ve bunu sürdürür.

12-Öğrenciler ve okul çalışanları güvenlikle ilgili kuşkulu durumlar hissederse bu durumu hemen rapor eder.

13-Okul güvenliği ile ilgili konularda gerekli tedbirlerin alınmasında polis ile yakın bir işbirliği sağlanır, şüpheli kişiler gecikmeden polise bildirilir.

Okul Güvenliği Araştırmaları ve Uygulamaları

Güvenli ve suç ortamından uzak ortamlarda eğitim alarak yetişen öğrencilerin yetişkin olduklarında suça daha az yöneleceği düşünülebilir. Nitekim okul güvenliği, son yılların en önemli sorunlarından biri olarak kabul edilmiş ve farklı ülkelerde bu konu üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır.

1980'li yılların başında ABD'de çocuk mahkemeleri ve çocuk suçluluğunun önlenmesinden sorumlu "The Office of Juvenile Justice and

Delinquency Prevention” tarafından 15 şehirdeki 18 farklı okulda çocuk suçluluğunun önlenmesi projesi kapsamında okullarda suç önleme açısından risk gurubu olarak belirlenen gençlere davranış değıştirme ve rehberlik tekniklerinin uygulandığı bir çalışma yapılmıştır. 1987 yılında Gottfredson tarafından bu okullar üzerinde yapılan bir araştırma sonucunda belirtilen tekniklerin uygulandığı bazı okullarda suç oranının belirgin bir düşüş gösterdiği saptanmıştır (Kepenekci ve Özcan, 2002, 272).

Mayer, Butterworth, Nafpaktitus ve Sulzer-Azarof (1983) tarafından yapılan uygulamada bir grup okul işğöreni, okulda vandalizmi ve kargaşayı azaltacak davranış stratejilerini kullanmak üzere yetiştirilmişlerdir. Bu çalışanlar edindikleri bilgiler ışığında okul çapında öğrencilere vandalizme ve kargaşaya alternatif olacak davranışları üç yıl boyunca öğretmişlerdir. Uygulamanın sonucunda okuldaki şiddet olaylarında anlamlı bir azalmanın olduğu görülmüştür (Kepenekci ve Özcan, 2002, 273).

ABD’de Program Development Evaluation tarafından yapılan bir çalışmada ise karşılaştırmalı bir araştırma yürütülerek, suçluluğu önleme tekniklerini uygulayan ve uygulamayan liseler karşılaştırılmıştır. İki yıllık bir araştırmanın sonunda çocuk suçluluğu önleme tekniklerini uygulayan liselerde öğrencilerin suç işleme oranlarında (Disiplin suçu, uyuşturucu kullanımı ve diğer suç davranışları) anlamlı bir düşüş olduğu saptanmıştır (Gottfredson, Rickert ve Advani’den (1985) akt: Kepenekci ve Özcan, 2002, 273).

Olweus (1995) ve Hopf (2001) tarafından yapılan çalışmalarda okulda sosyal becerilerin ve çatışmaları çözme becerilerinin geliştirilmesi konusu üzerinde durulmuştur. McMahon (2000) ve Schick ve Cierka (2003) okul programlarının suç ve şiddeti önlemeye katkısı üzerine araştırmalar yapmışlardır (Stevens ve diğerleri, 2006, 39).

Avustralya’da 1996 yılında Mughord ve Nelson tarafından yapılan bir araştırmada ise “küresel düşün, yerel uygula” deyiminden yola çıkarak Avustralya genelinde bütün şehirlerde suç ve şiddetin önlenmesi ile ilgili iyi örnekler belirlenmiş ve diğer uygulayıcılara örnek olması için yayımlanmıştır.

Keney ve Watson (1996, akt: Kepenekci ve Özcan, 2002, 273) okulun güvenliğini sağlamada öğrencilere yetki verilmesi konusunda çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda araştırmacılar kendilerine yetki verilen öğrencilerin okulun güvenliğini sağlama işini bir misyon olarak algıladıklarını ve bu görevi yerine getirmek için var güçleri ile çalıştıklarını saptamışlardır.

ABD Ulusal Eğitim Dairesi (U.S. Department of Education) tarafından ilk olarak 1999 yılında ABD kamu okullarında suç ve güvenlik araştırması yapılmıştır. Bu araştırma daha sonra her yıl geliştirilerek devam ettirilmiştir. Araştırmada okulların güvenliğine ilişkin uygulamalar ve programlar, okullarda güvenliğin sağlanmasına aile ve toplumun katılımı, bu konuda öğretmen eğitimi, okullarda meydana gelen suç ve şiddetin sıklığı ve bu eylemlere karşı alınan disiplin eylemleri araştırılmıştır (Miller ve Chandler, 2004).

Kimber ve Sandell (2001) İsveç'te, Forster, Sundell, Melin, Morris ve Karlberg (2005) ise Fransa'da davranış sağaltımı ve sosyal becerilerin geliştirilmesi uygulamalarını da içeren risk faktörleri üzerine çalışma yapmışlardır. Karp ve Breslin (2001) ile Karp ve Guetling (2004) ise, bireysel araçlar üzerinde durmuş ve bazı liselerde görev yapan öğretmenlere “yüz yüze” adını verdikleri yöntemi öğretmiştir (Stevens, Kessler ve Gladstone 2006, 39).

Hollanda'da Embry (2002) tarafından yapılan başka bir çalışmada ise “iyi davranış oyunu (Good behavior game)” üzerinde durulmuştur. Bu çalışma dikkat eksikliği, zarar verme alışkanlığı ve hiper aktif özelliği olan yedi-dokuz yaş arasındaki çocuklara uygulanmıştır (Stevens ve diğerleri, 2006, 39).

2003 yılında İsrail'de dördüncü sınıftan 11'inci sınıfın sonuna kadar olan öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada, İsrail genelinde bütün okullarda suç ve şiddet araştırılmış ve araştırma sonunda daha küçük yaştaki öğrencilerin daha büyük yaştaki öğrencilere göre kendilerine uygulanan suç ve şiddeti daha fazla bildirdikleri belirlenmiştir (Zeira, Asoor ve Benbenisthy, 2003).

Kanada 12–18 yaş arasında yapılan bir araştırma okul içindeki olay seviyesinin okul dışından daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Okuldan uzaklaştırılan veya okula devam etmeyen öğrencilerin daha fazla olay çıkardığı ve olayları bildirmediği saptanmıştır (Shaw, 2006, 19).

Bu kapsamda Türkiye’de 26–28 Haziran 2002 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) güvenli bir okul ortamının oluşturulması amacıyla başlattığı Çocuk Dostu Okul Projesi ile okulların şiddetten arındırılarak, güvenli, olumlu ve öğrenmeye uygun bir ortam haline getirilmesini amaçlamaktadır (MEB1, 2008). MEB ve UNICEF işbirliği ile 28–31 Mart 2006 tarihlerinde “I. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu” ile de okullarda çevresinde şiddete konusunda bir kamuoyu oluşturmak ve bunun sonucunda bir eylem planı geliştirmek amacıyla düzenlenmiştir (MEB2, 2008). Bunun sonucunda 2006 yılı Eylül ayında “Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi Ve Azaltılması Strateji Ve Eylem Planı” hazırlanmıştır. Eylem planında yönetim süreçleri, öğretmenler ve yöneticiler, öğrenci, eğitim ortamı ve çevresi ile aile olmak üzere beş müdahale alanı belirlenmiştir (MEB3, 2008).

Türkmen (2004) ve Özer (2006) de okul güvenliğine ilişkin yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin okul güvenliği hakkındaki görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Türkmen (2004) Antalya ilinde beş ortaöğretim kurumunda 707 öğrenciye uyguladığı anket yardımı ile öğrencilerin fiziksel, sosyal ve psikolojik güvenliğe ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda; erkek öğrencilerin bayanlara göre daha fazla fizikel güvenlik problemi yaşadıkları, büyük okullarda küçük okullara göre daha fazla güvenlik probleminin yaşandığı, okullarda çıkan kavgaların en önemli sebebinin kendini kabul ettirmeye çalışan öğrenciler olduğu saptanmıştır.

Özer (2006) Malatya ilinde 45 ilköğretim okulunda 2511 öğrenciye uyguladığı anket yardımı ile öğrencilerin okul güvenlik algılarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda; resmi ilköğretim okulları öğrencilerinin özel ilköğretim okulları öğrencilerine göre, okula bıçak, ustura gibi aletler getirilmesi, okul eşyalarına zarar verilmesi ve bazı öğrencilerin diğer öğrencilere saldırıda bulunması görüşlerine daha fazla katıldıkları ve erkek

öğrencilerin kız öğrencilere oranla okula bıçak, ustura gibi aletler ile cinsel içerikli dergi, gazete ve CD getirdikleri görüşlerine daha fazla katıldıkları görülmüştür.

Ülkeler kültürel, ekonomik, sosyal özelliklerine göre okulda güvenliğin sağlanması için değişik programları uygulama yoluna gitmektedirler. Bu programların ortak özellikleri şunlardır (Shaw, 2006, 19):

- Okul emniyetini ön plana çıkaran planlamalar yapmak,
- Okul güvenliğini tehlikeye düşürenlerin ve bundan etkilenenlere yönelmek ve buna göre okul emniyeti kavramını geliştirmek,
- Önleyici tedbirleri artırmak,
- Sadece sorunlu bireye değil bütün olarak olaya bakabilmek, diğer bir deyişle, okulu toplumun bir parçası olarak görüp ona göre çözüm üretmek,
- Halk desteğini sağlamak,
- Değerlendirmesi yapılmış projelerle risk altındaki okullara yönelmek,
- Öğrencileri de proje içinde çalışma yönünde ikna etmek ve projenin bir parçası olmalarını sağlamak.

Yapılan çalışmalarda okulların güvenliğin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca suçluluğu önleme tekniklerini uygulayan ve uygulamayan liselerin karşılaştırıldığı araştırmalarda suçluluğu önleme tekniklerini uygulayan liselerde öğrencilerin suç işleme oranlarında anlamlı bir düşüşün olduğu saptanmıştır. Okul güvenliğini sağlamada öğrencilere yetki verilmesinin ise öğrencilerin okulun güvenliğini sağlama işini bir misyon olarak algıladıkları ve bu görevi yerine getirmek için var güçleri ile çalıştıkları görülmüştür. Suça maruz kalan çocukların yaşlarına göre yapılan araştırmalarda daha küçük yaştaki öğrencilerin daha büyük yaştaki öğrencilere göre kendilerine uygulanan suç ve şiddeti daha fazla bildirdikleri belirlenmiştir.

Yine iyi davranış oyunu, sosyal becerilerin geliştirilmesi, çatışmaları çözme becerilerinin geliştirilmesi ve benzeri programları uygulayan okullarda öğrencilerin suç işleme oranlarında da anlamlı bir düşüşün olduğu saptanmıştır.

Okul Güvenliğini Tehdit Eden Davranış Çeşitleri

Yapılan araştırmalarda okul güvenliğini tehdit eden suç ve şiddet olayları okulun bulunduğu topluma, okulun büyüklüğüne, okul personelinin ve öğrencilerinin bireysel özelliklerine göre farklı türlerde ve boyutlarda görülebilmektedir. Ancak okul güvenliğini tehdit eden davranış çeşitleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir (DeVoe ve diğerleri, 2004; Özer, 2006; Volokh ve Snell, 1998; Costin, 2000; Arora, 2002; Snyder ve diğerleri, 2006):

Cinsel Taciz

Cinsel taciz sözlü veya davranışla başka birine yapılan ve cinsellik içeren uygun olmayan davranış şeklidir (Devoe ve diğerleri, 2004). TCK'da ise cinsel taciz bir kimsenin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesi olarak tanımlanmıştır (m. 105).

2003 yılında Antalya ilinde orta dereceli beş okulda yapılan bir araştırmada 69 öğrencinin "Cinsel Tacize Uğradınız mı?" sorusuna evet yanıtı verdikleri saptanmıştır. Aynı araştırmada "Cinsel ilişkiye zorlandınız mı?" sorusuna 31 öğrenci evet yanıtı vermiştir (Türkmen, 2004, 76).

Cinsel Saldırı

Cinsel saldırı zorla cinsel ilişkiye girme (doğal yollardan veya yabancı bir maddeyi kullanmak suretiyle) durumudur (Snyder ve diğerleri, 2006). Ayrıca Türk Ceza Kanununda (TCK) cinsel saldırı cinsel davranışla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal etme veya vücuda organ veya başka bir cisim sokulması suretiyle işlenen suç olarak tanımlanmıştır (m. 102).

Hırsızlık

Hırsızlık bir kimsenin parasını ya da malını çalma ya da araklamaktır (www.tdk.org.tr). TCK'da ise hırsızlık zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla alması olarak tanımlanmıştır (m. 141).

1998 yılında Kanada'nın Toronto şehrinde yapılan bir araştırmada lise öğrencilerinin %7,4'nün paralarının çalındığı, yüzde 11,6'sının ise özel eşyalarının çalındığı görülmüştür (Costin, 2000, 31).

Gasp/Yağma

Gasp/yağma tehdit, güç kullanma ve meydan okuma suretiyle mağduru korku içinde bırakarak değerli bir eşyayı zorla alma eylemidir (Snyder ve diğerleri, 2006). TCK'da ise bir başkasını, kendisinin veya yakının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştirileceğinden, ya da mal varlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek bir malı vermeye mecbur edilmesi hali olarak tanımlanmıştır (m. 148).

1993 yılında ABD de altı ve 12 inci sınıf öğrencileri arasında yapılan bir araştırmaya göre öğrencilerin %6'sının gasp olaylarına şahit olduğu ve bundan endişelendiği, %1 oranında öğrencinin de gasp olayına maruz kaldığı saptanmıştır (Volokh ve Snell, 1998,10).

Fiziksel Saldırı veya Kavg

Fiziksel saldırı veya kavg bir kişiye isteyerek vurma ve dokunma şeklinde bedensel olarak zarar verilmesi durumudur (Devoe ve diğerleri, 2004). TCK'da kasten yaralama şeklinde düzenlenen bu fiil kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olma hali olarak tanımlanmıştır (m. 86).

1998 yılında Kanada'nın Toronto şehrinde yapılan bir araştırmada lise öğrencilerinin %12,6'sının fiziksel saldırıya maruz kaldığı görülmüştür (Costin, 2000, 30).

Tehdit

TCK'da tehdit bir başkasını, kendisinin veya yakının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle gözdağı verilmesi olarak tanımlanmıştır (m. 106).

Öldürme

Türk Ceza Kanununda öldürme fiili hayata karşı suç olarak nitelenmiş ve kasten öldürme, taksirle öldürme ve intihara yönlendirme şekillerinde düzenlenmiştir (m. 81–85).

Yaralama

Türk Ceza Kanununda yaralama fiili vücut dokunulmazlığına karşı suç olarak nitelenmiş ve kasten ve taksirle yaralama şekillerinde düzenlenmiştir (m. 86–89).

İntihara Yönlendirme

Bir kimsenin toplumsal ve ruhsal nedenlerin etkisi ile kendi hayatına son vermesi olarak tanımlanan (www.tdk.org.tr,2007) intihar Türk Ceza Kanununda suç olarak tanımlanmamıştır. Bunun yanında Türk Ceza Kanununda başkasını intihara azmettirmeyi, teşvik etmeyi, başkasının intihar kararını kuvvetlendirmeyi ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım etmeyi hayata karşı suç olarak tanımlamıştır (m. 84).

Tahripçilik (Vandalizm)

Tahripçilik ile ilgili olarak değişik kaynaklar incelendiğinde iki tanım ön plana çıkmaktadır. Bunlardan biri daha dar kapsamlı olup tahripçiliği eski kültür ve sanat anıtlarını yakıp yıkma düşünce ve davranışı olarak betimlemiştir (www.tdk.org.tr, 2007). Bu olguya ilk defa Fransız yazar Abbe Gregorie 1794 yılında Paris'te yapılan bir toplantıda dikkat çekmiş ve 1789 Fransız devrimini izleyen yıllarda Fransızların tarihi eserleri tahrip etmelerini önlemek gerektiğini vurgularken “vandalisme” terimini kullanmıştır (Öğülmüş, 2000; 74). Kadel ve diğerleri (1999) ise tahripçiliği bilerek ve isteyerek, bir kişiye ya da kamuya ait bir mala ya da ürüne zarar verme, tahrip etme eylemi şeklinde ifade etmiştir.

Perlgut (1983:209-216), tahripçiliğin ortaya çıkmasında, fiziksel tasarım ve ortamın önemli bir rol oynadığını öne sürmüştür. Suçluluğu açıklamak için geliştirilen zorlanma kuramına göre tahripçilik, kişinin kendisini rahatsız eden bir durumdan kurtulma yollarının tıkalı olduğunu algıladığında başvurduğu bir davranış olarak açıklanabilir (Tygart,1988: 187-200 Akt: Özen, Gülaçtı ve Çıkılı, 2004, 147).

De More, Fisher ve Baron (1988:80-91 Akt: Özen, Gülaçtı ve Çıkılı, 2004, 147), tarafından öne sürülen sosyal psikolojik modele göre tahripçiliğin altında yatan iki önemli unsur, bireyin algıladığı adalet düzeyi ve denetim düzeyidir. Bu modele göre eğer bir birey kendisine haksızlık yapıldığını ya da adaletli davranılmadığını düşünüyorsa ve sistem içindeki yasal yollarla bu haksızlığı ya da adaletsizliği önleyebileceğine olan inancı kaybolmuşsa, adaleti kendince hiç değilse psikolojik düzeyde yeniden sağlamak amacıyla tahripçiliğe başvurmaktadır (Akt: Özen, Gülaçtı ve Çıkılı, 2004, 147).

Okullarda hemen hemen her türlü tahripçilik örneklerine rastlanmaktadır. Okullar açısından ciddi ölçülere varan hasarlarla sonuçlanan eylemler olarak tanımlanan okul tahripçiliği (school vandalism) nedeniyle, ABD'deki okullarda örneğin 1969'da 100 milyon dolar, 1970'de 200 milyon dolar, 1973 'te 260 milyon dolar, 1975'te 550 milyon dolar,

1977'de 600 milyon dolar tutarında hasar meydana gelmiştir (Goldstein, 1996:35-45 akt: Özen, Gülaçtı ve Çıkkılı, 2004, 145).

Antalya'da yapılan bir araştırmaya göre beş ayrı lisede öğrencilere “Okulun herhangi bir yerine veya malına zarar verdiniz mi?” sorusuna 117 öğrencinin “evet” yanıtını verdiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca aynı araştırmada erkek öğrencilerin yüzde 64,6'sı, bayan öğrencilerin yüzde 50,3'ü okula zarar verilmesine şahitlik ettiklerini belirtilmiştir (Türkmen, 2004, 72).

Nesnelere yönelik olan tahripçilik birbirlerinden farklı olgularmış gibi değerlendirilebilen oldukça değişik görünümde alabilmektedir. Öğülmüş tahripçilik türlerini aşağıdaki gibi sıralamıştır (2000, 76-77):

- Yağmalama ya da adi hırsızlık olaylarıyla sonuçlanan açgözlü tahripçilik,
- Bir soruna dikkat çekmeye ya da dikkatleri kendi üzerine çekmeye yönelik tahripçilik,
- İntikam almaya yönelik kinci tahripçilik,
- Bir oyunmuş gibi bir şeyleri bozmaya ya da zarar vermeye yönelik oyunsu tahripçilik,
- Bir kişiye olan öfke ve saldırganlığa tepkisel bir eylemle dışa vurmayı içeren tahripçilik.

Tahripçiliği önlemek amacıyla mimari tasarımların iyileştirilmesi, nesnelerin kırılmaz ya da dayanıklı malzemelerden yapılması, giriş çıkış yapılan yerlerin sıkı bir biçimde denetlenmesi, kameralar vasıtasıyla kişilerin sürekli gözlenmesi vb, gibi yollar önerilmektedir. Ancak bu tür fiziksel önlemlerin yanında okul tahripçiliğinin önlenmesine katkıda bulunmak amacıyla sosyal, psikolojik ve eğitimle ilgili tedbirler de alınmalıdır (Öğülmüş, 2000, 83-84).

Ateşli Silah/Patlayıcı Madde Taşımak

1993 yılında ABD Ulusal Metlife Araştırmasında öğrencilerin okulda silah taşımaları ile ilgili olarak öğretmenlerin, öğrencilerin ve polislerin görüşleri sorulmuş, bunlardan öğretmenler öğrencilerin %3'ünün, öğrenciler

%13'nün, polisler ise %8'inin silah taşıdığına inandıkları görülmüştür (Volokh ve Snell, 1998, 17).

Bıçak veya Zarar Verme Amaçlı Kesici Başka Bir Cisim Taşımak

Güven ve Dönmez (2002) tarafından yapılan bir araştırmaya göre öğrencilerin %54,9'u okulda bulunması yasak olan suç aletlerini bulunduran öğrencilerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Kingery, Coggeshall ve Alford (1998) ise okula silah, bıçak vb. aletler getiren öğrencilerin getirmeyen öğrencilere göre şiddet davranışında bulunma olasılıklarının daha fazla bulunduğunu belirtmişlerdir (Akt: Özer, 2004,17)

Alkol veya Yasadışı Uyuşturucu Bulundurmak ve Kullanmak

TBMM Çocuk ve Gençlerdeki Şiddeti Araştırma Komisyonunun 2006 yılında yaptırdığı bir araştırmaya göre; gençlerin yüzde 16,5'inin içki içtiğini belirttiği ve yapılan "son üç ay içinde uyuşturucu/uyarıcı madde kullandınız mı?" sorusuna %2,6'sının "evet" yanıtı verdiği saptanmıştır (Hürriyet, Zaman ve Sabah Gazeteleri, 09.07.2007).

Çete Faaliyetleri

Türk Dil Kurumu sözlüğünde yasa dışı işler yapmak veya etrafındakileri korkutmak amacıyla bir araya gelmiş topluluk olarak tanımlanan (www.tdk.org.tr,2007) çete faaliyetlerini; yaşları değişken (12-22 arası), daha çok aynı kaderi (sorun veya şansızlığı) paylaşan gençlerin kendilerini daha güçlü hissedip, karşıt gruplara karşı savunmak için bir araç olarak kullandıkları, genellikle kentlerin yoksul bölgelerinde yaşayan gençlerin meydana getirdikleri topluluklar olarak tanımlayabiliriz (Oğuz, 2007, 64). ABD'de yapılan bir araştırmaya göre çetelerin neden olduğu şiddetin okullarda önemli bir sorun olduğunu belirten öğrencilerin oranının yüzde 30 olduğu saptanmıştır (Binns ve Markow, 1999, Akt, Özer, 2006, 16) .

Oğuz (2007, 64) gençlik çetelerinin genel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Gençlik çetelerinin büyük çoğunluğu erkeklerden oluşur. Giyimleri, hareketleri, hatta bakışları, gülüşleri ve ses tonları birbirine benzer.
- Hiyerarşik bir yapıdadırlar. Lider ve ona yakın olanlar üst yapıyı oluştururlar. Diğer üyeler bunların dedikleriyle hareket ederler.
- Herhangi bir saldırıya karşı savunmasız kalmamak ve çevrelerine korku salmak için bütün üyeler beraber gezerler.
- Gençlik çetelerinin çoğunda sembolik takılar veya işaretler vardır. Mesela bir yüzük veya bir künye, kolye, zincir tarzında metaller taşırlar.
- Bütün çete mensuplarının genelde platonik aşkları vardır. Sadece liderlerin gezdiği bir kız arkadaşları olabilir. Sevdiği kız için kavga etmek onlar için onur verici bir şeydir.
- Toplu halde yaptıkları etkinliklerde birbirlerinin en hassas noktalarını bulup, cesaretlendirirler. Bundan dolayı birbirlerini iyi tanımaya çalışırlar.

Okul Güvenliğini Etkileyen Unsurlar

Yapılan literatür taramasında okul güvenliğini etkileyen unsurların yedi başlık altında toplandığı görülmüştür. Bunlar (Özer, 2006; Volokh ve Snell, 1998; Costin, 2000; Arora, 2002; Türkmen, 2004; Nieto,1999);

- a) Bireysel etkenler,
- b) Akran grubu,
- c) Aile,
- d) Ekonomik ve sosyal çevre,
- e) Okul iklimi,
- f) Okulun fiziksel yapısı ve fiziksel tedbirler,
- g) Medyadır.

Bireysel Etkenler

Bireysel etkenler, bireyin kendinden kaynaklanan etkenleri içermektedir. Öğrencilerde biyolojik etkenler (beyin hasarı, hormonal dengesizlik vb.), küçük yaşlarda görülen saldırgan davranışlar, alkol ve uyuşturucu kullanımı (Özer, 2006, 21), bazı mizaç türleri, tepkisellik, empati eksikliği gibi faktörler (Sayar, 2007, 2) şiddet içeren davranışa kaynaklık edebilir.

Ayrıca eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmaması, ilgi ve ihtiyaçlarının göz önüne alınmaması, her öğrenciden bütün derslerde aynı düzeyde ilgi ve başarı beklenmesi öğrencilerde okula uyum sorunlarının oluşmasına sebep olabilmektedir (Kurt ve Kandemir, 2006, 3).

Bununla beraber Dupper ve Adams'a göre (2002, 351-352) akranlarına göre itici kabul edilen genç kızlar ve çok gelişmiş genç kızlar ile alışılmamış giysiler giyen, değişik dini inanca sahip olan veya fiziksel açıdan zayıf olan öğrencilerin şiddete maruz kaldıkları söylenebilir.

Akran Grubu

Çocukluk dönemlerinde bireyin psikolojisi aile içinde olumlu ve olumsuz ortamların etkisi altında gelişir. Anne ve baba çocuğa yönelik olarak daha çok korumacı ve duygusal yaklaşımlar sergiler. Diğer bir deyişle çocuk aile ortamında çoğu zaman hayatın gerçekleri ile yüzleşmez. Çoğu zaman çocuğun hayatında ilk defa gerçekle yüzleştiren faktör akran grubunun olduğu zamandır. Çocukluk döneminde esas itibariyle iki ayrı dünyada (Ailesi ve akran grubu) arasında yaşayan çocuk farkında olmadan eğilimlerini sergiler. Aslında bu dönemde tercihlerini belirlemesinde kendisi dışındaki faktörler etkili olur (Uluğtekin, 1991).

Akran grubu hayat ve toplum ile ilgili bir takım olumlu ya da olumsuz alışkanlıkları mutlaka kazandırır. Özellikle ergenlik dönemi arkadaş ilişkilerinde daha fazla etkilenilen dönemdir (Uluğtekin, 1991).

Ergenlik çağında akran grubunun çerçeveleri çocukluk dönemine göre daha belirgindir, arkadaş grupları karşı cinsten arkadaş grupları ile genişler, geniş akran grubu daha küçük yakın gruplara ve en son olarak bireysel dostluklar ve karşı cinsten duygusal ilişkilere bölünür. Birey tek başına yapamadığı bir takım şeyleri grup içinde yapma ve diğer insanlarında duygularını öğrenme fırsatı bulur. Geleceğini belirleyecek temel konularda ailenin etkisi altında olan ergen, günlük konular, eğlence, moda, spor, siyaset gibi konularda akran grubundan etkilenebilir. Akran grubu gencin kendisini tanımasına yardımcı olur ve sosyal yönünü geliştirir, grup içinde iyi bir yer edinme ve iyi izlenimler bırakma çabası ona mücadele etme, kendini ifade etme, uyum sağlama, özgür hareket etme gibi davranış şekillerini kazandırır. Bu dönemlerde bu tür başarılı grup arkadaşlarını kuramayan ergenlerde psikolojik sorunlar ortaya çıktığı görülmüştür (Demir, Baran ve Ulusoy, 2005, 84)

Akran baskısı kavramı bu noktada ortaya çıkmaktadır. Çocuk dışlanmamak, kendisi ile alay edilmemesi veya izole olmamak için baskıya maruz bırakılabilir. Uyum sağlama amacıyla verilen tavizler grubun yapmasını istediği şeyin yasalarla ve toplumsal kurallarla olan olumlu veya olumsuz ilişkisine göre çocuğun yararına veya zararına olabilir. Yapılan çalışmalarda akran etki ve baskısının alkol, madde ve sigara kullanımı ile ilişkili olduğu görülmüştür (Kapıkıran ve Fiyakalı, 2005, 2).

Okul güvenliği açısından bir diğer olumsuzluk da akran grubunda başlayan ilişkilerin zamanla çete örgütü haline dönüşebilmesidir. Duygusal ihtiyaçlarını akran grubunda bulan çocuk zamanla diğer ihtiyaçlarını da grup içinde karşılama yoluna gider. Çocuklar bireysel olarak yaşadığı çatışmaları sosyal ve kültürel değerlerle çatışma içinde olan çete örgütlenmesinde daha iyi yansıtır. Yaşanan bu tutumlar zamanla suç işleme şekli olarak algılanmasından normal bir davranış gibi algılanmaya döner. Bununla birlikte çocuklar çete örgütlenmesini dış etkenlere karşı bir korunma yolu olarak da tercih edebilir (Uluğtekin, 1991).

Bluestein'e göre ise (2000, 80) çeteler kabul gösterdiği, ait olma duygusu, sevgi, saygı ile başarı duygusu verdiği, eğlence sunduğu, duygusal

güven sağladığı ve model oluşturduğu için çocuklar çetelere katılırlar (Akt: Işık, 2003,129).

Aile

Aile, yaşamının ilk günlerinden sonuna kadar insanı etkisi altında bırakan en önemli topluluklardan biridir. Aile sadece fizyolojik etkinin yanında sosyo-ekonomik etkisiyle bireyin ruhsal sağlığının gelişimi ve toplum içindeki statüsünün belirlenmesinde etki yapar (Elibol, 1998,18).

Yavuzer'e göre (2001) bireyin suça olan eğilimi çocukluğunun ilk dönemlerinden başlayarak yaşam boyu devam etmektedir. Bu yüzden çocukluk yılları suçluluğun sebeplerinin aranması gereken yerlerden birisidir. Bunun sonucu olarak çocukların okul güvenliği açısından sorun oluşturabilecek davranışlarda bulunmalarında bazı ailesel faktörler ön plana çıkabilmektedir (Warner, Weist ve Krulak,1999, akt. Özer, 2006).

Sağlıklı aile ortamlarında yetişmiş çocukların daha başarılı bireyler olduğu görülmüştür. Bunun dışında sorunlu ve tepkisel davranışlar sergileyen çocuklar sorunlu aile ilişkisinin ürünüdür. Çocuğu ile iletişim kuramayan anne babaların tutumları çocukta şiddete yol açarken ilerde oluşacak kötü arkadaş gruplarıyla bu süreç hızlanıp derinleşme eğilimi gösterebilmektedir (Karagülmez, Dinçyürek, Kıralp ve Şahin, 2006).

Çocuğun aile içinde şiddete tanık olması ve buna maruz kalması, aile tarafından yeterli gözetim ve denetim yapılmaması, anne, babanın, çocuğun şiddet kullanılmasını özendirici davranışlar sergilemesi, her türlü şiddet uygulamasının sanki çok önemli ve yapılması gereken olağan bir davranış şekli olduğu yönünde mesaj verecek tutum içinde bulunması çocukta şiddet eğiliminin temel nedenleri arasında sayılabilir. Şiddetin uygulanmadığı ailelerde ise çocuğa şiddet davranışının ne olduğu ve yanlışlıkları hakkında yeteri kadar uyarı yapılmıyor ve sosyal olarak iletişim kurulmuyor ve gerekli denetim yapılmıyorsa, bu da şiddet unsurunu doğrucu bir etken olabilmektedir. Çocukken şiddete maruz kalmış ve kişisel olarak kendini

geliştirememiş çocukların ileride kendi kuracakları ailelerinde de şiddet riski bulunduğu araştırmalar sonucu saptanmıştır (MEB, 2006).

Aile içerisinde olumsuzlukları ortadan kaldırmak için anne ve babaların doğru yöntemleri kullanmaları da son derece önem taşımaktadır. Bu kapsamda Cohen ve Ark tarafından (Akt: Herken ve Özkan, 2006, 5) sigara içme ve ebeveyn davranışları arasındaki ilişki araştırılmış, sigara ve alkol kullanan çocukların anne babalarının, çocuklarına daha fazla zaman ayırıp iletişimlerini artırmaları sonucunda, bu çocukların son bir ay içinde içki ve sigara kullanma düzeylerinin düştüğünü bulmuşlardır. Aynı araştırmacılar yakın aile ilişkilerinin çocuğun madde kullanan arkadaşlardan kaçınmasında etkili olduğunu saptamışlardır.

Hansen ve Ark (1987) ile Sieber ve Angst (1990) tarafından gençler arasında sigara, içki ve marihuana kullanımında aile ve akran konulu çalışmada, sigara, içki ve marihuana kullanımının tek bir olgu gibi alınması gerektiğini ve ard arda gelen davranışlar olduğu ve anne babanın birinin veya her ikisinin eksik olmasının ise kötü alışkanlıklara eğilim oluşturduğunu belirlemişlerdir. Reimers ve Ark (1990), İngiltere’de yaptıkları bir çalışmada ise anne anne-baba tutumunun sigarayı denemede değil de, sürdürmede etkili olduğunu bulmuşlardır (Akt: Herken ve Özkan, 2006, 5).

Ekonomik ve Sosyal Çevre

Çocukları suça iten etmenlerden birisi de sosyal ve ekonomik çevredir. Araştırmalarda toplumu derinden sarsan önemli ekonomik ve sosyal krizlerin, işsizliğin, bunun doğurduğu iç göçün, sanayileşme ve hızlı kentleşmenin suçların artmasında önemli etkisinin olduğu görülmüştür (Balo, 1995, 33).

Okulda şiddete maruz kalınmasında okul ortamının etkilerini inceleyen ilk çalışmalardan biri Gottfrenson ve Gottfrenson (1976) tarafından yapılan bir araştırmada toplumda fakirlik, ırksal ve sosyo- ekonomik olarak düzensizlik, varoş ve köy bölgeleri ve suç toplumlarında öğretmene uygulanan şiddet arasında özellikle bir ilişki belirlenmiştir (Gotfredson, Gotfredson, Payne ve Gotfredson, 2005, 3).

İç göçlerin meydana getirdiği sosyal sorunlar en çok kendini gecekondulaşma, işsizlik, kentsel hizmetlerin yetersizliği, şehir kültürüne uyumsuzluk olarak kendini göstermektedir. Suçlu çocukların bu süreçte ortaya çıkışı göç eden nüfusun bir kısmının 15 ile 24 yaş grubunda olduğu düşünüldüğünde özellikle şehir yaşamında ortaya çıkan maddi yetersizlikler sebebiyle her türlü tehlikeye açık bir durumda bulunmalar gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. İzmir’de sosyoekonomik yönden benzer semtler bir araya getirilerek yapılan bir araştırmada sosyoekonomik düzeyi düşük göç alan gecekondulu bölgelerinde suç oranının şehrin diğer yerlerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Kunt, 2003, 56).

İzmir’de öğretmenlerle yapılan bir çalışmada öğretmenler çocukları suça iten nedenler arasında kötü arkadaş çevresinin oranını %52,3 olarak belirlerken göçler, çarpık kentleşme ve gecekondulaşmanın bunda oranı %30,7 olarak saptanmıştır (Işık, 2003, 135).

Okul çevresinin iyi olması çocuğun toplum için faydalı bir birey olması için edinmesi gereken arkadaş tipine uygun arkadaşlar seçmesine olanak sağlar (Işık, 2003, 129).

Okul İklimi

Etkili okul araştırmaları okulda, öğrenmeye uygun olumlu biri iklimin (Havanın) varlığını işaret etmektedir. Okulun gelişmesi için yeni değişimler önerilse de okulda olumlu bir iklim yaratılmadıkça okulun gelişmesi mümkün olmamaktadır. Okulun tarih ve gelenekleri, okul personelinin birikimleri ve karşılıklı etkileşimleri zamanla okula özgün bir iklimin gelişmesine neden olmaktadır. Bu kültür norm, inanç, tutum, beklenti, davranış ve eğilimlerden oluşmaktadır. Sonunda eğitim ve öğretimde öğrenciden ve öğretmenden neler beklenmesi gerektiğini, nelerin vurgulanması gerektiğini belirleyen okul iklimi oluşmaktadır (Balcı, 2001, 187).

Hoy ve Miskel’e göre (1991, 221) okul iklimi, öğretmenlerin genel iş çevresine ilişkin algılarını kapsayan geniş bir kavramdır. Okul iklimi, formal ve informal örgüt, katılanların kişilik yapıları ve örgütsel liderlik üzerinde etkide

bulunmaktadır. Basit bir ifadeyle okulun örgütsel iklimi, üyelerin davranışlarını etkileyen ve bir okulu diğer okuldan ayırt eden iç özellikler bütünüdür (Atay, 1999, 6).

Özer ve Dönmez'e göre (2007, 305) okul iklimi öğrencilerin öğrenmeye yönelik tutum ve davranışlarını doğrudan etkileyen, okul çevresinde oluşan genel davranış şekilleri ve fiziki ortamdan meydana gelen, kişiler üzerinde olumlu veya olumsuz olarak ortaya çıkan etkinin kendisidir. Okul iklimi farklı insanların karakteristik yapıları gibi kendini farklı kılar. Bu bağlamda okula gelen öğrencilerin tavırları okul iklimi ile paralellik gösterir ve diğer okullardan kendilerini farklı kılan yönlerini yansıtır.

Okul iklimi öğretmen, öğrenci, çevre, ebeveyn ve okul personeli arasındaki iletişim ile birlikte ortaya çıkacak sorunları çözme yeteneklerini de ortaya koyar. Okul ortamının olumlu olup olmaması okul güvenliği ile bağlantılıdır. Olumlu okul ortamları okul güvenliğinin sağlanmasında güvenlikle ilgili oluşturulan yapıya önemli katkı sağlar (Özer ve Dönmez, 2007, 305).

Olumlu okul ikliminin yüksek düzeyde olduğu okullarda şiddet davranışlarının düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir (Işık, 2003, 5). Polk ve Halfery (1972) suçlulukta okuldaki başarı ve okula karşı olumlu tutumu ifade eden "bağlanma" faktörü arasında olumsuz yüksek ilişkiler bulmuştur. Bu çalışmada suçluların okulda aldıkları notların düşük olduğu, okulda başarısız olduklarına inandıkları, okulu sıkıcı buldukları, ödevlerle aralarının iyi olmadığı ve yüksek öğrenim yapmak istemedikleri görülmüştür (Akt: Kunt, 2003, 46).

Karşılıklı etki yaratan yönetim-öğrenci ilişkisinde okul yönetiminin samimi ve içten yaklaşımları, barışık, birlik ve beraberlik içinde ve okul için her türlü fedakârlığı yapma tutum ve hali öğrenciler üzerinde de olumlu bir etki yapmaktadır. Bu etki öğrencide de okula bağlanma, kendini okulla özdeşleştirme ve kimlik duygusu ile öğrencide okul için her türlü çalışma ve etkinliğe katılma eğilimi yaratır. Bu düşüncedeki öğrencilerin okul güvenliği

için tehdit oluşturacak her türlü davranıştan kaçınacaklarını da söylemek mümkündür (Özer ve Dönmez, 2007, 306).

Sprague ve Walker'a göre (2005, 62) etkili ve olumlu iklimi olan okullar öğrencilerin güçlükleri yenme yeteneğini besler, öğrencileri birbirine yakınlaştırır, olumlu rolleri öğrencilere gösterir, sağlam bir şekilde adaletli bir disiplin ile olumlu davranışların ve öğrenimden beklentilerin açık bir şekilde ifade edilmesini sağlar. Öğrenciler kendilerinin dinlenildiğini hissettikleri zaman daha çok motive olurlar.

Okulda eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar öğrencilerde suç işleme riskini de artırmaktadır. Burada okulun en önemli ögesi olan öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Topluma faydalı insanlar yetiştirmek için mücadele eden öğretmen sayısının artırılması ve öğretmenlerin eğitim psikolojisini iyi bilmeleri ve eğitim bilincine ulaşmaları gerekmektedir (Kunt, 2003, 44).

Okulun Fiziksel Yapısı ve Fiziksel Tedbirler

Okulun fiziksel yapısı ile alınan fiziksel tedbirler okul güvenliğinin sağlanmasında önemli bir etkindir. Çünkü okul binaları ve eklentilerinin tasarımı ve yapısı okuldaki bireylerin kararlarını ve davranışlarını etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmalarda da okul binalarının tasarımı ve kullanımı ile suç eylemlerinin gerçekleşmesi arasında doğrudan bir ilişkinin olduğu görülmüştür (Özer, 2006, 25-26). Bu konuda yapılan çalışmalarda iyi bir eğitim ortamı düzeninin öğrenciyi güdülediği, öğrenci başarısını artırarak öğrenilenlerin hatırlanmasına neden olduğu, öğrencilerin birlikte çalışma alışkanlığı kazanmalarına ve arkadaş ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunduğu ortaya konulmuştur (Uludağ ve Odacı, 2002, 2).

Eğitimde verimlilik üzerine yapılan araştırmalarda sınıf ve okul ortamının öğrencilerin başarıları üzerinde etkili olduğu ve aynı zamanda istenen davranışlara ulaşma konusunda bir gösterge olarak kabul edilebileceği ve eğitimde istenen verimin alınabilmesi için sınıf ve okul binalarının önemi üzerinde durulmaktadır (Uludağ ve Odacı, 2002, 2).

Tandoğan ise (1998, 24), öğretimin yapıldığı derslik, atölye, işlik ve deneyliklerin, ışıklandırma, sıcaklık, nemlilik ve ses dağılımı durumları, gürültülü ortamlara uzaklığı ve öğrencilerin oturma düzeni gibi etkenlerin öğretim etkinliğini olumlu ya da olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir.

Medya ve Bilgi Teknolojileri

Yazılı ve görsel basın ile bilgi teknolojileri günümüzde sadece birer iletişim, bilgi ve eğlence aracı olmanın dışında artık bireylerin ve toplumun değişmesinde, davranış şekillerinin, inanç ve düşünce sistemlerinin ortaya çıkmasında çok önemli etkiler yapmaktadır. Bilimsel araştırmalarda gazete, dergi, kitap, radyo, sinema, televizyon ve bilgisayar gibi medya araçlarının toplumsal değerlerin, gençlerin ve çocukların üzerinde yaptıkları yayınlar doğrultusunda büyük etkiler yaptığı, katliam, cinayet, soygun ve müstehcen içerikli yayınların insanların suç işleme olasılıklarını artırdığı ve harekete geçirdiği görülmüştür (Kunt, 2003, 52).

Van (1999, 33) yaptığı araştırma sonucunda medyanın suç ve suçluluk üzerine etkilerini aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- 1-Suç tekniğini öğretmek,
- 2-Suçu olağan faydalı ve yararlı bir şey gibi göstermek,
- 3-Suçluya saygın bir kişilik vermek,
- 4-Suçluyu sempatik ve cana yakın bir kişi gibi göstermek,
- 5-Adaletten kurtulmanın kolay olduğunu telkin etmek,
- 6-Suçun reklâmını yapmak ve ücret aracı haline getirmek

Palabıyıköğlu'na göre ise (1997, 124) davranış şekli olarak medya iki türlü etki yapmaktadır; birincisi izleyicilerin kurban yerine suçluyla özdeşleşmeye itilmesi, diğeri medyada şiddet seyretmenin hayal bile edilemeyecek davranışların taklit edilmesine yöneltmesidir. Comstack (1981) otuz yıl gibi bir sürede televizyondaki şiddetin etkisi üzerinde yapılmış birçok araştırmayı gözden geçirmiş ve şiddet içeren bölümleri seyretmekle çocuklarda antisosyal davranışlar arasında güçlü bir ilişki bulmuştur.

Yapılan araştırmalarda 1996'da ABD'de 14 yaşında bir çocuk şiddet içeren bilgisayar oyununu oynadıktan sonra arkadaşını öldürmüş daha sonra

kendisini vurmuştur. Yine ABD'de en çok televizyon izlenen bir saatte izleyici kitlesinin yaşadığı yerlerde 85 saatlik bir izlemeden sonra 84 öldürme olayının meydana geldiği saptanmıştır (Kunt, 2003, 54). 2007 yılında Türkiye'de iki çocuk bir dizide gördüğü intihar sahnesinden etkilenerek onun gibi intihar etmiştir (ntvnmbs.com.tr, Turkiyegazetesi.com.tr).

Elbette yapılan yayınların özellikle televizyon yayınlarının doğrudan suçu işleyen veya bunun sorumlusu olduğunu söylemekte doğru bir yaklaşım olmaz. Fakat bu tip yayınların şiddeti artırıcı etkileri olduğu yönünde araştırma bulguları mevcuttur. Bireyin ve toplumun şiddeti olağan bir şey gibi algılamasını ve tepki vermekte pasif bir şekle sokması, suç oranlarını artırması ve şiddet içeren filmleri izleyen çocukların saldırgan tavırlar göstermeleri medyanın en önemli etkileri olarak gösterilebilir (Van, 1999, 33-34).

Bir seri teknolojik ilerlemenin son halkalarından birisi olan ve iletişimde bir devrim olarak nitelendirilen internet olumlu yanlarının yanında iletişim sırasında bireyin kimliğini saklamaya olanak vermesi ve iletişimde önemli bir yeri olan sözsüz iletilerin ve kişisel fiziksel özelliklerin gizlenmesine olanak tanınması nedeniyle iletişim sürecini ve sonuçlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Diğer yandan internet, sohbet odaları, e-posta ve web sayfaları çocuklar ve gençlerin uygunsuz materyallere ulaşımını da olanaklı kılmaktadır. İnternet özellikle pornografik sayfalar, şiddet içeren oyunlar, cinsiyet ayrımcılığı ya da ırkçılığı yücelten siteler ile çocuk ve gençler için büyük riskler taşımanın yanı sıra, bağımlılığa da yol açabilmektedir. Sanal dünya çocukların hayal ile gerçek dünya arasındaki ayrım yapmalarını da güçleştirmektedir (Erdur-Baker, Yerin-Güneri ve Akbaba-Altun, 2006; 203).

Samancı'nın (2006; 91) bilgisayar oyunlarının çocuklar üzerine etkileri ile ilgili olarak veli görüşlerini içeren yaptığı araştırmada; velilere göre bilgisayar oyunları çocukların; ruh sağlıklarını, ders başarılarını, bedensel gelişimlerini, sosyal gelişimlerini, göz sağlıklarını ve anne babalarıyla olan iletişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bilgisayar oyunlarının birçoğunun şiddet içerikli olduğunu savunan veliler, bu tür oyunların çocukların ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Veliler çocuklarının bu tür oyunları kolayca yakın çevrelerinden elde edebileceklerini ifade ederek, bu oyunların çocukların ruhsal gelişimleri için uygun olmadığını vurgulamışlardır.

Okul Güvenliğini Sağlama Yöntemleri

Yukarıda sözü edilen çalışmalar kapsamında okullarda suçun önlenmesi ve azaltılmasına ilişkin yaklaşımlar genel olarak beş noktada toplanmaktadır:

- a) Okul güvenliğine ilişkin fiziksel düzenlemeler,
- b) Okul güvenlik ve kriz planları,
- c) Eğitim, program ve okul-aile işbirliğine dayalı çalışmalar,
- d) Disiplin ve cezalar,
- e) Polisiye tedbirler.

Okul Güvenliğine İlişkin Fiziksel Düzenlemeler

Okullarda güvenliği sağlama yöntemlerinden biri olan fiziksel tedbirler okulun güvenlikle alakalı alınacak tedbirlere uygun ortamı sağlayacak bir proje ile inşa edilmesi veya mevcut durumun güvenlik tedbirlerini alacak şekilde düzenlenmesi ve bu düzenlemelere ek olarak güvenlikle ilgili araç ve teçhizat kullanılması için gerekli tasarımın yapılması şeklinde ifade edilebilir (Sprague ve Walker, 2005, 20; Kuenstle ve diğerleri, 2003).

Sarıtaş'a göre (2001, 48) iyi düzenlenmiş eğitim ortamları öğrenciyi okula gelmeye, sınıfa girmeye, ders dinlemeye ve katılıma güdüler. Eğitim amacıyla yapılandırılmış, düzenlenmiş uyarıcı ortamlarda öğretme ve öğrenme daha etkili gerçekleşir.

Bundan önceki deneyimler göstermektedir ki okulun tasarımı ve okulun özel tesislerinin kullanımı arasında suçun ve istenmeyen davranışların ortaya çıkışı ile doğrudan bağlantı olduğu görülmüştür. Okul güvenliği açısından daha çok çalışmanın yapıldığı ülkelerde okul binalarının tasarımı özel bir uzmanlık alanı haline gelmiştir. Ülkemizde ise bu konu bir uzmanlık alanı olarak gelişmemiştir (Özer ve Dönmez, 2007, 304).

Okullarda fiziksel anlamda gözden geçirilmesi gereken önemli bazı çevresel özellikler şunlardır:

a) Okulun konumu ve yapı olarak tasarımı. Okulun bulunduğu fiziksel, kültürel ve sosyal çevre öğrenci davranışları üzerinde büyük ölçüde belirleyici etkilere sahiptir (Ergün ve Yüksel, 2005, 14). Bu yüzden okul binasının yerini belirleme, uygun bir eğitim öğretim ortamının oluşturulması sürecinde ilk adımdır. Bu amaçla okul tesislerinin yapılacağı yerin sağlık, eğitim-öğretim ve ulaşım açısından elverişli ve öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir mahalde olmasının göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Özer, 2006, 25).

Umuma Açık Yerler Ve İçkili Yerler İle Resmî Veya Özel Öğretim Kurumları Arasındaki Uzaklıkların Belirlenmesine Dair Yönetmelik'te de umuma açık yerler ve içkili yerler ile okul binaları arasında kapıdan kapıya en az 100 metre uzaklığın bulunması zorunlu kılınmıştır. Ayrıca bu yerlerin özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ve okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları ile aynı binada bulunması da yasaklanmıştır (m. 5).

Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, sağlık şartlarına uygun oluşu açılarından uygun ve çekici olmalıdır. Temiz, bakımlı iyi donanımlı okullar, yalnız morali değil, davranışı da etkiler (Johnston, 2002). Bu görüşler, öğrenci gereksinimleri ve eğitsel amaçlarla karşılaştırılarak değerlendirilebilir. Lavabo, tuvalet, sıra gibi kullanım alan ve araçları öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Fiziksel yapı ve düzenlenişin çekiciliği, öğrenciyi zamanını okul içinde kullanmaya yöneltmeli, öğrenci sokağa yönelme gereksinimi duymamalıdır (Levent, 2007). Ayrıca okul binaları çok fazla girintili ve çıkıntılı olmamalı, okul arazisi denetlenebilir ve yeterli büyüklükte olmalıdır.

b) Bahçe veya okul giriş/çıkış noktalarının tasarımı, sayısı, denetimi. Okula gelen öğrenci, öğretmen ve ziyaretçilerin okula girişleri için belirlenen kapıların sayısı mümkün olduğunca az olmalı ve kapılarda giriş-çıkışı denetleyen görevliler bulundurulmalıdır. Ayrıca ziyaretçi park yerleri açık ve net bir şekilde gösterilmeli, ziyaretçilerin hızlı ve en çabuk yoldan ana binaya güvenlik kontrolü altında ulaşmaları sağlanmalı, ziyaretçilerle ilgilenecek danışma merkezleri veya görevlileri belirlenerek ziyaretçilerin ne amaçla geldiğinden emin olunmalıdır (Kuenstle ve diğerleri, 2003, 1-18).

c) Öğrenci sayısı. Volokh ve Snell'e göre (1998, 52-53) öğrenci sayısının az olduğu okullarda okulun aileler ve toplumla bütünleşmesi daha fazla sağlanmaktadır. Böyle okullarda öğretmenler, öğrenciler, okul çalışanları ve toplum sorumluluğu paylaşmakta ve sahip çıkma duygusu daha ağır basmaktadır. Öğretmenler öğrenci sayısının az olduğu okullarda disiplin eylemlerinden çok dersleri anlamakta güçlük çeken unutkan veya sorunlu olan öğrencilere yardım ve danışmanlık yapma fırsatı bulmaktadırlar.

Yine öğrenci sayısının az olduğu okullarda okula devam oranı artmakta, okuldan ayrılma oranı ise azalmaktadır. 1970 yılının sonlarında yapılan bir araştırmaya göre büyük okullar mala zarar verme, bina soyma, hırsızlık, vandalizm ve şiddet kullanma gibi suçların çok görüldüğü yerler olarak saptanmıştır (Volokh ve Snell, 1998, 52-53).

ABD Eğitim Bölümü'ne göre büyük okullarda okuyan öğrenciler küçük okullarda okuyan öğrencilere göre daha fazla fiziksel saldırı, soygun ve kabadayılık olaylarına maruz kalmaktadırlar. 600 ve daha fazla öğrenci bulunan okullardaki öğrencilerin 300 ve daha az öğrenci bulunan okullarda okuyan öğrencilere göre suçu fark etme, okulda tehdit edilme ve suça şahit olma gibi durumları daha fazla yaşadıkları rapor edilmektedir (Volokh ve Snell, 1998, 52-53).

Bakioğlu ve Polat (2002; 149) ise araştırmacıların bir ilköğretim okulu için etkin mevcudun 300–400 öğrenci, bir ortaöğretim okulu için ise 400–800 öğrenci olduğunu belirtmiş ve öğrenci sayısı az okul ve sınıflarla ilgili olarak yapılan çalışmalar sonucu aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır:

- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullardaki akademik başarı, büyük okullardaki ile aynı, hatta daha da üstündür.
- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullardaki öğrencilerin okula yönelik tutumları daha olumludur.
- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullarda öğrencilerin disiplin sorunları, şiddet, hırsızlık, okul mallarını kötüye kullanma ve çete faaliyetleri daha azdır.

- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullarda ders dışı etkinliklere katılım seviyesi ve katılanların doyum seviyesi büyük okullara göre daha yüksektir.
- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullarda derse devam durumu daha iyidir.
- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullarda okuldan ayrılma oranı daha azdır.
- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullardaki öğrencilerin okula yönelik daha gelişmiş bir aidiyet duygusu vardır.
- Öğrenci mevcudu fazla olmayan okullarda öğrenci, öğretmen ve yöneticiler arasındaki insan ilişkileri daha olumludur.

Okulun öğrenci sayısının yanında sınıftaki öğrenci sayıları da öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olmaktadır. Öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda öğretmen öğrencilerle daha fazla ilgilenilebilir ve zamanını etkin olarak kullanabilir (Çelik, 2002, 87). Glass ve arkadaşları kırk ve daha fazla öğrenci bulunan sınıfların öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde, onsekiz ve daha az sayıda öğrenci bulunan sınıfların ise olumlu yönde etkilediğini bulmuştur (Akt: Çelik, 2002, 87).

Yaman'ın (2006, 11) yaptığı araştırmada, sınıflarındaki öğrenci sayısı 20–30 olan öğretmenler, sınıflarındaki öğrenci sayısı 41–50 arası olan öğretmenlere göre dersin içeriğini daha iyi verdiklerini, sınıfta eğitim teknolojilerini daha çok kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca sınıflarındaki öğrenci sayısı 51 ve üzeri olan öğretmenler büyük sınıfların çeteleşmeye sebep olduğunu belirtmişlerdir.

d) Video kamera. Video kameraların okullarda şiddetin azaltılmasında yararlı olduğu yönünde birçok araştırmacı ortak bir kanı belirtmiştir. Özellikle kameraların görünür şekilde olması caydırıcılık açısından son derece faydalı olduğu söylenebilir. Kameralar hırsızlık, bireye yönelik şiddet ve vandalizm gibi suçları önlemede veya suçluyu ortaya çıkarmada son derece etkilidir. Fakat kameraların kayıtlarının personel eksikliği sebebiyle çok ciddi anlamda

izlenmez ve bu durum anlaşılır ise kameraların etkinliği son derece azalır. İzlenmeyen kameralar suça karşı inandırıcılığını yitirir. Ayrıca bazı okullar sadece öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla çalışmayan kameralar kullanmaktadır. Bu uygulamanın suç işleme potansiyeli üzerinde azaltıcı etkisi olduğu da görülmektedir (Volokh ve Snell, 1998, 43-44; Kuenstle ve diğerleri, 2003, 59-60).

e) Metal detektör. Silah ve kesici alet taşınmasını önlemek açısından metal detektörler kullanılması oldukça etkilidir. Bu yüzden ABD’de yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak metal dedektörlerin kime ne zaman kullanılacağına ilişkin karar vermek zordur ve suçu önlemede sadece bazı metal suç aletlerinin saptanması ile sınırlıdır. Portatif ve x-ray cihazı şeklinde kullanılma şansı vardır. İçinden geçilerek saptayan detektörlerden ziyade el ile kullanılanlar daha çok tercih edilmektedir (Bluestein, 2001, 77).

f) Kıyafet ve tanıtıcı kimliklerin kullanılması. Okul içerisinde öğrenciler, öğretmenler ve çalışanlar için belirlenmiş ve ziyaretçiler kıyafetler ile tanıtıcı kimlikler kullanılmalıdır.

Volokh ve Snell’e göre (1998, 48-49) tek tip kıyafet ve kimlik uygulamasının faydaları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Öğrenciler arasında kıyafet kıskançlığından kaynaklanan kavgaların azalması,
2. Öğrencilerin normal kıyafetleri arasında gizli saklı taşıyabilecekleri silahların azalması,
3. Öğrencilerin pahalı kıyafet ve aksesuarlarının çalınması suretiyle oluşabilecek mağduriyetlerinin azalması,
4. Öğrencilerin aşırı davranışlarını sınırlandırması.

ABD’de Phoneix kentinde okul yöneticileri üzerinde yapılan bir araştırmada okul kıyafetlerinin; öğrencilerin okullarına olan bağlılıklarını artırdığı, kıyafetlerden kaynaklanan oyalanmaları azalttığı, okul iklimini geliştirdiği, okula devamı artırdığı ve daha iyi bir eğitim ortamının oluşmasına katkı sağladığı görülmüştür (Volokh ve Snell, 1998, 48-49).

g) Okulun ışıklandırılması. Görmeyi kolaylaştırmanın dışında, ışığın; insanlar ve hayvanlar üzerinde bazı ilginç ve görülmeyen etkileri vardır ve bunların bazıları fizyolojik, bazıları da psikolojik olabilmektedir. Okul içinde şiddet, tehdit ve zor kullanmanın karanlık alanlarda daha fazla gerçekleşme ihtimali bulunduğundan okul içerisindeki bütün alanlar yeterince ışıklandırılmalıdır (Kuenstle ve diğerleri, 2003, 31; Uludağ ve Odacı, 2002, 4).

h) Bölgelerin isimlendirilmesi ve sorumlu personelin belirlenmesi. Okul personeli okul ile kendini özdeşirmeli, okulu sahiplenmeli ve kendisini genel bir gözlemci olarak görmeli, mevcut boşlukları kişiselleştirmelidir. Kampusun daha iyi kontrolü için kampusun her yeri hiçbir boşluk kalmayacak şekilde isimlendirilmeli ve isimlendirilen yerler öğretmen ve personelin kontrolü altında tutulmalı, boşluklar en az düzeye indirilmelidir (Volokh ve Snell, 1998, 48-49).

Ayrıca öğrencilerin okulda toplu olarak bulunmak zorunda olduğu alanların dışında kalan yüksek riskli alanlar (Otopark, tuvaletler, koridorlar, okul çevresindeki sapa ve karanlık noktalar) gözetim altında tutulmalı ve bu gibi alanları gözetim altında tutmak için kamera vb. malzemeler temin edilerek kullanılmalıdır (Duke, 2002, 168-180).

i) Günün farklı zamanlarında yaşanan yoğunluğun planlanması. Yemek, toplantı, kutlama gösteri, spor gibi etkinlikler için günün belirli zamanlarında belirli alanlarda yaşanan yoğunluk mümkün olduğunca dengelenmeli ve yoğunluğun olduğu alanlarda sorumlular belirlenmelidir (Volokh ve Snell, 1998, 48-49).

Okul Güvenlik ve Kriz Planları

Okul Güvenliğine ilişkin saldırılar tek bir kaynaktan kaynaklanmamaktadır. Bu saldırılar sorunlu aile yapısından, öğrencilerin ruh sağlığı sorunlarından, akademik başarısızlığından, akran baskısından, kıskançlıktan, içeriği tam belli olmayan istekler ile gerekliliği hakkında kuşku duyulan istekler veya okuldaki ve toplumdaki olumlu liderliğin zayıf

olmasından kaynaklanabilmektedir. Okul dışındaki olan her şey okul içini de etkileyebilmektedir. Bu yüzden okul güvenliğine ilişkin sadece bir yöntem okul güvenliğinin sağlanmasını sağlayamaz (Duke, 2002, 122).

Bununla birlikte her okulun okul güvenliğinin sağlanması ve yaşanabilecek krizlere ilişkin rol ve görevleri belirten bir okul güvenlik planı ile kriz olarak nitelendirilebilecek ölüm, yaralama, tecavüz, intihar gibi olaylarda görevleri, rolleri ve iletişim bilgilerinin yer aldığı kriz planının hazırlanması gerekir (Sprague ve Walker, 2005, 21).

Bu çerçevede hazırlanan okul güvenlik planlarından birisi de “kapsamlı okul güvenlik planı”dır. Kapsamlı okul güvenlik planında ilkeler, programlar, okulun güvenli olması veya olmaması durumu ile ilgili uygulamalar hep birlikte yer almaktadır (Duke, 2002, 122).

Yapılan çalışmalarda kapsamlı okul güvenlik planlarının her birinde aşağıdaki unsurlar ortak olarak kullanılmıştır (Duke, 2002, 130):

- Takım çalışması,
- İletişim,
- Davranışlara ilişkin açık ve net beklentiler,
- Proaktif aracılık stratejileri,
- Bilgi yönetimi,
- Personel geliştirme çalışmaları.
-

Bununla birlikte Duke’un (1980), Jones ve Jones’un (1998), Walker, Colvin ve Ramsey’in (1995) ve Pollack ve Sunderman’in (2001) güvenlik planlarının temel unsurları Çizelge 1’de (Bkz. s.40) gösterilmiştir.

Çizelge 1. Kapsamlı Okul Plan Modelleri

Duke (1980)*	Walker, Colvin ve Ramsey (1995)*	Jones ve Jones (1998)*	Pollack ve Sunderman (2001)**
▪ Kurallar ve beklentiler ▪ Bilgi yönetimi ▪ Personel geliştirme çalışmaları ▪ Ailenin katılımı ▪ Proaktif yaklaşımlar ▪ Okul güvenliğine ilişkin Takım çalışması ▪ Öğrenciler ve çalışanlar için kaygılarını paylaşabilecekleri bir sistem	▪ Proaktif yaklaşımlar ▪ Liderlik ▪ Okul sözleşmesi ▪ Personel geliştirme çalışmaları ▪ Yüksek beklentiler ▪ Şeffaf iletişim ▪ Olumlu okul iklimi ▪ Kısımlar arası işbirliği ▪ Bilgi yönetimi	▪ Felsefe ▪ Kurallar ve beklentiler ▪ Öğrencilere ve öğretmenlere yönelik problem çözme yönergeleri ▪ Yöntemler ▪ Açıkça tanımlanmış roller ve sorumluluklar ▪ Davranışları geliştirici ve okul iklimine katkı sağlayacak yöntemler ▪ Ciddi davranış sorunlarına ilişkin planlar ▪ Öğretmen, veli ve yöneticiler arasındaki iletişim ▪ Okul temsilcileri	▪ Okulda suç ve şiddeti önlemeye yönelik önleme ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesi ▪ Acil müdahale planlarının geliştirilmesi ▪ Olumlu bir okul iklimi ve kültürünün oluşturulması ▪ Personelin geliştirilmesi ▪ Nitelikli bina ve araç gereç sağlanması ▪ Okul polis işbirliğinin sağlanması ▪ Ruh sağlığı ve sosyal hizmet kurumları ile işbirliği sağlanması ▪ Aile ve toplum işbirliğinin geliştirilmesi ▪ Okul güvenliği ile ilgili kaynakların temin edilmesi

* Kaynak Duke, 2002, 130

**Kaynak Özer, 2006, 36

Sprague ve Walker (2005, 51-52) okullarda kriz planlarında bulunması gereken unsurları ise aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Kriz yönetim örgütünün belirlenmesi,
- Krizin kapsamının belirlenmesi,
- Rol ve sorumlulukların belirlenmesi,
- Krizlerde yapılacak iş ve yöntemlerin belirlenmesi,
- İlgili kurumlarla işbirliği protokollerinin yapılması,
- İletişim ve bilgi akışı ile ilgili sistemlerin oluşturulması,
- Kriz yönetiminden sorumlu personele gerekli eğitimlerin sağlanması.

Poland ve Poland'a göre (2004, 9-28) kriz ekibinde okul yöneticileri, rehber öğretmen, sağlık görevlileri gibi farklı unsurlar bulunmalı ve hazırlanan planlar her yıl gözden geçirilerek yeniden düzenlenmelidir.

Alantar (2007, 1) hazırlanan kriz planları doğrultusunda ölümle sonuçlanan olaylarda yapılması gerekenleri "doğrulama ve haber verme

aşaması”, “ilk müdahale” ve “uzun vadede yapılması gerekenler” olarak üç aşamada sıralamıştır. Bunlardan doğrulama ve haber verme aşamasında ilk önce gerçeklerin belirlenmesi, kriz ekibinin bir araya gelmesi ve ölümün sebebinin ve etkisinin değerlendirilmesi gerekmektedir. İlk müdahale aşamasında ise (Alantar, 2007, 2);

- Öncelikle ölen kişinin ailesiyle görüşülmeli, okulun planları iletilmelidir.
- Ebeveyn ve personel için gerekli malzemeler hazırlanmalıdır.
- Öğrencilere açık ve dürüst davranılmalıdır.
- Öğrenci ve eğitimciler medyadan korunmalıdır.
- Okul açık tutulmalıdır. Ancak ders programında değişiklik yapılabilir.
- Okul içinde “destek merkezi” veya “güvenilir oda” olarak tanımlan mekânlar yaratılmalı, yas tutan çocuk ve yetişkinlerle çalışma konusunda deneyimli uzmanlardan yardım alınmalıdır.
- Ölen kişiye duygusal olarak daha yakın olan veya doğrudan travmayı yaşayan (Örneğin ölüm olayını gören) öğrenci ve eğitimciler ile duygusal sorunlar, gelişimsel bozukluk yaşayanlar, düşük benlik kavramına sahip olan öğrenciler diğerlerinden ayrılarak daha yoğun bir şekilde desteklenmelidir.
- Yapılan müdahalenin öğrenci ve ailesinin kültürel yapısına uygun olması için okul personeli kültürel değer ve dini inançlara duyarlı davranmalıdır.

Anma etkinliklerinin düzenlenmesi, uzun dönemde durum izlenerek ölen kişinin yakın arkadaşlarına ve gereken diğer öğrenci ve eğitim çalışanlarına destek verilmesi, olayın yıldönümü gibi günlerde öğrenci ve çalışanların daha dikkatli izlenmesi ise uzun vadede yapılması gerekenler olarak sayılabilir (Alantar, 2007, 3).

Eğitim, Program ve Okul-Aile İşbirliğine Dayalı Çalışmalar İle Rehber Öğretmen veya Psikolojik Danışmanların Çalışmaları

Öğrencilerden ciddi zihinsel engeli olanlar ile yabancılaşan ve arkadaşları tarafından sosyal olarak reddedilmiş çocuklar hem kendilerine hem de başkalarına zarar verebilirler. Bu tür öğrenciler genellikle öğretmenleri ve arkadaşları tarafından bilinmektedirler. Bu tür öğrencilere yönelik özel aile ve öğretmen ilgisinin yanında destekleyici programlar da yapılmalıdır (Sprague ve Walker, 2005, 26). Aşağıda hem sorunlu öğrencilere hem de diğer öğrencilere uygulanabilecek destekleyici programlar ve okul aile işbirliği uygulamaları ile rehber öğretmen ve psikolojik danışmanların çalışmaları sıralanmıştır:

a) Bireysel çatışma çözümleri programı. Bu program öğrencilerin cezalardan çok bireysel eğitim programları ile çatışmalardan korunmalarını kapsamaktadır. Program içerisinde öğrencilere çatışmayı anlamayı ve yönetmeyi öğreten aracılık teknikleri, stres yönetimi, karar verme, iletişim becerileri ile öfke yönetimi gibi teknikler öğretilmektedir (Volokh ve Snell, 1998, 56).

Okullarda çatışma çözüm programlarının etkinliğini değerlendirmek için programla ilgili tarafsız danışmanların sorularına göre programın etkili bir şekilde analiz edilmesi, öğrenciler tarafından çatışma çözüm programının olumlu etkilerinin görülüp görülmediğinin, okullardaki personelin programa verdiği desteğin ve programla ilgili kural ve değerlere ne kadar sahip çıktığının ve program uygulanmaya başladıktan sonra çatışma ve şiddet olaylarında meydana gelen azalmanın iyi çözümlenmesi önem taşımaktadır (Johnston, 2002, 14-15).

Neeley (2003, 31–32) öğrenciler arasındaki çatışmaları engellemek için bir müdahale ve araya girme programının öğrencilere çatışma yönetimi ve uzlaşma becerisini öğreteceğini belirtmiştir. Bu programlarda (Neeley, 2003, 31–32);

- Sorunun tanımlanması,
- Mümkün olan çözüm yollarının ortaya çıkarılması,

- Çözüm yollarının değerlendirilmesi, gerekli olanların değiştirilmesi,
- En çok kabul görme ihtimali olan çözüm yollarının tartışılması,
- Çözüm programının uygulanması,
- Çözülmüş sorunun çözüm aşamaları öğrenciler tarafından öğrenilmektedir.

b) Akran arabuluculuğu programı. Akran arabuluculuğu programları sayıları dört ve üzerinde olan ve aralarında bir sorun bulunan gençlerin aralarındaki çatışmayı gidermek ve arabuluculuk yapmak üzere bir kişinin görevlendirilmesi şeklinde açıklanabilir. Arabuluculuk yapan kişi öğrencilerin arasındaki çatışmayı ve onların duygularını anlamaya ve bu şekilde sorunu çözmeye çalışır. Bu program tüm öğrencileri sorunların üzerinde düşünmeye yöneltme ve hepsini sorunla ilişkilendirme açısından önemli yararları olan bir programdır. Bu program sürecinde öğrenciler arasında çatışmalardan korunma sürecinin iyi işleyip işlemediği, program ve arabulucu olmakla ilgili öğrencilerin ne hissettiği, programın sorun çözmek için gerekli etkinliğe sahip olup olmadığı ve öğrencilere yardımı dokunup dokunmadığı gibi konularda toplanan verilerin değerlendirilmesi gerekmektedir (Volokh ve Snell, 1998, 60).

Bu kapsamda İzmir İli Aybers-Hikmet Karabacak Lisesi'nde okulda meydana gelen şiddet olaylarına anında müdahale etmek ve taraflar arasında barışı sağlamak üzere Dokuz Eylül Üniversitesi Anlaşmazlık Çözümü Araştırma ve uygulama Merkezince eğitim verilen 60 arabulucu öğrencinin arkadaşları arasında meydana gelen olaylarda arkadaşlarını barıştırmaları neticesi olay sayılarında azalmanın olduğu görülmüştür (www.hurriyet.com.tr, 2008).

c) Mentorluk. Mentorluk, okula yeni giren öğrenciye, akademik, idari ve sosyal konularda yol gösteren, onun yeni ortama uyum sağlamasına yardımcı olan bir “abla” ya da “ağabey” aracılığıyla uyumunu sağlamayı hedefleyen bir yaklaşımdır (Baltaş, 2007).

d) Değerler eğitimi programı. Değer bir sosyal grup veya bir toplumun, kendi içinde birlik sağlamak, varlığını sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olduğu kabul edilen; ortak düşünce, amaç ve temel ahlaki ilkelerdir. Kısaca, değer bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki toplumsal veya evrensel inançtır. Psikolojide değerın önemi, onun objektif bir esasa dayanıp dayanmamasında değil, insan davranışlarının yol göstericisi olarak oynadığı roledir (Kolburan ve Tosun, 2006; 266).

Değerler, insanların tutum ve davranışlarını etkileyerek; tutum ve davranışları belirleme, biçimlendirme ve yönlendirmede önemli rol oynarlar. Verimli ve çok yönlü bir değerler eğitimi, akademik başarıyı da etkiler. Bir çocuk, okula başlama döneminde sorumluluk, kendini kontrol ve azim gibi kişilik özelliklerinde sorun yaşıyorsa okul başarısında da çeşitli sorunlarla karşılaşacağı bilinmelidir (Kolburan ve Tosun, 2006, 266).

Değerlerin öğrenilmesi, ağırlıklı olarak rol öğrenmesi tarzında, sosyal bir öğrenmedir. Değerler eğitimi bir yaşama ve içselleştirme eğitimidir ve ancak okul ve aile ortamında birlikte yaşantılar ve paylaşımlar yoluyla çocuklara benimsetilebilir. Bu amaçla planlanan çalışmalarda öğrencilerin değerleri yaşamaları, çevrede yaşayanlarla paylaşımları ve içselleştirmeleri amaçlanmalıdır (Kolburan ve Tosun, 2006, 266).

e) Üretici eğitim programı. Okul hayatına toplumun katılımı okulun başarısı için çok önemlidir. Okul toplumun büyük kesimi ile yakın ilişki içindedir. Toplumun okula yönelik görüş ve teklifleri okula birçok değerli kaynağın sağlanmasına zemin hazırlar. Toplum öğrencilere yol gösterici bir model oluşturmada önemli dinamiklere sahiptir. Toplum içinden iş hayatı ile ilgili konularda okulla birlikte hareket eden kişiler çıkabilmektedir ve bu şekilde öğrencilere stajyer olarak çalışma fırsatları sağlanabilmektedir. Okulla toplum arasındaki ilişki güçlendikçe şiddet olaylarında bir azalma meydana gelecektir. Çocuklara sağlanan fırsatlar okullarda şiddetin de azalmasını pekiştirecektir (Haynes, 1996, 311).

f) Sorun çözme programı. Sorun çözme, bilişsel becerilerin yanı sıra duyuşsal ve davranışsal özellikleri de içeren oldukça karmaşık bir süreçtir.

Bunun yanında sorun çözmeye; bireyin psikolojik uyumu, kendine güveni, iletişim becerilerinin etkililiği ve karar verme stilleri ve akademik ve sosyal özsaygı ile yakından ilgilidir. Bunların yanı sıra sorun çözmeye becerilerindeki eksiklikler gençlerde saldırganlık, davranış bozuklukları, madde kullanımı gibi sonuçlara yol açabilmektedir (Korkut, 2002, 178).

Etkili olan ve olmayan sorun çözmeye yolları yaşantılar sonucu öğrenilir. Ancak etkili sorun çözmeye yollarının günlük yaşantı içerisinde öğrenilmesi her zaman mümkün olmayabilir. Bu durumda uzmanların bu becerileri sistemli olarak öğretmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda hazırlanmış kapsamlı rehberlik programlarının pek çoğunda sorun çözmeye becerileri yer almaktadır. Bu anlamda düzenlenen bazı öğretim programları batıdaki okullarda kullanılmaktadır. Bunlara örnek olarak “Sorun Çözme Danışma Modeli”, “Doğrudan Davranışsal Danışma Modeli”, “Sosyal Bilişsel Kurama Dayalı Müdahale Modeli” ile bazı görüntülü araçlar aracılığıyla öğrencilere eğitim vererek sorunları çözmeyi öğreten çalışmalar vardır (Korkut, 2002, 178).

g) İşbirlikçi eğitim. ABD’de Austin Public School’da okuldaki ırkçı öğrenci grupları arasında yaşanan şiddet ve ırkçılık olaylarından öğrencileri vazgeçirmek amacıyla geliştirilen bir programa göre dört, beş ve altıncı sınıflarda okuyan öğrencilerinin işbirliği yaparak öğrenmelerini sağlayan bir yöntem geliştirilmiştir. Buna göre ırkçı gruplar diğer öğrencilerle karıştırılarak eğitim almaları sağlanmıştır. Öğrencilere birlikte ve aynı amaç için nasıl hareket edecekleri ve grup içinde nasıl çalışacakları öğretilmiştir. Bunlardan daha önemlisi her birinin bir diğeri ile yan yana oturması sağlanmıştır. Bu şekilde okulda ayrımcılık ve şiddet suçlarında bir azalma olduğu görülmüştür (Neeley, 2003, 40).

h) Özsaygı eğitimi. Okullarda şiddet olaylarının incelenmesi ve bunların önüne geçilebilmesi için alınan tedbirler ve uygulanan programlar aynı zamanda şiddet olaylarına karışan gençlerin yapısını da ortaya çıkarmaktadır. Bu gençlerin çoğunun kendisine saygısı olmayan, sinirli, kontrole ve kurallara tahammülü olmayan kişilik özellikleri sergiledikleri gözlenmiştir. Bu öğrencilerin kendilerine olan saygılarını kazanmaları için güçlü bir program uygulanmalıdır. Bu gibi çocukların iyi izlenmeleri halinde

intihar ve suç işlemeye yönelik olarak genellikle bir takım kişisel işaretler verdikleri görülmüştür. Ayrıca kendilerinden pek hoşlandıkları ve barışık oldukları da söylenemez. Bununla birlikte öz saygı eksikliğinin şiddeti ortaya çıkardığı yönünde genel bir görüş birliği yoktur (Volokh ve Snell, 1998, 64).

i) Demokrasi eğitimi ve okul meclisi uygulaması. Demokrasi kısaca halkın yönetimi, halkın kendi kendisini yönetmesi anlamına gelen siyasi yönetim biçimi olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.org.tr, 2007). Demokratik eğitim ise; programları ve yöntemleri demokrasinin dayandığı temel ilkelere göre saptanan eğitim ve öğretim çalışmalarına denir. Demokratik eğitim programlarında, öğretmen-öğrenci ilişkileri ile eğitsel etkinliklerde öğrencinin birey olarak değerine ve bütünlüğüne, birlikte çalışmaya, karşılıklı saygıya ve kişiliğe değer verilir (Oğuzkan, 1981, akt: Kepenekci, 2003, 44). Kepenekci'ye göre demokratik eğitim ise eğitimin merkezinde bireyin, diğer bir deyişle öğrencinin olduğu ve demokrasinin ilke ve kuralları ile insan haklarının yaşatılarak öğretildiği eğitimidir.

Demokratik eğitimde, eğitimin merkezinde birey, diğer bir deyişle öğrenci vardır. Her birey kendine özgü bir kişilik olarak kabul edilir ve ona saygı duyulur. Demokrasilerde karar veren, toplumun bireyleri olduğu için, demokratik eğitimde de eğitimin asıl öğeleri öğrencilerdir. Böylece, okulda öğretmenin yükü hafifler. Öğretmen artık klasik anlamda ders anlatan ve öğrencilere bir şeyler öğreten kişi olmaktan çıkar, öğrencilere bilgiye ulaşmada ve öğrenmede yardımcı olan, yol gösteren, etkinlikleri planlayıp öğrenciyi aktif olarak bu etkinliklere katan, kısaca öğrenmeyi öğreten kişi durumuna gelmiştir (Kepenekci, 2003, 45).

Ülkemizde demokratik yurttaşlar yetiştirme fikri yeni değildir. Birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de yıllardır eğitim programı içerisinde yurttaşlık bilgisi yer almış ve öğrenciler bu alanda eğitime çalışılmıştır. Bu eğitimler genel olarak gençleri ülkenin anayasası hakkında bilgilendirmekten ibaret olmuştur. Böyle bir eğitimin sonunda bireylerin büyük bir çoğunluğu için yurttaşlık, yasalara boyun eğmek, vergi vermek, seçimlerde oy kullanmak vb. beklentiden öteye bir anlam taşımamıştır (Gümüseli, 2008, 1).

Buna karşın ilk ve orta öğrenim düzeyindeki öğrencilerimizde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele

almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak ve demokrasi kültürünü toplumun her kesimine yaymak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında 13 Ocak 2004 tarihinde imzalanan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi protokolü uyarınca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 200'ü ilköğretim ve 100'ü de orta öğretim kurumu olmak üzere toplam 300 pilot okulda proje hayata geçirilmiştir. Pilot uygulama 2004–2005 Eğitim Öğretim yılında tüm okullarda uygulamaya geçmiştir (www.tbmm.gov.tr).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesinde (www.meb.gov.tr) projenin amacı, “Cumhuriyetimizin demokrasi ile güçlendirilmesi; öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoşgörü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi, kendi kültürünü özümsemiş, millî ve manevî değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi, öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması, katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması” olarak belirtilmiştir.

Proje kapsamında MEB ve TBMM'nin işbirliğiyle seçim yasaları ve TBMM iç tüzüğü örnek alınarak hazırlanan “Öğrenci Meclisleri Seçimi Usul ve Esasları” ile “Öğrenci Meclisleri İç Tüzüğü” gereğince her okulda bütün öğrencilerin oylarıyla seçilen üyelerden meydana gelen “Okul Öğrenci Meclisi” oluşturulmuştur. Her ilde, Okul Öğrenci Meclisi başkanlarından oluşan “İl Öğrenci Meclisi” ve 81 il öğrenci meclisi başkanından meydana gelen “Türkiye Öğrenci Meclisi” oluşturulmuştur (Özpolat, 2004, 1).

Söz konusu esaslar ve tüzüğe göre okullarda, öğrenci meclislerinin oluşturulmasında aday olma, sandık kurulunu oluşturma, oy pusulası hazırlama, propaganda yapma, oy kullanma, oy sayımı ve dökümünü tutanaklara bağlama, itiraz ve itirazı değerlendirme gibi seçim süreçleri ile seçim yapıldıktan sonra meclis başkanlık divanı ve meclis çalışma komisyonlarını oluşturma, genel kurulda söz alma, önerge verme, disiplin cezası uygulama, karar alma gibi bütün iş işlemleri plânlama, uygulama, denetleme, değerlendirme, raporlama vb. çalışmalar doğrudan öğrenciler tarafından yürütülmektedir (Özpolat, 2004, 2).

Kıncal ve Uygun'un (2006, 40) 2004–2005 Eğitim Öğretim yılında projenin Çanakkale ilinde uygulanması ile ilgili yapmış olduğu araştırmada; projenin okul yönetimleri, öğretmenleri ve öğrencileri tarafından olumlu ve genelde amaca uygun olarak algılandığı görülmüştür. Kıncal ve Uygun (2006, 41) araştırma sonunda projenin öğrencilerin demokratik yaşam biçimine uygun olarak sosyalleşmesinde önemli rol oynayacağını değerlendirmişlerdir.

k) Okul sonrası programlar. Okul sonrası programlar öğrencilerin günün belirli saatlerindeki boş zamanlarını anlamlı hale getirmek, eğitim ve gelişimle ilgili bir takım fırsatları yakalamalarını sağlamak üzere yapılan programlardır. Okuldan çıktıktan sonra herhangi bir gözetim altında bulunmayan gençler şiddet ve yasa dışı uyuşturucu kullanma riski altında kalmaktadırlar. Bununla birlikte okul sonrası programlar öğrencilerin güvenliğini artırma, sonraki yıllar için onlara ümit verme ve akademik başarı için gerekli sosyal becerileri kazandırma açısından önemlidir. Yapılan araştırmalara göre bu tür etkinliklerde yapılan sanatsal çalışmaların çocukların temel düşünme yapılarını geliştirdiği, ayrıca düşünme ve öğrenme için farklı yolları da gösterdiği görülmüştür. Yine bu tür etkinliklerin öğrencilerin okuma alışkanlığını ve iletişim kurma becerisini geliştirdiği görülmüştür (Johnston, 2002, 18).

Snyder ve Sickmund'a göre (1999), ABD'de yapılan araştırmalarda öğrencilerin büyük bölümünün okul günlerinde okul sonrası eve yalnız gittikleri ve 12 yaş üstü çocukların %35'inin ailelerinin çalışmasından dolayı evde yalnız kaldıkları görülmüştür. Bu çalışmalarda gençlerin karıştığı suç olaylarının %57'sinin okul günlerinde ve %19'unun saat 15.00 ile 19.00 arası okul sonrası olduğu görülmüştür. Bu yüzden ABD'de suç istatistiklerini düşürmek için okul sonrası programlar bütün ülke çapına yayılmıştır (Akt: Neeley, 2003, 39).

Okul sonrası programların gençler üzerinde çok güçlü etkisini dikkate alan ABD Kongresi de 1998 de bu program için 40 milyon dolar ayırmış, ayrıca 1999 yılında okul sonrası programları genişletmek ve 21. Yüzyıl Toplum Öğrenme Merkezi adı altında kurulan merkez için 200 milyon dolar para verilmesini kararlaştırmıştır (Neeley, 2003, 40).

l) Alternatif okul ya da programlar. Geleneksel okullarda başarılı olamayan, genellikle rahatsız edici davranışları nedeniyle okuldan uzaklaştırılmış risk altındaki çocuklar ile çeşitli ıslah kurumlarından çıkmış çocukların eğitilmeleri, aynı zamanda yeniden geleneksel okullarda başarı gösterebilecek duruma gelmeleri için küçük sınıflar, özel programlar ve çeşitli destek hizmetleri ile zenginleştirilmiş bir yapıda özel olarak düzenlenen okullara alternatif okul, bu uygulamanın geleneksel okullar içinde uygulanmasına da alternatif program denir (Pehlivan, 2005, 334, 343).

Bu tür okullarda eğitim programları genellikle risk altındaki öğrencileri diğerlerinden ayırmakta, daha çok işe yönelik bir eğitim sunmakta, küçük olarak örgütlenmekte, öğrenci/öğretmen oranı daha az sayıda tutulmakta, psikolojik yardım ve danışma gibi hizmetler sunulmaktadır (Donnelly, 1987, akt: Pehlivan, 2005, 335).

Alternatif okullara devam eden öğrencilerin okul performansları ve tutumları büyük ölçüde değişmekte ve bu öğrencilerin büyük bir bölümü tekrar geleneksel okullara dönerek eğitimlerini tamamlamakta, bir bölümü alternatif okullarda yer alan denklik programlarını bitirmekte, bir bölümü ise ne kadar çaba gösterilirse gösterilsin okul sistemini terk ederek büyük ihtimalle suça yönelmektedir (Pehlivan, 2005, 344).

m) Okul-aile işbirliğine dayalı çalışmalar. Batıda yoğun olarak tartışılan etkili okul anlayışında tüm öğrencilerin öğrenebileceği, tüm öğretmenlerin de öğretebileceği varsayımı yatmaktadır. Ancak etkili okuldaki öğretimin veli, yönetici, öğretmen vb. tüm ilgililerin eşgüdümlü ve etkili çabalarının ortak ürünü olduğu ileri sürülmektedir. Veli katılımı, öğrencilerin akademik başarısını gerçekleştirebilmek ve sosyal yönünü geliştirebilmek için okuldaki öğrenimi tamamlayıcı ve destekleyici bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Balcı, 1988, 29) Burns ise (1993, 9) çocukların öğretmen ve arkadaşlarına karşı olumlu tutumlar geliştirmesinde ailenin katılımını temel bir araç olarak görmektedir (Akt: Pehlivan, 2000, 110).

Smith (1994, akt: Çubukçu ve Girmen, 2006, 126) tarafından yapılan bir araştırmanın bulgularına göre, aileleri okulla yakın ilişki içinde bulunan

öğrencilerin gerek akademik başarı yönünden, gerekse disiplin yönünden daha başarılı oldukları saptanmıştır. Ayrıca, öğrencinin kişisel ihtiyaçlarını belirlemede en kısa yolun aile ile birlikte çalışmak olduğu vurgulanmıştır.

Çubukçu ve Girmen'e göre (2006, 126) anne babaların çocukları en iyi tanıyan kişiler olmasından ve eğitim sürecinde okul-ev uyumunun gerekliliğinden, anne babaların da eğitim sürecinin etkin elemanları olarak çocuklarının akademik, kişisel ve sosyal gelişimine katkıda bulunmaları sağlanmalıdır. Aile katılımı programları, öğrencilerin okul ve ev ortamında tutarlı olmalarını sağlarken, aynı zamanda ailelerin çocuklarının okul içi davranışlarını daha iyi tanımlarına neden olmaktadır. En önemlisi ise, eğitimci ve aile etkileşiminin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Ailelerin okul ile işbirliğinde ve okul etkinliklerine katılmalarında bazı rolleri vardır. Bu rollerin aileler tarafından gerçekleştirilmesindeki başarıları, öğrencilerin eğitimlerinin niteliğine ve okul aile işbirliğine doğrudan etki yapmaktadır (Burns, 1993 akt:Pehlivan 2004, 485). Bu rolleri Pehlivan aşağıdaki gibi sıralamıştır (2004, 485):

- *Resmi roller:* Aileler okulda düzenlenen toplantılara ve toplantılara katılır ve okulla ilgili formlar doldurarak çocukların bazı temel yükümlülükleri yerine getirirler.
- *Evdeki öğretmen rolü:* Aileler çocukların ev ödevlerine yardım ederler ve onların öğrenme süreçlerine katkıda bulunurlar. Ayrıca evdeki zamanı etkin kullanma ve çocukların doğru çalışma alışkanlıkları geliştirmelerine katkıda bulunurlar.
- *Okul programlarını destekleme rolü:* Aileler okulda düzenlenen çeşitli gezi, ziyaret, müsamere gibi etkinliklere gönüllü katılır ve çalışırlar.

Ailelerin, çocuklarının eğitimine daha fazla katkı sağlaması ve sorumluluk üstlenmesi eğitim konusunda yeterli ve sağlıklı bilgilenmeleri ile mümkündür. Öğretme-öğrenme süreçlerinde benimsenen yeni yöntemlerin ve eğitim kurumlarında öğrenciler için geçerli olan yeni koşulların aileler tarafından bilinmesi, ailelerin çocuklarıyla okul dışında destekleyici bir iletişim kurabilmesinin de yolunu açabilir. Böylece, aileler çocuklarının eğitiminde

sorumluluk üstlenebilir ve eğitim eksikliklerinin giderilmesine katkı sağlayabilirler (Aslanargun, 2007, 123).

Aslanargun okul-aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak yapılması gerekenleri aşağıdaki gibi sıralamıştır (2007, 130–133):

- Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin ve okul yönetiminin velilere yönelik olumsuz davranışları ile onlara yeterince zaman ayırmamaları, velilerce ilgisizlik nedeni olarak görülmektedir. Bu konuda okul yönetimleri ve öğretmenlerle, velilerle sağlıklı iletişim kurmanın önemi ve gereğine ilişkin bilgilendirme toplantıları yapılması gerekmektedir. Ayrıca okullarda öğretmenlerle velilerin rahat görüşebilecekleri ve velilerin bekleyebilecekleri uygun bir yer ayrılması faydalı olacaktır.

- Veliler yer edinen, okul ile işbirliğinden herhangi bir sonuç çıkmayacağı, öğrenci başarısını etkilemeyeceği gibi bazı önyargı ve olumsuz düşünceler okula yönelik ilgisizliğe neden olmaktadır. Bu konuda okul-aile birliklerinin daha işlevsel hale getirilmesi ve toplantı içeriklerinin zenginleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca toplantılar dışında veli öğrenci ilişkisi, uygulanmakta olan eğitim yöntemleri ve benzeri konulara ilişkin bilgilendirme seminerlerinin yapılması faydalı olacaktır.

- Okul yönetici ve öğretmenlerinin bazı otoriter davranışları ile sürekli öğüt vermelerinin, velilerde ilgisizlik nedeni olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Okul-aile, öğretmen-veli görüşmeleri veya toplantılar öğüt verici bir ortam yerine, görüşlerin ve düşüncelerin paylaşıldığı bir iklimde yapılmalıdır.

- Okulun amaçlarının veliler tarafından yeterli ölçüde bilinmemesi ve buna bağlı olarak benimsenmemesi ailelerde okula yönelik ilgisizliğe yol açmaktadır. Bu yüzden, okulların öğrencilerin akademik gelişimlerine katkı sağlamasının yanında, onların sosyalleşmesine ve yeteneklerinin ortaya çıkmasına yardımcı olduğu konularında, veliler örneklerle yeterince bilgilendirilmelidirler. Eğitim kurumlarını, sadece meslek edindirmek için hazırlayan kurumlar olarak değerlendiren velilerin bu yanlış düşünceleri, okulun sosyalleştirici ve hayata hazırlayıcı yönü vurgulanarak düzeltilmeli ve onlara gerekli rehberlik yapılmalıdır.

Tutkun ve Köksal (2002, 220) ise okul aile iletişiminin geliştirilmesine yönelik olarak yapılması gerekenleri aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Veli/öğretmen/öğrenci toplantıları,
- Karneler,
- Okul gazeteleri,
- Kutlama kartları,
- Veli-öğretmen görüşmeleri,
- Veli panosu,
- Ödevler ve ödev defterleri,
- Okul, anne-baba (veli) eğitimi programları ,
- Ev ziyaretleri.

Ayrıca okul güvenliğine ailelerin doğrudan katılımı amacıyla okullarda okul güvenliğine ilişkin veli danışma kurullarının oluşturulması yararlı olacaktır (Sprague ve Walker, 25–26).

n) Rehber öğretmen ile psikolojik danışmanların çalışmaları.

Okullarda görevli rehber öğretmen ile psikolojik danışmanların da okul güvenliğine ilişkin bir takım sorumlulukları bulunmaktadır. Eğitim, program ve aile işbirliğine ilişkin görevleri olan rehber öğretmen ile psikolojik danışmanların aynı zamanda okulda kural dışı davranışlarda bulunan öğrencilere yönelik rehberlik çalışmaları ve çevresel faktörler için okul yönetimine önerilerde bulunma gibi görevleri de vardır. Güven (2002, 69-72) rehber öğretmen ile psikolojik danışmanların, okulda güvenli ve rahat bir ortamın oluşturulması için üstlenebilecekleri görevleri aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Okulda yaşanan güvenlik sorunlarını, nedenlerini, alınabilecek önlemleri belirleyici çalışmalar yapmak ve çalışmaların sonuçlarını okul yönetimine bildirmek,
- Okul için uygun olan bir okul güvenlik planının hazırlanmasında okul yönetimi, öğretmenler ve okulda görevli diğer personel ile işbirliği yapmak ve eşgüdümü yapmak,

- Öğrencilerle iletişim, çatışma çözümü ve yönetimi, grup süreci becerilerini geliştirme, olumsuz davranışlarla baş etme ve öğrencilerin okula yönelik güdülerini yükseltme gibi konularda öğretmenlere yardımcı olmak,
- Okul güvenliğini tehdit eden çevresel faktörleri ve alınması gereken önlemleri belirleyici çalışmalar yapmak,
- Okul güvenliğine katkı sağlayabilecek konularda grup rehberliği, grupla danışma veya psiko-eğitim uygulamaları yapmak,
- Okulda kural dışı davranışlarda bulunan ve uyum güçlükleri yaşayan öğrencilerle görüşmeler yaparak bunların okula uyumunu kolaylaştırmak,
- Öğrencilerde okulun öğrenciler için var olduğu ve okul personelinin de öğrencilere yardım için çalıştığı düşüncesini güçlendirmek,
- Olumlu ve örnek davranışlar gösteren öğrencilerin okul yönetimince ödüllendirilmelerini sağlamak,
- Öğrencileri şiddet, saldırganlık ve zararlı alışkanlıklardan uzak tutmak için onların kendilerini geliştirmelerine katkı sağlamak üzere okulda ilgi çekici ve anlamlı sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenmesinde okul yönetimi ve öğretmenlerle işbirliği içerisinde bulunmak,
- Okul aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik liderlik yapmak ve bu doğrultuda aile destek programları geliştirmek.

Disiplin ve Cezalar

Disiplinin amacı, öğrencilere okulda uyulması gereken davranışların ilke ve kurallarını öğretmek; öğrencilerin bu ilke ve kurallara uygun olarak davranıp davranmadığını izlemek; daha iyi davrananları ödüllendirmek ve daha kötü davrananları cezalandırmaktır. Disiplin yalnızca ilke ve kurallardan olumsuz yönde sapan öğrencileri cezalandırmak için değil; aynı anda ilke ve kurallara daha iyi uyum sağlayan öğrencileri ödüllendirmek için de işlemelidir (Başaran, 2000, 167).

Cezalar ilişkilere zarar verdiği, içermelere sebep olduğu, kurallara uyma konusunda cesaretlendirmek yerine zorladığı ve okula ilişkin kaygıları

ve devamsızlığı artırdığı gerekçesiyle eleştirilen bir yöntem olmasına karşın uygulanması gereken yöntemlerden birisidir (Volokh ve Snell, 1998, 24–27). Uygulamalarda disiplin yöntem ve cezaları ülkelere göre değişmekle birlikte uyarma-kınama, mahrumiyet bırakma, okuldan kısa süreli uzaklaştırma, okuldan tasdikname ile uzaklaştırma, alternatif eğitim programlarına yönlendirme şeklinde sıralanabilir.

Neely'e göre (2003, 40) disiplin kodları, herkesin sorumluluklarını, rollerini ve kuralları izlenecek yollar da dâhil olmak üzere açık bir şekilde açıklamaktadır. Fakat disiplin cezalarını tayin ederken ve uygularken dikkatli olunmalıdır. Haynes'e göre (1998, 310) tutarlı bir yönetim, uygun ve adaletli cezalar ile sıkı bir disiplin uygulanan okullarda şiddet oranı düşmektedir. Öğrencilere fiziksel olarak ceza verme yaklaşımında olan okullardaki uygulama ise sorunu çözecek bir uygulama değildir.

Özer'e göre (2006, 29) disiplinle ilgili sorunların en aza indirilmesi için okul yönetiminin tüm ayrıntıları iyi bir şekilde inceledikten sonra okulda istenilen veya istenilmeyen davranışları açık bir şekilde belirlemesi ve tutarlı olarak uygulaması gerekmektedir. Tamamen uygun şekilde düzenlenmiş bir ortamda bile ortaya çıkacak uygun olmayan durum için uygulanması gereken bir kural mutlaka olmalıdır.

Edwards'a göre (1997, 8 akt: Celep, 2002, 171) öğretmen ve yöneticiler, aşağıdaki durumlarda disiplin sorunlarına ortam hazırlamış olurlar:

1. Yanlış anlaşılmış öğrenme koşulları ve öğrenciler için anlamlı olmayan bilgiyi öğrenmek için öğrencileri zorlamak,
2. Öğrencilerde bağımsız düşünce örüntüleri geliştirmeye yöneltmede yetersiz kalmak,
3. Duyguların kabul edilmesi için öğrencilere katı koşullar oluşturmak,
4. Öğrenciler üzerinde yoğun kontrol kurmak ve çocukların özerk ve bağımsız olabilecekleri bir çevrenin sağlanmasında yetersiz kalmak,
5. Yanlış davranışları ön plana çıkaran disiplin süreçleri kullanmak.

Okulda disiplin sağlamaya yardımcı belli başı faktörler şunlardır (Küçükahmet, 1998):

1. Uygun bir eğitim programı: Amaçlarına, yeteneklerine ve ilgilerine uygun olarak hazırlanan bir eğitim programı öğrencinin ilgisini çekerek, işbirliği içinde olmasını sağlayacaktır.

2. İyi bir rehberlik sistemi: İyi bir rehberlik sistemi aracılığıyla sorunlar ortaya çıkmadan gerekli işlemler yapılabilecektir. Sonuçta kendisi ile ilgilenildiğini bilen öğrenci, ilgililere yardımcı olma ve okul çalışmalarına katılma isteği duyacaktır.

3. Etkin veli-okul ilişkisi: Veliler ve öğrenciler okulda en iyisinin ve doğrusunun yapıldığına inandığı takdirde okul çalışmalarına destek olmaktadır.

4. Okul binasının etkin kullanımı: Okul binaları ve görsel – işitsel araçların kullanım biçimi disipline yardımcı ya da engel olabilmektedir. Örneğin spor tesislerinin bulunması ve etkin kullanımı okul disiplinine etki edebilmektedir.

Polisiye Önlemler

Okul güvenliği alanında uygulanan polisiye önlemlerin problem çözme, caydırıcı faaliyetler, öğrenciler ile ilişkiler kurma, soruşturmaların yürütülmesi, okul güvenliği düzeyinin artırılması, bilgi toplama ve bazı konularda bilgilendirme gibi birçok alt boyutları bulunmaktadır. Dünyada okul güvenliği ile ilgili olarak yapılan çalışmaların sağlıklı sonuçlara ulaşması ve mevcut sorunu azaltıcı etki göstermesi zamanla yapılan bu çalışmaların bir kısmının model olarak belirlenmesini ve uygulama alanı bulmasını sağlamıştır (Shaw, 2006, 100). Polis okul işbirliği modelleri olarak tanımlanan bu modeller şunlardır:

1. Okullarda sabit görevli polis memurları,
2. Eğitici olarak polis memurları,
3. Kapsamlı polis-okul irtibat projeleri,

a) Okullarda sabit görevli polis memurları. Kapsamlı bir modeldir, belirli günlerde veya tamamen okulda görev yapan polis memurlarından oluşur. Okul personeli gibi görev yapan polisler okul yönetimi ile yakın ilişkide görev yapmakta ve toplum destekli polisliğin bir yapısını teşkil etmektedirler. Halen ABD’de okul personeli gibi görevli memurlar programları her yerde mevcuttur ve ulusal olarak 15000’den fazla memur çalışmaktadır. Birçok ülkede değişik çeşitleri ile uygulanmaktadır. Okulun güvenliği ile ilgili çalışmaların yanında polise bakışı daha olumlu hale getirme yönünde çalışmalar yapmaktadırlar.

Polis okul güvenliğine yönelik hizmetlerini ifa ederken aynı zamanda öğretmen ve öğrencileri mevcut yasalarla ilgili bilgilendirmektedir. Okullarda sabit görevli polis memurlarının en belirgin yararlarından birisi de okulla ilgisi olmayan kişilerin okul bina ve tesislerine girmelerine izin vermemeleridir. Bu uygulama dünyada yaygın olarak kullanılmaktadır (Volokh ve Snell, 1998, 44-47). Dünyada bu uygulamalar kapsamında özel güvenlik görevlileri ile şartlı tahliye edilmiş kişilerde kısmi amaçlı olarak kullanılmaktadır (Garcia, 1994, 23).

Ayrıca uyuşturucu ticareti ve kullanımına yönelik çalışmak üzere okullara gizli polis yerleştirilmesini temel alan çeşidi de vardır. Bu yöntem öğrencilerin polise olumsuz bakmalarına yol açtığı için eleştirilen bir yöntemdir.

b) Öğretmen olarak polis memurları. Polisin okulda bir öğretmen gibi bulunduğu bir modeldir. Uygulaması oldukça eskidir. İlk uygulamalar trafik güvenliği ve benzeri konuları kapsarken, zamanla suçla mücadelede önemli bir görev üstlenilmiştir. Görevli polisler her türlü suçta aileler ve okul ile işbirliği yaparak önerilerde bulunmaktadırlar. Genel olarak amacı çocuklar arasında madde kullanımını engellemek ve çete ve şiddete karşı etkili teknikler geliştirmeye yardımcı olmaktır (Shaw, 2006, 109).

c) Geniş kapsamlı polis-okul irtibat projeleri. Okul ve polis dışında toplumun geniş kesimini içine alan geniş kapsamlı projeler içeren bir modeldir. Bilgi değişimi, özel programların uygulanmasına yardım etme, düzenli okul ziyareti, danışmanlık ve destek hususlarını içeren çeşitli amaçları vardır (Shaw, 2006, 120).

Diyarbakır İlinde Okul Güvenliğine İlişkin Bazı Uygulamalar

Diyarbakır nüfusu 1,5 milyona yakın, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, eski Mezopotamya'nın kuzeyinde yer alan tarih ve kültür değerleri yönünden Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Ancak bölgede 1980'li yılların ikinci yarısında başlayıp daha sonraki yıllarda yoğunlaşarak artan şiddet olaylarının kent merkezindeki en önemli sonuçlarından biri olan göç olgusuna dayalı hızlı nüfus hareketleri nedeniyle, Diyarbakır'a göç eden gruplar kent merkezindeki mevcut koşulları özümseyememiştir. Bununla birlikte yüksek doğum oranları da ilin sosyal durumunu etkilemektedir (Cihan ve Bağlı, 2007, 1).

Ayrıca Diyarbakır ilindeki okullaşma oranı toplamda %70 iken Türkiye'de %87, 2006-2007 Eğitim Öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı Diyarbakır'da 51 iken Türkiye genelinde 35'tir (Genel bilgiler, 2007) (Ek 4).

Buna rağmen alınan tedbirlerle 2005–2006 yılları arasındaki suç istatistikleri incelendiğinde Diyarbakır'ın Türkiye'deki en güvenli Büyükşehirlerden birisi olduğu görülmektedir (Ek 5). Bu olaylardan 2005 yılında 1478, 2006 yılında 1377 olaya, çocuklar şüpheli olarak katılmışlardır (Ek 6).

Genç nüfusun yoğunlukta olduğu Diyarbakır ilinde diğer kuruluşların faaliyetlerinin yanında Emniyet Müdürlüğü de çocukların suça bulaşmaması ve okulların güvenliği konularında birçok çalışmalar yapmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda 2004-2005 Eğitim Öğretim yılında Diyarbakır il merkezinde ilk ve orta derceli okullarda meydana gelen ve polise bildirilen adli olay sayısı 109'dan iken, 2007-2008 Eğitim Öğretim yılında 85'e gerilemiştir (Ek 7). 2005 yılında başlayan ve İl Emniyet Müdürlüğü ile İl Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile yürütülen okul polisliği uygulaması kapsamında yapılan etkinliklerden bazıları aşağıda kısaca sıralanmaktadır:

Okullarda Okul Polisi Görevlendirilmesi

Diyarbakır ili Büyükşehir sınırları içerisinde bulunan 148 okulun 27'sinde sabit görevli polis memurları ve 121'inde ekip görevlileri ile okul güvenliği

konusunda polisiye önlemler alınmaktadır. Alınan bu tedbirler neticesinde 2005–2006 Eğitim Öğretim yılında okul içerisinde 112 olay meydana gelmişken, 2006–2007 Eğitim Öğretim yılında 83 olay meydana gelmiştir. 2005–2006 Eğitim Öğretim yılı ile 2006–2007 Eğitim Öğretim yılı mukayese edildiğinde okul içerisinde meydana gelen suçlarda %26 oranında azalmanın olduğu görülmüştür (Ek 7). Okullarda görevli polis memurları sivil olarak görev yapmakta ancak yakalarında görevlerini belirtir kimlik kartlarını taşımaktadırlar. Görevliler okul yönetimi ile koordineli olarak;

- Okullar ve çevresinde seyyar satıcı, dilenci, alkolik ve okulla ilgisi olmayan diğer kişilerin bulunmalarını engellemekte,
- Uyuşturucu ile mücadele kapsamında ilgili uzman Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube görevlileri ile uyuşturucu madde satıcılarının okul çevrelerinde odaklanmalarını önleme, saptama ve yakalanmalarına yönelik çalışmalar yapılmakta,
- Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü personeli ile koordineli olarak trafiğin akışını düzenlemekte,
- Öğrencileri zararlı elektronik oyunlardan korumak amacıyla Asayiş ve Çocuk Şube Müdürlüğü ekipleri ile birlikte öğrencilerin gidebilecekleri kahvehane, internet kafe, kafeterya vb. gibi yerler kontrol edilmektedir.
- Görevliler ayrıca okul yönetimine okul güvenliğine ilişkin alınabilecek fiziksel tedbirlerle ilgili önerilerde bulunmaktadır.

Okul Geçit Görevlileri

2006–2007 Eğitim Öğretim yılında öğrencilerde trafik bilincini artırmak ve okul önlerindeki trafik akışına yardımcı olmak amacıyla 66 öğrenci ile dört öğretmen “okul geçit görevlisi” olarak eğitilmişlerdir.

Gençlik ve Terörizm Konferansları

Lise gençliğini terörün tuzaklarından ve zararlarından korumak amacıyla 2006–2007 eğitim ve öğretim yılında il merkezinde ve ilçelerde bulunan toplam

60 lisede 17.000 lise son sınıf öğrencisine “Gençlik ve Terörizm” konulu konferanslar verilmiştir. 2007–2008 eğitim ve öğretim yılında bu hedef biraz daha genişletilerek il merkezinde ve ilçelerde bulunan toplam 60.000 lise 1, 2 ve 3. sınıf öğrencisine “Gençlik ve Terörizm” konferansları verilmektedir. 2006–2007 Eğitim Öğretim yılında 17000 lise öğrencisine ulaşılan bu çalışmada konferans sonrasında düzenlenen ankete katılan gençlerin %26’sı konferansın kendilerini suça karışmaktan koruduğunu ifade etmiştir. “Bir genç”i kurtarabilmek için başlatılan bu çalışma bir değil, binlerce gence kilometre taşı olmuş ve olmaya da devam etmektedir (Çatalkaya, 2007).

Çanakkale ve İstanbul Gezisi

Gençlik ve terörizm konferanslarında yapılan anketlerde öğrencilerin görmek istedikleri yerlerin en başında yer alan ve öğrencilerin milli birlik-beraberlik duygu ve düşüncelerinin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla il merkezinde bulunan (33) ve ilçelerde bulunan (25) lisede öğrenim gören, maddi durumu iyi olmayan, başarılı (92) öğrenciye 08-10 Mayıs 2007 tarihlerinde Çanakkale Şehitliği ve İstanbul gezisi düzenlenmiştir.

Ülke Senin Keşfet Projesi

Gençlerin “Aidiyet Duygusunu” desteklemek amacıyla, Ülke Senin Keşfet Projesi kapsamında (1411) öğrenci Antalya ilinde bulunan Olympos antik kentine götürülmüşlerdir. Projeye katılan öğrenciler kaya tırmanışı, kano, yüzme vb. sportif aktivitelerin yanında, fotoğraf, resim, ebru, karikatür, takı tasarımı, dans gibi atölye çalışmalarıyla bir çok ilki bu proje sayesinde yaşamışlardır.

Madde Bağımlılığı İle Mücadele Konulu Eğitim Seminerleri

2006–2007 Eğitim Öğretim yılında 32 okulda 4900 öğrenci 250 öğretmen ve 50 Gençlik merkezi öğrencisi olmak üzere toplam 5200 kişiye “madde bağımlılığı ile mücadele” konulu slayt ve film destekli eğitim semineri verilmiştir.

Yapılan tüm bu çalışmalar neticesinde 2004–2005 Eğitim Öğretim yılında 110 olay meydana gelmişken; 2005–2006 Eğitim Öğretim yılında olay sayısı 83'e, 2006–2007 Eğitim Öğretim yılında ise 76'ya düşmüştür (Ek 7).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama (betimsel) model kullanılmıştır. Karasar'a (1999, 77) göre tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

Bu bağlamda Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü asayiş hizmetlerinde görevli yönetici personel ile bu ilde bulunan ilköğretim okulu ve lise yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin görüş ve önerilerini saptamayı amaçlayan bu araştırma, soruna ilişkin mevcut durumu ortaya koymaya çalıştığı için tarama modelindedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Diyarbakır ilinde bulunan kamu ve özel ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticiler ile İl Emniyet Müdürlüğü'ndeki asayiş ile ilgili hizmetlerde çalışan yöneticiler oluşturmuştur.

Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubunda; 2008 – 2009 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde bu ildeki polis sorumluluk bölgesinde yer alan 156 okulda (117 ilköğretim, 39 ortaöğretim) görevli 440 okul yöneticisi (156 okul müdürü ve 284 müdür yardımcısı) ile İl Emniyet Müdürlüğü'nün asayişle ilgili birimlerinde çalışan; İl Emniyet Müdürü ve 3 Yardımcısı, Asayiş Şube Müdürlüğü'nde görevli 25, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde görevli 12, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'nde görevli 11, Merkez İlçe Emniyet Müdürlüklerinde görevli 60, Çocuk Şube Müdürlüğü'nde görevli 4 personel olmak üzere toplam 113 emniyet yöneticisi yer almıştır.

Araştırma grubunda yer alan tüm okul yöneticilerinin 354'ü (%81) ve polis yöneticilerinin tamamı (113) araştırmaya katılmaya gönüllü olmuştur (Toplam 467).

Araştırmada katılımcıların Diyarbakır ilinden seçilmesinin nedeni fazla göç alma, ticaret ve sanayi etkinliklerinin azlığının doğurduğu istihdam sorunları, ailelerdeki çocuk sayısının fazlalığı, okullaşma ve okuryazarlık oranının düşüklüğü (Genelbilgiler, 2007) gibi suça ilişkin etkenlerin bu ilde çok oluşudur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerine uygulanmak üzere iki farklı veri toplama aracı (anket) geliştirilmiştir. Veri toplamak amacıyla geliştirilen anketler için konuyla ilgili kavramsal literatür taramasının yanı sıra yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan araştırmalar ve veri toplama araçları incelenmiştir. Literatüre dayalı olarak geliştirilen ölçme araçlarında araştırmanın amacı doğrultusunda hem eğitim hem de emniyet örgütü yöneticileri için iki ayrı anket formu geliştirilmiştir. Anketler için önce maddeler yazılarak bir madde havuzu oluşturulmuştur. Eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin okullarda işlenen suç olaylarından haberdar olma ve olaylara ilk müdahale şekline ilişkin görüşleri birden çok seçeneğin işaretlenebileceği seçenekler ile katılımcıların katılma düzeyleri ise beşli likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılarak belirlenmiştir.

Eğitim örgütü yöneticileri için geliştirilmiş veri toplama aracı dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde “okula ve anketi yanıtlayana ilişkin bilgiler”, ikinci bölümde “okullardaki adli suç olayları”, üçüncü bölümde “okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemler”, dördüncü bölümde ise “okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulamalar ve programlar” yer almıştır.

Eğitim örgütü yöneticileri için geliştirilmiş veri toplama aracının okula ve anketi yanıtlayana ilişkin bilgiler bölümünde sekiz soru, okullardaki suç olayları bölümünde adli suç türleri ile ilgili 15 soru ile okuldaki adli suç olaylarından haberdar olma şekli ve adli suç olaylarına ilk müdahale şekli ile ilgili iki soru, okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemler bölümünde, okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler, genel uygulama ve düzenlemeler, öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları, öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları ve okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili 44 soru ile okulun suç bakımından bulunduğu çevreyi belirleme amaçlı bir soru ve okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulama ve programlar bölümünde 31 soru olmak üzere toplam 101 soru yer almıştır.

Emniyet örgütü yöneticileri için geliştirilmiş veri toplama aracı üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde “okullardaki adli suç olayları”, ikinci bölümde “okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemler”, üçüncü bölümde “okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulamalar ve programlar” yer almıştır.

Emniyet örgütü yöneticileri için geliştirilmiş veri toplama aracının okullardaki suç olayları bölümünde adli suç türleri ile ilgili 15 soru ile okuldaki adli suç olaylarından haberdar olma şekli ve adli suç olaylarına ilk müdahale şekli ile ilgili iki soru, okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemler bölümünde okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler, genel uygulama ve düzenlemeler, öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları, öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları ve okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili 47 soru ve okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulama ve programlar bölümünde 29 soru olmak üzere toplam 93 soru yer almıştır.

Bir ölçme aracının, ölçtüğünü öne sürdüğü değişkeni ne derece doğru ölçtüğü geçerlilik olarak tanımlanabilir. İçerik geçerliği, ölçme aracının

kullanılacağı amaç için uygun olup olmadığına dair uzman görüşlerine başvurularak ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediğinin karar verilmesidir (Karasar, 1999). Ölçme aracını geliştiren kişinin yalnız kendisinin yapacağı değerlendirme yanıltıcı olabilir. İçerik geçerliliği bu sebepten alan uzmanıyla işbirliğini gerektirir ve uzmanlara danışarak belirlenir (Tavşancıl, 2002).

Bu amaçla, oluşturulan anketlere ilişkin dört emniyet ve sekiz eğitim bilimleri uzmanının görüşleri alınmıştır. Maddeler anlatım eksiklikleri, yanlış anlamalara sebep olabilecek ifadelerin varlığı, okullarda gerçekleştirilen ve suç unsuru taşıyan okul güvenliği sorunlarını ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşlerini ölçüp ölçmediği açılarından incelenmiştir. Anket uzman görüşleri ile içerik ve biçim açısından düzeltmeleri yapılarak içerik (kapsam) geçerliliği bu sayede sağlanmaya çalışılmıştır.

Güvenilirlik, her durumda bir ölçme aracının tutarlı biçimde benzer sonuçlar ortaya koyabilmesidir (Bell, 1993). Anketin güvenilirliğinin test edilmesinde “Alfa Katsayısı”ndan (Cronbach Alfa) yararlanılmıştır. Bazı araştırmacılara göre tüm unsurlar için alfa güvenilirlik katsayıları 0.70’ın üzerinde çıktığında “güvenilir” olarak kabul edilmektedir (Yurdugöl, 2009, 7). Uygulanan anketin analizi için anketi oluşturan her bir faktörünün iç tutarlılığı gösteren alfa katsayıları (Cronbach Alfa) bulunmuştur. Ayrıca anket değişkenlerinin, alfa katsayısına ne derecede ve ne yönde etkide bulunduklarını saptayabilmek için; değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı ve madde-toplam korelasyonu katsayısı değerleri her bir faktör için ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Madde-toplam korelasyonu, test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar. Madde-toplam korelasyonunun pozitif ve yüksek olması, maddelerin benzer davranışları örneklediğini gösterir ve testin iç tutarlılığının yüksek olduğunu gösterir. Büyüköztürk (2003, 165). Büyüköztürk (2003, 165), analiz sonucunda madde-toplam korelasyonu katsayıları .30 ve daha yüksek çıkan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiğini, .20-.30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda teste alınabileceğini veya maddenin düzeltilerek teste alınabileceğini belirtmiştir. Söz

konusu değerler, herhangi bir değişken silindiği takdirde, geri kalan değişkenlerin iç tutarlılıklarını göstermektedir. Bu çalışmada madde-toplam korelasyonu katsayısı en az 0.30 olan maddeler değerlendirmeye alınmıştır.

Eğitim örgütü yöneticileri için düzenlenen ankette yapılan analizlerde ölçümlerin güvenilirliği ile ilgili adli suç türlerinde alfa değerinin .907, okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemlerde alfa değerinin .917 ve okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulama ve programlarda alfa değerinin .941 olduğu gözlenmiştir.

Eğitim örgütü yöneticileri için düzenlenen ankete ait değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı ve madde-toplam korelasyonu katsayısı değerleri Çizelge 2’de verimiştir.

Çizelge 2. Eğitim Örgütü Yöneticileri İçin Düzenlenen Ankete Ait Madde-Toplam Korelasyonu Katsayısı ve Değişken Silindiği Takdirde Anketin Alfa Katsayısı Değerleri

Adli Suç Türleri Alt Boyutu	Madde-toplam korelasyonu katsayısı	Değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı	Açıklama
Cinsel taciz	,398	,907	Değerlendirilmiştir
Cinsel saldırı	,385	,908	Değerlendirilmiştir
Hırsızlık	,604	,902	Değerlendirilmiştir
Gasp/yağma	,534	,903	Değerlendirilmiştir
Fiziksel saldırı veya kavga	,691	,899	Değerlendirilmiştir
Gözdağı/tehdit	,736	,897	Değerlendirilmiştir
Öldürme	,556	,904	Değerlendirilmiştir
Yaralama	,711	,897	Değerlendirilmiştir
İntihara yönlendirme	,634	,901	Değerlendirilmiştir
Vandalizm	,541	,904	Değerlendirilmiştir
Ateşli silah/patlayıcı madde taşımak / bulundurmak	,701	,899	Değerlendirilmiştir
Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak / bulundurmak	,731	,896	Değerlendirilmiştir
Uyuşturucu bulundurmak / kullanmak	,718	,898	Değerlendirilmiştir
Uyuşturucu dağıtmak	,632	,903	Değerlendirilmiştir
Çete ilişkili suç	,688	,899	Değerlendirilmiştir
<i>Adli Suç Türleri Alt Boyutu Alfa Değeri .907</i>			

		Madde- toplam korelasyon u katsayısı	Değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı	Açıklama
Çizelge 2'nin Devamı (Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler Alt Boyutu)				
Okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler	Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	,449	,916	Değerlendirilmiştir
	Okul ulaşım açısından öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir yere inşa edilmiştir.	,254	,918	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Okulun bulunduğu yer, umuma açık yerler ve içkili yerlerden yeterince uzaktır.	,174	,919	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Okulun öğrenci mevcudu kalabalık değildir.	,275	,918	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Sınıfların öğrenci mevcudu kalabalık değildir.	,193	,919	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	,475	,915	Değerlendirilmiştir
	Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	,432	,916	Değerlendirilmiştir
	Okulda belli aralıklarla öğrencilerin üzerinde ve dolaplarında bulundurulması yasak malzeme taraması yapılmaktadır.	,275	,917	Değerlendirmeye alınmamıştır.
Genel uygulama ve düzenlemeler	Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	,438	,916	Değerlendirilmiştir
	Okul binalarına girişte kontrollü geçiş yapılmaktadır.	,382	,916	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilerin ve ziyaretçilerin okula girişlerinde metal detektörden geçiş uygulanmaktadır.	,157	,918	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	,447	,916	Değerlendirilmiştir
	Ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	,524	,915	Değerlendirilmiştir
	Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	,332	,917	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar kullanılmaktadır.	,302	,917	Değerlendirilmiştir
	Öğrenciler okula gelişlerinde okul forması giyerler.	,150	,918	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.	,368	,917	Değerlendirilmiştir
	Okulda öğretmen ve diğer çalışanlar görev kıyafeti giyerler.	,185	,919	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Öğretmen ve diğer çalışanlar resimli görev kimlik kartlarını yanında taşırlar.	,277	,918	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	,379	,916	Değerlendirilmiştir
	Öğrenciler okula kitap çantası getirmezler.	,172	,918	Değerlendirmeye alınmamıştır.
	Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan hazırlanmıştır.	,382	,916	Değerlendirilmiştir
	Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	,472	,915	Değerlendirilmiştir
	Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	,350	,917	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları	Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	,584	,915	Değerlendirilmiştir
	Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	,558	,914	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	,554	,915	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	,545	,915	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	,572	,914	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	,558	,915	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır.	,473	,915	Değerlendirilmiştir
	Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	,661	,913	Değerlendirilmiştir
	Okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	,533	,915	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlere yönelik eğitim	Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.	,629	,914	Değerlendirilmiştir
	Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	,613	,914	Değerlendirilmiştir
	Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir.	,644	,913	Değerlendirilmiştir
	Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir.	,668	,913	Değerlendirilmiştir
	Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.	,512	,915	Değerlendirilmiştir
Okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar	Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir.	,624	,914	Değerlendirilmiştir
	Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	,551	,915	Değerlendirilmiştir
	Okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	,593	,914	Değerlendirilmiştir
	Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	,598	,914	Değerlendirilmiştir
	Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	,548	,915	Değerlendirilmiştir
	Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	,476	,915	Değerlendirilmiştir
Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler Alt Boyutu				
Alfa Değeri: ,917		Değerlendirme Dışı Bırakılan Değişkenlerden Sonraki Alfa Değeri: ,929		

Çizelge 2'nin Devamı (Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulama ve Programlar Alt Boyutu)

Çizelge 2'nin Devamı (Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulama ve Programlar Alt Boyutu)	Madde- toplam korelasyon u katsayısı Değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı	Açıklama	
Okulun sosyal çevre olarak inşa edildiği yer değiştirilmelidir.	,214	,944	Değerlendirmeye alınmamıştır.
Okulun sınır güvenliği sağlanmalıdır.	,414	,940	Değerlendirilmiştir
Okulun giriş çıkış kapıları azaltılmalıdır.	,143	,945	Değerlendirmeye alınmamıştır.
Okulun giriş çıkış kapılarına sabit özel güvenlik görevlileri görevlendirilmelidir.	,568	,939	Değerlendirilmiştir
Okulda okul polisi görevlendirilmelidir.	,419	,941	Değerlendirilmiştir
Okulun genelinin izlenebileceği kamera sistemi kurulmalıdır.	,485	,940	Değerlendirilmiştir
Okula girişte sabit metal dedektör uygulaması yapılmalıdır.	,446	,941	Değerlendirilmiştir
Okulun aydınlatılması geliştirilmelidir.	,498	,940	Değerlendirilmiştir
Belli aralıklarla öğrencilerin üstü aranmalıdır.	,554	,939	Değerlendirilmiştir
Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır.	,681	,938	Değerlendirilmiştir
Her öğrenci için öğrenci dolabı temin edilerek öğrencilerin okula dışarıdan herhangi bir şey getirmeleri yasaklanmalıdır.	,602	,938	Değerlendirilmiştir
Okulun bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmelidir.	,563	,939	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı sınıf yönetimi eğitimi verilmelidir.	,729	,937	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri eğitimi verilmelidir.	,759	,937	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmelidir.	,691	,937	Değerlendirilmiştir
Ders dışı zamanlarda öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin sorumlulukları artırılmalıdır.	,702	,937	Değerlendirilmiştir
Okulda iletişim becerilerinin geliştirilmesine ilişkin programlar uygulanmalıdır.	,752	,937	Değerlendirilmiştir
Okul yöneticilerinin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkileri artırılmalıdır.	,706	,938	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlerin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkileri artırılmalıdır.	,595	,938	Değerlendirilmiştir
Rehber öğretmen sayısı artırılmalıdır.	,574	,939	Değerlendirilmiştir
Rehber öğretmenin etkinlikleri artırılmalıdır.	,690	,938	Değerlendirilmiştir
Okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik açıktan öğretim türü alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir.	,675	,938	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.	,718	,938	Değerlendirilmiştir
Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır.	,687	,938	Değerlendirilmiştir
Disiplin cezalarının uygulanabilmesi kolaylaştırılmalıdır.	,566	,939	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere yönelik okul dışı program ve etkinlikler düzenlenmelidir.	,682	,938	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir.	,689	,938	Değerlendirilmiştir
Okuldaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır.	,749	,937	Değerlendirilmiştir
Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.	,754	,937	Değerlendirilmiştir
Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.	,739	,938	Değerlendirilmiştir
Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır.	,704	,938	Değerlendirilmiştir

Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulama ve Programlar Alt Boyutu
Alfa Değeri: ,941 Değerlendirme Dışı Bırakılan Değişkenlerden Sonraki Alfa Değeri: ,949

Çizelge 2'de görüleceği üzere madde-toplam korelasyonu katsayıları düşük bazı tutum cümlelerinin değerlendirme dışında bırakılmasının anketin ölçümlerinin güvenilirliğini arttıracak görülmüştür. Buradan hareketle anketin tutarlılığını bozarak ölçümlerinin güvenilirliğini azaltan 12 soru anketten çıkarılmıştır. Anketin ölçümlerinin güvenilirliğini azaltan değişkenlerin değerlendirme dışı bırakılmasından sonra okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin

alınan önlemlerde alfa değeri .929'a, okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulama ve programlarda alfa değeri .949'a yükselmiştir. Eğitim örgütü yöneticileri için düzenlenen anketin tamamının alfa değerinin .895 olduğu gözlenmiştir. Böylece analizler kalan 89 madde üzerinden yapılmıştır.

Emniyet örgütü yöneticileri için düzenlenen ankette yapılan analizlerde ölçümlerin güvenilirliği ile ilgili adli suç türlerinde alfa değerinin .952, okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemlerde alfa değerinin .937 ve okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulama ve programlarda alfa değerinin .908 olduğu gözlenmiştir.

Eğitim örgütü yöneticileri için düzenlenen ankete ait değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı ve madde-toplam korelasyonu katsayısı değerleri çizelge 3'te vermiştir.

Çizelge 3. Emniyet Örgütü Yöneticileri İçin Düzenlenen Ankete Ait Madde-Toplam Korelasyonu Katsayısı ve Değişken Silindiği Takdirde Anketin Alfa Katsayısı Değerleri

Adli Suç Türleri Alt Boyutu	Madde-toplam korelasyonu katsayısı	Değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı	
Cinsel taciz	,747	,949	Değerlendirilmiştir
Cinsel saldırı	,720	,950	Değerlendirilmiştir
Hırsızlık	,798	,948	Değerlendirilmiştir
Gasp/yağma	,750	,949	Değerlendirilmiştir
Fiziksel saldırı veya kavga	,762	,949	Değerlendirilmiştir
Gözdağı/tehdit	,719	,950	Değerlendirilmiştir
Öldürme	,654	,951	Değerlendirilmiştir
Yaralama	,747	,949	Değerlendirilmiştir
İntihara yönlendirme	,672	,951	Değerlendirilmiştir
Vandalizm	,710	,950	Değerlendirilmiştir
Ateşli silah/patlayıcı madde taşımak / bulundurmak	,727	,949	Değerlendirilmiştir
Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak / bulundurmak	,790	,948	Değerlendirilmiştir
Uyuşturucu bulundurmak / kullanmak	,810	,948	Değerlendirilmiştir
Uyuşturucu dağıtmak	,793	,948	Değerlendirilmiştir
Çete ilişkili suç	,778	,948	Değerlendirilmiştir

Adli Suç Türleri Alt Boyutu Alfa Değeri .907

Çizelge 3'ün Devamı (Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler Alt Boyutu)

Çizelge 3'ün Devamı (Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler Alt Boyutu)				Madde- toplam korelasyon u katsayısı	Değişken silindigi takdirde anketin alfa katsayısı	Açıklama
Okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler	Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	.504	.935	Değerlendirilmiştir		
	Okul ulaşım açısından öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir yere inşa edilmiştir.	.517	.935	Değerlendirilmiştir		
	Okulun bulunduğu yer, umuma açık yerler ve içkili yerlerden veterince uzaklıktadır.	.545	.935	Değerlendirilmiştir		
	Okulun öğrenci mevcudu kalabalık değildir.	-,026	.941	Değerlendirmeye alınmamıştır		
	Sınıfların öğrenci mevcudu kalabalık değildir.	-,155	.942	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Okulun fiziksel yapısı, görünüşi, kullanışı, estetik bakımdan elverişli ve veterlidir.	.780	.933	Değerlendirilmiştir		
	Okulun bütün alanları veterince aydınlatılmaktadır.	.315	.937	Değerlendirilmiştir		
	Okullarda belli aralıklarla öğrencilerin üzerinde ve dolaplarında bulundurulması yasak malzeme taraması yapılmaktadır.	.061	.939	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Okullarda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	.564	.935	Değerlendirilmiştir		
	Okul binalarına ağızdan kontrollü geçiş vardır.	.503	.935	Değerlendirilmiştir		
Genel uygulama ve düzenlemeler	Öğrencilerin okula girişlerinde metal detektörden geçiş uygulanmaktadır.	.174	.937	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Her gün rastgele seçilen bazı öğrenciler metal detektörle kontrol edilmektedir.	.172	.937	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Ziyaretçilerin okullara girişlerinde metal detektörden geçiş uygulanmaktadır.	.079	.937	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Ziyaretçilerin okullara girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	.693	.934	Değerlendirilmiştir		
	Okullarda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	.687	.934	Değerlendirilmiştir		
	Okullar bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile donatılmaktadır.	.482	.936	Değerlendirilmiştir		
	Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar kullanılmaktadır.	.687	.934	Değerlendirilmiştir		
	Öğrenciler okula gelişlerinde okul forması giyerler.	.243	.937	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.	.417	.936	Değerlendirilmiştir		
	Okulda öğretmen ve diğer çalışanlar görev kıyafeti giyerler.	.164	.938	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Öğretmen ve diğer çalışanlar resimli görev kimlik kartlarını yanında taşırlar.	.083	.939	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	.272	.937	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Öğrenciler okula kitap çantası getirmezler.	.105	.938	Değerlendirmeye alınmamıştır.		
	Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan hazırlanmıştır.	.780	.933	Değerlendirilmiştir		
	Okullarda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	.540	.935	Değerlendirilmiştir		
	Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin eylemi yapılmaktadır.	.552	.935	Değerlendirilmiştir		
	Öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları	Öğrencilere yönelik sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	.566	.935	Değerlendirilmiştir	
		Davranış değiştirmeve yönelik bireysel ve eğitimsel araçlar kullanılmaktadır.	.642	.934	Değerlendirilmiştir	
Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.		.577	.935	Değerlendirilmiştir		
Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.		.759	.934	Değerlendirilmiştir		
Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentorlük uygulaması yapılmaktadır.		.750	.933	Değerlendirilmiştir		
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.		.819	.933	Değerlendirilmiştir		
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.		.743	.934	Değerlendirilmiştir		
Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır		.687	.934	Değerlendirilmiştir		
Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır		.672	.934	Değerlendirilmiştir		
Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır		.726	.934	Değerlendirilmiştir		
Öğretmene nlere yönelik eğitim	Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	.780	.933	Değerlendirilmiştir		
	Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	.717	.934	Değerlendirilmiştir		
	Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	.657	.934	Değerlendirilmiştir		
	Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	.458	.936	Değerlendirilmiştir		
Okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar	Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	.552	.935	Değerlendirilmiştir		
	Okullarda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	.457	.936	Değerlendirilmiştir		
	Velilerin okullarda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	.625	.934	Değerlendirilmiştir		
	Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.	.602	.934	Değerlendirilmiştir		
	Ailelere öğrenci davranış problemlerine yaklaşım ve uygulanmakta olan eğitim yöntemleri ile ilgili eğitim veya teknik destek verilmektedir.	.718	.934	Değerlendirilmiştir		
	Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	.565	.935	Değerlendirilmiştir		
	Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	.482	.936	Değerlendirilmiştir		

Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler Alt Boyutu
Alfa Değeri : ,937 Değerlendirme Dışı Bırakılan Değişkenlerden Sonraki Alfa Değeri : ,961

Çizelge 3'ün Devamı (Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulama ve Programlar Alt Boyutu)

	Madde-toplam korelasyonu katsayısı	Değişken silindiği takdirde anketin alfa katsayısı	Açıklama
Okulların sosyal çevre olarak inşa edildiği yer değiştirilmelidir.	,332	,908	Değerlendirilmiştir
Okulların sınır güvenliği sağlanmalıdır.	,535	,904	Değerlendirilmiştir
Okulların giriş çıkış kapıları azaltılmalıdır.	,495	,905	Değerlendirilmiştir
Okulların giriş çıkış kapılarına sabit özel güvenlik görevlileri görevlendirilmelidir.	,489	,904	Değerlendirilmiştir
Okula okul polisi görevlendirilmelidir.	,359	,907	Değerlendirilmiştir
Okulların genelinin izlenebileceği kamera sistemi kurulmalıdır.	,570	,903	Değerlendirilmiştir
Okula girişte sabit metal dedektör uygulaması yapılmalıdır.	,379	,907	Değerlendirilmiştir
Okulların aydınlatılması geliştirilmelidir.	,688	,903	Değerlendirilmiştir
Belli aralıklarla öğrencilerin üstü aranmalıdır.	,409	,906	Değerlendirilmiştir
Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır.	,634	,903	Değerlendirilmiştir
Her öğrenci için öğrenci dolabı temin edilerek öğrencilerin okula dışarıdan herhangi bir şey getirmeleri yasaklanmalıdır.	,446	,905	Değerlendirilmiştir
Okulların bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmelidir.	,554	,904	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı sınıf yönetimi konulu eğitim verilmelidir.	,622	,902	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri konulu eğitim verilmelidir.	,673	,902	Değerlendirilmiştir
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama konulu eğitim verilmelidir.	,517	,904	Değerlendirilmiştir
Ders dışı zamanlarda öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin sorumlulukları artırılmalıdır.	,716	,901	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere ödül ve ceza verme konularında öğretmenlerin yetkileri artırılmalıdır.	,533	,904	Değerlendirilmiştir
Rehber öğretmen sayısı artırılmalıdır.	,578	,903	Değerlendirilmiştir
Rehber öğretmenin etkinlikleri artırılmalıdır.	,131	,925	Değerlendirmeye alınmamıştır.
Okul disiplini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir.	,596	,903	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.	,613	,903	Değerlendirilmiştir
Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır.	,718	,902	Değerlendirilmiştir
Disiplin cezalarının uygulanabilmesi kolaylaştırılmalıdır.	,447	,905	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere yönelik okul sonrası program ve etkinlikler düzenlenmelidir.	,580	,903	Değerlendirilmiştir
Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir.	,627	,903	Değerlendirilmiştir
Okullardaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır.	,649	,903	Değerlendirilmiştir
Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.	,688	,902	Değerlendirilmiştir
Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.	,538	,904	Değerlendirilmiştir
Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır.	,626	,903	Değerlendirilmiştir
Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulama ve Programlar Alt Boyutu Alfa Değeri: ,908 Değerlendirme Dışı Bırakılan Değişkenlerden Sonraki Alfa Değeri: ,910			

Çizelge 3'te görüleceği üzere madde-toplam korelasyonu katsayıları düşük bazı tutum cümlelerinin değerlendirme dışında bırakılmasının anketin

ölçümlerinin güvenilirliğini arttıracak görülmüştür. Buradan hareketle anketin iç tutarlılığını bozarak ölçümlerinin güvenilirliğini azaltan 12 soru anketten çıkarılmıştır. Anketin ölçümlerinin güvenilirliğini azaltan değişkenlerin değerlendirme dışı bırakılmasından sonra okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemlerde alfa değeri .961'a, okulda güvenliği sağlamak için önerilen uygulama ve programlarda alfa değeri .910'a yükselmiştir. Emniyet örgütü yöneticileri için düzenlenen anketin tamamının alfa değerinin .925 olduğu gözlenmiştir. Böylece analizler kalan 81 madde üzerinden yapılmıştır.

Yukarıdaki analiz sonuçlarından da anlaşılacağı üzere hem eğitim yöneticileri hem de emniyet yöneticileri için geliştirilen anketlerin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma için gerekli verileri toplamak üzere geliştirilen anketleri uygulama izni Diyarbakır Valiliği'nin oluru ile alınmıştır (Ek 3).

Verilerin Analizi

Veri toplama aracından elde edilen bilgilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences ver:17.0) istatistik paket programı kullanılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların değerlendirilmesinde, aritmetik ortalama, yüzde ve frekans kullanılmıştır. İki değişkenin ortalamaları arasındaki farklılıklar t testi ile, ikiden fazla değişkenin ortalamaları arasındaki farklılıklar tek yönlü varyans analizi testi ile test edilmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonucunda p değerinin anlamlı çıktığı durumlarda gruplararası farkın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için çoklu karşılaştırma testi (Tukey testi) uygulanmıştır. Grup sayısı 30'dan az olan özel okullar ile kamu okullarının ortalamaları arasında farklılıklar ise Mann Whitney-U testi ile test edilmiştir. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi $p \leq .05$ olduğu durumlardaki fark anlamlı kabul edilmiştir.

Ankette kullanılan cevap skalasında yer alan “pek çok”, “çok”, “orta”, “az” ve “hiç” seçenekleri 5'ten 1'e doğru sayısal değerler verilerek

puanlanmıştır. Analizlerde araştırmaya katılan kişilerin görüş düzeylerini belirlemede oluşturulan aritmetik ortalamanın değerlendirilmesinde kullanılan derecelendirme ölçeğinin puan aralığının hesaplanmasında $(5-1=4) \rightarrow (4/5=0,80)$ katsayısı esas alındığında değerlendirme aralığı Çizelge 2'deki gibi oluşmuştur.

Çizelge 4. Ağırlıklı Aritmetik Ortalamanın Değerlendirme Aralığı

Puan	Katılma Düzeyi	Sınır
1	Hiç	1.00 – 1.79
2	Az	1.80 – 2.59
3	Orta	2.60 – 3.39
4	Çok	3.40 – 4.19
5	Pek çok	4.20 – 5.00

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Diyarbakır ilindeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında çalışan yöneticiler ile İl Emniyet Müdürlüğü yöneticilerinin; okullarda öğrenciler, tüm işgörenler (öğretmenler, yöneticiler ve diğer çalışanlar), veliler ve üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilen ve suç unsuru taşıyan okul güvenliği sorunlarına ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşlerini saptamak amacı ile elde edilen bulguların değerlendirilmesi için araştırmanın alt problemlerine göre, öncelikle eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerine göre okullar(ın)da hangi suçların ne sıklıkta işlendiği ve eğitim örgütü yöneticilerinin görüşleri arasında çalıştığı okulun türüne ve düzeyine (kamu-özel; ilköğretim-ortaöğretim; ilköğretim-genel lise- anadolu lisesi- meslek lisesi), okulun büyüklüğüne (öğrenci sayısı) ve okulların bulunduğu yerdeki suç olaylarının yaşanma sıklığına göre fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Ardından eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerine göre okullar(ın)daki suç olaylarından ne şekilde haberdar oldukları, okullar(ın)daki suç olaylarına karşı nasıl ilk müdahale yapıldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Daha sonra eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerine göre okullar(ın)da güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemlerin neler olduğu ve eğitim örgütü yöneticilerinin görüşleri arasında çalıştığı okulun türüne ve düzeyine, okulun büyüklüğüne ve okulların bulunduğu yerdeki suç olaylarının yaşanma sıklığına göre fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

En son olarak ise eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin okul güvenliği alanında yaşanan sorunlarla baş etmek ve okulda güvenliği sağlamak için önerdikleri uygulama ve programların neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullar(ın)da İşlenen Suç Olayları ve Bu Olayların Sıklığı

Bu başlık altında, okullar(ın)da işlenen suç olayları ve bu olayların gösterilme düzeylerine ilişkin eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında İşlenen Suç Olayları

Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin, okullarında işlenen suç olayları ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 5'te (Bkz. s. 76,77) verilmiştir.

Çizelge 5'te da görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticileri, okullarında işlenen suçlar içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,29$), gözdağı/tehdit ($\bar{x}=2,02$), hırsızlık ($\bar{x}=2,01$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{x}=1,84$) suçlarının az olarak gerçekleştiğini; diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir. Yukarıda yer alan maddelerin tamamı düşünüldüğünde, bu olayların bütün olaylar içerisinde en hafif suç olayları olduğu düşünülebilir.

Kamu okulu, özel okul alt boyutu. Kamu okullarında görev yapan okul yöneticileri, okullarında işlenen suçlar içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,34$), gözdağı/tehdit ($\bar{x}=2,06$), hırsızlık ($\bar{x}=2,03$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{x}=1,89$) suçlarının az olarak gerçekleştiğini; diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Çizelge 5. Okul Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Suç Olayları ve Bu Olayların Sıklığı

Değişken			Cinsel taciz	Cinsel saldırı	Hırsızlık	Gasp/ Yağma	Fiziksel saldırı veya kavga	Gözdağı/ Tehdit	Öldürme	Yaralama
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$	1,2138	1,118	2,0324	1,3366	2,3397	2,0649	1,1196	1,4007
		N	329	329	329	329	329	329	329	329
		S	,4417	,3332	,9995	,7133	1,0658	1,0929	,5218	,7527
	Özel okul	$\bar{X}$	1,3043	1,0435	1,6087	1,1304	1,6087	1,4783	1,1739	1,3478
		N	25	25	25	25	25	25	25	25
		S	,9261	,2085	,7223	,6255	,7827	,8980	,5762	,9346
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$	1,204	1,104	2,0439	1,3383	2,2512	1,961	1,1393	1,3892
		N	219	219	219	219	219	219	219	219
		S	,4508	,3218	1,0724	,7648	1,1168	1,0885	,5920	,7968
	Ortaöğretim	$\bar{X}$	1,2419	1,129	1,944	1,3089	2,3411	2,121	1,0992	1,4083
		N	135	135	135	135	135	135	135	135
		S	,5466	,3366	,8357	,6158	,9802	1,0939	,3959	,7159
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$	1,204	1,104	2,0439	1,3383	2,2512	1,961	1,1393	1,3892
		N	219	219	219	219	219	219	219	219
		S	,4508	,3218	1,0724	,7648	1,1168	1,0885	,5920	,7968
	Genel lise	$\bar{X}$	1,3279	1,1475	2,0492	1,3607	2,7344	2,5323	1,1639	1,6379
		N	66	66	66	66	66	66	66	66
		S	,6512	,3576	,8252	,6839	1,0117	1,1554	,5222	,8726
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$	1,0938	1,0625	1,5625	1,1935	1,6667	1,4687	1,0333	1,1
		N	35	35	35	35	35	35	35	35
		S	,3902	,2459	,6690	,4775	,6455	,7177	,1826	,3051
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$	1,2258	1,1613	2,125	1,3226	2,25	1,9667	1,0333	1,2812
		N	34	34	34	34	34	34	34	34
		S	,4250	,3739	,9070	,5993	,8032	,9279	,1826	,5227
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$	1	1,0345	1,1724	1,0345	1,4828	1,3103	1	1,0345
		N	40	40	40	40	40	40	40	40
		S	,0000	,1857	,3844	,1857	,7378	,5414	,0000	,1857
	301–600 arası	$\bar{X}$	1,1875	1,0312	1,6562	1,0625	1,8235	1,625	1,0333	1,1379
		N	46	46	46	46	46	46	46	46
		S	,3966	,1768	,8654	,2459	,8694	,8707	,1826	,3509
	601–1000 arası	$\bar{X}$	1,1905	1,0476	1,9773	1,2093	2,1591	1,8333	1,093	1,3488
		N	60	60	60	60	60	60	60	60
		S	,6713	,2155	,8488	,5588	,9136	,9606	,4262	,7523
	1001–1500 arası	$\bar{X}$	1,2895	1,2105	1,9733	1,4133	2,4675	2,1447	1,1622	1,4545
		N	106	106	106	106	106	106	106	106
		S	,5371	,4417	,9149	,7369	1,1423	1,1855	,5974	,8358
	1501 ve üzeri	$\bar{X}$	1,2245	1,1111	2,3168	1,4848	2,5728	2,2673	1,1429	1,5
		N	142	142	142	142	142	142	142	142
		S	,4194	,3159	1,1396	,9076	,9961	1,0382	,5744	,7766
Suç bakımından okulun bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	1,3049	1,1707	2,4878	1,6049	2,8966	2,5647	1,2716	1,642
		N	91	91	91	91	91	91	91	91
		S	,5137	,4099	1,2397	1,0569	1,1106	1,2387	,7073	1,0039
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	1,271	1,1402	2,0374	1,2952	2,2243	1,9722	1,0952	1,4486
		N	119	119	119	119	119	119	119	119
		S	,5758	,3488	,9509	,6190	1,0399	1,0718	,4708	,7299
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	1,1308	1,0534	1,694	1,1667	1,9111	1,6489	1,0543	1,1705
		N	144	144	144	144	144	144	144	144
		S	,3815	,2258	,7174	,4129	,8417	,7738	,4014	,5019
		$\bar{X}$	1,2185	1,1135	2,0061	1,3272	2,2857	2,0213	1,3963	

**Okul Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Suç Olayları ve Bu Olayların Sıklığı
(Çizelge 5'in Devamı)**

Değişken			İntihara yönlendirme	Vandalizm	Ateşli silah/ patlayıcı bulundurmak	Bıçak veya kesici cisim bulundurmak	Uyuşturucu bulundurmak	Uyuşturucu dağıtmak	Çete ilişkili suç
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$	1.22	1.4643	1.1894	1.8864	1.2647	1.1410	1.3160
		N	329	329	329	329	329	329	329
		S	.594	.8792	.6382	.9291	.6518	.4898	.7102
	Özel okul	$\bar{X}$	1.17	1.1304	1.0435	1.1739	1.0435	1.0435	1.0435
		N	25	25	25	25	25	25	25
		S	.491	.3444	.2085	.3876	.2085	.2085	.2085
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$	1.18	1.4579	1.1800	1.8079	1.2189	1.1386	1.2808
		N	219	219	219	219	219	219	219
		S	.637	.9348	.7000	.9686	.6942	.5284	.7210
	Ortaöğretim	$\bar{X}$	1.26	1.3964	1.1721	1.8810	1.2937	1.1290	1.3200
		N	135	135	135	135	135	135	135
		S	.494	.6912	.4580	.8448	.5226	.3819	.6426
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$	1.18	1.4579	1.1800	1.8079	1.2189	1.1386	1.2808
		N	219	219	219	219	219	219	219
		S	.637	.9348	.7000	.9686	.6942	.5284	.7210
	Genel lise	$\bar{X}$	1.31	1.3725	1.2258	2.1429	1.3810	1.2131	1.4516
		N	66	66	66	66	66	66	66
		S	.536	.6312	.4588	.8397	.5515	.4515	.7395
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$	1.06	1.3333	1.0333	1.4516	1.1290	1.0968	1.1290
		N	35	35	35	35	35	35	35
		S	.249	.7581	.1826	.7229	.4995	.3962	.4276
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$	1.35	1.5000	1.2000	1.7812	1.2812	1.0000	1.2500
		N	34	34	34	34	34	34	34
		S	.550	.7311	.6103	.7925	.4568	.0000	.5680
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1-300 arası	$\bar{X}$	1.03	1.1034	1.0000	1.2069	1.0000	1.0000	1.0000
		N	40	40	40	40	40	40	40
		S	.185	.3099	.0000	.4123	.0000	.0000	.0000
	301-600 arası	$\bar{X}$	1.09	1.2903	1.0690	1.4333	1.1613	1.0333	1.1667
		N	46	46	46	46	46	46	46
		S	.300	.6426	.3714	.6789	.4544	.1826	.4611
	601-1000 arası	$\bar{X}$	1.04	1.4634	1.0698	1.8140	1.0930	1.0465	1.1628
		N	60	60	60	60	60	60	60
		S	.308	.9513	.2578	.8523	.2939	.2131	.4845
	1001-1500 arası	$\bar{X}$	1.26	1.4493	1.2933	2.0519	1.4211	1.2597	1.5065
		N	106	106	106	106	106	106	106
		S	.601	.8141	.7310	.9986	.8208	.6367	.9407
	1501 ve üzeri	$\bar{X}$	1.24	1.5909	1.1735	2.0198	1.2929	1.1515	1.3700
		N	142	142	142	142	142	142	142
		S	.595	.9900	.6263	.9163	.7320	.5779	.7058
Suç bakımından okulun bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	1.41	1.5600	1.3165	2.2381	1.5060	1.2963	1.6265
		N	91	91	91	91	91	91	91
		S	.763	.8890	.7933	.9893	.9022	.6791	.9717
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	1.17	1.4592	1.2243	1.8796	1.1481	1.0556	1.2037
		N	119	119	119	119	119	119	119
		S	.548	.9757	.6910	.9543	.4496	.2677	.4884
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	1.13	1.3607	1.0538	1.5152	1.1538	1.0840	1.1298
		N	144	144	144	144	144	144	144
		S	.472	.7393	.3800	.7150	.5052	.4304	.4867
	Toplam	$\bar{X}$	1.21	1.4352	1.177	1.8359	1.2477	1.135	1.2957
		N	354	354	354	354	354	354	354
		S	.587	.8524	.6188	.9225	.6338	.4774	.6914

Özel okullarda görev yapan okul yöneticileri ise okullarında hiç suç olayının meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan kamu ve özel okul yöneticilerinin vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6. Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerine İlişkin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	n	$\bar{X}$	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P	Gruplararası Fark
Cinsel taciz	Kamu okulu	329	1,21	163,38	49667,5	3307,5	0,531	
	Özel okul	25	1,30	172,2	3960,5			
Cinsel saldırı	Kamu okulu	329	1,12	163,68	49922	3257	0,292	
	Özel okul	25	1,04	175,39	4034			
Hırsızlık.	Kamu okulu	329	2,03	163,72	50589	2694	0,039	Kamu Okulu- Özel Okul
	Özel okul	25	1,61	203,87	4689			
Gasp/yağma.	Kamu okulu	329	1,34	161,33	48883,5	2827,5	0,039	Kamu Okulu- Özel Okul
	Özel okul	25	1,13	192,07	4417,5			
Fiziksel saldırı veya kavga.	Kamu okulu	329	2,34	164,83	51921,5	2151,5	0,001	Kamu Okulu- Özel Okul
	Özel okul	25	1,61	233,46	5369,5			
Gözdağı/tehdit.	Kamu okulu	329	2,06	162,07	49919	2333	0,004	Kamu Okulu- Özel Okul
	Özel okul	25	1,48	218,57	5027			
Öldürme.	Kamu okulu	329	1,12	162,76	48990,5	3383,5	0,68	
	Özel okul	25	1,17	159,11	3659,5			
Yaralama.	Kamu okulu	329	1,40	161,79	48860,5	3107,5	0,287	
	Özel okul	25	1,35	178,89	4114,5			
İntihara yönlendirme.	Kamu okulu	329	1,22	161,11	48172,5	3322,5	0,675	
	Özel okul	25	1,17	166,54	3830,5			
Vandalizm.	Kamu okulu	329	1,46	149,94	41982	2642	0,07	
	Özel okul	25	1,13	177,13	4074			
Ateşli silah/patlayıcı bulundurmak.	Kamu okulu	329	1,19	161,65	48655,5	3204,5	0,276	
	Özel okul	25	1,04	173,67	3994,5			
Bıçak veya kesici cisim bulundurmak.	Kamu okulu	329	1,89	160,55	49449	1863	0	Kamu Okulu- Özel Okul
	Özel okul	25	1,17	239	5497			
Uyuşturucu bulundurmak.	Kamu okulu	329	1,26	163,3	49969	2998	0,076	
	Özel okul	25	1,04	187,65	4316			
Uyuşturucu dağıtmak.	Kamu okulu	329	1,14	163,78	49954	3289	0,339	
	Özel okul	25	1,04	174	4002			
Çete ilişkili suç.	Kamu okulu	329	1,32	163,49	50192,5	2914,5	0,046	
	Özel okul	25	1,04	192,28	4422,5			

Çizelge 6'da görüldüğü üzere kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin okullarında işlenen suçlara ilişkin görüşleri hırsızlık ($\bar{X}_{\text{kamu}}=2,03$, $\bar{X}_{\text{özel}}=1,61$ $U=2694$, $p< ,05$), gasp/yağma ($\bar{X}_{\text{kamu}}=1,33$, $\bar{X}_{\text{özel}}=1,13$, $U=2827$, $p< ,05$), fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{X}_{\text{kamu}}=2,34$, $\bar{X}_{\text{özel}}=1,61$ $U=2694$, $p< ,05$), gözdağı/tehdit ($\bar{X}_{\text{kamu}}=2,06$, $\bar{X}_{\text{özel}}=1,09$ $U=2151$, $p< ,05$) ve bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak / bulundurmak ($\bar{X}_{\text{kamu}}=1,89$, $\bar{X}_{\text{özel}}=1,17$ $U=1863$, $p< ,05$) suçlarında anlamlı bir fark göstermekte, diğer suçlarda ise göstermemektedir. Bu bulgu, okullarda hırsızlık, gasp/yağma, fiziksel saldırı veya kavga, gözdağı/tehdit ve bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak / bulundurmak suçlarında kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı farkın olduğu ve kamu okullarında adli suç olaylarının daha fazla meydana geldiği şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu. Okul yöneticilerinin okullarında işlenen suç olayları ile ilgili görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim ve ortaöğretim olarak incelendiğinde; ilköğretim okullarında görev

yapan okul yöneticileri, okullarında işlenen suçlar içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,25$), hırsızlık ($\bar{x}=2,04$), gözdağı/tehdit ($\bar{x}=1,96$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{x}=1,81$) suçlarının az olarak gerçekleştiğini; diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suçlar içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,34$), gözdağı/tehdit ($\bar{x}=2,12$), hırsızlık ($\bar{x}=1,94$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{x}=1,8$) suçlarının az olarak gerçekleştiğini; diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan ilköğretim ve ortaöğretim okulları okul yöneticilerinin vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonuçları Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. İlköğretim ve Ortaöğretim Okulları Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$		T	Sd	P (iki yönlü)
Cinsel taciz	ilköğretim	1,2040	Varianslar Eşit Olduğu Varsayımı (Varyanslar Eşit)	1,337	219	,182
	ortaöğretim	1,2419	Varianslar Eşit Olmadığı Varsayımı (Varyanslar Eşit Değil)	1,216	135	,226
Cinsel saldırı	ilköğretim	1.1040	Varvanslar Esit	,229	272	,819
	ortaöğretim	1.1290	Varvanslar Esit Değil	,226	187	,822
Hırsızlık.	ilköğretim	2.0439	Varvanslar Esit	-,894	272	,372
	ortaöğretim	1.9440	Varvanslar Eşit Değil	-,955	233	,341
Gasp/yağma.	ilköğretim	1.3383	Varvanslar Esit	-,325	272	,745
	ortaöğretim	1.3089	Varvanslar Eşit Değil	-,335	211	,738
Fiziksel saldırı veya kavga.	ilköğretim	2.2512	Varvanslar Esit	,873	272	,384
	ortaöğretim	2.3411	Varvanslar Eşit Değil	,897	210	,371
Gözdağı/tehdit.	ilköğretim	1.9610	Varvanslar Esit	1.383	272	,168
	ortaöğretim	2.1210	Varvanslar Eşit Değil	1.371	189	,172
Öldürme.	ilköğretim	1.1393	Varvanslar Esit	-1.324	272	,187
	ortaöğretim	1.0992	Varvanslar Eşit Değil	-1,611	267	,108
Yaralama.	ilköğretim	1.3892	Varvanslar Esit	,124	272	,902
	ortaöğretim	1.4083	Varvanslar Eşit Değil	,127	208	,899
İntihara yönlendirme.	ilköğretim	1.1869	Varvanslar Esit	,884	272	,378
	ortaöğretim	1.2623	Varvanslar Esit Değil	,949	236	,344
Vandalizm.	ilköğretim	1.4579	Varvanslar Esit	-,145	272	,885
	ortaöğretim	1.3964	Varvanslar Esit Değil	-,158	244	,875
Ateşli silah/patlayıcı bulundurmak .	ilköğretim	1.1800	Varvanslar Esit	-,589	272	,557
	ortaöğretim	1.1721	Varvanslar Eşit Değil	-,713	268	,477
Bıçak veya kesici cisim bulundurmak.	ilköğretim	1.8079	Varvanslar Esit	,317	272	,751
	ortaöğretim	1.8810	Varvanslar Eşit Değil	,340	236	,734
Uyuşturucu bulundurmak.	ilköğretim	1.2189	Varvanslar Esit	1.081	272	,281
	ortaöğretim	1.2937	Varvanslar Esit Değil	1,161	236	,247
Uyuşturucu dağıtmak.	ilköğretim	1.1386	Varvanslar Esit	,476	272	,634
	ortaöğretim	1.1290	Varvanslar Eşit Değil	,495	217	,621
Çete ilişkili suç.	ilköğretim	1.2808	Varvanslar Esit	,272	272	,786
	ortaöğretim	1.3200	Varvanslar Esit Değil	,284	219	,776

Çizelge 7’de görüldüğü üzere ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında okullarında işlenen suç olayları ile ilgili ilköğretim okulları ile ortaöğretim okulları arasında anlamlı farkın bulunmadığı görülmektedir ($p < .05$).

İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu. Okul yöneticilerinin okullarında işlenen suç olayları ile ilgili görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde; genel liselerde görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,73$) ve gözdağı/tehdit ($\bar{x}=2,53$) suçlarının orta oranda gerçekleştiğini, hırsızlık ($\bar{x}=2,05$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{x}=2,14$) suçlarının az oranda gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Anadolu-fen liselerinde görev yapan okul yöneticileri okullarında hiç adli suç olayının işlenmediğini belirtmişlerdir.

Meslek-teknik liselerde görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,25$), hırsızlık ($\bar{x}=2,12$) ve gözdağı/tehdit ($\bar{x}=1,97$) suçlarının az olarak gerçekleştiğini; diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan ilköğretim, genel lise, anadolu-fen liseleri ve meslek-teknik lise okul yöneticilerinin suç olayları ile ilgili vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 8’de verilmiştir.

Çizelge 8. İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerine İlişkin ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Cinsel taciz	İlköğretim	1.20	Gruplararası	1.272	3	0.424	1,79	0,15
	Genel lise	1.33	Grupici	76.218	351	0.237		
	Anadolu-fen lisesi	1.09	Toplam	77.489	354			
	Meslek-teknik lise	1.23						
Cinsel saldırı	İlköğretim	1.10	Gruplararası	0.243	3	0.081	0,76	0,52
	Genel lise	1.15	Grupici	34.558	351	0.107		
	Anadolu-fen lisesi	1.06	Toplam	34.801	354			
	Meslek-teknik lise	1.16						
Hırsızlık	İlköğretim	2.04	Gruplararası	7.156	3	2.385	2,47	0,06
	Genel lise	2.05	Grupici	314.832	351	0.966		
	Anadolu-fen lisesi	1.56	Toplam	321.988	354			
	Meslek-teknik lise	2.13						
Gasp/yağma	İlköğretim	1.34	Gruplararası	0.647	3	0.216	0,43	0,74
	Genel lise	1.36	Grupici	162.674	351	0.508		
	Anadolu-fen lisesi	1.19	Toplam	163.321	354			
	Meslek-teknik lise	1.32						
Fiziksel saldırı veya kavga	İlköğretim	2.25	Gruplararası	25.817	3	8.606	8,05	0
	Genel lise	2.73	Grupici	354.755	351	1.069		
	Anadolu-fen lisesi	1.67	Toplam	380.571	354			
	Meslek-teknik lise	2.25						
Gözdağı/ tehdit	İlköğretim	1.96	Gruplararası	26.792	3	8.931	7,97	0
	Genel lise	2.53	Grupici	364.059	351	1.12		
	Anadolu-fen lisesi	1.47	Toplam	390.851	354			
	Meslek-teknik lise	1.97						
Öldürme	İlköğretim	1.14	Gruplararası	0.638	3	0.213	0,77	0,52
	Genel lise	1.16	Grupici	88.393	351	0.278		
	Anadolu-fen lisesi	1.03	Toplam	89.031	354			
	Meslek-teknik lise	1.03						
Yaralama	İlköğretim	1.39	Gruplararası	6.454	3	2.151	3,75	0,01
	Genel lise	1.64	Grupici	182.821	351	0.573		
	Anadolu-fen lisesi	1.10	Toplam	189.276	354			
	Meslek-teknik lise	1.28						
İntihara yönlendirme	İlköğretim	1.19	Gruplararası	2.085	3	0.695	2,03	0,11
	Genel lise	1.32	Grupici	108.037	351	0.342		
	Anadolu-fen lisesi	1.06	Toplam	110.122	354			
	Meslek-teknik lise	1.35						
Vandalizm	İlköğretim	1.46	Gruplararası	0.735	3	0.245	0,34	0,8
	Genel lise	1.37	Grupici	217.251	351	0.731		
	Anadolu-fen lisesi	1.33	Toplam	217.987	354			
	Meslek-teknik lise	1.50						
Ateşli silah/patlayıcı bulundurmak	İlköğretim	1.18	Gruplararası	0.785	3	0.262	0,68	0,56
	Genel lise	1.23	Grupici	122.125	351	0.384		
	Anadolu-fen lisesi	1.03	Toplam	122.91	354			
	Meslek-teknik lise	1.20						
Bıçak veya kesici cisim bulundurmak	İlköğretim	1.81	Gruplararası	10.769	3	3.59	4,35	0,01
	Genel lise	2.14	Grupici	268.368	351	0.826		
	Anadolu-fen lisesi	1.45	Toplam	279.137	354			
	Meslek-teknik lise	1.78						
Uyuşturucu bulundurmak	İlköğretim	1.22	Gruplararası	1.758	3	0.586	1,47	0,22
	Genel lise	1.38	Grupici	129.178	351	0.4		
	Anadolu-fen lisesi	1.13	Toplam	130.936	354			
	Meslek-teknik lise	1.28						
Uyuşturucu dağıtmak	İlköğretim	1.14	Gruplararası	1.003	3	0.334	1,47	0,22
	Genel lise	1.21	Grupici	73.058	351	0.227		
	Anadolu-fen lisesi	1.10	Toplam	74.061	354			
	Meslek-teknik lise	1.00						
Çete ilişkili suç	İlköğretim	1.28	Gruplararası	2.48	3	0.827	1,74	0,16
	Genel lise	1.45	Grupici	153.834	351	0.475		
	Anadolu-fen lisesi	1.13	Toplam	156.314	354			
	Meslek-teknik lise	1.25						

Çizelge 8’de görüldüğü üzere ilköğretim, genel lise, anadolu-fen liseleri ve meslek-teknik lise okul yöneticilerinin adli suç olaylarına ilişkin görüşleri incelendiğinde:

- Fiziksel saldırı veya kavga suçlarında ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}}=2,25$, $\bar{X}_{\text{genellise}}=2,73$, $\bar{X}_{\text{anadolu-fen}}=1,67$); ilköğretim ile genel lise, ilköğretim ile anadolu-fen ve genel lise ile anadolu-fen liseleri arasında [$F_{(3-351)}= 8,05$, $p<.05$],
- Gözdağı/tehdit suçlarında ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}}=1,96$, $\bar{X}_{\text{genellise}}=2,53$, $\bar{X}_{\text{anadolu-fen}}=1,47$); genel lise ile ilköğretim-ve genel lise ile anadolu-fen liseleri arasında [$F_{(3-351)}= 7,97$, $p<.05$],
- Yaralama suçlarında ($\bar{X}_{\text{genel lise}}=1,64$, $\bar{X}_{\text{anadolu-fen}}=1,10$) genel lise- anadolu-fen liseleri arasında [$F_{(3-351)}= 3,75$, $p<.05$],

- Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak/bulundurmak suçlarında ($\bar{x}_{\text{genel lise}}=2,14$, $\bar{x}_{\text{anadolu-fen}}=1,45$) genel lise ile anadolu-fen liseleri arasında [$F_{(3-351)}= 4,35$, $p<.05$] anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Bu bulgu, okullarda işlenen suç olayları ile ilgili bazı suç türlerinde ilköğretim, genel lise ve anadolu-fen liseleri arasında anlamlı farkın olduğu ve anadolu-fen liselerinde daha az adli suç olaylarının meydana geldiği şeklinde de yorumlanabilir.

Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu. Okullarda işlenen suç olayları okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde; öğrenci sayısı 1–300 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında hiç adli suç olayının meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 301–600 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=1,82$) suçunun az oranda gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 601–1000 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,16$), hırsızlık ($\bar{x}=1,98$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{x}=1,81$) suçlarının az oranda gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,47$) ve gözdağı/tehdit ($\bar{x}=2,15$) suçlarının az oranda gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1501 ve üzeri olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{x}=2,57$), hırsızlık ($\bar{x}=2,32$), gözdağı/tehdit ($\bar{x}=2,27$) ve bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak / bulundurmak ($\bar{x}=2,01$) suçlarının az oranda gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan okullarda suç olayları okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde okul yöneticilerinin vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 9'da verilmiştir.

Çizelge 9. Okul Yöneticilerinin Suç Olayları İle İlgili Görüşlerinin Okuldaki Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalama	F	P	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Cinsel taciz	1-300 arası	1	Gruplararası	1.812	4	.453	1.986	.097	
	301-600 arası	1.19	Grupici	62.044	350	.228			
	601-1000 arası	1.19	Toplam	63.856	354				
	1001-1500 arası	1.29							
	1501 ve üzeri	1.23							
Cinsel saldırı	1-300 arası	1.04	Gruplararası	1.295	4	.324	3.128	.015	
	301-600 arası	1.03	Grupici	28.248	350	.103			1-300 ile 1001-1500
	601-1000 arası	1.05	Toplam	29.543	354				301-600 ile 1001-1500
	1001-1500 arası	1.21							
	1501 ve üzeri	1.11							
Hırsızlık	1-300 arası	1.17	Gruplararası	33.730	4	8.432	9.304	.000	
	301-600 arası	1.66	Grupici	250.142	350	.906			1-300 ile 601-1000
	601-1000 arası	1.98	Toplam	283.872	354				1-300 ile 1500 ve üzeri
	1001-1500 arası	1.97							301-600 ile 1001-1500
	1501 ve üzeri	2.32							301-600 ile 1500 ve üzeri
Gasp/ yağma	1-300 arası	1.04	Gruplararası	8.341	4	2.085	4.159	.003	
	301-600 arası	1.06	Grupici	136.871	350	.501			1-300 ile 1001-1500
	601-1000 arası	1.21	Toplam	145.212	354				1-300 ile 1500 ve üzeri
	1001-1500 arası	1.41							301-600 ile 1001-1500
	1501 ve üzeri	1.49							301-600 ile 1500 ve üzeri
Fiziksel saldırı veya kavga	1-300 arası	1.48	Gruplararası	37.698	4	9.424	9.614	.000	
	301-600 arası	1.82	Grupici	276.442	350	.980			1-300 ile 601-1000
	601-1000 arası	2.16	Toplam	314.139	354				1-300 ile 1001-1500,
	1001-1500 arası	2.47							1-300 ile 1500 ve üzeri,
	1501 ve üzeri	2.57							301-600 ile 1001-1500
Gözdağı/ tehdit	1-300 arası	1.31	Gruplararası	28.266	4	7.067	6.873	.000	
	301-600 arası	1.63	Grupici	282.730	350	1.028			1-300 ile 601-1000
	601-1000 arası	1.83	Toplam	310.996	354				1-300 ile 1001-1500
	1001-1500 arası	2.15							1-300 ile 1500 ve üzeri,
	1501 ve üzeri	2.27							301-600 ile 1500 ve üzeri
Öldürme	1-300 arası	1.00	Gruplararası	831	4	208	836	.504	
	301-600 arası	1.03	Grupici	66.649	350	.249			
	601-1000 arası	1.09	Toplam	67.480	354				
	1001-1500 arası	1.16							
	1501 ve üzeri	1.14							
Yaralama	1-300 arası	1.04	Gruplararası	7.039	4	1.760	3.412	.010	
	301-600 arası	1.14	Grupici	139.772	350	.516			1-300 ile 1001-1500
	601-1000 arası	1.35	Toplam	146.812	354				1-300 ile 1500 ve üzeri
	1001-1500 arası	1.46							301-600 ile 1500 ve üzeri
	1501 ve üzeri	1.50							
İntihara yönlendirme	1-300 arası	1.03	Gruplararası	2.476	4	.619	2.442	.047	
	301-600 arası	1.09	Grupici	67.697	350	.254			1-300 ile 1001-1500
	601-1000 arası	1.04	Toplam	70.173	354				1-300 ile 1500 ve üzeri
	1001-1500 arası	1.26							
	1501 ve üzeri	1.24							
Vandalizm	1-300 arası	1.10	Gruplararası	6.011	4	1.503	2.093	.082	
	301-600 arası	1.29	Grupici	181.617	350	.718			
	601-1000 arası	1.46	Toplam	187.628	354				
	1001-1500 arası	1.45							
	1501 ve üzeri	1.59							
Ateşli silah/ patlayıcı bulundurmak	1-300 arası	1.00	Gruplararası	2.684	4	.671	2.142	.076	
	301-600 arası	1.06	Grupici	84.250	350	.313			
	601-1000 arası	1.07	Toplam	86.934	354				
	1001-1500 arası	1.29							
	1501 ve üzeri	1.17							
Bıçak veya kesici cisim bulundurmak	1-300 arası	1.21	Gruplararası	23.310	4	5.828	7.690	.000	
	301-600 arası	1.43	Grupici	208.390	350	.758			1-300 ile 601-1000
	601-1000 arası	1.81	Toplam	231.700	354				1-300 ile 1001-1500
	1001-1500 arası	2.05							1-300 ile 1500 ve üzeri
	1501 ve üzeri	2.02							301-600 ile 1001-1500
Uyuşturucu bulundurmak	1-300 arası	1.00	Gruplararası	5.521	4	1.380	3.339	.011	
	301-600 arası	1.16	Grupici	112.853	350	.413			1-300 ile 1001-1500
	601-1000 arası	1.09	Toplam	118.374	354				1-300 ile 1500 ve üzeri
	1001-1500 arası	1.42							601-1000 ile 1001-1500
	1501 ve üzeri	1.29							
Uyuşturucu dağıtmak	1-300 arası	1.00	Gruplararası	2.400	4	.600	2.466	.045	
	301-600 arası	1.03	Grupici	66.406	350	.243			1-300 ile 1001-1500
	601-1000 arası	1.04	Toplam	68.806	354				301-600 ile 1001-1500
	1001-1500 arası	1.25							
	1501 ve üzeri	1.15							
Çete ilişkili suç	1-300 arası	1.00	Gruplararası	7.660	4	1.915	3.957	.004	
	301-600 arası	1.17	Grupici	132.584	350	.484			1-300 ile 1001-1500
	601-1000 arası	1.16	Toplam	140.244	354				1-300 ile 1500 ve üzeri
	1001-1500 arası	1.50							
	1501 ve üzeri	1.37							

Çizelge 9'da görüldüğü üzere okuldaki okul yöneticilerinin adli suç olaylarına ilişkin görüşleri öğrenci sayısına göre incelendiğinde;

- Cinsel saldırı suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,03$, $\bar{X}_{301-600}=1,03$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,21$); öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 olan okullar arasında, 301-600 ile 1001-1500 olan okullar arasında [$F_{(4-350)}= 1,986$, $p<.05$],
- Hırsızlık suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,17$, $\bar{X}_{301-600}=1,66$, $\bar{X}_{601-1000}=1,98$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,97$, $\bar{X}_{1500\text{ve} \text{üzeri}}=2,32$); öğrenci sayısı 1-300 ile 601-1000 olan okullar arasında, 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında, 301-600 ile 1001-1500 olan okullar arasında, 301-600 ile 1001-1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}= 9,304$, $p<.05$],
- Gasp/yağma suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,03$, $\bar{X}_{301-600}=1,06$, $\bar{X}_{601-1000}=1,20$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,41$, $\bar{X}_{1500\text{ve} \text{üzeri}}=1,48$); öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında, 301-600 ile 1001-1500 olan okullar arasında, 301-600 ve 1001-1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}= 4,159$, $p<.05$],
- Fiziksel saldırı veya kavga suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,48$, $\bar{X}_{301-600}=1,82$, $\bar{X}_{601-1000}=2,16$, $\bar{X}_{1001-1500}=2,47$, $\bar{X}_{1500 \text{ ve üzeri}}=2,57$); öğrenci sayısı 1-300 ve 601-1000 olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında, 301-600 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 301-600 ve 1001-1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}= 9,614$, $p<.05$],
- Gözdağı/tehdit suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,31$, $\bar{X}_{301-600}=1,62$, $\bar{X}_{601-1000}=1,83$, $\bar{X}_{1001-1500}=2,14$, $\bar{X}_{1500 \text{ ,ve} \text{üzeri}}=2,27$); öğrenci sayısı 1-300 ve 601-1000 olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında, 301-600 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 301-600 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}= 6,873$, $p<.05$],

- Yaralama suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,03$, $\bar{X}_{301-600}=1,14$, $\bar{X}_{601-1000}=1,35$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,45$, $\bar{X}_{1500 \text{ ve üzeri}}=1,64$); öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında, 301-600 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}=3,412$, $p<.05$],
- İntihara yönlendirme suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,03$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,26$, $\bar{X}_{1500 \text{ ve üzeri}}=1,24$); öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}=2,442$, $p<.05$],
- Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak/bulundurmak suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,21$, $\bar{X}_{301-600}=1,43$, $\bar{X}_{601-1000}=1,81$, $\bar{X}_{1001-1500}=2,05$, $\bar{X}_{1500 \text{ ve üzeri}}=2,03$); öğrenci sayısı 1-300 ve 601-1000 olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında, 301-600 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 301-600 ve 1001-1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}=7,690$, $p<.05$],
- Uyuşturucu bulundurmak/kullanmak suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,00$, $\bar{X}_{601-1000}=1,09$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,42$, $\bar{X}_{1500 \text{ ve üzeri}}=1,29$); öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında, 601-1000 ve 1001-1500 olan okullar arasında [$F_{(4-350)}=3,339$, $p<.05$],
- Uyuşturucu dağıtmak suçlarında ($\bar{X}_{1-300}=1,00$, $\bar{X}_{301-600}=1,03$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,26$); öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 301-600 ve 1001-1500 olan okullar arasında [$F_{(4-350)}=2,466$, $p<.05$],
- Çete ilişkili suçlarda ($\bar{X}_{1-300}=1,00$, $\bar{X}_{1001-1500}=1,51$, $\bar{X}_{1500 \text{ ve üzeri}}=1,37$); öğrenci sayısı 1-300 ve 1001-1500 olan okullar arasında, 1-300 ve 1500 ve üzeri olan okullar arasında [$F_{(4-350)}=3,957$, $p<.05$] anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Bu bulgu, okullarda işlenen suç olayları ile ilgili bir çok suç türünde öğrenci sayısının az olduğu (1-300 arası ve 301-600 arası) okullar ile öğrenci sayısının fazla olduğu (1001-1500 arası ve 1501 ve üzeri) okullar arasında anlamlı fark olduğu ve öğrenci sayısının 600'den az olduğu okullarda adli suç olaylarının daha az meydana geldiği, öğrenci sayısının 300'den az olduğu okullarda ise hiç meydana gelmediği şeklinde de değerlendirilebilir.

Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu. Okullarda işlenen suç olayları okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde; yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{X}=2,90$) suçunun orta oranda gerçekleştiğini, hırsızlık ($\bar{X}=2,49$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{X}=2,24$) suçlarının az gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{X}=2,22$), hırsızlık ($\bar{X}=2,04$), gözdağı/tehdit ($\bar{X}=1,97$) ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak ($\bar{X}=1,88$) suçlarının az gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarında işlenen suç olayları içerisinde fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{X}=1,91$) suçunun az gerçekleştiğini, diğer suçların ise hiç meydana gelmediğini belirtmişlerdir.

Okullarda işlenen adli suç olaylarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri, okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10. Okul Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlişkin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Cinsel taciz	Yüksek	1,31	Gruplararası	1,902	2	,951	3,992	,019	Yüksek- düşük
	Orta	1,27	Grupiçi	75,295	352	,238			
	Düşük	1,13	Toplam	77,197	354				
Cinsel saldırı	Yüksek	1,17	Gruplararası	,817	2	,409	3,909	,021	Yüksek- düşük
	Orta	1,14	Grupiçi	33,133	352	,105			
	Düşük	1,05	Toplam	33,950	354				
Hırsızlık	Yüksek	2,48	Gruplararası	32,179	2	16,089	17,828	,000	Yüksek- orta Yüksek- düşük Orta- düşük
	Orta	2,04	Grupiçi	288,793	352	,902			
	Düşük	1,69	Toplam	320,972	354				
Gasp/yağma	Yüksek	1,61	Gruplararası	9,744	2	4,872	10,127	,000	Yüksek- orta Yüksek- düşük
	Orta	1,30	Grupiçi	151,539	352	,481			
	Düşük	1,17	Toplam	161,283	354				
Fiziksel saldırı veya kavga	Yüksek	2,90	Gruplararası	51,761	2	25,880	26,732	,000	Yüksek- orta Yüksek- düşük Orta- düşük
	Orta	2,22	Grupiçi	315,619	352	,968			
	Düşük	1,91	Toplam	367,380	354				
Gözdağı/ tehdit	Yüksek	2,56	Gruplararası	43,339	2	21,669	21,100	,000	Yüksek- orta Yüksek- düşük
	Orta	1,97	Grupiçi	329,658	352	1,027			
	Düşük	1,65	Toplam	372,997	354				
Öldürme	Yüksek	1,27	Gruplararası	2,479	2	1,239	4,621	,011	Yüksek- düşük
	Orta	1,10	Grupiçi	83,692	352	,268			
	Düşük	1,05	Toplam	86,171	354				
Yaralama	Yüksek	1,64	Gruplararası	11,715	2	5,857	10,861	,000	Yüksek- düşük Orta- düşük
	Orta	1,45	Grupiçi	169,333	352	,539			
	Düşük	1,17	Toplam	181,047	354				
İntihara yönlendirme	Yüksek	1,41	Gruplararası	4,031	2	2,015	5,956	,003	Yüksek- orta Yüksek- düşük
	Orta	1,17	Grupiçi	105,243	352	,338			
	Düşük	1,13	Toplam	109,274	354				
Vandalizm	Yüksek	1,56	Gruplararası	1,879	2	,940	1,265	,284	
	Orta	1,46	Grupiçi	216,948	352	,743			
	Düşük	1,36	Toplam	218,827	354				
Ateşli silah/ patlayıcı bulundurmak	Yüksek	1,32	Gruplararası	3,747	2	1,874	4,956	,008	Yüksek- düşük
	Orta	1,22	Grupiçi	118,329	352	,378			
	Düşük	1,05	Toplam	122,076	354				
Bıçak veya kesici cisim bulundurmak	Yüksek	2,24	Gruplararası	27,329	2	13,665	17,857	,000	Yüksek- orta Yüksek- düşük Orta- düşük
	Orta	1,88	Grupiçi	245,643	352	,765			
	Düşük	1,52	Toplam	272,972	354				
Uyuşturucu bulundurmak	Yüksek	1,51	Gruplararası	7,747	2	3,874	10,155	,000	Yüksek- orta Yüksek- düşük
	Orta	1,15	Grupiçi	121,300	352	,381			
	Düşük	1,15	Toplam	129,047	354				
Uyuşturucu dağıtmak	Yüksek	1,30	Gruplararası	3,115	2	1,557	7,194	,001	Yüksek- orta Yüksek- düşük
	Orta	1,06	Grupiçi	68,632	352	,217			
	Düşük	1,08	Toplam	71,747	354				
Çete ilişkili suç	Yüksek	1,63	Gruplararası	13,549	2	6,774	16,159	,000	Yüksek- orta Yüksek- düşük
	Orta	1,20	Grupiçi	133,734	352	,419			
	Düşük	1,13	Toplam	147,283	354				

Çizelge 10'da görüldüğü gibi, okullarda işlenen suç olayları ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri, okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde ($p < .05$); vandalizm dışında kalan bütün suç türlerinde yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile diğer çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark vardır. Bu bulgu yüksek oranda suç işlenen çevrede

bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında, okullarda işlenen suç olayları bakımından anlamlı fark olduğu ve yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda daha fazla adli suç olaylarının meydana geldiği şeklinde de yorumlanabilir.

Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Adli Suç Olayları

Araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin, okullarda işlenen suç olayları ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 11’de verilmiştir.

Çizelge 11. Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Suç Olayları ve Bu Olayların Gösterilme Düzeyleri

Değişkenler	N	$\bar{X}$	Sd	Sıralama
Cinsel taciz	113	1,8214	,90259	11
Cinsel saldırı	113	1,6071	,78680	14
Hırsızlık	113	2,6071	1,23286	4
Gasp/yağma	113	2,0182	1,14925	7
Fiziksel saldırı veya kavga	113	3,2883	1,32382	1
Gözdağı/tehdit	113	2,7091	1,32959	3
Öldürme	113	1,4352	,83468	15
Yaralama	113	2,4336	1,15632	5
İntihara yönlendirme	113	1,6239	,93084	13
Vandalizm	113	1,9439	1,26515	8
Ateşli silah/patlayıcı bulundurmak	113	1,8018	1,06873	12
Bıçak veya kesici cisim bulundurmak	113	2,9369	1,23052	2
Uyuşturucu bulundurmak	113	2,1696	1,12216	6
Uyuşturucu dağıtmak	113	1,8393	1,01833	10
Çete ilişkili suç	113	1,8761	1,04482	9

Çizelge 11’de da görüldüğü üzere araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında okullarda işlenen suç olayları içerisinde en çok meydana geldiğini düşündükleri adli suç olayları, fiziksel saldırı veya kavga ($\bar{X}=3,29$), bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak/bulundurmak ($\bar{X}=2,94$), gözdağı/tehdit ($\bar{X}=2,71$), hırsızlık ($\bar{X}=2,61$), yaralama ($\bar{X}=2,43$), uyuşturucu bulundurmak / kullanmak ($\bar{X}=2,17$), gasp/yağma ($\bar{X}=2,02$), vandalizm ($\bar{X}=1,94$), çete ilişkili suç ($\bar{X}=1,88$), uyuşturucu dağıtmak ($\bar{X}=1,84$) ve cinsel taciz ($\bar{X}=1,82$)’dir.

Yukarıda da görüldüğü gibi emniyet örgütü yöneticileri okullarda fiziksel saldırı veya kavga, bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak/bulundurmak ve gözdağı/tehdit suçlarının orta sıklıkta işlendiğini,

hırsızlık, yaralama, uyuşturucu bulundurmak/kullanmak, gasp/yağma, vandalizm, çete ilişkili suç, uyuşturucu dağıtmak ve cinsel taciz suçlarının ise az işlendiğini düşünmektedirler.

Emniyet örgütü yöneticileri okullarda cinsel saldırı, öldürme, intihara yönlendirme ve ateşli silah/patlayıcı madde taşımak/bulundurmak suçlarının hiç meydana gelmediğini düşünmektedir. Yukarıda yer alan bütün olaylar içerisinde öldürme, cinsel saldırı ve ateşli silah/patlayıcı madde bulundurmak suçlarının diğerlerine göre daha ağır olduğu kabul edilirse emniyet örgütü yöneticilerine göre ağır suçların okullarda hiç meydana gelmediği söylenebilir.

Okullarda işlenen suç olayları ile ilgili alanyazın incelendiğinde eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşleri bazı suç türlerinde önceki yapılan araştırmalarla benzerlik göstermekte, bazı suç türlerinde ise farklılık göstermektedir (Özer, 2006; Türkmen, 2004; Tarı, Ögel ve Eke, 2004; Volokh ve Snell, 1998; Snyder ve diğerleri, 2006) Özer'in (2006) Malatya ilinde 45 ilköğretim okulunda öğrencilerin okul güvenliği hakkındaki görüşlerini belirlediği araştırmada; öğrenciler okulda öğrencilere cinsel tacizde bulunan öğrencilerin varlığına "kısmen katılıyorum" yanıtını vermişlerdir. Cinsel taciz suçlarında Özer'in (2006) yaptığı araştırma sonucu ile emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer, eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerinin farklı olduğu görülmektedir.

Türkmen'in (2004) Antalya ilinde beş ortaöğretim kurumunda öğrencilerin okul güvenliği hakkındaki görüşlerini belirlediği araştırmada; öğrencilerin %27,2'si okulda son bir yıl içerisinde mal ya da paralarının çalındığını belirtmişlerdir. Özer'in (2006) yaptığı araştırmada da; öğrenciler okulda bazen değerli mal ya da para çalınmasına "kısmen katılıyorum" yanıtını vermişlerdir. Hırsızlık suçlarında Özer (2006) ve Türkmen'in (2004) yaptığı araştırma sonuçları ile eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer olduğu görülmektedir.

Özer (2006) ve Türkmen (2004) okullarda öğrencilerin mal ya da paralarının zorla alınması olaylarının hiç gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Gasp/yağma suçlarında Özer (2006) ve Türkmen'in (2004) yaptığı araştırma

sonuçları ile eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer, emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin farklı olduğu görülmektedir.

Tarı, Ögel ve Eke (2004) tarafından İstanbul'da 43 okulda yapılan araştırmada öğrencilerin yarısı, Türkmen'in (2004) yaptığı araştırmada öğrencilerin % 23,3'ü, son bir yıl içerisinde kavga olayına karıştıklarını belirtmişlerdir. Fiziksel saldırı veya kavga suçlarında eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşleri ile Türkmen'in (2004) yaptığı araştırma sonuçlarının benzer, Tarı, Ögel ve Eke (2004) tarafından yapılan araştırma sonuçlarının farklı olduğu görülmektedir.

ABD'de kamu okullarında yapılan bir araştırmada altı aylık süreç içerisinde öğrencilerin % 26'sının tehdide maruz kaldığı görülmüştür (Haris, 1993, Akt: Volokh ve Snell, 1998, 7). Özer'in (2006) yaptığı araştırmada; öğrenciler, okul içerisinde son bir yıl içerisinde öğrencilerin tehdit edildiğine orta düzeyde katılmışlardır. Türkmen'in (2004) yaptığı araştırmada; son bir yıl içerisinde tehdit olayına maruz kalan öğrencilerin oranı % 16,6 olarak bulunmuştur. Gözdağı/tehdit suçlarında yukarıda belirtilen araştırma sonuçları ile emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer olduğu görülmektedir.

1992-2002 yılları arasında yapılan bir araştırmada ABD'de ilk ve ortaöğretim okullarında 461 ölüm olayının meydana geldiği, bunların 261'inin cinayet, 55'inin ise intihar olduğu görülmüştür (Snyder ve diğerleri, 2006, 6). Görüldüğü üzere 1992-2002 yılları arasında ABD'de ilk ve ortaöğretim okullarında yılda ortalama 26 cinayet olayı meydana gelmiştir. Bir yılda meydana gelen cinayet sayısının öğrenci sayısına oranı ise 1/50000'dir. Cinayet ve intihara yönlendirme suçlarında Snyder ve diğerlerinin (2006, 6) araştırma sonuçları ile eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer olduğu görülmektedir.

ABD'de National Crime Victimization Survey Report (NCSR) tarafından 1989 yılında yapılan bir araştırmada altı aylık süreç içerisinde öğrencilerin %9'unun yaralandığı görülmüştür (Volokh ve Snell, 1998, 7). NCSR araştırma sonuçları ile emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer, eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerinin farklı olduğu görülmektedir.

Türkmen'in (2004) yaptığı araştırmada; öğrencilerin % 16,5'i okulda son bir yıl içerisinde okul bina ve demirbaşlarına zarar verdiklerini belirtmişlerdir. Özer'in (2006) yaptığı araştırmada da; öğrenciler son bir yıl içerisinde okul bina ve demirbaşlarına zarar verilmesine "çoğunlukla katılıyorum" yanıtını vermişlerdir. Vandalizm suçlarında Türkmen'in (2004) yaptığı araştırma sonuçları ile emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer, Özer'in (2006) yaptığı araştırma sonuçları ve eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerinin farklı olduğu görülmektedir.

Özer'in (2006) yaptığı araştırma sonucunda okullarda uyuşturucu kullanılmadığı görülmüştür. Uyuşturucu kullanma suçlarında Özer'in (2006) yaptığı araştırma sonuçları ile emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer, eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerinin farklı olduğu görülmektedir.

Özer'in (2006) yaptığı araştırmada öğrenciler okullarda çete gruplarının varlığına "kısmen katılıyorum" yanıtını vermişlerdir. Çete olaylarında Özer'in (2006) yaptığı araştırma sonucu ile emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer, eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerinin farklı olduğu görülmektedir.

Okullarda işlenen adli suç olaylarının tamamına bakıldığında ise, Özer, (2006), Türkmen (2004), Tarı, Ögel, Eke (2004), Volokh, Snell (1998), Snyder ve diğerlerinin (2006) ulaştığı sonuçların bir kısmının bu araştırmada ortaya çıkan eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan bulguları doğrular nitelikte olduğu görülmektedir.

Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okullar(ın)da İşlenen Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli

Bu bölümde, okullar(ın)da işlenen suç olaylarından haberdar olma şekline ilişkin eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli

Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin, “okullarda işlenen adli suç olaylarından haberdar olma şekli” ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 12’de verilmiştir.

Çizelge 12. Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	N	Yüzde	Sıralama
1 Bizzat görerek	221	62,4	3
2 Eylemi yapanın bildirmesi ile	71	20,1	8
3 Mağdurun bildirmesi ile	232	65,5	1
4 Mağdurun yakınlarının bildirmesi ile	122	34,5	5
5 Öğretmenlerin bildirmesi ile	222	62,7	2
6 Rehber öğretmen(ler)in bildirmesi ile	119	33,6	6
7 Diğer öğrencilerin bildirmesi ile	193	54,5	4
8 Diğer çalışanların bildirmesi ile	95	26,8	7
9 Polisin bildirmesi ile	63	17,8	9
10 Hastanenin bildirmesi ile	7	2,0	14
11 Eylemi yapanın yakınlarının bildirmesi ile	29	8,2	10
12 Olayın basında yer alması ile	4	1,1	15
13 Eylemi yapanın davranışlarında değişiklik	25	7,1	12
14 Mağdurun davranışlarındaki değişiklik ile	29	8,2	11
15 Diğer	11	3,1	13

Çizelge 12’de da görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında okullarda işlenen adli suç olaylarından haberdar olma şekilleri içerisinde en çok meydana geldiğini düşündükleri, “mağdurun bildirmesi ile” (N=232, %65,5), “öğretmenlerin bildirmesi ile” (N=222, %62,7), “bizzat görerek” (N=221, %62,4), “diğer öğrencilerin bildirmesi ile” (N=193) ve “mağdurun yakınlarının bildirmesi” ile (N=122, %34,5).

Eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında okullarda işlenen adli suç olaylarından haberdar olma şekilleri içerisinde en az meydana geldiğini düşündükleri; “mağdurun davranışlarındaki değişiklik ile” (N=29, %8,2), “eylemi yapanın yakınlarının bildirmesi ile” (N=29, %20,1), “eylemi yapanın davranışlarında değişiklik ile” (N=25, %7,1) ve “hastanenin bildirmesi ile” (N=7, %2,0)dir.

Bu bulgu, eğitim yöneticilerinin okullarda işlenen adli suç olaylarından okulda görevli öğretmen ve öğrencilerin bildirmesi ile haberdar oldukları, en

az ise mağdurun veya eylemi yapanın davranışlarındaki değişiklik ve hastanenin bildirmesi ile haberdar oldukları şeklinde de yorumlanabilir.

Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli

Araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin, “okullarda işlenen adli suç olaylarından haberdar olma şekli” ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 13’de verilmiştir.

Çizelge 13. Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekli İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	Değişkenler	N	Yüzde	Sıralama
1	Eylemi yapanın veya yakınlarının polis merkezine başvurusu ile	32	27,1	7
2	Mağdurun veya yakınlarının polis merkezine başvurusu ile	69	58,5	3
3	Okul personelinin polis merkezine başvurusu ile	66	55,9	4
4	155 Polis İmdat’a gelen ihbar veya başvuru ile	78	66,1	1
5	Üçüncü şahısların polis ekibine bildirmesi ile	33	28,0	6
6	Okul Polisinin bildirmesi ile	77	65,3	2
7	Hastanenin bildirmesi ile	44	37,3	5
8	Basında yer alması ile	17	14,4	8
9	Diğer	8	6,8	9

Çizelge 13’de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında okullarda işlenen adli suç olaylarından haberdar olma şekilleri içerisinde en çok meydana geldiğini düşündükleri, “155 Polis İmdat’a gelen ihbar veya başvuru ile” (N=78, %66,1), “okul polisinin bildirmesi ile” (N=77, %65,3), mağdurun veya yakınlarının polis merkezine başvurusu ile” (N=69, %58,5), “okul personelinin polis merkezine başvurusu ile” (N=66, %55,9)dir.

Emniyet örgütü yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında okullarda işlenen adli suç olaylarından haberdar olma şekilleri içerisinde en az meydana geldiğini düşündükleri; “basında yer alması ile” (N=17, %14,4), “eylemi yapanın veya yakınlarının polis merkezine başvurusu ile” (N=32, %27,1), “üçüncü şahısların polis ekibine bildirmesi ile” (N=33, %28,0)dir.

Bu bulgu, emniyet örgütü yöneticilerinin okullarda işlenen adli suç olaylarından en çok okul polisinin bildirmesi ve polis birimlerine mağdurun veya yakınlarının bildirmesi ile haberdar oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullar(ın)da İşlenen Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli

Bu bölümde, okullar(ın)da işlenen suç olaylarına ilk müdahale şekline ilişkin eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli

Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin, okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale şekli ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 14’de verilmiştir.

Çizelge 14. Okul Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	N	Yüzde	Sıralama
1 Okul yöneticisi müdahale etmektedir.	267	75,4	1
2 Okulda görevli özel güvenlik görevlisi müdahale etmektedir.	22	6,2	16
3 Okulda görevli polis müdahale etmektedir.	76	21,5	11
4 Polis çağrılarak onun müdahalesi beklenmektedir.	89	25,1	8
5 Gören ilk personel müdahale etmektedir.	155	43,8	3
6 Gerçeklerin öğrenilmesi ve durumun belirlenmesi için bilgi toplanmaktadır.	85	24,0	10
7 Kriz planı doğrultusunda müdahale edilmektedir.	50	14,1	13
8 Öğrenciler olay yerinden uzaklaştırılmaktadır.	119	33,6	6
9 Ailelere haber verilmektedir.	201	56,8	2
10 Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde basın bilgilendirilmektedir.	6	1,7	18
11 Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler bilgilendirilmektedir.	14	4,0	17
12 Öğretmenler öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	145	41,0	4
13 Rehber öğretmenler diğer öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	128	36,2	5
14 Mağdur ve mağdura duygusal olarak daha yakın olan veya doğrudan travmayı yaşayan (örneğin ölüm olayını gören) kişiler, diğerlerinden ayrılarak daha yoğun bir şekilde desteklenmektedir.	34	9,6	15
15 Olay ne olursa olsun okulun açık tutulmasına çalışılmaktadır.	114	32,2	7
16 Olayın gelimine göre programda değişiklik yapılabilir.	35	9,9	14
17 Mağdurun (eğer öğrenci ise) ailesiyle görüşülme ve okulun planları anlatılmaktadır.	89	25,1	9
18 Müdahale esnasında; öğrenci ve ailesinin kültürel yapısına uygun olması için kültürel değer ve dini inançlara duyarlı davranılmaktadır.	67	18,9	12
19 Diğer	4	1,1	19

Çizelge 14’de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale şekilleri içerisinde en çok meydana geldiğini düşündükleri, “okul yöneticisi müdahale etmektedir” (N=267), “ailelere haber verilmektedir” (N=201), “gören ilk personel müdahale etmektedir” (N=155), “öğretmenler öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar” (N=145), “rehber öğretmenler diğer öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar” (N=128)dir.

Eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale şekilleri içerisinde en az meydana geldiğini düşündükleri; “ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde basın bilgilendirilmektedir” (N=6), “ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler bilgilendirilmektedir” (N=14), “okulda görevli özel güvenlik görevlisi müdahale etmektedir” (N=22), “mağdur ve mağdura duygusal olarak daha yakın olan veya doğrudan travmayı yaşayan (örneğin ölüm olayını gören) kişiler, diğerlerinden ayrılarak daha yoğun bir şekilde desteklenmektedir” (N=34), “olayın gelişimine göre programda değişiklik yapılabilir” (N=35) ve “kriz planı doğrultusunda müdahale edilmektedir” (N=50)dir.

Bu bulgu, eğitim örgütü yöneticilerine göre okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale şekilleri içerisinde en çok okul yöneticisi ve gören ilk personelin müdahale ettiği, müdahale ile ailelere bilgi verildiği, öğretmenler veya rehber öğretmenler tarafından öğrencilere destek ve rehberlik faaliyetlerinin yapıldığı, en az ise kriz planı doğrultusunda müdahalenin yapıldığı, ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler ve basının bilgilendirildiği, mağdur ve mağdura duygusal olarak daha yakın olan veya doğrudan travmayı yaşayan (örneğin ölüm olayını gören) kişilerin, diğerlerinden ayrılarak daha yoğun bir şekilde desteklendiği şeklinde yorumlanabilir.

Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli

Araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin, “okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale şekli” ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 15’de verilmiştir.

Çizelge 15. Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekli İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	N	Yüzde	Sıralama
1 Okul yöneticisi müdahale etmektedir.	76	64,4	2
2 Okulda görevli özel güvenlik görevlisi müdahale etmektedir.	26	22,0	9
3 Okulda görevli polis müdahale etmektedir.	89	75,4	1
4 Gerçeklerin öğrenilmesi ve durumun belirlenmesi için bilgi toplanmaktadır.	32	27,1	7
5 Polis çağrılarak onun müdahalesi beklenmektedir.	54	45,8	3
6 Gören ilk personel müdahale etmektedir.	28	23,7	8
7 Kriz planı doğrultusunda müdahale edilmektedir.	6	5,1	14
8 Öğrenciler olay yerinden uzaklaştırılmaktadır.	43	36,4	5
9 Ailelere haber verilmektedir.	48	40,7	4
10 Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde basın bilgilendirilmektedir.	7	5,9	13
11 Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler bilgilendirilmektedir.	5	4,2	15
12 Öğretmenler öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	21	17,8	12
13 Rehber öğretmenler diğer öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	25	21,2	10
14 Mağdurun ailesiyle görüşülme ve meydana gelen olay hakkında yapılan çalışmalar anlatılmaktadır.	34	28,8	6
15 Müdahale esnasında; öğrenci ve ailesinin kültürel yapısına uygun olması için kültürel değer ve dini inançlara duyarlı davranılmaktadır.	22	18,6	11
16 Diğer	0	0,0	16

Çizelge 15’de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında; okul yöneticileri okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale şekilleri içerisinde en çok; “okulda görevli polis müdahale etmektedir” (N=89), “okul yöneticisi müdahale etmektedir” (N=76), Polis çağrılarak onun müdahalesi beklenmektedir” (N=54), “ailelere haber verilmektedir” (N=48), “öğrenciler olay yerinden uzaklaştırılmaktadır” (N=43) şeklinde belirtmişlerdir.

Okul yöneticileri okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale şekilleri içerisinde en az; “ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler bilgilendirilmektedir” (N=5), kriz planı doğrultusunda müdahale edilmektedir” (N=6), “ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde basın bilgilendirilmektedir” (N=7), “öğretmenler öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar” (N=21) ve “müdahale esnasında; öğrenci ve ailesinin kültürel yapısına uygun olması için kültürel değer ve dini inançlara duyarlı

davranılmaktadır” (N=22), “rehber öğretmenler diğer öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar” (N=25) şeklinde belirtmişlerdir.

Bu bulgu, emniyet örgütü yöneticilerine göre okullarda işlenen adli suç olaylarına en çok polis veya okul yöneticisinin müdahale ettiği, müdahale ile birlikte diğer öğrencilerin olay yerinden uzaklaştırıldığı ve ailelere bilgi verildiği, okullarda işlenen adli suç olaylarında en az ise kriz planı doğrultusunda müdahalenin yapıldığı ve öğretmenler veya rehber öğretmenler tarafından öğrencilere destek ve rehberlik faaliyetlerinin yapıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullar(ın)da Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler

Bu bölümde, okullar(ın)da güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemlere ilişkin eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine ait bulgular; okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler, genel uygulama ve düzenlemeler, öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları, öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları ve okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar olmak üzere 5 alt başlık altında verilmiştir.

Eğitim Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarında Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler

Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin, “okullarında güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemler” ile ilgili görüşleri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler, genel uygulama ve düzenlemeler, öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları, öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları ve okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar olmak üzere 5 alt başlık altında verilmiştir.

Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler. Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin “okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler” ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 16’da verilmiştir.

Çizelge 16. Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Değişken			Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanım, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$	2,7400	3,0165	3,4716
		N	329	329	329
		S	1,2679	1,2938	1,1358
	Özel okul	$\bar{X}$	4,0720	4,0483	4,3301
		N	25	25	25
		S	1,3251	1,3607	1,0693
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$	2,7918	2,9230	3,3732
		N	219	219	219
		S	1,3219	1,3551	1,2103
	Ortaöğretim	$\bar{X}$	2,8805	3,3552	3,7881
		N	135	135	135
		S	1,3041	1,2210	1,0042
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$	2,7918	2,9230	3,3732
		N	219	219	219
		S	1,3219	1,3551	1,2103
	Genel lise	$\bar{X}$	2,4251	3,0182	3,5093
		N	66	66	66
		S	1,2306	1,3084	1,1129
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$	3,4311	3,8301	4,0192
		N	35	35	35
		S	1,1644	1,0813	,8891
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$	3,2079	3,5340	4,0885
		N	34	34	34
		S	1,2932	,9964	,7375
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$	3,2544	3,5122	4,0058
		N	40	40	40
		S	1,3329	1,1306	1,0211
	301–600 arası	$\bar{X}$	3,2353	3,5621	3,8253
		N	46	46	46
		S	1,3720	1,3736	1,1065
	601–1000 arası	$\bar{X}$	2,7205	2,8104	3,4069
		N	60	60	60
		S	1,3043	1,3280	1,1677
	1001–1500 arası	$\bar{X}$	2,6901	2,8604	3,2828
		N	106	106	106
		S	1,2819	1,4119	1,2238
1501 ve üzeri	$\bar{X}$	2,5962	2,9574	3,4597	
	N	142	142	142	
	S	1,1926	1,2916	1,1537	
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	1,9826	2,6571	3,2191
		N	91	91	91
		S	1,1208	1,3800	1,2593
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	2,6363	3,1141	3,3902
		N	119	119	119
		S	1,1384	1,2007	1,0784
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	3,4539	3,3286	3,8063
		N	144	144	144
		S	1,2058	1,3174	1,0725
		$\bar{X}$	2,8283	3,0838	3,5309

Çizelge 16’da da görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında; eğitim yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}=3,53$) önlemine çok katıldıklarını, “okulun fiziksel

yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir" ($\bar{x}=3,08$) ve "okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir" ($\bar{x}=2,83$) önlemlerine orta düzeyde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Kamu okulu, özel okul alt boyutu. Kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; kamu okulu yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden "okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır" ($\bar{x}=3,47$) önlemine çok katıldıklarını, "okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir" ($\bar{x}=3,02$) ve "okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir" ($\bar{x}=2,74$) önlemlerine orta düzeyde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Özel okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden "okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır" ($\bar{x}=4,33$) önlemine pek çok katıldıklarını, "okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir" ($\bar{x}=4,07$) ve "okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir" ($\bar{x}=4,05$) önlemlerine çok katıldıklarını belirtmişlerdir.

Kamu ve özel okul yöneticilerinin okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler ile ilgili vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Çizelge 17'de verilmiştir.

Çizelge 17. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	Kamu okulu	2,74	329	181,10	59038,00	1761,000	,000
	Özel okul	4,07	25	88,57	2037,00		
	Toplam		354				
Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	Kamu okulu	3,02	329	180,13	58722,50	2076,500	,000
	Özel okul	4,05	25	102,28	2352,50		
	Toplam		354				
Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	Kamu okulu	3,47	329	180,27	58767,50	2031,500	,000
	Özel okul	4,33	25	100,33	2307,50		
	Toplam		354				

Çizelge 17'de görüldüğü üzere kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler ile ilgili görüşleri bütün sorularda ($p < .05$) anlamlı fark göstermektedir. Bu bulgu, okullarda güvenliğin

sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler ile ilgili kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark olduğu ve özel okullarda okulun yapısı ve konumuna ilişkin daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu. İlköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; ilköğretim okulu yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{x}=3,37$), “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanım, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{x}=2,92$) ve “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{x}=2,79$) önlemlerine orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{x}=3,79$) önlemine çok katılma düzeyinde katıldıkları, “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanım, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{x}=3,36$) ve “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{x}=2,88$) önlemlerine orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

İlköğretim ve ortaöğretim okulları okul yöneticilerinin okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler hakkında vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonuçları Çizelge 18’de verilmiştir.

Çizelge 18. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili İlköğretim ve Ortaöğretim Okulları Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		t	Sd	P (iki yönlü)
Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	İlköğretim	2,79	Varyanslar Eşit	,614	345	,540
	Ortaöğretim	2,88	Varyanslar Eşit Değil	,616	293	,539
Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	İlköğretim	2,92	Varyanslar Eşit	3,018	345	,003
	Ortaöğretim	3,36	Varyanslar Eşit Değil	3,085	311	,002
Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	İlköğretim	3,37	Varyanslar Eşit	3,333	345	,001
	Ortaöğretim	3,79	Varyanslar Eşit Değil	3,465	325	,001

Çizelge 18’de görüldüğü üzere ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin okulun yapısı ve konumuna ilişkin görüşleri “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{X}$ ilköğretim=2,92, $\bar{X}$ ortaöğretim=3,36, [$t_{(345-311)}= 3,085$, $p<.05$]), okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}$ ilköğretim=3,37, $\bar{X}$ ortaöğretim=3,79, [$t_{(345-325)}= 3,465$, $p<.05$]), önlemlerinde anlamlı fark göstermektedir.

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemlerden okulun yapısı ve konumu ile ilgili okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterli olması ve okulun bütün alanlarının yeterince aydınlatılması önlemlerinde ilköğretim ile ortaöğretim okulları arasında anlamlı fark olduğu ve ortaöğretim okullarında daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu. Okul yöneticilerinin okulun yapısı ve konumu ile ilgili görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde; genel liselerde görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}=3,51$) önlemine çok katıldıklarını, “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{X}=3,02$) önlemine orta katılma düzeyinde katıldıklarını ve “okul kültürel ve sosyal çevre açısından elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{X}=2,43$) önlemine az katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anadolu-fen liselerinde görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}=4,02$), “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{X}=3,83$) ve “okul kültürel ve sosyal çevre açısından elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{X}=3,43$) önlemlerine çok katıldıklarını belirtmişlerdir.

Meslek-teknik liselerde görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}=4,09$) ve “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış,

estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir" ($\bar{X}=3,53$) önlemlerine çok katıldıklarını ve "okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir" ($\bar{X}=3,21$) önlemine orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

İlköğretim, genel lise, anadolu-fen liseleri ve meslek-teknik liseler okul yöneticilerinin okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler ile ilgili vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 19'da verilmiştir.

Çizelge 19. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	İlköğretim	2,79	Gruplararası	28,710	3	9,570	5,775	,001	İlköğretim- Anadolu-fen genel_lise -Anadolu-fen genel_lise- meslek-teknik
	Genel Lise	2,43	Grupiçi	568,415	351	1,657			
	Anadolu-Fen Lisesi	3,43	Toplam	597,125	354				
	Meslek-teknik lise	3,21							
Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	İlköğretim	2,92	Gruplararası	31,913	3	10,638	6,400	,000	İlköğretim- Anadolu-fen İlköğretim- meslek-teknik genel_lise -Anadolu-fen
	Genel Lise	3,02	Grupiçi	570,126	351	1,662			
	Anadolu-Fen Lisesi	3,83	Toplam	602,039	354				
	Meslek-teknik lise	3,53							
Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	İlköğretim	3,37	Gruplararası	24,542	3	8,181	6,480	,000	İlköğretim- Anadolu-fen İlköğretim- meslek-teknik
	Genel Lise	3,51	Grupiçi	433,009	351	1,262			
	Anadolu-Fen Lisesi	4,02	Toplam	457,551	354				
	Meslek-teknik lise	4,09							

Çizelge 19'da görüldüğü gibi okul yöneticilerinin görüşlerine göre okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler içerisinde; "okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir" ($\bar{X}_{ilköğretim}=2,79$, $\bar{X}_{genellise}=2,43$, $\bar{X}_{anadolu-fen}=3,43$, $\bar{X}_{mesleki-teknik}=3,21$, $p< .05$) önlemi ile ilgili ilköğretim ile anadolu-fen lisesi okul yöneticileri arasında, genel lise ile anadolu-fen lisesi okul yöneticileri arasında ve genel lise ile meslek-teknik lise okul yöneticileri arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}= 5,775$, $p<.05$].

"Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir" ($\bar{X}_{ilköğretim}=2,92$, $\bar{X}_{genellise}=3,02$, $\bar{X}_{anadolu-fen}=3,83$, $\bar{X}_{meslek-teknik}=3,53$, $p< .05$) önlemi ile ilgili ilköğretim ile anadolu-fen lisesi okul yöneticileri arasında, ilköğretim ile meslek-teknik lise okul yöneticileri arasında ve genel lise ile anadolu-fen lisesi okul yöneticileri arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}= 6,400$, $p<.05$].

“Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}}=3,37$, $\bar{X}_{\text{anadolu-fen}}=4,02$, $\bar{X}_{\text{meslek-teknik}}=4,09$, $p < .05$) önlemi ile ilgili ilköğretim ile anadolu-fen lisesi okul yöneticileri arasında ve ilköğretim ile meslek-teknik liseokul yöneticileri arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}= 6,480$, $p < .05$].

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumu ile ilgili; okulun, fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterli olması, bütün alanlarının yeterince aydınlatılması ve kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmesi önlemlerinde ilköğretim okulları ve genel liselerde daha az önlem alındığı ve anadolu-fen liseleri ile meslek-teknik liselerde ise daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu. Okul yöneticilerinin okulun yapısı ve konumu ile ilgili görüşleri okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde ($p < .05$); öğrenci sayısı 1–300 ve 301-600 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}_{1-300}=4,01$, $\bar{X}_{301-600}=3,83$), “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{X}_{1-300}=3,51$, $\bar{X}_{301-600}=3,56$) önlemlerine çok katıldıklarını ve “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{X}_{1-300}=3,25$, $\bar{X}_{301-600}=3,24$) önlemine orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 601–1000 ve 1001-1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}_{601-1000}=3,41$, $\bar{X}_{1001-1500}=3,28$), “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{X}_{601-1000}=2,81$, $\bar{X}_{1001-1500}=2,86$) ve “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{X}_{601-1000}=2,72$, $\bar{X}_{1001-1500}=2,69$) önlemlerine orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1500 ve üzeri olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}=3,46$) önlemine çok katıldıklarını, “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve

yeterlidir" ($\bar{x}=2,96$) önlemine orta katılma düzeyinde katıldıklarını ve "okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir" ($\bar{x}=2,60$) önlemine az katıldıklarını belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemlerden okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerle ilgili okul yöneticilerinin görüşleri okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde, vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 20'de verilmiştir.

Çizelge 20. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemlerden Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okuldaki Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	1-300 arası	3,25	Gruplararası	18,651	3	4,663	2,890	,023	Anova testinde fark bulunmuş ise de Post Hoc testinde anlamlı fark bulunmamıştır.
	301-600 arası	3,24	Grupiçi	471,049	351	1,613			
	601-1000 arası	2,72	Toplam	489,700	354				
	1001-1500 arası	2,69							
	1501 ve üzeri	2,60							
Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	1-300 arası	3,51	Gruplararası	22,071	3	5,518	3,150	,015	Anova testinde fark bulunmuş ise de Post Hoc testinde anlamlı fark bulunmamıştır.
	301-600 arası	3,56	Grupiçi	511,570	351	1,752			
	601-1000 arası	2,81	Toplam	533,642	354				
	1001-1500 arası	2,86							
	1501 ve üzeri	2,96							
Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	1-300 arası	4,01	Gruplararası	16,027	3	4,007	2,996	,019	1-300 arası ve 1001-1500 arası
	301-600 arası	3,83	Grupiçi	390,486	351	1,337			
	601-1000 arası	3,41	Toplam	406,512	354				
	1001-1500 arası	3,28							
	1501 ve üzeri	3,46							

Çizelge 20'de görüldüğü okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler içerisinde "okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır" önlemi ile ilgili öğrenci mevcudu 1-300 arası olan okullar ile öğrenci mevcudu 1001-1500 olan okullar arasında anlamlı fark vardır ($p < .05$).

Bu bulgu, öğrenci sayısı 1-300 olan okulların öğrenci sayısı 1001-1500 olan okullara göre daha iyi aydınlatıldığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu. Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemlerden okulun yapısı ve konumu ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde ($p < .05$); yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve

konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{x}=3,22$), “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{x}=2,66$) önlemlerine orta katılma düzeyinde katıldıklarını ve “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{x}=1,98$) önlemine az katıldıklarını belirtmişlerdir.

Orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{x}=3,39$), “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{x}=3,11$) ve “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{x}=2,64$) önlemlerine orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{x}=3,81$) ve “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{x}=3,45$) önlemlerine çok katıldıklarını ve “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{x}=3,33$) önlemine orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri, okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 21’de verilmiştir.

Çizelge 21. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Okulun Yapısı ve Konumuna İlişkin Önlemler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	Yüksek	1,98	Gruplararası	121,787	3	60,893	45,043	,000	Yüksek- orta Yüksek – düşük orta -düşük
	Orta	2,64	Grupiçi	455,592	351	1,352			
	Düşük	3,45	Toplam	577,379	354				
Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	Yüksek	2,66	Gruplararası	24,453	3	12,226	7,266	,001	Yüksek- orta Yüksek - düşük
	Orta	3,11	Grupiçi	567,071	351	1,683			
	Düşük	3,33	Toplam	591,524	354				
Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	Yüksek	3,22	Gruplararası	21,387	3	10,694	8,449	,000	Yüksek - düşük orta -düşük
	Orta	3,39	Grupiçi	426,501	351	1,266			
	Düşük	3,80	Toplam	447,888	354				

Çizelge 21’de görüldüğü üzere okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlere ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde ($p < .05$); “okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir” ($\bar{X}_{yüksek}=1,98$, $\bar{X}_{orta}=2,64$, $\bar{X}_{düşük}=3,45$, $p < .05$) önlemleri ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri bütün gruplar arasında anlamlı fark göstermektedir [$F(3-351)= 45,043$, $p < .05$].

“Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanım, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir” ($\bar{X}_{yüksek}=2,66$, $\bar{X}_{orta}=3,11$, $\bar{X}_{düşük}=3,33$, $p < .05$) önlemleri ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında ve yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark göstermektedir [$F(3-351)= 7,266$, $p < .05$].

“Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır” ($\bar{X}_{yüksek}=3,22$, $\bar{X}_{orta}=3,39$, $\bar{X}_{düşük}=3,81$, $p < .05$) önlemleri ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında ve orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark göstermektedir [$F(3-351)= 8,449$, $p < .05$].

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumu ile ilgili önlemlerden; okulun kültürel ve sosyal çevre açısından bulunduğu çevre, okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanım, estetik bakımdan durumu ve okulun aydınlatılması konularında, okulunun bulunduğu çevredeki suç olaylarının yüksek veya düşük oluşuna göre anlamlı fark olduğu ve düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemlerden genel uygulama ve düzenlemeler. Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin “genel uygulama ve düzenlemeler” ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 22’de verilmiştir.

Çizelge 22. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemlerden Genel Uygulama ve Düzenlemelere İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı

Değişken		$\bar{X}$	Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir	Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır	Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır	Okulda Ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır.
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$	3,8045	2,9151	2,8508	1,9135	1,9330	1,3762
		N	329	329	329	329	329	329
		s	1,0302	1,4356	1,4653	1,1643	1,4839	,9883
	Özel okul	$\bar{X}$	4,4216	4,2470	3,8312	3,7428	3,7442	1,8184
		N	26	26	26	26	26	26
		s	,9990	1,1132	1,5122	1,7075	1,7061	1,5512
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$	3,8302	2,8514	2,4059	1,8119	1,7321	1,2112
		N	219	219	219	219	219	219
		s	1,0676	1,4697	1,3655	1,2112	1,3730	,7759
	Ortaöğretim	$\bar{X}$	3,8806	3,2132	3,6951	2,3457	2,5658	1,6870
		N	135	135	135	135	135	135
		s	,9973	1,4034	1,3317	1,3412	1,7175	1,2749
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$	3,8302	2,8514	2,4059	1,8119	1,7321	1,2112
		N	219	219	219	219	219	219
		s	1,0676	1,4697	1,3655	1,2112	1,3730	,7759
	Genel lise	$\bar{X}$	3,5604	3,1618	3,4710	2,0465	2,4354	1,4662
		N	66	66	66	66	66	66
		s	1,0880	1,4630	1,4628	1,2960	1,6891	,9843
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$	4,1337	3,4318	3,8988	2,5915	2,3874	1,6955
		N	35	35	35	35	35	35
		s	,7479	1,3336	1,0391	1,4782	1,7745	1,4167
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$	4,2374	3,1022	3,9199	2,6706	2,9770	2,0899
		N	34	34	34	34	34	34
		s	,8458	1,3696	1,2843	1,1930	1,6958	1,5283
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$	4,1951	2,9826	3,2260	2,9124	2,5715	1,9081
		N	40	40	40	40	40	40
		s	1,0761	1,3445	1,4784	1,5066	1,6614	1,4969
	301–600 arası	$\bar{X}$	4,0838	3,4071	3,3694	2,5613	2,2681	1,5242
		N	46	46	46	46	46	46
		s	,9339	1,4183	1,3080	1,5403	1,7801	1,1546
	601–1000 arası	$\bar{X}$	3,9151	3,0331	2,9156	2,1335	1,7876	1,3056
		N	60	60	60	60	60	60
		s	1,0199	1,4756	1,4972	1,2577	1,4294	,8762
	1001–1500 arası	$\bar{X}$	3,9211	2,8954	2,7807	1,8088	1,5920	1,3001
		N	106	106	106	106	106	106
		s	,9905	1,4734	1,5395	1,1630	1,2640	,9679
	1501 ve üzeri	$\bar{X}$	3,5803	2,9675	2,6761	1,7495	2,2270	1,3502
		N	107	107	107	107	107	107
		s	1,1044	1,4632	1,4567	1,1172	1,6092	,9362
Suç bakımından okulun bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	3,6879	2,8152	2,6411	1,7819	1,6802	1,2461
		N	91	91	91	91	91	91
		s	1,1026	1,5213	1,5320	1,1953	1,3856	,8886
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	3,7751	2,9651	2,7579	1,8952	1,6364	1,3741
		N	119	119	119	119	119	119
		s	,9327	1,4043	1,4651	1,1473	1,2372	,9503
Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	3,9996	3,1400	3,2450	2,2851	2,5459	1,5248	
	N	144	144	144	144	144	144	
	s	1,0625	1,4398	1,4015	1,4104	1,7191	1,1752	
Toplam	$\bar{X}$	3,8466	2,9998	2,9315	2,0290	2,0274	1,4043	
	N	354	354	354	354	354	354	
	s	1,0383	1,4514	1,4770	1,2907	1,5513	1,0395	

Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemlerden Genel Uygulama ve Düzenlemelere İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı (Çizelge 22'nin Devamı)

Değişken		Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.		Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.		Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır.		Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.		Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$	2,5624	1,4547		3,0725		2,9580		3,6865	
		N	329	329		329		329		329	
		s	1,4091	,9123		1,2173		1,1548		1,1089	
	Özel okul	$\bar{X}$	2,5276	2,8610		3,5309		3,6527		4,2492	
		N	26	26		26		26		26	
		s	1,4340	1,8174		1,2710		1,1120		1,0145	
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$	2,1630	1,6515		3,1028		3,0390		3,4700	
		N	219	219		219		219		219	
		S	1,2866	1,1836		1,2678		1,1773		1,1964	
	Ortaöğretim	$\bar{X}$	3,1915	1,3811		3,0968		2,9426		4,1157	
		N	135	135		135		135		135	
		s	1,3828	,7877		1,1658		1,1490		,8434	
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$	2,1630	1,6515		3,1028		3,0390		3,4700	
		N	219	219		219		219		219	
		s	1,2866	1,1836		1,2678		1,1773		1,1964	
	Genel lise	$\bar{X}$	3,2110	1,1225		3,2019		2,9860		4,1114	
		N	66	66		66		66		66	
		s	1,4056	,3584		1,2329		1,2370		,8818	
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$	3,1255	1,7177		2,8359		2,7070		4,0724	
		N	35	35		35		35		35	
		s	1,2817	1,1889		1,1432		1,1688		,8698	
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$	3,2176	1,5446		3,1477		3,0844		4,1645	
		N	34	34		34		34		34	
		s	1,4661	,7553		1,0454		,9372		,7619	
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$	2,6824	1,9816		2,8289		2,9082		3,5517	
		N	40	40		40		40		40	
		s	1,2143	1,2067		1,2329		1,2538		1,2304	
	301–600 arası	$\bar{X}$	2,2098	1,9236		3,1563		3,0305		3,4683	
		N	46	46		46		46		46	
		s	1,3612	1,4372		1,0181		1,0294		1,0965	
	601–1000 arası	$\bar{X}$	2,1703	1,7001		3,1007		2,8706		3,5042	
		N	60	60		60		60		60	
		s	1,3439	1,2013		1,3300		1,2581		1,3409	
	1001–1500 arası	$\bar{X}$	2,6701	1,3641		3,2476		3,1418		3,8999	
		N	106	106		106		106		106	
		s	1,4062	,9385		1,2181		1,1812		,9832	
	1501 ve üzeri	$\bar{X}$	2,4978	1,2524		3,1545		3,0288		3,7164	
		N	142	142		142		142		142	
		s	1,4399	,5407		1,2112		1,1853		1,1191	
Suç bakımından okulun bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	2,6042	1,1425		3,1990		2,9772		3,9562	
		N	91	91		91		91		91	
		s	1,4247	,4366		1,2831		1,2848		1,0840	
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	2,4448	1,6038		3,0223		2,9386		3,5877	
		N	119	119		119		119		119	
		s	1,2657	1,1125		1,1326		1,1224		,9915	
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	2,6174	1,7579		3,0927		3,0572		3,7069	
		N	144	144		144		144		144	
		s	1,4806	1,2143		1,2573		1,1284		1,2211	
Toplam	$\bar{X}$	2,5577	1,5501		3,0969		2,9980		3,7318		
	N	354	354		354		354		354		
	s	1,3974	1,0606		1,2231		1,1661		1,1213		

Çizelge 22'de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında; eğitim yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok

katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar (derslikler, spor alanları, kafeterya, binalarla bahçe duvarları arasında kalan alanlar vb.) için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=3,85$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,73$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=3,10$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=3,00$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş (kilitli ve görevlisi olan kapılar) vardır” ($\bar{x}=3,00$) ve “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=2,93$) şeklinde belirtmişlerdir.

Eğitim yöneticileri, genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ve “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Eğitim yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,40$) ve Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,55$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Kamu okulu, özel okul alt boyutu. Kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; kamu okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=3,80$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,69$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=3,07$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=2,96$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş

vardır" ($\bar{x}=2,92$) ve "ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır" ($\bar{x}=2,85$) şeklinde belirtmişlerdir.

Kamu okulu yöneticileri, genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden "okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir" ve "adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır" önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Kamu okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden "öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır" ($\bar{x}=1,38$) ve Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar" ($\bar{x}=1,45$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Özel okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri "okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir" ($\bar{x}=4,42$), "adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır" ($\bar{x}=4,25$), "okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır" ($\bar{x}=4,25$), "ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır" ($\bar{x}=3,83$), "okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir" ($\bar{x}=3,74$), "okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir" ($\bar{x}=3,74$), "okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır" ($\bar{x}=3,53$) ve "okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır" ($\bar{x}=3,65$) şeklinde belirtmişlerdir.

Özel okul yöneticileri, genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden "okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir", "adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır" ve "okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır" önlemlerine pek çok, diğer önlemlere çok katıldıklarını belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili kamu ve özel okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Çizelge 23’de verilmiştir.

Çizelge 23. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	Kamu okulu	3,80	329	179,27	58440,50	2358,500	,002
	Özel okul	4,42	25	114,54	2634,50		
	Toplam		354				
Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır.	Kamu okulu	2,92	329	180,75	58924,00	1875,000	,000
	Özel okul	4,25	25	93,52	2151,00		
	Toplam		354				
Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	Kamu okulu	2,85	329	179,09	58382,50	2416,500	,004
	Özel okul	3,83	25	117,07	2692,50		
	Toplam		354				
Okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	Kamu okulu	1,91	329	181,86	59287,50	1511,500	,000
	Özel okul	3,74	25	77,72	1787,50		
	Toplam		354				
Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	Kamu okulu	1,93	329	181,27	59093,00	1706,000	,000
	Özel okul	3,74	25	86,17	1982,00		
	Toplam		354				
Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır.	Kamu okulu	1,37	329	176,46	57526,50	3272,500	,145
	Özel okul	1,81	25	154,28	3548,50		
	Toplam		354				
Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar..	Kamu okulu	2,56	329	174,84	56996,50	3695,500	,906
	Özel okul	2,53	25	177,33	4078,50		
	Toplam		354				
Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	Kamu okulu	1,46	329	180,21	58747,50	2051,500	,000
	Özel okul	2,86	25	101,20	2327,50		
	Toplam		354				
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır.	Kamu okulu	3,07	329	177,85	57978,50	2820,500	,043
	Özel okul	3,53	25	134,63	3096,50		
	Toplam		354				
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	Kamu okulu	2,96	329	179,02	58359,00	2440,000	,004
	Özel okul	3,65	25	118,09	2716,00		
	Toplam		354				
Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	Kamu okulu	3,69	329	178,84	58302,00	2497,000	,006
	Özel okul	4,25	25	120,57	2773,00		
	Toplam		354				

Çizelge 23’de görüldüğü üzere kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelere ilişkin görüşleri:

- “Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{X}_{\text{kamu}}=3,80$, $\bar{X}_{\text{özel}}=4,42$, $U=2358$, $p<.05$),

- “Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=2,91$, $\bar{x}_{\text{özel}}=4,25$, $U=1875$, $p<.05$),
- “Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=2,85$, $\bar{x}_{\text{özel}}=3,83$, $U=2416$, $p<.05$),
- “Okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=1,91$, $\bar{x}_{\text{özel}}=3,74$, $U=1511$, $p<.05$),
- “Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=1,93$, $\bar{x}_{\text{özel}}=3,74$, $U=1706$, $p<.05$),
- “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=1,45$, $\bar{x}_{\text{özel}}=2,86$, $U=2051$, $p<.05$),
- “Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=3,07$, $\bar{x}_{\text{özel}}=3,53$, $U=2820$, $p<.05$),
- “Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=2,96$, $\bar{x}_{\text{özel}}=3,01$, $U=2440$, $p<.05$),
- “Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=3,69$, $\bar{x}_{\text{özel}}=4,25$, $U=2497$, $p<.05$) sorularında anlamlı fark göstermektedir.

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark olduğu ve özel okullarda okula girişte kontrollü geçiş uygulanması, okulun kamera ile izlenmesi, kriz planının hazırlanması ve uygulanması, okulda bütün alanlar için öğretmen ve yönetici görevlendirilmesi ve öğrencilere dolap temin edilmesi konularında daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu. İlköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; ilköğretim okulu yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için

sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=3,83$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,47$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=3,10$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=3,04$) ve “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=2,85$) şeklinde belirtmişlerdir.

İlköğretim okulu yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ve “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

İlköğretim okulu yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,21$), “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,65$) ve “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}=1,73$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=4,12$), “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=3,88$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=3,21$), “öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{x}=3,19$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=3,10$) ve “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=2,94$) şeklinde belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarıda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ve “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,69$) ve “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,38$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonuçları Çizelge 24’de verilmiştir.

Çizelge 24. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler ile İlgili İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{x}$		t	Sd	Sig. (2-tailed)
Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	İlköğretim	3,83	Varyanslar Eşit	,441	345	,659
	Ortaöğretim	3,88	Varyanslar Eşit Değil	,448	304	,655
Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır.	İlköğretim	2,85	Varyanslar Eşit	2,281	345	,023
	Ortaöğretim	3,21	Varyanslar Eşit Değil	2,303	300	,022
Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	İlköğretim	2,41	Varyanslar Eşit	8,681	345	,000
	Ortaöğretim	3,70	Varyanslar Eşit Değil	8,727	295	,000
Okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	İlköğretim	1,81	Varyanslar Eşit	3,845	345	,000
	Ortaöğretim	2,35	Varyanslar Eşit Değil	3,764	269	,000
Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	İlköğretim	1,73	Varyanslar Eşit	5,000	345	,000
	Ortaöğretim	2,57	Varyanslar Eşit Değil	4,773	245	,000
Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır.	İlköğretim	1,21	Varyanslar Eşit	4,321	345	,000
	Ortaöğretim	1,69	Varyanslar Eşit Değil	3,920	202	,000
Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar..	İlköğretim	2,16	Varyanslar Eşit	7,066	345	,000
	Ortaöğretim	3,19	Varyanslar Eşit Değil	6,960	275	,000
Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	İlköğretim	1,65	Varyanslar Eşit	-2,355	345	,019
	Ortaöğretim	1,38	Varyanslar Eşit Değil	-2,555	344	,011
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır.	İlköğretim	3,10	Varyanslar Eşit	-,044	345	,965
	Ortaöğretim	3,10	Varyanslar Eşit Değil	-,045	307	,964
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	İlköğretim	3,04	Varyanslar Eşit	-,753	345	,452
	Ortaöğretim	2,94	Varyanslar Eşit Değil	-,757	295	,450
Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	İlköğretim	3,47	Varyanslar Eşit	5,488	345	,000
	Ortaöğretim	4,12	Varyanslar Eşit Değil	5,892	342	,000

Çizelge 24’de görüldüğü üzere ilköğretim ve ortaöğretim okulları okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelere ilişkin görüşleri :

- “Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{X}$ ilköğretim=2,85, $\bar{X}$ ortaöğretim=3,21, $[t(345-300)= 2,303 , p<.05]$),
- “Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{X}$ ilköğretim=2,41, $\bar{X}$ ortaöğretim=3,70, $[t(345-295)= 8,727 , p<.05]$),
- “Okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{X}$ ilköğretim=1,81, $\bar{X}$ ortaöğretim=2,35, $[t(345-269)= 3,764 , p<.05]$),
- “Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{X}$ ilköğretim=1,73, $\bar{X}$ ortaöğretim=2,57, $[t(345-245)= 4,773 , p<.05]$),
- “Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{X}$ ilköğretim=1,21, $\bar{X}$ ortaöğretim=1,69, $[t(345-275)= 3,920 , p<.05]$),
- “Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{X}$ ilköğretim=2,16, $\bar{X}$ ortaöğretim=3,19, $[t(345-275)= 6,960 , p<.05]$),
- “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{X}$ ilköğretim=1,65, $\bar{X}$ ortaöğretim=1,38, $[t(345-344)=-2,555, p<.05]$),
- “Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{X}$ ilköğretim=3,47, $\bar{X}$ ortaöğretim=4,12, $[t(345-342)=5,892, p<.05]$), sorularında anlamlı fark göstermektedir.

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili ilköğretim okulları ile ortaöğretim okulları arasında anlamlı fark olduğu ve ortaöğretim okullarında okula girişte kontrollü geçiş, okulun kamera ile izlenmesi, ziyaretçiler için oda belirlenmesi ve kayıt tutulması konularında daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise

alt boyutu. Okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde; genel liselerde görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=4,11$), “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=3,56$), “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=3,47$), “öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{x}=3,21$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=3,20$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=3,16$) ve “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=2,99$) şeklinde belirtmişlerdir.

Genel liselerde görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır”, “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ve “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Genel liselerde görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,47$) ve “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,12$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Anadolu-fen liselerinde okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=4,13$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=4,07$), “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=3,90$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=3,43$), “öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{x}=3,13$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=2,84$), ve “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=2,71$) şeklinde belirtmişlerdir.

Anadolu-fen liselerinde görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarıda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır”, “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir”, “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ve “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anadolu-fen liselerinde görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,70$) ve “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,72$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Meslek-teknik liselerde görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel

görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=4,13$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=4,07$), “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=3,90$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=3,43$), “öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{x}=3,13$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=2,84$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=2,84$) “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}=2,39$) ve “okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}=2,59$) şeklinde belirtmişlerdir.

Meslek-teknik liselerde görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” önlemine çok katılma düzeyinde, “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ve “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Meslek-teknik liselerde görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,72$) önlemine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

İlköğretim, genel lise, anadolu-fen liseleri ve meslek, teknik ve diğer okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler hakkında vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 25’te verilmiştir.

Çizelge 25. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseleri Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark (Post Hoc Test Sonucu)
Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	İlköğretim	3,83	Gruplararası	13,842	3	4,614	4,398	,005	İlköğretim- meslek-teknik meslek-teknik - genel_lise
	Genel Lise	3,56	Grupiçi	359,816	351	1,049			
	Anadolu-Fen	4,13	Toplam	373,658	354				
	Meslek Teknik	4,23							
Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır.	İlköğretim	2,85	Gruplararası	13,092	3	4,364	2,088	,102	
	Genel Lise	3,16	Grupiçi	717,055	351	2,091			
	Anadolu-Fen	3,43	Toplam	730,148	354				
	Meslek Teknik	3,10							
Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	İlköğretim	2,41	Gruplararası	144,395	3	48,132	26,44	,000	İlköğretim- genel_lise İlköğretim- Anadolu-fen İlköğretim- meslek-teknik
	Genel Lise	3,47	Grupiçi	624,313	351	1,820			
	Anadolu-Fen	3,90	Toplam	768,708	354				
	Meslek Teknik	3,92							
Okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	İlköğretim	1,81	Gruplararası	35,479	3	11,826	7,521	,000	İlköğretim- Anadolu-fen İlköğretim- meslek-teknik
	Genel Lise	2,05	Grupiçi	539,367	351	1,572			
	Anadolu-Fen	2,59	Toplam	574,846	354				
	Meslek Teknik	2,67							
Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	İlköğretim	1,73	Gruplararası	65,935	3	21,978	9,581	,000	İlköğretim- genel_lise İlköğretim- meslek-teknik
	Genel Lise	2,44	Grupiçi	786,835	351	2,294			
	Anadolu-Fen	2,39	Toplam	852,770	354				
	Meslek Teknik	2,98							
Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır.	İlköğretim	1,21	Gruplararası	27,880	3	9,293	9,437	,000	İlköğretim- Anadolu-fen İlköğretim- meslek-teknik meslek-teknik- genel_lise
	Genel Lise	1,47	Grupiçi	337,763	351	,985			
	Anadolu-Fen	1,70	Toplam	365,643	354				
	Meslek Teknik	2,09							
Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.	İlköğretim	2,16	Gruplararası	87,898	3	29,299	16,58	,000	İlköğretim- genel_lise İlköğretim- Anadolu-fen İlköğretim- meslek-teknik
	Genel Lise	3,21	Grupiçi	605,794	351	1,766			
	Anadolu-Fen	3,13	Toplam	693,692	354				
	Meslek Teknik	3,22							
Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	İlköğretim	1,65	Gruplararası	15,359	3	5,120	4,773	,003	İlköğretim- genel_lise genel_lise- Anadolu-fen
	Genel Lise	1,12	Grupiçi	367,888	351	1,073			
	Anadolu-Fen	1,72	Toplam	383,247	354				
	Meslek Teknik	1,55							
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır.	İlköğretim	3,10	Gruplararası	3,150	3	1,050	,696	,555	
	Genel Lise	3,20	Grupiçi	517,651	351	1,509			
	Anadolu-Fen	2,84	Toplam	520,801	354				
	Meslek Teknik	3,15							
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	İlköğretim	3,04	Gruplararası	3,508	3	1,169	,860	,462	
	Genel Lise	2,99	Grupiçi	466,495	351	1,360			
	Anadolu-Fen	2,70	Toplam	470,004	354				
	Meslek Teknik	3,08							
Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	İlköğretim	3,47	Gruplararası	34,719	3	11,573	10,03	,000	İlköğretim- genel_lise İlköğretim- Anadolu-fen İlköğretim- meslek-teknik
	Genel Lise	4,11	Grupiçi	395,759	351	1,154			
	Anadolu-Fen	4,07	Toplam	430,478	354				
	Meslek Teknik	4,16							

Çizelge 25'te görüldüğü üzere okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler içerisinde:

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{X}$ ilköğretim=3,83, $\bar{X}$ genellise=3,56, $\bar{X}$ meslek-teknik=4,24) önlemi ile ilgili ilköğretim ile meslek-teknik liseler arasında

ve genel lise ile meslek-teknik liseler arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=4,398, p<.05$]).

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}$ ilköğretim=2,41, $\bar{x}$ genellise=3,47, $\bar{x}$ anadolu-fen=3,90, $\bar{x}$ meslek-teknik=3,92) önlemi ile ilgili ilköğretim ile genel liseler arasında, ilköğretim ile anadolu-fen liseleri arasında ve ilköğretim ile meslek-teknik liseler arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=26,440, p<.05$]).

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}$ ilköğretim=1,81, $\bar{x}$ anadolu-fen=2,59, $\bar{x}$ meslek-teknik=2,67) önlemi ile ilgili ilköğretim ile anadolu-fen liseleri arasında ve ilköğretim ile mesleki, teknik ve diğer okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=7,521, p<.05$]).

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}$ ilköğretim=1,73, $\bar{x}$ genellise=2,43, $\bar{x}$ meslek-teknik=2,98) önlemi ile ilgili ilköğretim ile genel lise yöneticileri arasında ve ilköğretim ile mesleki, teknik ve diğer yöneticiler arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=9,581, p<.05$]).

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}$ ilköğretim=1,21, $\bar{x}$ genellise=1,47, $\bar{x}$ anadolu-fen=1,70, $\bar{x}$ meslek-teknik=2,09) önlemi ile ilgili ilköğretim ile anadolu-fen liseleri arasında, ilköğretim ile meslek-teknik liseler arasında ve meslek-teknik liseler ile genel liseler arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=9,437, p<.05$]).

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{x}$ ilköğretim=2,16, $\bar{x}$ genellise=3,21, $\bar{x}$ anadolu-fen=3,13, $\bar{x}$ meslek-teknik=3,22) önlemi ile ilgili ilköğretim ile genel liseler arasında, ilköğretim ile anadolu-fen liseleri arasında ve ilköğretim ile meslek-teknik liseler arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=16,580, p<.05$]).

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}$ ilköğretim=1,65, $\bar{x}$ genellise=1,12, $\bar{x}$ anadolu-fen=1,72, $p<.05$) önlemi ile ilgili ilköğretim ile genel liseler arasında ve

genel lise ile anadolu-fen liseler arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=4,773$, $p<.05$]).

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}_{\text{ilköğretim}}=3,47$, $\bar{x}_{\text{genellise}}=4,11$, $\bar{x}_{\text{anadolu-fen}}=4,07$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=4,16$) önlemi ile ilgili ilköğretim ile genel liseler arasında, ilköğretim ile anadolu-fen liseleri arasında ve ilköğretim ile meslek-teknik liseler arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=10,030$, $p<.05$]).

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili ilköğretim okulları ile anadolu-fen liseleri ve meslek-teknik okullar arasında anlamlı fark olduğu ve anadolu-fen liseleri ile meslek-teknik liselerde okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen görevlendirilmesi, okula girişte kontrollü geçiş, okulun kamera ile izlenmesi, öğrenci kimlik kartlarının taşınması, adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara disiplin soruşturmasının yapılması, ziyaretçiler için oda belirlenmesi ve kayıt tutulması konularında daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu. Okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili görüşleri okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde ($p<.05$):

Öğrenci sayısı 1–300 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=4,20$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,55$), “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=3,23$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=2,98$), “okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}=2,91$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=2,83$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili

uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=2,91$) ve “öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{x}=2,68$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1–300 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarıda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ve “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 301–600 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=4,08$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,47$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=3,41$), “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=3,37$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=3,16$) ve “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=3,03$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 301–600 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarıda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir”, “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ve “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 301–600 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak

amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” önlemine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 601–1000 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=3,92$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,50$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}=3,10$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=3,03$), “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=2,92$) ve “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=2,87$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 601–1000 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarıda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ve “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 601–1000 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,70$) ve “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}=1,31$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}=3,92$), “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,90$), “okulda kriz durumlarında neler

yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır" ($\bar{x}=3,25$), "okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır" ($\bar{x}=3,14$), "okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır" ($\bar{x}=2,90$), "ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır" ($\bar{x}=2,78$) ve "öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar." ($\bar{x}=2,67$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden "okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir" ve "adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır" önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden "Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar" ($\bar{x}=1,36$), "öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır" ($\bar{x}=1,30$) ve "okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir" ($\bar{x}=1,19$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1501 ve üzeri olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri "adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır" ($\bar{x}=3,72$), "okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir" ($\bar{x}=3,58$), "okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır" ($\bar{x}=3,15$), "okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen

kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}=3,03$), “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}=2,97$) ve “ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{x}=2,68$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarıda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ve “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,35$), “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,25$) ve “okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}=1,75$) önlemlerine ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri arasında okulda bulunan öğrenci sayısına göre anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 26’da verilmiştir.

Çizelge 26. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark (Post Hoc Test Sonucu)
Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	1-300 arası	4.20	Gruplararası	14.036	4	3.509	3.239	.013	1-300 arası- 1501 ve üzeri
	301-600	4.08	Grupici	316.313	350	1.083			
	601-1000	3.91	Toplam	330.349	354				
	1001-1500	3.92							
	1501 ve üzeri	3.58							
Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır.	1-300 arası	2.98	Gruplararası	6.627	4	1.657	.787	.534	
	301-600	3.41	Grupici	614.485	350	2.104			
	601-1000	3.03	Toplam	621.113	354				
	1001-1500	2.90							
	1501 ve üzeri	2.97							
Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	1-300 arası	3.23	Gruplararası	17.251	4	4.313	1.991	.096	
	301-600	3.37	Grupici	632.492	350	2.166			
	601-1000	2.92	Toplam	649.744	354				
	1001-1500	2.78							
	1501 ve üzeri	2.68							
Okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	1-300 arası	2.91	Gruplararası	47.194	4	11.799	7.551	.000	1-300 arası-1001-1500 1-300 arası-1501 ve üzeri 301-600arası- 1001-1500 301-600arası-1501 ve üzeri
	301-600	2.56	Grupici	456.282	350	1.563			
	601-1000	2.13	Toplam	503.476	354				
	1001-1500	1.81							
	1501 ve üzeri	1.75							
Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	1-300 arası	2.57	Gruplararası	33.128	4	8.282	3.558	.007	1-300 arası-1001-1500 1001-1500-1501 ve üzeri
	301-600	2.27	Grupici	679.592	350	2.327			
	601-1000	1.79	Toplam	712.720	354				
	1001-1500	1.59							
	1501 ve üzeri	2.23							
Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır.	1-300 arası	1.91	Gruplararası	10.207	4	2.552	2.380	.052	1-300 arası-1001-1500
	301-600	1.52	Grupici	313.045	350	1.072			
	601-1000	1.31	Toplam	323.252	354				
	1001-1500	1.30							
	1501 ve üzeri	1.35							
Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar..	1-300 arası	2.68	Gruplararası	11.056	4	2.764	1.441	.221	
	301-600	2.21	Grupici	560.156	350	1.918			
	601-1000	2.17	Toplam	571.212	354				
	1001-1500	2.67							
	1501 ve üzeri	2.49							
Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	1-300 arası	1.98	Gruplararası	23.350	4	5.838	6.153	.000	1-300 arası-1001-1500 1-300 arası-1501 ve üzeri 301-600arası-1001-1500 301-600arası-1501 ve üzeri
	301-600	1.92	Grupici	277.041	350	.949			
	601-1000	1.70	Toplam	300.392	354				
	1001-1500	1.36							
	1501 ve üzeri	1.25							
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır.	1-300 arası	2.83	Gruplararası	4.097	4	1.024	.694	.596	
	301-600	3.16	Grupici	430.674	350	1.475			
	601-1000	3.10	Toplam	434.771	354				
	1001-1500	3.25							
	1501 ve üzeri	3.16							
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	1-300 arası	2.91	Gruplararası	2.595	4	.649	.461	.765	
	301-600	3.03	Grupici	411.275	350	1.408			
	601-1000	2.87	Toplam	413.870	354				
	1001-1500	3.14							
	1501 ve üzeri	3.03							
Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	1-300 arası	3.55	Gruplararası	7.376	4	1.844	1.437	.222	
	301-600	3.47	Grupici	374.711	350	1.283			
	601-1000	3.50	Toplam	382.087	354				
	1001-1500	3.90							
	1501 ve üzeri	3.72							

Çizelge 26'da görüldüğü üzere okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemelere ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri öğrenci sayısına göre incelendiğinde:

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “okulda bütün alanlar (derslikler, spor alanları, kafeterya, binalarla bahçe duvarları arasında kalan alanlar vb.) için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}_{1-300}=4,20$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=3,58$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-350)}=3,239$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}_{1-300}=2,91$, $\bar{x}_{301-600}=2,56$, $\bar{x}_{1001-1500}=1,81$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=1,75$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ile 1501 ve üzeri olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 301-600 ile 1001-1500 olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-350)}=7,551$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=2,57$, $\bar{x}_{1001-1500}=1,59$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=1,26$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 1001-1500 ile 1501 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-350)}=3,558$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}_{1-300}=1,91$, $\bar{x}_{1001-1500}=1,30$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-350)}=2,380$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}_{1-300}=1,98$, $\bar{x}_{301-600}=1,92$, $\bar{x}_{1001-1500}=1,36$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=1,25$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ile 1501 ve üzeri olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 301-600 ile 1001-1500 olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-350)}=6,153$, $p<.05$].

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili öğrenci sayısı 600'den az olan okullar ile öğrenci sayısı

1000'den fazla olan okullar arasında; okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen görevlendirilmesi, okulun kamera ile izlenmesi, öğretmen kimlik kartlarının taşınması, ziyaretçiler için oda belirlenmesi konularında anlamlı fark olduğu ve bu konularda öğrenci sayısı az olan okullarda daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu. Okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili görüşleri okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde ($p < .05$); okulun suç bakımından bulunduğu üç çevrede de bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok katıldıkları önlemleri “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}_{yüksek}=3,96$, $\bar{x}_{orta}=3,58$, $\bar{x}_{düşük}=3,71$), “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}_{yüksek}=3,69$, $\bar{x}_{orta}=3,78$, $\bar{x}_{düşük}=4,00$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır” ($\bar{x}_{yüksek}=3,20$, $\bar{x}_{orta}=3,02$, $\bar{x}_{düşük}=3,09$), “okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır” ($\bar{x}_{yüksek}=2,98$, $\bar{x}_{orta}=2,94$, $\bar{x}_{düşük}=3,06$), “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ($\bar{x}_{yüksek}=3,69$, $\bar{x}_{orta}=3,78$, $\bar{x}_{düşük}=4,00$) ve “okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır” ($\bar{x}_{yüksek}=2,82$, $\bar{x}_{orta}=2,97$, $\bar{x}_{düşük}=3,14$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulun suç bakımından bulunduğu üç çevrede de bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili yukarıda belirtilen en çok katıldıkları önlemlerden “okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir” ve “adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” önlemlerine çok, diğer önlemlere orta katılma düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,25$), “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,14$), “okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}=1,78$) ve “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}=1,68$) önlemlerine hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,37$), “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,60$) ve “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}=1,64$) önlemlerine hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden “öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=1,52$) ve “Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}=1,76$) önlemlerine hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemelere ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinin okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre anlamlı fark gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 27’de verilmiştir.

Çizelge 27. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Genel Uygulama ve Düzenlemeler İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark (Post Hoc Test Sonucu)
Okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	Yüksek	3,69	Gruplararası	6,082	2	3,041	2,852	,059	
	Orta	3,78	Grupiçi	359,392	352	1,066			
	Düşük	4,00	Toplam	365,473	354				
Okul binalarına girişte kontrollü geçiş vardır.	Yüksek	2,82	Gruplararası	5,892	2	2,946	1,402	,248	
	Orta	2,97	Grupiçi	708,274	352	2,102			
	Düşük	3,14	Toplam	714,165	354				
Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	Yüksek	2,64	Gruplararası	24,636	2	12,318	5,806	,003	Yüksek- Düşük
	Orta	2,76	Grupiçi	714,937	352	2,121			Orta- Düşük
	Düşük	3,25	Toplam	739,574	354				
Okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	Yüksek	1,78	Gruplararası	16,609	2	8,304	5,106	,007	Yüksek- Düşük
	Orta	1,90	Grupiçi	548,129	352	1,626			Orta- Düşük
	Düşük	2,29	Toplam	564,738	354				
Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	Yüksek	1,68	Gruplararası	65,642	2	32,821	14,74	,000	Yüksek- Düşük
	Orta	1,64	Grupiçi	750,179	352	2,226			Orta- Düşük
	Düşük	2,55	Toplam	815,821	354				
Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır.	Yüksek	1,25	Gruplararası	4,341	2	2,171	2,021	,134	
	Orta	1,37	Grupiçi	361,975	352	1,074			
	Düşük	1,53	Toplam	366,317	354				
Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar..	Yüksek	2,60	Gruplararası	2,109	2	1,055	,539	,584	
	Orta	2,45	Grupiçi	659,868	352	1,958			
	Düşük	2,62	Toplam	661,977	354				
Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	Yüksek	1,14	Gruplararası	20,900	2	10,450	9,770	,000	Yüksek- Orta
	Orta	1,60	Grupiçi	360,440	352	1,070			Yüksek- Düşük
	Düşük	1,76	Toplam	381,339	354				
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır.	Yüksek	3,20	Gruplararası	1,528	2	,764	,509	,601	
	Orta	3,02	Grupiçi	505,589	352	1,500			
	Düşük	3,09	Toplam	507,118	354				
Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	Yüksek	2,98	Gruplararası	,927	2	,464	,340	,712	
	Orta	2,94	Grupiçi	460,075	352	1,365			
	Düşük	2,06	Toplam	461,003	354				
Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	Yüksek	3,96	Gruplararası	6,776	2	3,388	2,722	,067	Yüksek- Düşük
	Orta	3,59	Grupiçi	419,433	352	1,245			
	Düşük	3,71	Toplam	426,208	354				

Çizelge 27’de görüldüğü üzere okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemelere ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri okulun bulunduğu çevreye göre incelendiğinde:

“Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır” ($\bar{X}_{yüksek}=2,64$, $\bar{X}_{orta}=2,76$, $\bar{X}_{düşük}=3,25$, [$F_{(2-352)}=5,806$, $p<.05$]), “okulda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{X}_{yüksek}=1,78$, $\bar{X}_{orta}=1,90$, $\bar{X}_{düşük}=2,29$, [$F_{(2-352)}=5,106$, $p<.05$]), “okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{X}_{yüksek}=1,68$, $\bar{X}_{orta}=1,63$, $\bar{X}_{düşük}=2,55$, [$F_{(2-352)}=14,740$, $p<.05$]) önlemleri ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda

suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında ve orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark göstermektedir.

“Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar” ($\bar{x}_{yüksek}=1,14$, $\bar{x}_{orta}=1,68$, $\bar{x}_{düşük}=1,76$, $[F(2-352)=9,770$, $p<.05]$) önlemi ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında ve yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark göstermektedir.

“Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır” ($\bar{x}_{yüksek}=3,96$, $\bar{x}_{düşük}=3,71$, $[F(2-352)=2,772$, $p<.05]$) önlemi ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark göstermektedir.

Bu bulgu, okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda okula girişte kontrollü geçiş, ziyaretçiler için oda belirlenmesi, okulun kamera ile izlenmesi, öğrenciler için dolap bulundurulması konularında ve yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda ise adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara disiplin soruşturmasının yapılması konusunda daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

Eğitim örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanması için alınan önlemlerden öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları. Eğitim örgütü yöneticilerinin öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 28’de verilmiştir.

Çizelge 28. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemlerden Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı

Değişken		Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir	Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$ 3,5806	3,1954	3,1756	2,4763	3,0057
		N 329	329	329	329	329
		S ,9606	1,1369	1,0227	1,0200	1,1301
	Özel okul	$\bar{X}$ 3,8922	3,7057	3,7923	3,3982	3,5217
		N 25	25	25	25	25
		S 1,2053	1,3246	,9441	1,1716	1,2746
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$ 3,6749	3,0923	3,2625	2,5324	3,0449
		N 219	219	219	219	219
		S ,9211	1,1905	,9837	1,0762	1,1832
	Ortaöğretim	$\bar{X}$ 3,4970	3,4402	3,1631	2,5594	3,0470
		N 135	135	135	135	135
		S 1,0615	1,0778	1,0970	1,0211	1,0972
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$ 3,6749	3,0923	3,2625	2,5324	3,0449
		N 219	219	219	219	219
		S ,9211	1,1905	,9837	1,0762	1,1832
	Genel lise	$\bar{X}$ 3,2317	3,1033	3,0249	2,4513	2,9872
		N 66	66	66	66	66
		S 1,0987	1,1382	1,1222	1,0083	1,1348
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$ 3,6765	3,6312	3,3235	2,6676	2,9734
		N 35	35	35	35	35
		S ,9761	1,0669	1,1206	,8928	1,0296
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$ 3,8212	3,8867	3,2686	2,6583	3,2276
		N 34	34	34	34	34
		S ,9642	,7350	1,0219	1,1570	1,0973
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$ 3,8464	3,4735	3,6529	2,8368	3,2873
		N 40	40	40	40	40
		S ,8262	1,2584	,8900	1,2265	1,1964
	301–600 arası	$\bar{X}$ 3,6624	3,2239	2,8889	2,5229	2,8292
		N 46	46	46	46	46
		S ,9104	,9640	1,0391	1,0261	1,0874
	601–1000 arası	$\bar{X}$ 3,6531	3,3461	3,4010	2,5035	2,8717
		N 60	60	60	60	60
		S 1,0533	1,0719	,9274	,9007	1,1080
	1001–1500 arası	$\bar{X}$ 3,5641	3,0828	3,0955	2,3630	2,8730
		N 106	106	106	106	106
		S 1,1349	1,3072	1,1072	1,1169	1,1993
Suç bakımından okulun bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 3,5570	3,1970	3,2504	2,5465	3,1705
		N 142	142	142	142	142
		S ,9068	1,0610	,9452	1,0530	1,1197
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 3,4828	3,0044	3,1431	2,3758	2,9672
		N 91	91	91	91	91
		S ,9748	1,1274	1,0361	1,0183	1,1660
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 3,4923	3,1067	3,1512	2,5275	3,0476
		N 119	119	119	119	119
		S ,9629	1,0408	,9188	1,0009	1,0819
	Toplam	$\bar{X}$ 3,7440	3,4382	3,3240	2,6487	3,0872
		N 144	144	144	144	144
		S ,9940	1,2101	1,1221	1,1090	1,2056
Toplam		$\bar{X}$ 3,6012	3,2290	3,2163	2,5371	3,0397
		N 354	354	354	354	354
		S ,9796	1,1551	1,0279	1,0540	1,1453

Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemlerden Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı (Çizelge 28'in Devamı)

Değişken		Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmaktan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır.	Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	Okulda öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$ 3,0215	2,5058	2,8147	3,6124	2,8642
		N 329	329	329	329	329
		S 1,1106	1,2102	1,1054	1,0782	1,1164
	Özel okul	$\bar{X}$ 3,4783	3,1300	3,5597	4,3043	3,9077
		N 25	25	25	25	25
		S 1,0388	1,2813	1,2025	,8221	1,1293
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$ 3,1095	2,5259	2,8785	3,6460	2,8811
		N 219	219	219	219	219
		S 1,1121	1,1993	1,1347	1,0161	1,1882
	Ortaöğretim	$\bar{X}$ 2,9854	2,5873	2,8612	3,6715	3,0188
		N 135	135	135	135	135
		S 1,1113	1,2630	1,1229	1,1723	1,0880
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$ 3,1095	2,5259	2,8785	3,6460	2,8811
		N 219	219	219	219	219
		S 1,1121	1,1993	1,1347	1,0161	1,1882
	Genel lise	$\bar{X}$ 2,7612	2,4849	2,6082	3,3781	2,7743
		N 66	66	66	66	66
		S 1,1946	1,1933	1,0280	1,1890	1,1388
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$ 3,1765	2,7790	3,1947	3,9118	3,1729
		N 35	35	35	35	35
		S 1,0580	1,2198	1,0977	1,1380	,9373
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$ 3,2222	2,5968	3,0172	3,9906	3,3283
		N 34	34	34	34	34
		S ,9292	1,4334	1,2310	1,0616	1,0438
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$ 3,2500	2,7962	3,4529	3,6978	3,1155
		N 40	40	40	40	40
		S 1,1359	1,3906	1,1430	1,2654	1,1858
	301–600 arası	$\bar{X}$ 2,9118	2,6023	2,8674	3,8039	3,0240
		N 46	46	46	46	46
		S 1,0260	1,2419	,9765	1,0286	1,1145
	601–1000 arası	$\bar{X}$ 2,8913	2,4454	2,8423	3,8478	3,1686
		N 60	60	60	60	60
		S 1,0589	1,0178	1,1727	1,0030	1,0404
	1001–1500 arası	$\bar{X}$ 3,0000	2,6474	2,8590	3,6154	3,0241
		N 106	106	106	106	106
		S 1,0445	1,2144	1,1134	,9834	1,2482
1501 ve üzeri	$\bar{X}$ 3,0654	2,2987	2,7487	3,5233	2,6502	
	N 142	142	142	142	142	
	S 1,1917	1,1427	1,1047	1,0875	1,0986	
Suç bakımından okulun bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 3,0575	2,4767	2,7557	3,6130	2,8951
		N 91	91	91	91	91
		S 1,2329	1,1933	1,1505	1,1007	1,2107
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 3,0360	2,4547	2,8118	3,4474	2,7799
		N 119	119	119	119	119
		S 1,0351	1,2276	1,0879	1,0352	1,0981
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 3,0775	2,6792	2,9840	3,8873	3,1001
		N 144	144	144	144	144
		S 1,1114	1,2209	1,1458	1,0748	1,1412
Toplam	$\bar{X}$ 3,0516	2,5470	2,8638	3,6580	2,9329	
	N 354	354	354	354	354	
	S 1,1104	1,2230	1,1255	1,0761	1,1454	

Çizelge 28'de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında; okul yöneticileri okulda güvenliğinin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,66$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,60$) ve “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}=3,23$) şeklinde belirtmişlerdir.

Eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında; okul yöneticileri okulda güvenliğinin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,54$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar (öğrenci mahkemesi, öğrenci konseyi gibi.) yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,55$) ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,86$) şeklinde belirtmişlerdir.

Kamu okulu, özel okul alt boyutu. Kamu okulu okulu ve özel okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; kamu okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,61$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,58$) ve “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}=3,20$) şeklinde belirtmişlerdir.

Kamu okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri

“öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,48$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,51$) ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,82$) şeklinde belirtmişlerdir.

Özel okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=4,30$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,89$) ve “öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,91$) şeklinde belirtmişlerdir.

Özel okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,40$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,13$) ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,56$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğinin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda kamu ve özel okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Çizelge 29’da verilmiştir.

Çizelge 29. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	Kamu okulu	3,58	329	177,72	57938,00	2861,000	,047
	Özel okul	3,89	25	136,39	3137,00		
	Toplam		354				
Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	Kamu okulu	3,20	329	178,00	58029,00	2770,000	,032
	Özel okul	3,71	25	132,43	3046,00		
	Toplam		354				
Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	Kamu okulu	3,18	329	179,08	58379,50	2419,500	,003
	Özel okul	3,79	25	117,20	2695,50		
	Toplam		354				
Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	Kamu okulu	2,47	329	180,15	58729,50	2069,500	,000
	Özel okul	3,40	25	101,98	2345,50		
	Toplam		354				
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	Kamu okulu	3,01	329	178,01	58032,50	2766,500	,031
	Özel okul	3,52	25	132,28	3042,50		
	Toplam		354				
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	Kamu okulu	3,02	329	177,73	57941,50	2857,500	,047
	Özel okul	3,48	25	136,24	3133,50		
	Toplam		354				
Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır.	Kamu okulu	2,51	329	178,14	58073,50	2725,500	,025
	Özel okul	3,13	25	130,50	3001,50		
	Toplam		354				
Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	Kamu okulu	2,82	329	179,23	58429,50	2369,500	,002
	Özel okul	3,56	25	115,02	2645,50		
	Toplam		354				
Okulda öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	Kamu okulu	3,61	329	179,43	58494,50	2304,500	,001
	Özel okul	4,30	25	112,20	2580,50		
	Toplam		354				
Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.	Kamu okulu	2,86	329	180,44	58822,50	1976,500	,000
	Özel okul	3,91	25	97,93	2252,50		
	Toplam		354				

Çizelge 29'da görüldüğü üzere kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri bütün sorularda anlamlı fark göstermektedir ($p < .05$).

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark olduğu ve özel okullarda güvenliğin sağlanması konusunda öğrencilere yönelik daha fazla eğitim uygulaması yaptırıldığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu. İlköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; ilköğretim okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “öğrencilere sosyal becerilerin

geliştirilmesi eğitimi verilmektedir" ($\bar{x}=3,68$), "okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır" ($\bar{x}=3,65$) ve "öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir" ($\bar{x}=3,26$) şeklinde belirtmişlerdir.

İlköğretim okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri "öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır" ($\bar{x}=2,53$), "öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır" ($\bar{x}=2,53$) ve "öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır" ($\bar{x}=2,88$) şeklinde belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri "okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır" ($\bar{x}=3,67$), "öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir" ($\bar{x}=3,50$) ve "sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir" ($\bar{x}=3,44$) şeklinde belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri "öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır. ($\bar{x}=2,56$)", "öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır" ($\bar{x}=2,59$) ve "öğrencilerde toplumsal

duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,86$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonuçları Çizelge 30’da verilmiştir.

Çizelge 30. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{x}$		t	Sd	P (iki yönlü)
Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3,68	Varyanslar Eşit	-1,655	345	,099
	Ortaöğretim	3,50	Varyanslar Eşit Değil	-1,607	261	,109
Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	İlköğretim	3,9	Varyanslar Eşit	2,761	345	,006
	Ortaöğretim	3,44	Varyanslar Eşit Değil	2,819	310	,005
Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3,26	Varyanslar Eşit	-,879	345	,380
	Ortaöğretim	3,16	Varyanslar Eşit Değil	-,859	268	,391
Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	İlköğretim	2,53	Varyanslar Eşit	,233	345	,816
	Ortaöğretim	2,56	Varyanslar Eşit Değil	,235	301	,814
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmaktan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3,05	Varyanslar Eşit	,016	345	,987
	Ortaöğretim	3,05	Varyanslar Eşit Değil	,016	306	,987
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmaktan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	İlköğretim	3,11	Varyanslar Eşit	-1,017	345	,310
	Ortaöğretim	2,99	Varyanslar Eşit Değil	-1,017	290	,310
Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır.	İlköğretim	2,53	Varyanslar Eşit	,457	345	,648
	Ortaöğretim	2,59	Varyanslar Eşit Değil	,452	280	,652
Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	İlköğretim	2,88	Varyanslar Eşit	-,139	345	,889
	Ortaöğretim	2,86	Varyanslar Eşit Değil	-,139	292	,889
Okulda öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	İlköğretim	3,65	Varyanslar Eşit	,215	345	,830
	Ortaöğretim	3,67	Varyanslar Eşit Değil	,209	261	,835
Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.	İlköğretim	2,88	Varyanslar Eşit	1,091	345	,276
	Ortaöğretim	3,02	Varyanslar Eşit Değil	1,111	308	,267

Çizelge 30’da görüldüğü üzere ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}_{\text{ilköğretim}}=3,09$, $\bar{x}_{\text{ortaöğretim}}=3,44$, [$t_{(345-261)}=-1,607$, $p<.05$]) önleminde anlamlı bir fark göstermekte, diğer önlemlerde ise göstermemektedir.

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili olarak öğrencilere sosyal, psikolojik veya

tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmetinin verilmesi önleminde ilköğretim okulları ile ortaöğretim okulları arasında anlamlı bir fark olduğu ve ortaöğretim kurumlarında daha fazla tedbir alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu. Okul yöneticilerinin görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde; genel lise yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,38$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,23$) ve “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}=3,10$) şeklinde belirtmişlerdir.

Genel lise yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,45$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,49$) ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,61$) şeklinde belirtmişlerdir.

Anadolu-fen lisesi yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,91$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,68$) ve “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}=3,63$) şeklinde belirtmişlerdir.

Anadolu-fen lisesi yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,67$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,78$) ve “öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,18$) şeklinde belirtmişlerdir.

Meslek-teknik lise okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,99$), “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}=3,89$) ve “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,82$) şeklinde belirtmişlerdir.

Meslek-teknik lise okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarından en az uygulanan önlemleri “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,59$), “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,65$) ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,01$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda ilköğretim, genel lise, anadolu-fen liseleri ve meslek, teknik ve diğer okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 31’de verilmiştir.

Çizelge 31. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3,68	Gruplarara	12,221	3	4,074	4,353	,005	İlköğretim- genel_lise İlköğretim- meslek-teknik Meslek-teknik- genel_lise
	Genel-Lise	3,23	Grupiçi	320,985	351	,936			
	Anadolu Fen	3,68	Toplam	333,207	354				
	Meslek-Teknik	3,82							
Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	İlköğretim	3,09	Gruplarara	26,057	3	8,686	6,799	,000	İlköğretim- meslek-teknik Genel lise- meslek-teknik
	Genel-Lise	3,10	Grupiçi	438,185	351	1,278			
	Anadolu Fen	3,63	Toplam	464,242	354				
	Meslek-Teknik	3,89							
Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3,26	Gruplarara	3,375	3	1,125	1,062	,365	
	Genel-Lise	3,03	Grupiçi	363,328	351	1,059			
	Anadolu Fen	3,32	Toplam	366,703	354				
	Meslek-Teknik	3,27							
Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	İlköğretim	2,53	Gruplarara	1,593	3	,531	,476	,699	
	Genel-Lise	2,45	Grupiçi	382,340	351	1,115			
	Anadolu Fen	2,67	Toplam	383,934	354				
	Meslek-Teknik	2,66							
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3,05	Gruplarara	1,598	3	,533	,402	,752	
	Genel-Lise	2,99	Grupiçi	454,719	351	1,326			
	Anadolu Fen	2,97	Toplam	456,316	354				
	Meslek-Teknik	3,22							
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	İlköğretim	3,11	Gruplarara	7,906	3	2,635	2,153	,093	
	Genel-Lise	2,76	Grupiçi	419,823	351	1,224			
	Anadolu Fen	3,18	Toplam	427,729	354				
	Meslek-Teknik	3,22							
Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlavıcı	İlköğretim	2,53	Gruplarara	2,269	3	,756	,503	,680	
	Genel-Lise	2,49	Grupiçi	515,610	351	1,503			
	Anadolu Fen	2,78	Toplam	517,879	354				
	Meslek-Teknik	2,60							
Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	İlköğretim	2,88	Gruplarara	8,972	3	2,991	2,377	,070	
	Genel-Lise	2,61	Grupiçi	431,633	351	1,258			
	Anadolu Fen	3,20	Toplam	440,606	354				
	Meslek-Teknik	3,02							
Okulda öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	İlköğretim	3,65	Gruplarara	11,451	3	3,817	3,346	,019	Genel lise - meslek-teknik
	Genel-Lise	3,38	Grupiçi	391,287	351	1,141			
	Anadolu Fen	3,91	Toplam	402,739	354				
	Meslek-Teknik	3,99							
Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.	İlköğretim	2,88	Gruplarara	9,832	3	3,277	2,510	,059	
	Genel-Lise	2,77	Grupiçi	447,807	351	1,306			
	Anadolu Fen	3,17	Toplam	457,639	354				
	Meslek-Teknik	3,33							

Çizelge 31’de görüldüğü üzere okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları içerisinde;

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{X}_{ilkogretim}=3,67$, $\bar{X}_{genellise}=3,23$, $\bar{X}_{meslek-teknik}=3,82$) önlemi ile ilgili ilköğretim ile genel liseler arasında, ilköğretim ile

mesleki, teknik ve diğer okullar arasında ve genel lise ile mesleki, teknik ve diğer okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=4,353$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}_{\text{ilköğretim}}=3,09$, $\bar{x}_{\text{genellise}}=3,10$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=3,88$) önlemi ile ilgili ilköğretim ile mesleki, teknik ve diğer okullar arasında ve genel lise ile mesleki, teknik ve diğer okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=6,799$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}_{\text{genellise}}=3,37$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=3,99$) önlemi ile ilgili genel lise ile mesleki, teknik ve diğer okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3-351)}=3,3346$, $p<.05$].

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili, öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi ile sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmetinin verilmesi ve okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması önlemlerinde ilköğretim okulları ve genel liseler ile mesleki, teknik ve diğer okullar arasında anlamlı fark olduğu ve mesleki, teknik ve diğer okullarda daha fazla tedbir alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu. Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde ($p<.05$):

Öğrenci sayısı 1–300 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim

uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,84$), “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,69$) ve “öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,65$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1–300 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,79$), “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,83$) ve “öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,11$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 301–600 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,80$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,66$) ve “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}=3,22$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 301–600 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,52$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,60$) ve “öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmada çözömlerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,91$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 601–1000 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,84$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,65$) ve “öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,40$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 601–1000 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere

öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,44$), “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,50$) ve “öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmada çözümlemelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,87$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,61$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,56$) ve “öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,09$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1001–1500 arası olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,36$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,64$) ve “öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmada çözümlemelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,87$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1501 ve üzeri olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,55$), “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,52$) ve “öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,25$) şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısı 1501 ve üzeri olan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,29$), “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,54$) ve “öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,65$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okul yöneticilerinin görüşleri arasında okulda bulunan öğrenci sayısına göre anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 32’de verilmiştir.

Çizelge 32. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	1-300 arası	3,85	Gruplararası	2.416	4	,604	,619	,649	
	301-600	3,66	Grupici	284.773	350	,975			
	601-1000	3,65	Toplam	287.189	354				
	1001-1500	3,56							
	1501 ve üzeri	3,56							
Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	1-300 arası	3,47	Gruplararası	4.311	4	1,078	,823	,511	
	301-600	3,22	Grupici	382.358	350	1,309			
	601-1000	3,35	Toplam	386.668	354				
	1001-1500	3,08							
	1501 ve üzeri	3,20							
Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	1-300 arası	3,65	Gruplararası	12.473	4	3,118	3,162	,014	1-300 arası-301-600 arası
	301-600	2,89	Grupici	287.972	350	,986			
	601-1000	3,40	Toplam	300.445	354				
	1001-1500	3,10							
	1501 ve üzeri	3,25							
Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	1-300 arası	2,84	Gruplararası	5.221	4	1,305	1,150	,333	
	301-600	2,52	Grupici	331.467	350	1,135			
	601-1000	2,50	Toplam	336.688	354				
	1001-1500	2,36							
	1501 ve üzeri	2,55							
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	1-300 arası	3,29	Gruplararası	8.643	4	2,161	1,651	,162	
	301-600	2,83	Grupici	382.282	350	1,309			
	601-1000	2,87	Toplam	390.925	354				
	1001-1500	2,87							
	1501 ve üzeri	3,17							
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	1-300 arası	3,25	Gruplararası	3,101	4	,775	,629	,642	
	301-600	2,91	Grupici	359,734	350	1,232			
	601-1000	2,89	Toplam	362,835	354				
	1001-1500	3,00							
	1501 ve üzeri	3,07							
Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır.	1-300 arası	2,80	Gruplararası	9,328	4	2,332	1,663	,159	
	301-600	2,60	Grupici	409,422	350	1,402			
	601-1000	2,45	Toplam	418,750	354				
	1001-1500	2,65							
	1501 ve üzeri	2,30							
Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	1-300 arası	3,45	Gruplararası	12.451	4	3,113	2,534	,040	1-300 arası-1501 ve üzeri
	301-600	2,86	Grupici	358.661	350	1,228			
	601-1000	2,84	Toplam	371.112	354				
	1001-1500	2,86							
	1501 ve üzeri	2,75							
Okulda öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	1-300 arası	3,70	Gruplararası	4.487	4	1,122	,994	,411	
	301-600	3,80	Grupici	329.639	350	1,129			
	601-1000	3,85	Toplam	334.126	354				
	1001-1500	3,62							
	1501 ve üzeri	3,52							
Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.	1-300 arası	3,12	Gruplararası	13.066	4	3,266	2,502	,043	
	301-600	3,02	Grupici	381.187	350	1,305			
	601-1000	3,17	Toplam	394.253	354				
	1001-1500	3,02							
	1501 ve üzeri	2,65							

Çizelge 32’de görüldüğü üzere okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri öğrenci sayısına göre incelendiğinde “öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,65$, $\bar{x}_{301-600}=2,88$, $[F_{(4-350)}=3,162$, $p<.05]$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 301-600 arası olan okullar arasında ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}_{1-300}=3,45$, $\bar{x}_{301-600}=2,86$, $[F_{(4-350)}=2,534$, $p<.05]$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1501 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır. Diğer sorularda ise anlamlı fark yoktur.

Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu. Okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili görüşleri okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde ($p<.05$):

Yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,61$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,48$) ve “öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,14$) şeklinde belirtmişlerdir.

Yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,37$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,47$) ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,75$) şeklinde belirtmişlerdir.

Orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,49$), “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,44$) ve “öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,15$) şeklinde belirtmişlerdir.

Orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,45$), “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini

sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,52$) ve “öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,77$) şeklinde belirtmişlerdir.

Düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,88$), “öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,74$) ve “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{x}=3,43$) şeklinde belirtmişlerdir.

Düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin önlemler içerisinde en az uygulanan önlemleri, “öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,64$), “öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,67$) ve “öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır” ($\bar{x}=2,98$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okul yöneticilerinin görüşlerinin, okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre anlamlı fark gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 33’te verilmiştir.

Çizelge 33. Okullarda Güvenliği Sağlamak İçin Uygulanan Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	Yüksek	3.48	Gruplararası	5.419	2	2.709	2,827	,061	Yüksek-düşük
	Orta	3.49	Grupları	323.021	352	,959			
	Düşük	3.74	Toplam	328.439	354				
Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	Yüksek	3.00	Gruplararası	12.230	2	6.115	4,738	,009	
	Orta	3.11	Grupları	434.953	352	1.291			
	Düşük	3.44	Toplam	447.184	354				
Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	Yüksek	3.14	Gruplararası	2.576	2	1.288	1,197	,304	
	Orta	3.15	Grupları	362.720	352	1.076			
	Düşük	3.32	Toplam	365.296	354				
Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	Yüksek	2.38	Gruplararası	4.039	2	2.019	1,826	,163	
	Orta	2.53	Grupları	372.760	352	1.106			
	Düşük	2.65	Toplam	376.799	354				
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmaktan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	Yüksek	2.97	Gruplararası	,780	2	,390	,292	,747	
	Orta	3.05	Grupları	450.613	352	1.337			
	Düşük	3.09	Toplam	451.394	354				
Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmaktan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	Yüksek	3.06	Gruplararası	,107	2	,054	,043	,958	
	Orta	3.04	Grupları	422.716	352	1.254			
	Düşük	3.08	Toplam	422.824	354				
Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin	Yüksek	2.48	Gruplararası	3.841	2	1.921	1,299	,274	
	Orta	2.46	Grupları	498.414	352	1.479			
	Düşük	2.68	Toplam	502.255	354				
Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	Yüksek	2.76	Gruplararası	3.358	2	1.679	1,319	,269	
	Orta	2.81	Grupları	429.147	352	1.273			
	Düşük	2.98	Toplam	432.505	354				
Okulda öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	Yüksek	3.61	Gruplararası	12.483	2	6.242	5,464	,005	Orta-düşük
	Orta	3.45	Grupları	384.945	352	1.142			
	Düşük	3.89	Toplam	397.429	354				
Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.	Yüksek	2.90	Gruplararası	6.653	2	3.327	2,534	,081	
	Orta	2.78	Grupları	442.328	352	1.313			
	Düşük	3.10	Toplam	448.982	354				

Çizelge 33'te görüldüğü üzere okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına konusunda okul yöneticilerinin görüşleri okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde “sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir” ($\bar{X}$ yüksek=3,00, $\bar{X}$ düşük=3,43, [$F_{(2-352)}=4,738$, $p<.05$]) önlemleri ile ilgili yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında ve “okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{X}$ orta=3,44, $\bar{X}$ düşük=3,88, [$F_{(2-352)}=5,464$, $p<.05$]) önlemleri ile ilgili orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark vardır. Diğer sorularda ise anlamlı fark yoktur.

Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanması için alınan önlemlerden öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları. Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin “öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları” ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 34’te verilmiştir.

Çizelge 34. Okul Yöneticilerinin Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler İçerisinden Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Değişken		Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir.	Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir.	Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.	Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir.
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$ 2.8047	2.2811	2.3239	3.1646	2.6629
		N 329	329	329	329	329
		S 1.1934	1.1568	1.1535	1.1176	1.2992
	Özel okul	$\bar{X}$ 3.7773	3.1455	3.0976	3.5828	3.5970
		N 25	25	25	25	25
		S 1,3504	1,4132	1,3374	,8860	1,2770
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$ 3.0008	2.3327	2.3697	3.1582	2.6821
		N 219	219	219	219	219
		S 1,2144	1,2050	1,1727	1,1661	1,3533
	Ortaöğretim	$\bar{X}$ 2.6717	2.3659	2.4029	3.2615	2.7926
		N 135	135	135	135	135
		S 1,2348	1,1874	1,2226	1,0254	1,2683
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$ 3.0008	2.3327	2.3697	3.1582	2.6821
		N 219	219	219	219	219
		S 1,2144	1,2050	1,1727	1,1661	1,3533
	Genel lise	$\bar{X}$ 2.5486	2.2544	2.3095	3.1732	2.7044
		N 66	66	66	66	66
		S 1,2814	1,2187	1,1662	,9933	1,2020
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$ 2.7834	2.5204	2.5438	3.5119	2.7704
		N 35	35	35	35	35
		S 1,1207	1,1551	1,2561	,9874	1,3191
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$ 2.7954	2.4275	2.4438	3.1892	2.9776
		N 34	34	34	34	34
		S 1,2597	1,1699	1,3109	1,1068	1,3543
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$ 3.4886	3.0122	3.0382	3.4755	3.6623
		N 40	40	40	40	40
		S 1,2235	1,3524	1,3175	,7831	1,3462
	301–600 arası	$\bar{X}$ 2.8056	2.4232	2.4039	3.3414	2.6743
		N 46	46	46	46	46
		S 1,2885	1,1467	1,2014	1,1436	1,1636
	601–1000 arası	$\bar{X}$ 3.0111	2.3998	2.3362	3.1392	2.6448
		N 60	60	60	60	60
		S 1,2741	1,1750	1,1270	1,3266	1,2610
	1001–1500 arası	$\bar{X}$ 2.8831	2.0942	2.3493	3.2205	2.7017
		N 106	106	106	106	106
		S 1,1730	1,1421	1,2143	1,1467	1,3000
Okuldan suçu bakımdan bulunduğu çevre	1501 ve üzeri	$\bar{X}$ 2.7490	2.2783	2.3593	3.1142	2.5781
		N 142	142	142	142	142
		S 1,1711	1,1479	1,1606	1,0633	1,2905
	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 2.7098	2.1154	2.2066	3.0828	2.5195
		N 91	91	91	91	91
		S 1,2090	1,1422	1,1590	1,2126	1,2627
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 2.7829	2.2804	2.2969	3.1047	2.5843
		N 119	119	119	119	119
		S 1,1358	1,1134	1,0942	,9775	1,2262
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$ 3.0328	2.4893	2.5312	3.3452	2.9158
		N 144	144	144	144	144
		S 1,2992	1,2638	1,2513	1,1314	1,3960
Toplam	$\bar{X}$	2,8688	2,3381	2,3749	3,1921	2,7244
	N	354	354	354	354	354
	S	1,2263	1,1925	1,1801	1,1076	1,3165

Çizelge 34'te de görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında; eğitim örgütü yöneticileri okulda güvenliğinin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}=3,19$), “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,86$) ve “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,72$) şeklinde belirtmişlerdir.

Kamu okulu, özel okul alt boyutu. Kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; kamu okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}=3,16$), “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,80$) ve “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,66$) şeklinde belirtmişlerdir.

Özel okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,77$), “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,59$) ve “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}=3,58$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda kamu ve özel okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Çizelge 35'te verilmiştir.

Çizelge 35. Okulda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{X}$	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	Kamu okulu	2.81	329	180.06	58700.00	2099,000	,000
	Özel okul	3.78	225	103.26	2375.00		
	Toplam		354				
Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	Kamu okulu	2.28	329	179.16	58406.00	2393,000	,003
	Özel okul	3.15	225	116.04	2669.00		
	Toplam		354				
Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	Kamu okulu	2.32	329	178.86	58309.50	2489,500	,006
	Özel okul	3.10	225	120.24	2765.50		
	Toplam		354				
Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.	Kamu okulu	3.14	329	177.56	57885.50	2913,500	,066
	Özel okul	3.58	225	138.67	3189.50		
	Toplam		354				
Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	Kamu okulu	2.66	329	179.63	58558.50	2240,500	,001
	Özel okul	3.60	225	109.41	2516.50		
	Toplam		354				

Çizelge 35'te görüldüğü üzere kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.” sorusu dışında kalan bütün sorularda anlamlı fark göstermektedir ($p < .05$).

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark olduğu ve özel okullarda öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarının daha fazla yapıldığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu. İlköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; ilköğretim okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}=3,15$), “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=3,00$) ve “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,68$) şeklinde belirtmişlerdir.

Ortaöğretim okulu yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}=3,26$), “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,79$) ve

“öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,67$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonuçları Çizelge 36’da verilmiştir.

Çizelge 36. Okulda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{x}$		t	Sd	P (iki yönlü)
Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3,00	Varianslar Eşit	-2,451	345	,015
	Ortaöğretim	2,67	Varyanslar Eşit Değil	-2,443	287	,015
Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	İlköğretim	2,33	Varianslar Eşit	,252	345	,801
	Ortaöğretim	2,37	Varyanslar Eşit Değil	,253	293	,800
Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	İlköğretim	2,37	Varianslar Eşit	,253	345	,800
	Ortaöğretim	2,40	Varyanslar Eşit Değil	,251	282	,802
Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir	İlköğretim	3,16	Varianslar Eşit	,845	345	,399
	Ortaöğretim	3,26	Varyanslar Eşit Değil	,868	315	,386
Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	İlköğretim	2,68	Varianslar Eşit	,762	345	,447
	Ortaöğretim	2,79	Varyanslar Eşit Değil	,772	303	,441

Çizelge 36’da görüldüğü üzere okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin görüşleri “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{ilköğretim}=3,00$, $\bar{x}_{ortaöğretim}=2,67$, $p< .05$, [$t_{(345-287)}=-2,443$, $p<.05$]) önleminde anlamlı fark göstermekte, diğer önlemlerde ise göstermemektedir.

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda ilköğretim kurumlarında öğretmenlere daha fazla sınıf yönetimi eğitiminin verildiği, öğretmenlere yönelik diğer eğitimlerde ise anlamlı bir farkın olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu. Okul yöneticilerinin görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde; genel lise ile mesleki teknik ve diğer okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}_{genellise}=3,17$, $\bar{x}_{meslek-teknik}=3,18$),

“öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{\text{genellise}}=2,70$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=2,97$) ve “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{\text{genellise}}=2,54$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=2,79$) şeklinde belirtmişlerdir.

Anadolu-fen lisesi okul yöneticileri, okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından en çok uygulanan önlemleri “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}=3,51$), “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,78$) ve “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=2,77$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda ilköğretim, genel lise, anadolu-fen liseleri ve meslek, teknik ve diğer okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 37’de verilmiştir.

Çizelge 37. Okulda Güvenliğin Sağlanması İle İlgili Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek, Teknik ve Diğer Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	İlköğretim	3.00	Gruplararası	10.970	3	3.657	2,442	,064
	Genel Lise	2.55	Grup içi	513.587	351	1.497		
	Anadolu-Fen	2.78	Toplam	524.557	354			
	Meslek-Teknik	2.80						
Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	İlköğretim	2.33	Gruplararası	1.874	3	,625	,434	,729
	Genel Lise	2.26	Grup içi	493.410	351	1.439		
	Anadolu-Fen	2.52	Toplam	495.284	354			
	Meslek-Teknik	2.43						
Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranış belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	İlköğretim	2.37	Gruplararası	1.412	3	,471	,330	,804
	Genel Lise	2.31	Grup içi	489.403	351	1.427		
	Anadolu-Fen	2.55	Toplam	490.814	354			
	Meslek-Teknik	2.44						
Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir	İlköğretim	3.16	Gruplararası	3.726	3	1.242	1,004	,391
	Genel Lise	3.17	Grup içi	424.354	351	1.237		
	Anadolu-Fen	3.51	Toplam	428.080	354			
	Meslek-Teknik	3.19						
Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	İlköğretim	2.68	Gruplararası	2.782	3	,927	,530	,662
	Genel Lise	2.70	Grup içi	599.771	351	1.749		
	Anadolu-Fen	2.77	Toplam	602.553	354			
	Meslek-Teknik	2.98						

Çizelge 37’de görüldüğü üzere okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okul yöneticilerinin görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde anlamlı fark yoktur.

Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu. Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde ($p < .05$); bütün okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları içerisinde en çok uygulanan önlemleri, “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,47$, $\bar{x}_{301-600}=3,34$, $\bar{x}_{601-1000}=3,13$, $\bar{x}_{1001-1500}=3,22$, $\bar{x}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=3,11$), “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,48$, $\bar{x}_{301-600}=2,80$, $\bar{x}_{601-1000}=3,01$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,88$, $\bar{x}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=2,74$), ve “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,66$, $\bar{x}_{301-600}=2,67$, $\bar{x}_{601-1000}=2,64$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,70$, $\bar{x}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=2,57$), şeklinde belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okul yöneticilerinin görüşleri arasında okulda bulunan öğrenci sayısına göre anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 38’de verilmiştir.

Çizelge 38. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İçin Uygulanan Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	1-300 arası	3,49	Gruplararası	14,382	4	3,595	2,467	,045	1-300 arası-1501 ve üzeri
	301-600 arası	2,81	Grupici	425,562	352	1,457			
	601-1000 arası	3,01	Toplam	439,944	354				
	1001-1500 arası	2,88							
	1501 ve üzeri	2,75							
Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	1-300 arası	3,01	Gruplararası	19,973	4	4,993	3,624	,007	1-300 arası-1001-1500 1-300 arası-1501 ve üzeri
	301-600 arası	2,42	Grupici	402,328	352	1,378			
	601-1000 arası	2,40	Toplam	422,301	354				
	1001-1500 arası	2,09							
	1501 ve üzeri	2,28							
Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	1-300 arası	3,04	Gruplararası	13,307	4	3,327	2,341	,055	1-300 arası-1001-1500 1-300 arası-1501 ve üzeri
	301-600 arası	2,40	Grupici	414,924	352	1,421			
	601-1000 arası	2,34	Toplam	428,232	354				
	1001-1500 arası	2,35							
	1501 ve üzeri	2,36							
Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir	1-300 arası	3,48	Gruplararası	4,064	4	1,016	,818	,514	
	301-600 arası	3,34	Grupici	362,461	352	1,241			
	601-1000 arası	3,14	Toplam	366,525	354				
	1001-1500 arası	3,22							
	1501 ve üzeri	3,11							
Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	1-300 arası	3,66	Gruplararası	30,685	4	7,671	4,676	,001	1-300 arası-301-600 arası 1-300 arası-601-1000 arası 1-300 arası-1001-1500 arası 1-300 arası-1501 ve üzeri
	301-600 arası	2,67	Grupici	479,072	352	1,641			
	601-1000 arası	2,65	Toplam	509,757	354				
	1001-1500 arası	2,70							
	1501 ve üzeri	2,58							

Çizelge 38'de görüldüğü üzere okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri öğrenci sayısına göre incelendiğinde;

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,48$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=2,74$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-352)}=2,467$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,01$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,09$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=2,27$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 arası olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-352)}=3,624$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,03$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,35$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=2,35$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 arası olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-352)}=2,341$, $p<.05$].

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,66$, $\bar{x}_{301-600}=2,67$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,70$, $\bar{x}_{1501\text{ve}\text{üzeri}}=2,57$) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 301-600 arası olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ile 601-1000 arası olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 arası olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır [$F_{(4-352)}=4,676$, $p<.05$].

Bu bulgu, okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından sınıf yönetimi eğitimi, öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ve şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi ile güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri konularında öğrenci sayısı 1-300 arası olan okullarda daha fazla önlem alındığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu. Okul yöneticilerinin okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili görüşleri okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde ($p < .05$):

Okulun suç bakımından bulunduğu üç çevrede de bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları içerisinde en çok uygulanan önlemleri; “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir” ($\bar{x}_{yüksek}=3,08$, $\bar{x}_{orta}=3,10$, $\bar{x}_{düşük}=3,34$), “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.” ($\bar{x}_{yüksek}=2,70$, $\bar{x}_{orta}=2,78$, $\bar{x}_{düşük}=3,03$) ve “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}_{yüksek}=2,51$, $\bar{x}_{orta}=2,58$, $\bar{x}_{düşük}=2,91$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okul yöneticilerinin görüşleri, okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre anlamlı fark gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 39’da verilmiştir.

Çizelge 39. Okullarda Güvenliğin Sağlanması İçin Uygulanan Öğretmenlere Yönelik Eğitim Uygulamaları Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	Yüksek	2,71	Gruplararası	6,837	2	3,418	2,278	,104	
	Orta	2,78	Grupiçi	505,618	352	1,500			
	Düşük	3,03	Toplam	512,455	354				
Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	Yüksek	2,12	Gruplararası	7,873	2	3,936	2,800	,062	
	Orta	2,28	Grupiçi	473,777	352	1,406			
	Düşük	2,49	Toplam	481,650	354				
Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	Yüksek	2,21	Gruplararası	6,602	2	3,301	2,377	,094	
	Orta	2,30	Grupiçi	467,993	352	1,389			
	Düşük	2,53	Toplam	474,595	354				
Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir	Yüksek	3,08	Gruplararası	5,199	2	2,600	2,126	,121	
	Orta	3,11	Grupiçi	412,041	352	1,223			
	Düşük	3,35	Toplam	417,240	354				
Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	Yüksek	2,52	Gruplararası	10,924	2	5,462	3,188	,042	Anova testinde fark bulunmuş ise de Post Hoc testinde fark bulunmamıştır.
	Orta	2,58	Grupiçi	577,305	352	1,713			
	Düşük	2,92	Toplam	588,229	354				

Çizelge 39'da görüldüğü gibi okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okul yöneticilerinin görüşleri, okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre anlamlı fark göstermemektedir ($p < .05$).

Bu bulgu okul yöneticilerinin görüşlerine göre okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre anlamlı farkın olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Eğitim Örgütü yöneticilerine göre okullarında güvenliğin sağlanması için alınan önlemlerden okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar. Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin “okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar” ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 40'da verilmiştir.

Çizelge 40. Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler İçerisinden Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı

Değişken			Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	Okulda velilerin öğretmen ve id arecilerle görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir	Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.
Okulun Türü (Kamu Okulu/Özel Okul)	Kamu okulu	$\bar{X}$	3,8989	2,6046	2,3410	2,4418	2,8502
		N	329	329	329	329	329
		S	,8979	1,3226	1,0891	1,1384	1,0388
	Özel okul	$\bar{X}$	4,5217	3,9867	3,6214	3,6316	4,2174
		N	25	25	25	25	25
S		,8458	1,3932	1,2902	1,4779	1,1661	
Okulun Türü (İlköğretim, Ortaöğretim)	İlköğretim	$\bar{X}$	3,9100	2,6378	2,3883	2,4992	3,1312
		N	219	219	219	219	219
		S	,9546	1,3772	1,1532	1,2475	1,0223
	Ortaöğretim	$\bar{X}$	4,0067	2,7727	2,4885	2,5528	2,6248
		N	135	135	135	135	135
		S	,8322	1,3735	1,1510	1,1299	1,1368
Okulun Türü (İlköğretim, Genel Lise, Anadolu Fen Lisesi Ve Mesleki Teknik Lise)	İlköğretim	$\bar{X}$	3,9100	2,6378	2,3883	2,4992	3,1312
		N	219	219	219	219	219
		S	,9546	1,3772	1,1532	1,2475	1,0223
	Genel lise	$\bar{X}$	3,8481	2,4192	2,2967	2,1280	2,3267
		N	66	66	66	66	66
		S	,9086	1,3799	1,2020	1,0782	1,0490
	Anadolu-fen lisesi	$\bar{X}$	4,2300	3,0588	2,5638	2,9288	2,7614
		N	35	35	35	35	35
		S	,5569	1,3244	1,0377	1,1482	1,2069
	Meslek-teknik lise	$\bar{X}$	4,0912	3,1605	2,7743	2,9883	3,0508
		N	34	34	34	34	34
		S	,8591	1,2699	1,1170	,9207	1,0944
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1–300 arası	$\bar{X}$	4,2644	3,2431	2,9115	3,3947	3,5259
		N	40	40	40	40	40
		S	,6923	1,3135	1,2412	1,2331	1,0800
	301–600 arası	$\bar{X}$	3,9894	2,9232	2,4633	2,7383	3,0816
		N	46	46	46	46	46
		S	,8539	1,3705	1,1176	1,2256	1,3118
	601–1000 arası	$\bar{X}$	3,8835	2,6540	2,4665	2,5675	3,0181
		N	60	60	60	60	60
		S	,7950	1,4281	1,1587	1,1575	1,1450
	1001–1500 arası	$\bar{X}$	3,8205	2,4537	2,3793	2,5067	2,8198
		N	106	106	106	106	106
		S	1,0160	1,4092	1,2688	1,1122	,9634
	1501 ve üzeri	$\bar{X}$	3,8641	2,4839	2,2021	2,2912	2,8670
		N	142	142	142	142	142
		S	,9815	1,3171	,9971	1,1760	1,0376
Okulun suç bakımından bulunduğu çevre	Yüksek oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	3,8276	2,3218	2,2596	2,2759	2,8046
		N	91	91	91	91	91
		S	,9302	1,3338	1,0800	1,2731	1,1190
	Orta oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	3,9108	2,6259	2,3326	2,3845	2,9519
		N	119	119	119	119	119
		S	,9159	1,3036	1,1305	1,1059	,9852
	Düşük oranda suç işlenen bir yer	$\bar{X}$	4,0500	2,9552	2,5963	2,7631	3,0532
		N	144	144	144	144	144
		S	,8825	1,3934	1,1635	1,2034	1,1597
$\bar{X}$		3,9399	2,6957	2,4254	2,5203	2,9403	

Çizelge 40'da da görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin tamamının görüşlerine bakıldığında, okul yöneticileri okulda

güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar içerisinde en çok uygulanan önlemleri “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{x}=3,94$), “öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar” ($\bar{x}=3,93$), “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{x}=2,69$) şeklinde belirtmişlerdir.

Kamu okulu, özel okul alt boyutu. Kamu ve özel okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; kamu ve özel okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar içerisinde en çok uygulanan önlemleri “öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=3,89$, $\bar{x}_{\text{özel}}=4,52$), “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=2,85$, $\bar{x}_{\text{özel}}=4,21$), “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{x}_{\text{kamu}}=2,60$, $\bar{x}_{\text{özel}}=2,98$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar konusunda kamu ve özel okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Çizelge 41’de verilmiştir.

Çizelge 41. Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar Konusunda Kamu ve Özel Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	$\bar{x}$	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	Kamu okulu	3,90	329	179,84	58627,00	2172,000	,000
	Özel okul	4,52	25	106,43	2448,00		
	Toplam		354				
Okulda velilerin öğretmen ve idarecilerle görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	Kamu okulu	2,61	329	181,13	59049,00	1750,000	,000
	Özel okul	3,99	25	88,09	2026,00		
	Toplam		354				
Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	Kamu okulu	2,34	329	181,30	59103,50	1695,500	,000
	Özel okul	3,62	25	85,72	1971,50		
	Toplam		354				
Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	Kamu okulu	2,44	329	180,38	58803,00	1996,000	,000
	Özel okul	3,63	25	98,78	2272,00		
	Toplam		354				
Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	Kamu okulu	2,85	329	182,23	59405,50	1393,500	,000
	Özel okul	4,21	25	72,59	1669,50		
	Toplam		354				

Çizelge 41’de görüldüğü üzere kamu okulu ve özel okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar

ile ilgili görüşleri bütün sorularda ($p < .05$) anlamlı fark göstermektedir. Bu bulgu, okulda güvenliğin sağlanması konusunda okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark olduğu ve özel okullarda okul aile işbirliğine yönelik daha fazla uygulama yapıldığı şeklinde de yorumlanabilir.

İlköğretim okulu, ortaöğretim okulu alt boyutu. İlköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin görüşlerine bakıldığında; ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticileri okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar içerisinde en çok uygulanan önlemleri “öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar” ($\bar{x}$ ilköğretim=3,91, $\bar{x}$ ortaöğretim=4,00), “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{x}$ ilköğretim=3,13, $\bar{x}$ ortaöğretim=2,62), “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{x}$ ilköğretim=2,63, $\bar{x}$ ortaöğretim=2,77) şeklinde belirtmişlerdir.

Okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan bağımsız örneklem T-Testi analizi sonuçları Çizelge 42’de verilmiştir.

Çizelge 42. Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{x}$		t	Sd	P (iki yönlü)
Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	İlköğretim	3,91	Varianslar Esit	,970	345	,333
	Ortaöğretim	4,01	Varianslar Esit Değil	,998	317	,319
Okulda velilerin öğretmen ve idarecilerle görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	İlköğretim	2,64	Varianslar Eşit	,893	345	,373
	Ortaöğretim	2,77	Varianslar Eşit Değil	,893	291	,372
Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	İlköğretim	2,39	Varianslar Eşit	,791	345	,429
	Ortaöğretim	2,49	Varianslar Esit Değil	,792	291	,429
Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	İlköğretim	2,50	Varianslar Esit	,406	345	,685
	Ortaöğretim	2,55	Varianslar Esit Değil	,414	310	,679
Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	İlköğretim	3,13	Varianslar Esit	-4,313	345	,000
	Ortaöğretim	3,63	Varianslar Eşit Değil	-4,218	268	,000

Çizelge 42’de görüldüğü üzere ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili görüşleri “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{x}_{\text{ilköğretim}}=3,13$, $\bar{x}_{\text{ortaöğretim}}=2,62$, [$t_{(345-268)}=4,218$, $p<.05$]) önleminde anlamlı fark göstermekte, diğer önlemlerde ise göstermemektedir.

İlköğretim okulu, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise alt boyutu. Okul yöneticilerinin görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde;

Okul yöneticilerinin görüşleri okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi, meslek-teknik lise olarak incelendiğinde; okul yöneticileri, okullarında güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalardan en çok uygulananları “öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar” ($\bar{x}_{\text{ilköğretim}}=3,91$, $\bar{x}_{\text{genellise}}=3,84$, $\bar{x}_{\text{anadolu-fen}}=4,23$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=4,09$), “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{x}_{\text{ilköğretim}}=2,63$, $\bar{x}_{\text{genellise}}=2,41$, $\bar{x}_{\text{anadolu-fen}}=3,05$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=3,16$) ve “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{x}_{\text{ilköğretim}}=3,13$, $\bar{x}_{\text{genellise}}=2,32$, $\bar{x}_{\text{anadolu-fen}}=2,76$, $\bar{x}_{\text{meslek-teknik}}=3,05$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar konusunda ilköğretim, genel lise, anadolu-fen liseleri ve meslek, teknik ve diğer okul yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 43’de verilmiştir.

Çizelge 43. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar Konusunda İlköğretim, Genel Lise, Anadolu-Fen Liseleri ve Meslek-Teknik Liseler Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken		$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	İlköğretim	3.91	Gruplararası	4.414	3	1.471	1.796	1.48	
	Genel Lise	3.85	Gruplari	281.009	343	.819			
	Anadolu-Fen	4.23	Toplam	285.423	346				
	Meslek-Teknik	4.09							
Okulda velilerin öğretmen ve idarecilerle görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	İlköğretim	2.64	Gruplararası	18.080	3	6.027	3.248	.022	İlköğretim- meslek-teknik
	Genel Lise	2.42	Gruplari	636.393	343	1.855			
	Anadolu-Fen	3.06	Toplam	654.473	346				
	Meslek-Teknik	3.16							
Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	İlköğretim	2.39	Gruplararası	6.431	3	2.144	1.625	1.83	
	Genel Lise	2.30	Gruplari	452.518	343	1.319			
	Anadolu-Fen	2.56	Toplam	458.949	346				
	Meslek-Teknik	2.77							
Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	İlköğretim	2.50	Gruplararası	22.959	3	7.656	5.765	.001	genel_lise - Anadolu-fen genel_lise- meslek-teknik
	Genel Lise	2.13	Gruplari	475.161	343	1.385			
	Anadolu-Fen	2.93	Toplam	498.121	346				
	Meslek-Teknik	2.99							
Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	İlköğretim	3.13	Gruplararası	34.380	3	11.460	10.316	.000	İlköğretim- genel_lise genel_lise- meslek-teknik
	Genel Lise	2.33	Gruplari	381.029	343	1.111			
	Anadolu-Fen	2.76	Toplam	415.409	346				
	Meslek-Teknik	3.05							

Çizelge 43’de görüldüğü üzere okulda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalarla ilgili okul yöneticilerinin görüşleri:

“Okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}}=2,63$, $\bar{X}_{\text{meslek-teknik}}=3,16$, [$F_{(3-343)}=3,248$, $p<.05$]) önlemi ile ilgili okul yöneticilerinden ilköğretim ile meslek, teknik ve diğer yöneticiler arasında,

“Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir” ($\bar{X}_{\text{genellise}}=2,12$, ($\bar{X}_{\text{anadolu-fen}}=2,92$, $\bar{X}_{\text{meslek-teknik}}=2,98$, [$F_{(3-343)}=5,765$, $p<.05$]) önlemi ile ilgili okul yöneticilerinden genel lise ile anadolu-fen liseleri yöneticileri arasında ve genel lise ile meslek, teknik ve diğer yöneticileri arasında,

“Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}}=3,13$, $\bar{X}_{\text{genellise}}=2,32$, $\bar{X}_{\text{meslek-teknik}}=3,05$, [$F_{(3-343)}=10,316$, $p<.05$]) önlemi ile ilgili okul yöneticilerinden ilköğretim ile anadolu-fen liseleri yöneticileri arasında ve genel lise ile meslek, teknik ve diğer yöneticileri arasında anlamlı fark vardır.

Bu bulgu halka açık okul etkinlikleri düzenlenmesi ve okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılması konularında meslek okulları ile ilköğretim okulları arasında anlamlı fark olduğu ve bu uygulamaların meslek okullarında daha fazla yapıldığı, bunun yanında öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmaları konusunda da ilköğretim okulları ile meslek okulları arasında anlamlı fark olduğu, ancak bu uygulamaların ilköğretim okullarında daha fazla yapıldığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okuldaki öğrenci sayısı alt boyutu. Okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri okuldaki öğrenci sayısına göre incelendiğinde ($p < .05$); okul yöneticileri; okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalardan en çok uygulananları “öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar” ($\bar{X}_{1-300}=4,26$, $\bar{X}_{301-600}=3,98$, $\bar{X}_{601-1000}=3,88$, $\bar{X}_{1001-1500}=3,82$, $\bar{X}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=3,86$), “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{X}_{1-300}=3,52$, $\bar{X}_{301-600}=3,08$, $\bar{X}_{601-1000}=3,01$, $\bar{X}_{1001-1500}=2,81$, $\bar{X}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=2,86$) ve “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{X}_{1-300}=3,24$, $\bar{X}_{301-600}=2,92$, $\bar{X}_{601-1000}=2,65$, $\bar{X}_{1001-1500}=2,45$, $\bar{X}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=2,48$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar hakkında, okul yöneticilerinin vermiş oldukları yanıtlar arasında okulda bulunan öğrenci sayısına göre anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 44’de verilmiştir.

Çizelge 44. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulda Bulunan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	$\bar{X}$	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	1-300 arası 4,26 301-600 arası 3,98 601-1000 arası 3,88 1001-1500 arası 3,82 1501 ve üzeri 3,86	Gruplararası 5,114 Grup içi 248,968 Toplam 254,082	4 292 296	1,278 853	1,499	,202	
Okulda velilerin öğretmen ve idarecilerle görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	1-300 arası 3,24 301-600 arası 2,92 601-1000 arası 2,65 1001-1500 arası 2,45 1501 ve üzeri 2,48	Gruplararası 19,679 Grup içi 544,023 Toplam 563,703	4 292 296	4,920 1,863	2,641	,034	1-300 arası-1001-1500 arası 1-300 arası-1501 ve üzeri
Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	1-300 arası 2,91 301-600 arası 2,46 601-1000 arası 2,47 1001-1500 arası 3,38 1501 ve üzeri 2,20	Gruplararası 12,930 Grup içi 378,729 Toplam 391,659	4 292 296	3,232 1,297	2,492	,043	1-300 arası-1501 ve üzeri
Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	1-300 arası 3,40 301-600 arası 2,74 601-1000 arası 2,57 1001-1500 arası 2,51 1501 ve üzeri 2,26	Gruplararası 31,331 Grup içi 398,839 Toplam 430,170	4 292 296	7,833 1,366	5,735	,000	1-300 arası-601-1000 arası 1-300 arası-1001-1500 arası 1-300 arası-1501 ve üzeri
Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	1-300 arası 3,53 301-600 arası 3,08 601-1000 arası 3,02 1001-1500 arası 2,82 1501 ve üzeri 2,87	Gruplararası 13,310 Grup içi 337,530 Toplam 350,841	4 292 296	3,328 1,156	2,879	,023	1-300 arası-1001-1500 1-300 arası-1501 ve üzeri

Çizelge 44’de görüldüğü üzere okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri öğrenci sayısına göre incelendiğinde;

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{x}_{1-300}=3,24$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,45$, $\bar{x}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=2,48$, [$F_{(4-292)}=2,641$, $p<.05$]) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 arası olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır” ($\bar{x}_{1-300}=2,91$, $\bar{x}_{1501 \text{ ve üzeri}}=2,20$, [$F_{(4-292)}=2,492$, $p<.05$]) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir” ($\bar{x}_{1-300}=3,39$, $\bar{x}_{601-1000}=2,56$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,50$, $\bar{x}_{1501\text{ve} \text{üzeri}}=2,29$, [$F_{(4-292)}=5,735$, $p<.05$]) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 601-1000 arası olan okullar arasında, öğrenci sayısı 1-300 ile 1001-1500 arası olan okullar arasında ve öğrenci sayısı 1-300 ile 1500 ve üzeri olan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Okul yöneticilerin görüşlerine göre “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{x}_{1-300}=3,52$, $\bar{x}_{1001-1500}=2,81$, [$F_{(4-292)}=2,879$, $p<.05$]) önlemi ile ilgili öğrenci sayısı 1-300 ile 1000-1500 arası olan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Bu bulgu okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yerin ayrılması, velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir sürecin varlığı, halka açık okul etkinlikleri düzenlenmesi ve öğretmenlerin aile ziyaretleri yapması konularında öğrenci sayısı 300’den az olan okullar ile öğrenci sayısı 1000’den fazla olan okullar arasında anlamlı fark olduğu ve öğrenci sayısı 300’den az olan okullarda bu konuların daha fazla yapıldığı şeklinde de yorumlanabilir.

Okulun suç bakımından bulunduğu çevre alt boyutu. Okul yöneticilerinin okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili görüşleri okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde ($p < .05$); okulun suç bakımından bulunduğu üç çevrede de bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri, okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalardan en çok uygulananları “öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar” ($\bar{X}_{yüksek}=3,82$, $\bar{X}_{orta}=3,91$, $\bar{X}_{düşük}=4,05$), “öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{X}_{yüksek}=2,80$, $\bar{X}_{orta}=2,95$, $\bar{X}_{düşük}=3,05$) ve “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{X}_{yüksek}=2,32$, $\bar{X}_{orta}=2,62$, $\bar{X}_{düşük}=2,95$) şeklinde belirtmişlerdir.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili, okul yöneticilerinin görüşlerinin okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre anlamlı fark gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacı ile yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Çizelge 45’te verilmiştir.

Çizelge 45. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Okul Aile İşbirliğine Yönelik Uygulamalar İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Okulun Suç Bakımından Bulunduğu Çevreye Göre ANOVA Testi Analizi Sonuçları

Değişken	$\bar{X}$	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Gruplararası fark Post Hoc Test Sonuçları
Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar	Yüksek 3.82 Orta 3.91 Düşük 4.05	Gruplararası 2.803 Gruplari 276.498 Toplam 279.301	2 352 354	1.406 820	1.763	.173	
Okulda velilerin öğretmen ve idarecilerle görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır	Yüksek 2.22 Orta 2.62 Düşük 2.96	Gruplararası 22.230 Gruplari 612.660 Toplam 635.890	2 352 354	11.115 1.821	6.104	.002	Yüksek-düşük
Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayarak resmi bir	Yüksek 2.26 Orta 2.32 Düşük 2.60	Gruplararası 7.193 Gruplari 431.757 Toplam 439.251	2 352 354	3.747 1.281	2.924	.055	
Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	Yüksek 2.28 Orta 2.30 Düşük 2.76	Gruplararası 15.607 Gruplari 478.082 Toplam 493.689	2 352 354	7.803 1.419	5.501	.004	Yüksek-düşük Orta-düşük
Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	Yüksek 2.81 Orta 2.95 Düşük 3.05	Gruplararası 2.226 Gruplari 404.065 Toplam 407.401	2 352 354	1.668 1.199	1.391	.250	

Çizelge 45’te görüldüğü gibi okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri, okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre incelendiğinde;

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır” ($\bar{x}_{yüksek}=2,32$, $\bar{x}_{düşük}=2,95$, [$F_{(2-352)}=6,104$, $p<.05$]) önlemleri ile ilgili yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre “halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir” ($\bar{x}_{yüksek}=2,27$, $\bar{x}_{orta}=2,38$, $\bar{x}_{düşük}=2,76$, [$F_{(2-352)}=5,501$, $p<.05$]) önlemleri ile ilgili yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında ve orta oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Bu bulgu okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yerin ayrılması ve halka açık okul etkinlikleri düzenlenmesi konularında yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında fark olduğu ve düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda bu konuların daha fazla yapıldığı şeklinde de yorumlanabilir.

Emniyet Örgütü Yöneticilerine Göre Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler

Araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin, okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemler ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 46’da verilmiştir.

Çizelge 46. Okullarda Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Alınan Önlemler İle İlgili Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Görüşlerinin Dağılımı

	Değişken	N	$\bar{X}$	Sd	Sıralama
1	Okullar ulaşım açısından öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir yere inşa edilmiştir.	113	2,8426	1,12043	5
2	Okullar kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	113	2,3271	1,04408	12
3	Okulların bulunduğu yer, umuma açık yerler ve içkili yerlerden yeterince uzaklıktadır.	113	3,2913	1,30332	2
6	Okulların fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	113	2,1402	1,00422	20
7	Okulların bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	113	2,3868	1,02883	11
9	Okullarda bütün alanlar (derslikler, spor alanları, kafeterya, binalarla bahçe duvarları arasında kalan alanlar vs.) için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	113	2,3939	,93479	10
10	Okul binalarına girişte kontrollü geçiş (kilitli ve görevlisi olan kapılar) vardır.	113	2,0943	3,10308	21
14	Ziyaretçilerin okullara girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	113	2,1792	1,30783	16
15	Okullarda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	113	1,5943	2,02733	41
16	Okullar bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	113	1,6132	,82313	39
17	Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır.	113	1,3905	,72716	44
19	Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar..	113	2,6509	1,23475	8
24	Okullarda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan vardır.	113	2,2476	,95857	14
25	Okullarda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	113	1,9905	,95570	25
26	Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin eylemi yapılmaktadır.	113	2,7212	1,01882	6
27	Öğrencilere yönelik sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	113	2,4393	,88144	9
28	Davranış değiştirmeye yönelik bireysel ve eğitimsel araçlar kullanılmaktadır.	113	1,7170	2,94959	38
29	Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	113	1,9904	,95017	27
30	Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	113	1,9811	,86168	28
31	Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	113	1,7767	,91750	35
32	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	113	1,7619	,88278	36
33	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	113	1,8190	,92799	33
34	Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar (öğrenci mahkemesi, öğrenci konseyi gibi.) yapılmaktadır	113	1,5588	,81537	42
35	Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır	113	1,9904	,87573	26
36	Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır	113	2,0381	,92947	24
37	Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	113	2,1683	,94941	18
38	Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	113	2,0882	,98607	23
39	Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	113	1,8788	,88379	32
40	Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	113	2,0900	1,05500	22
41	Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	113	2,6635	,99133	7
42	Okullarda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	113	1,9320	1,01230	30
43	Velilerin okullarda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	113	1,7941	,88260	34
44	Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.	113	2,1765	,91643	17
45	Ailelere öğrenci davranış problemlerine yaklaşım ve uygulanmakta olan eğitim yöntemleri ile ilgili eğitim veya teknik destek verilmektedir.	113	1,9804	,79579	29
46	Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	113	1,9038	,91926	31
47	Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	113	1,6000	,74162	40

Çizelge 46'da da görüldüğü üzere araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticileri okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemler içerisinde çok ve orta düzeyde uygulandığını düşündükleri önlemleri;

- “Okulların bulunduğu yer, umuma açık yerler ve içkili yerlerden yeterince uzaklıktadır” ($\bar{x}=2,71$),
- “Okullar ulaşım açısından öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir yere inşa edilmiştir” ($\bar{x}=3,16$),
- “Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin eylemi yapılmaktadır” ($\bar{x}=3,28$),
- “Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar” ($\bar{x}=3,34$),
- “Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.” ($\bar{x}=3,35$) şeklinde belirtmişlerdir.

Emniyet örgütü yöneticileri okullarda güvenliğin sağlanmasına ilişkin alınan önlemler içerisinde hiç uygulanmadığını düşündükleri önlemleri ise;

- “Velilerin okullarda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır” ($\bar{x}=4,21$),
- “Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır” ($\bar{x}=4,22$),
- “Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmada çözümlemelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir” ($\bar{x}=4,4$),
- “Davranış değiştirmeye yönelik bireysel ve eğitimsel araçlar kullanılmaktadır” ($\bar{x}=4,29$),
- “Okullar bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir” ($\bar{x}=4,39$),
- “Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır” ($\bar{x}=4,40$),
- “Okullarda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir” ($\bar{x}=4,41$),
- “Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere

öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar (öğrenci mahkemesi, öğrenci konseyi gibi.) yapılmaktadır” ($\bar{x}=4,44$),

- “Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar vardır” ($\bar{x}=4,61$) şeklinde belirtmişlerdir.

Bu bulgu emniyet örgütü yöneticilerinin okulların güvenliğinin sağlanması ile ilgili alınan önlemlerden öğrencilerin ve okul çalışanlarının okul ile ilgilerini belirten üniformayı giydiklerine ve öğrenci kimlik kartlarını taşımak zorunda olduklarına, okulların umuma açık yerler ve içkili yerlerden yeterince uzaklıkta olduğuna, okulların ulaşım açısından öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir yere inşa edildiğine, adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin eyleminin yapıldığına ve öğretmen ve yöneticilerin belli aralıklarla velilerle görüşme yaptıklarına orta düzeyde katıldıkları,

Okullarda bütün alanların yeterince aydınlatıldığı ve sorumlu öğretmen görevlendirildiği, belli aralıklarla bulundurulması yasak malzeme taraması yapıldığı, kriz planının hazırlandığı, okul binalarının kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edildiği ve okula girişlerde kontrollü geçiş yapıldığı konularına az düzeyde katıldıkları, diğer uygulamalara ise hiç katılmadıkları şeklinde de yorumlanabilir.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemler ile ilgili alanyazın incelendiğinde; ABD’de yapılan bir araştırmada, 2003 yılında ilk ve ortaöğretim okullarının % 47,9’unun bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile izlendiği, %69,6’sında özel güvenlik görevlileri ya da polis görevlendirildiği, %90,6’sında okul koridorlarının yönetici veya görevlilerce gözetlenip denetlendiği, %22,5’inde öğrencilerin öğrenci kimlik kartları ya da rozetlerini takmak zorunda olduğu, %52’sinde giriş çıkış kapılarının gün boyu kilitli ve kontrol altında tutulduğu, %91,7’sinde ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt yaptırdığı ve %10,1’inde silah ve kesici alet taşınmasını önlemek amaçlı metal detektör kullanıldığı saptanmıştır (Snyder ve diğerleri, 2006, 107-108).

Türkmen (2004) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin %34,9'u okullarda yeterli düzeyde sosyal etkinlik düzenlendiğini ve %19,8'i okul yönetimi tarafından grup faaliyetlerine yönelik rehberlik hizmeti aldıklarını belirtmişlerdir.

Yaman (2006) tarafından büyük sınıflar ve sınıf yönetimi konulu yapılan araştırmada; sınıf büyüklüğü 51 ve üzeri olan sınıflarda görev yapan öğretmenler, sınıf büyüklüğü 20-30 arası olan öğretmenlere göre büyük sınıfların daha çok gürültüye neden olduğunu, öğrencilere sert davranmak zorunda kaldıklarını, sınıfların temiz kalmadığını, bu durumun öğrenciler arasında çete gruplarının oluşmasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Aynı çalışmada bayan öğretmenlerin %66,8'i sınıflar büyük olduğu için öğrencilerin isimlerini karıştırdıklarını, 62,2'si öğrencilerin teneffüslerde dinlenme/dolaşma imkânlarının sınırlı olduğunu, %63,1'i öğrencilerin spor, müzik gibi etkinliklerden yeterince yararlanma imkanlarının olmadığını belirtmişlerdir.

Snyder ve diğerlerinin (2006, 6) araştırma sonuçları ile eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerinin benzer olduğu görülmektedir.

Türkmen (2004), Yaman (2006), Snyder ve diğerlerinin (2006) ulaştığı sonuç; okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik alınan önlemler ile ilgili bu araştırmada ortaya çıkan bulguları doğrular niteliktedir.

Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar

Bu bölümde, Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlara yer verilmiştir.

Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek Ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar

Araştırmaya katılan eğitim örgütü yöneticilerinin, okul güvenliği alanında yaşanan sorunlarla baş etmek ve okulda güvenliği sağlamak için önerdikleri uygulama ve programlara ilişkin görüşlerinin dağılımı Çizelge 47'de verilmiştir.

Çizelge 47. Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar

	Değişkenler	N	$\bar{X}$	Sd	Sıralama
1	Okulun sosyal çevre olarak inşa edildiği yer değiştirilmelidir.	354	2,4922	1,57741	30
2	Okulun sınır güvenliği sağlanmalıdır.	354	3,7958	1,26362	24
3	Okulun giriş çıkış kapıları azaltılmalıdır.	354	2,3016	1,48490	31
4	Okulun giriş çıkış kapılarına sabit özel güvenlik görevlileri görevlendirilmelidir.	354	4,0483	1,30874	17
5	Okulda okul polisi görevlendirilmelidir.	354	3,6503	1,48442	28
6	Okulun genelinin izlenebileceği kamera sistemi kurulmalıdır.	354	4,0335	1,31869	18
7	Okula girişte sabit metal dedektör uygulaması yapılmalıdır.	354	2,7757	1,52874	29
8	Okulun aydınlatılması geliştirilmelidir.	354	3,7615	1,35143	26
9	Belli aralıklarla öğrencilerin üstü aranmalıdır.	354	3,7808	1,17837	25
10	Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır.	354	4,3182	,90857	7
11	Her öğrenci için öğrenci dolabı temin edilerek öğrencilerin okula dışarıdan herhangi bir şey getirmeleri yasaklanmalıdır.	354	3,7245	1,39261	27
12	Okulun bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmelidir.	354	3,9483	1,17666	22
13	Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı sınıf yönetimi eğitimi verilmelidir.	354	4,0695	1,09185	16
14	Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri eğitimi verilmelidir.	354	3,9756	1,12764	21
15	Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmelidir.	354	3,9939	1,12789	19

**Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar
(Çizelge 47'nin Devamı)**

	Değişkenler	N	$\bar{X}$	Sd	Sıralama
16	Ders dışı zamanlarda öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin sorumlulukları artırılmalıdır.	354	3,9846	1,11689	20
17	Okulda iletişim becerilerinin geliştirilmesine ilişkin programlar uygulanmalıdır.	354	4,1489	,99035	14
18	Okul yöneticilerinin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkileri artırılmalıdır.	354	4,2410	,98435	10
19	Öğretmenlerin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkileri artırılmalıdır.	354	4,0951	1,03783	15
20	Rehber öğretmen sayısı artırılmalıdır.	354	3,8970	1,20093	23
21	Rehber öğretmenin etkinlikleri artırılmalıdır.	354	4,2115	1,00784	12
22	Okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik açıktan öğretim türü alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir.	354	4,3093	,95870	8
23	Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.	354	4,4308	,86369	2
24	Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır.	354	4,4632	,81723	1
25	Disiplin cezalarının uygulanabilmesi kolaylaştırılmalıdır.	354	4,1884	1,00656	13
26	Öğrencilere yönelik okul dışı program ve etkinlikler düzenlenmelidir.	354	4,2287	,93497	11
27	Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir.	354	4,2462	,91907	9
28	Okuldaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır.	354	4,3404	,88668	6
29	Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.	354	4,3970	,90086	5
30	Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.	354	4,4103	,84753	4
31	Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır.	354	4,4217	,87075	3

Çizelge 47'de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin okulda güvenliği sağlamak için pek çok katılım düzeyinde önerdikleri uygulama ve programlar aşağıda sıralanmıştır.

- “Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,54$),
- “Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,57$),
- “Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,58$),
- “Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır” ($\bar{x}=1,59$),
- “Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır” ($\bar{x}=1,60$),

- “Okuldaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,66$),
- “Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır” ($\bar{x}=1,68$),
- “Okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik açıktan öğretim türü alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir” ($\bar{x}=1,69$),
- “Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir” ($\bar{x}=1,75$),
- “Okul yöneticilerinin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkileri artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,76$),
- “Öğrencilere yönelik okul dışı program ve etkinlikler düzenlenmelidir” ($\bar{x}=1,77$),
- “Rehber öğretmenin etkinlikleri artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,79$)”.

Bu bulgu, eğitim yöneticilerinin okullarda güvenliği sağlamak için en çok, okulun çevre ile ilişkisinin güçlendirilmesi, öğrencilere yönelik destekleyici çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler ile okul dışı program ve etkinliklerin düzenlenmesi, okul kurallarının tutarlı uygulanması, rehber öğretmenlerin etkinliklerinin artırılması ve okul yöneticilerinin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkilerinin artırılmasını önerdikleri şekilde de yorumlanabilir.

Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek Ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar

Araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin, okul güvenliği alanında yaşanan sorunlarla baş etmek ve okul güvenliğini sağlamak için önerdikleri uygulama ve programlar ile ilgili görüşlerinin dağılımı Çizelge 48’de verilmiştir.

Çizelge 48. Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Okul Güvenliği Alanında Yaşanan Sorunlarla Baş Etmek ve Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerdikleri Uygulama ve Programlar

Değişken	N	$\bar{X}$	Sd	Sıralama
1 Okulların sosyal çevre olarak inşa edildiği yer değiştirilmelidir.	113	3,3137	1,39291	29
2 Okulların sınır güvenliği sağlanmalıdır.	113	3,9709	1,16700	24
3 Okulların giriş çıkış kapıları azaltılmalıdır.	113	3,6058	1,38240	28
4 Okulların giriş çıkış kapılarına sabit özel güvenlik görevlileri görevlendirilmelidir.	113	4,2844	,96313	15
5 Okula okul polisi görevlendirilmelidir.	113	3,7130	1,33291	27
6 Okulların genelinin izlenebileceği kamera sistemi kurulmalıdır.	113	4,4815	,92202	3
7 Okula girişte sabit metal dedektör uygulaması yapılmalıdır.	113	3,7692	1,39507	26
8 Okulların aydınlatılması geliştirilmelidir.	113	4,4299	,84800	6
9 Belli aralıklarla öğrencilerin üstü aranmalıdır.	113	3,8286	1,31161	25
10 Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır.	113	4,5385	,83519	1
11 Her öğrenci için öğrenci dolabı temin edilerek öğrencilerin okula dışarıdan herhangi bir şey getirmeleri yasaklanmalıdır.	113	4,0000	1,16024	23
12 Okulların bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmelidir.	113	4,4340	,87308	5
13 Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı sınıf yönetimi konulu eğitim verilmelidir.	113	4,1333	1,04759	21
14 Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri konulu eğitim verilmelidir.	113	4,2970	,94387	14
15 Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama konulu eğitim verilmelidir.	113	4,3714	,89073	11
16 Ders dışı zamanlarda öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin sorumlulukları artırılmalıdır.	113	4,2430	,88851	19
17 Öğrencilere ödül ve ceza verme konularında öğretmenlerin yetkileri artırılmalıdır.	113	4,2404	,97039	20
18 Rehber öğretmen sayısı artırılmalıdır.	113	4,4019	,82256	9
19 Rehber öğretmenin etkinlikleri artırılmalıdır.	113	4,2762	2,16837	16
20 Okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir.	113	4,4020	,85896	8
21 Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.	113	4,4722	,90128	4
22 Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır.	113	4,5196	,85284	2
23 Disiplin cezalarının uygulanabilmesi kolaylaştırılmalıdır.	113	4,0571	1,16709	22
24 Öğrencilere yönelik okul sonrası program ve etkinlikler düzenlenmelidir.	113	4,2762	,89330	17
25 Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir.	113	4,2762	,97562	18
26 Okullardaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır.	113	4,3524	,82019	13
27 Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.	113	4,3714	,87987	12
28 Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.	113	4,3810	,90278	10
29 Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır.	113	4,4095	,94762	7

Çizelge 48’de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan emniyet örgütü yöneticilerinin okullarda güvenliği sağlamak için pek çok ve çok katılım düzeyinde önerdikleri uygulama ve programlar aşağıda sıralanmıştır.

- “Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır” ($\bar{x}=1,46$),
- “Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,48$),
- “Okulların genelinin izlenebileceği kamera sistemi kurulmalıdır” ($\bar{x}=1,52$),
- “Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,53$),
- “Okulların bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmelidir” ($\bar{x}=1,57$),
- “Okulların aydınlatılması geliştirilmelidir” ($\bar{x}=1,57$),
- “Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,59$),
- “Okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir” ($\bar{x}=1,60$),
- “Rehber öğretmen sayısı artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,60$),
- “Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır” ($\bar{x}=1,62$),
- “Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama konulu eğitim verilmelidir” ($\bar{x}=1,63$),
- “Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır” ($\bar{x}=1,63$),
- “Okullardaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,65$),
- “Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri konulu eğitim verilmelidir” ($\bar{x}=1,70$),
- “Okulların giriş çıkış kapılarına sabit özel güvenlik görevlileri görevlendirilmelidir” ($\bar{x}=1,72$),
- “Rehber öğretmenin etkinlikleri artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,73$),

- “Öğrencilere yönelik okul sonrası program ve etkinlikler düzenlenmelidir” ($\bar{x}=1,73$),
- “Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir” ($\bar{x}=1,73$),
- “Ders dışı zamanlarda öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin sorumlulukları artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,76$),
- “Öğrencilere ödül ve ceza verme konularında öğretmenlerin yetkileri artırılmalıdır” ($\bar{x}=1,76$),

Bu bulgu, emniyet örgütü yöneticilerinin okullarda güvenliği sağlamak için en çok;

- Okul kurallarının tutarlı uygulanması, örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere ödül verilmesi, öğrencilere ödül ve ceza verme konularında öğretmenlerin yetkilerinin artırılması ve okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere alternatif eğitim sistemlerinin düzenlenmesi,
- Okulun bütün alanları için sorumlu bir öğretmen görevlendirilmesi, öğretmenlerin ders dışı zamanlarda öğrenci davranışlarına ilişkin sorumluluklarının artırılması, öğretmenlere uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama ve suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri konulu eğitimlerin verilmesi,
- Okulun genelinin izlenebileceği kamera sisteminin kurulması, daha iyi aydınlatılması, giriş çıkış kapılarına özel güvenlik görevlilerinin görevlendirilmesi
- Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmesi ve onların katılacağı sportif ve sosyal etkinliklerin artırılması,
- Rehber öğretmenlerin sayısı ve etkinliklerinin artırılması
- Aileler ile okul çevresi ve toplumun okula ilgisi ve etkinliklere katılımının artırılması ve ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinliklerin yapılmasını önerdikleri şeklinde de yorumlanabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulardan çıkan sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilmiş önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlişkin Sonuçlar

Eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre okullarda; fiziksel saldırı veya kavga, gözdağı/tehdit, hırsızlık ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak suçları az gerçekleşmekte, diğer suçlar ise hiç meydana gelmemektedir.

Kamu okullarında fiziksel saldırı veya kavga, gözdağı/tehdit, hırsızlık ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak suçları az gerçekleşmekte, diğer suçlar ise hiç meydana gelmemektedir. Özel okullarda ise hiç adli suç olayı meydana gelmemektedir. Okullarda fiziksel saldırı veya kavga, gözdağı/tehdit, hırsızlık ve bıçak veya kesici cisim bulundurmak suçlarında kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark vardır ve kamu okullarında suç olayları daha fazla meydana gelmektedir.

İlköğretim okulları ile ortaöğretim okulları arasında suç olayları bakımından anlamlı fark bulunmamaktadır.

Okullarda işlenen suç olayları ile ilgili fiziksel saldırı veya kavga, gözdağı/tehdit, yaralama ve bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak/bulundurmak suçlarında ilköğretim, genel lise ve anadolu-fen liseleri arasında anlamlı fark vardır. Anadolu-fen liselerinde belirtilen bu suçlar daha az meydana gelmektedir.

Okullarda işlenen suç olayları ile ilgili bir çok suç türünde öğrenci sayısının az olduğu okullar (1-300 ve 301-600) ile öğrenci sayısının fazla olduğu okullar (1001-1500 ve 1501 ve üzeri) arasında anlamlı fark vardır.

Öğrenci sayısının 600'den az olduğu okullarda suç olayları daha az olmakta, öğrenci sayısının 300'den az olduğu okullarda ise hiç meydana gelmemektedir.

Yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında, okullarda işlenen suç olayları bakımından anlamlı fark vardır. Yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda daha fazla suç olayları meydana gelmektedir.

Emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre ise okullarda fiziksel saldırı veya kavgı, bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak/bulundurmak ve gözdağı/tehdit suçları orta sıklıkta meydana gelmekte, hırsızlık, yaralama, uyuşturucu bulundurmak/kullanmak, gasp/yağma, vandalizm, çete ilişkili suç, uyuşturucu dağıtmak ve cinsel taciz suçları az meydana gelmekte, cinsel saldırı, öldürme, intihara yönlendirme ve ateşli silah/patlayıcı madde taşımak/bulundurmak suçları hiç meydana gelmemektedir.

Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarından Haberdar Olma Şekline İlişkin Sonuçlar.

Eğitim örgütü yöneticileri okullarda işlenen adli suç olaylarından en çok okulda görevli öğretmen ve öğrencilerin bildirmesi ile haberdar olmakta, en az ise mağdurun veya eylemi yapanın davranışlarındaki değişiklik ve hastanenin bildirmesi ile haberdar olmaktadır.

Emniyet örgütü yöneticileri okullarda işlenen adli suç olaylarından en çok okul polisinin bildirmesi ve polis birimlerine başvuran mağdurun veya yakınlarının bildirmesi ile haberdar haberdar olmaktadır.

Okullarda İşlenen Adli Suç Olaylarına İlk Müdahale Şekline İlişkin Sonuçlar.

Eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre okullarda işlenen adli suç olaylarına en çok, okul yöneticisi ve gören ilk personel müdahale etmekte,

müdahale ile ailelere bilgi verilmekte, öğretmenler veya rehber öğretmenler tarafından öğrencilere destek ve rehberlik faaliyetleri yapılmaktadır.

Okullarda işlenen adli suç olaylarına ilk müdahale olarak en az, kriz planı doğrultusunda müdahale yapılmakta, ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler ve basının bilgilendirilmekte, mağdur ve mağdura duygusal olarak daha yakın olan veya doğrudan travmayı yaşayan kişiler, diğerlerinden ayrılarak daha yoğun bir şekilde desteklenmektedir.

Emniyet örgütü yöneticilerine göre okullarda işlenen adli suç olaylarına en çok polis veya okul yöneticileri müdahale etmekte, müdahale ile birlikte diğer öğrenciler olay yerinden uzaklaştırılmakta ve ailelere bilgi verilmekte, en az ise kriz planı doğrultusunda müdahale yapılmakta ve öğretmenler veya rehber öğretmenler tarafından öğrencilere destek ve rehberlik faaliyetleri yapılmaktadır.

Okullarda Güvenliğin Sağlanması İçin Alınan Önlemlere İlişkin Sonuçlar

Eğitim örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre okullarda güvenliği sağlamaya yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemlerden “okulun bütün alanlarının yeterince aydınlatılması” önlemi çok, “okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanım, estetik bakımdan elverişli ve yeterli olması” ve “okulun kültürel ve sosyal çevre açısından elverişli yerde inşa edilmesi” önlemleri orta düzeyde uygulanmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler ile ilgili kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark vardır ve özel okullarda güvenliği sağlamaya yönelik okulun yapısı ve konumuna ilişkin daha fazla önlem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik okulun yapısı ve konumu ile ilgili okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanım, estetik bakımdan elverişli ve yeterli olması ve okulun bütün alanlarının yeterince aydınlatılması önlemleri açısından ilköğretim ile ortaöğretim okulları arasında anlamlı fark vardır ve ortaöğretim okullarında bu konularda daha fazla önlem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması yönelik okulun yapısı ve konumu ile ilgili okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterli olması, bütün alanlarının yeterince aydınlatılması ve okulun kültürel ve sosyal evre açıdan elverişli yerde inşa edilmesi önlemlerinde ilköğretim okulları ve genel liselerde daha az önem alınmakta ve anadolu-fen liseleri ile meslek-teknik liselerde ise daha fazla önem alınmaktadır.

Öğrenci sayısı 1-300 olan okullar, ğrenci sayısı 1001-1500 olan okullara göre daha iyi aydınlatılmakta, diğer önlemlerde okuldaki ğrenci sayısına göre anlamlı fark bulunmamaktadır.

Okulun kültürel ve sosyal evre açısından bulunduğu evre, okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan durumu ve okulun aydınlatılması konularında, okulunun bulunduğu çevredeki suç olaylarının yüksek veya düşük oluşuna göre anlamlı fark vardır ve düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda daha fazla önem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili genel uygulama ve düzenlemelerden en çok; okulda bütün alanlar için sorumlu ğretmen veya personel görevlendirilmesi, adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturmasının yapılması, okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı plan ve tatbikatlarının yapılması, okul binalarına girişte kontrollü geçiş yapılması ve ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt yapılması uygulamalarına başvurulmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark vardır ve özel okullarda okula girişte kontrollü geçiş uygulanması, okulun kamera ile izlenmesi, kriz planının hazırlanması ve uygulanması, öğrencilere dolap temin edilmesi ve okullarda bütün alanlar için ğretmen ve yönetici görevlendirilmesi konularında daha fazla önem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili ilköğretim okulları ile ortaöğretim okulları arasında anlamlı fark vardır ve ortaöğretim okullarında okula girişte kontrollü geçiş

uygulanması, okulun kamera izlenmesi, ziyaretçiler için oda belirlenmesi ve kayıt tutulması konularında daha fazla önlem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili ilköğretim okulları ile anadolu-fen liseleri ve meslek-teknik okullar arasında anlamlı fark vardır ve anadolu-fen liseleri ile meslek-teknik okullarda bütün alanlar için sorumlu öğretmen görevlendirilmesi, okula girişte kontrollü geçiş uygulanması, okulun kamera ile izlenmesi, öğrenci kimlik kartlarının taşınması, adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara disiplin soruşturmasının yapılması, ziyaretçiler için oda belirlenmesi ve kayıt tutulması konularında daha fazla önlem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili öğrenci sayısı 600'den az olan okullar ile öğrenci sayısı 1000'den fazla olan okullar arasında; okulda bütün alanlar için sorumlu öğretmen görevlendirilmesi, okulun kamera ile izlenmesi, ziyaretçiler için oda belirlenmesi konularında anlamlı fark vardır ve bu konularda öğrenci sayısı az olan okullarda daha fazla önlem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanmasına yönelik genel uygulama ve düzenlemeler ile ilgili düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda; okula girişte kontrollü geçiş uygulanması, ziyaretçiler için oda belirlenmesi, okulun kamera ile izlenmesi, öğrenciler için dolap bulundurulması konularında ve yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda; adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara disiplin soruşturmasının yapılması konularında daha fazla önlem alınmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda en çok, "okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulamasının yapılması", "öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitiminin verilmesi" ve

“sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmetinin verilmesi” uygulamaları yapılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark vardır ve özel okullarda okul güvenliği konusu ile ilgili öğrencilere yönelik daha fazla eğitim uygulaması yaptırılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili öğrencilere sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmetinin verilmesi konusunda ilköğretim okulları ile ortaöğretim okulları arasında anlamlı fark vardır ve bu konuda ortaöğretim kurumlarında daha fazla uygulama yaptırılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda, öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi ile sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmetinin verilmesi ve okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulamasının yapılması önlemlerinde ilköğretim okulları ve genel liseler ile meslek-teknik liseler arasında anlamlı fark vardır ve bu konularda meslek-teknik liselerde daha fazla uygulama yaptırılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları konusunda, öğrencilere sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmetinin verilmesi konusunda yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulamasının yapılması konusunda orta

oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında anlamlı fark vardır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda en çok “öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmesi”, “öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmesi” ve “öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmesi” uygulamaları yapılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark vardır ve özel okullarda öğretmenlerin güvenlik uygulamaları konusunda bilgilendirilmesi ile öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini ve alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama ve sınıf yönetimi eğitimlerinin verilmesi konuları daha fazla uygulanmaktadır.

Öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda ilköğretim okullarında ortaöğretim okullarına göre daha fazla sınıf yönetimi eğitimi verilmekte, diğer eğitimlerde ise anlamlı fark bulunmamaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okul türleri içerisinde ilköğretim, genel lise, anadolu-fen lisesi ve meslek-teknik lise arasında anlamlı fark bulunmamaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamalarından sınıf yönetimi eğitimi, öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ve şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimleri ile güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme seminerleri öğrenci sayısı 1-300 arası olan okullarda daha yapılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması için uygulanan öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları konusunda okulun suç bakımından bulunduğu çevreye göre anlamlı fark bulunmamaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar içerisinde en çok, “ğretmenler ve yöneticilerin belli aralıklarla velilerle görüşme yapması”, “ğretmenlerin aile ziyaretleri yapması” ve “okulda velilere ğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılması” uygulamalarına başvurulmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar konusunda kamu okulları ile özel okullar arasında anlamlı fark vardır ve özel okullarda okul aile işbirliğine yönelik daha fazla uygulama yapılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması ile ilgili okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar konusunda öğretmenler ilköğretim okullarında, ortaöğretim okullarına göre daha çok aile ziyaretleri yapmaktadırlar.

Okullarda güvenliğin sağlanması konusunda okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili halka açık okul etkinlikleri düzenlenmesi ve okulda velilerin ğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılması konularında meslek okulları ile ilköğretim okulları arasında anlamlı fark vardır ve bu uygulamalar meslek okullarında daha fazla yapılmaktadır, bunun yanı sıra öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmaları konusunda da ilköğretim okulları ile meslek okulları arasında anlamlı fark vardır. Ancak ğretmenler ilköğretim okullarında daha fazla aile ziyaretleri yapmaktadırlar.

Okullarda güvenliğin sağlanması konusunda okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili okulda velilerin ğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yerin ayrılması, velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir sürecin varlığı, halka açık okul etkinlikleri düzenlenmesi ve öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmaları konularında ğrenci sayısı 300’den az olan okullar ile ğrenci sayısı 1000’den fazla olan okullar arasında anlamlı fark vardır ve bu uygulamalar ğrenci sayısı 300’den az olan okullarda daha fazla yapılmaktadır.

Okullarda güvenliğin sağlanması konusunda okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar ile ilgili okulda velilerin ğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yerin ayrılması ve halka açık okul etkinlikleri

düzenlenmesi konularında yüksek oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar ile düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullar arasında fark vardır ve bu uygulamalar düşük oranda suç işlenen çevrede bulunan okullarda daha fazla yapılmaktadır.

Emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre, güvenliğin sağlanması ile ilgili okullarda; öğrencilerin ve okul çalışanlarının okul ile ilgilerini belirten üniformayı giymesi, öğrenci kimlik kartlarını taşımak zorunda olması, adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin eyleminin yapılması, öğretmen ve yöneticilerin belli aralıklarla velilerle görüşme yapması, okulların umuma açık yerler ve içkili yerlerden yeterince uzaklıkta olması ve ulaşım bakımından öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri yerlere inşa edilmesi konuları orta düzeyde yapılmakta, okulların yeterince aydınlatılması, bütün alanlara sorumlu öğretmen görevlendirilmesi, kriz planının hazırlanması, okul binalarının kültürel ve sosyal çevre açısından elverişli yerde inşa edilmesi ve okula girişlerde kontrollü geçiş yapılması konuları az yapılmaktadır.

Okullarda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulama ve Programlara İlişkin Sonuçlar

Eğitim örgütü yöneticileri okullarda güvenliği sağlamak için en çok, okulun çevre ile ilişkisinin güçlendirilmesini, öğrencilere yönelik destekleyici çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler ile okul dışı program ve etkinliklerin düzenlenmesini, okul kurallarının tutarlı uygulanmasını, rehber öğretmenlerin etkinliklerinin artırılmasını ve okul yöneticilerinin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkilerinin artırılmasını önermektedirler.

Emniyet örgütü yöneticileri okullarda güvenliği sağlamak için en çok;

- Okul kurallarının tutarlı uygulanmasını, örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere ödül verilmesini, öğrencilere ödül ve ceza verme konularında öğretmenlerin yetkilerinin arttırılmasını ve

okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere alternatif eğitim sistemlerinin düzenlenmesini,

- Okulun bütün alanları için sorumlu bir öğretmen görevlendirilmesini, öğretmenlerin ders dışı zamanlarda öğrenci davranışlarına ilişkin sorumluluklarının artırılmasını, öğretmenlere uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama ve suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri konulu eğitimlerin verilmesini,
- Okulun genelinin izlenebileceği kamera sisteminin kurulmasını, daha iyi aydınlatılmasını ve giriş çıkış kapılarına özel güvenlik görevlilerinin görevlendirilmesini,
- Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimlerin düzenlenmesini ve onların katılacağı sportif ve sosyal etkinliklerin artırılmasını,
- Rehber öğretmenlerin sayı ve etkinliklerinin artırılmasını,
- Aileler ile okul çevresi ve toplumun okula ilgi ve etkinliklere katılımının artırılmasını ve ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinliklerin yapılmasını önermektedirler.

Öneriler

Araştırma sonucunda okullarda bazı güvenlik sorunlarının yaşandığı görülmüştür. Yaşanan bu güvenlik sorunlarının önlenmesi veya azaltılabilmesi için önerilen uygulama ve düzenlemeler; merkez ve il yönetimine ilişkin öneriler, fiziksel düzenlemelere ilişkin öneriler, okul güvenlik ve kriz planlarına ilişkin öneriler, disiplin ve cezalara ilişkin öneriler, okul iklimine ilişkin öneriler, rehber öğretmenlere ilişkin öneriler, okul-aile ilişkisine ilişkin öneriler, okul-polis ilişkisine ilişkin öneriler olmak üzere sekiz başlık altında verilmiştir.

Merkez ve İl Yönetimine İlişkin Öneriler

Merkez ve il eğitim örgütü yönetimleri, okulların güvenliği konusunda okul yöneticilerini yönlendirme ve eğitim programları düzenleme ile okulda özel güvenlik görevlisi görevlendirilmesi, okulun ve sınıfların öğrenci sayılarının az olmasının sağlanması, okulun tasarımı ve spor ve sosyal etkinlikler için yeterli alanların inşa edilmesi gibi fiziksel düzenlemelere yönelik finansal veya yönetsel konularda daha fazla çalışma yapılmalıdır.

Fiziksel Düzenlemelere İlişkin Öneriler

Okulun bulunduğu fiziksel, kültürel ve sosyal çevrenin öğrenci davranışları üzerinde belirleyici etkileri bulunduğundan yeni binaların tasarımı ve yapımında okul binalarının konumu sağlık, eğitim-öğretim ve ulaşım açısından elverişli ve öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir mahalde olmasına çalışılmalıdır.

Araştırma sonucunda öğrenci sayısının 600'den az olduğu okullarda adli suç olaylarının daha az meydana geldiği görüldüğünden az sayıda büyük kalabalık okullar yerine, çok sayıda daha az öğrencisi olan okulların yapımı tercih edilmelidir.

Okulda öğrencilerin özel ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasına ve gelişmesine katkıda bulunabilecek sportif ve sosyal etkinlikler yapabilecekleri yerler inşa edilmelidir.

Okulun yapısı çok fazla büyük, girintili veya çıkıntılı olmamalı, okul arazisi denetlenebilir ve yeterli büyüklükte olmalıdır. Mevcut okul arazisi denetlenemeyecek kadar büyük olanlar için halka açık park veya spor alanlarının yapılması, hem denetimden uzak alanların kötü amaçlı kullanımını engelleyecek, hem de okul çevre ilişkisine katkı sağlayacaktır.

Okulun giriş çıkış kapılarının sayısı mümkün olduğunca az olmalı ve kapılarda giriş-çıkışı denetleyen görevliler bulundurulmalıdır. Okula gelen ziyaretçilerin bekleyebilecekleri bir yer belirlenmeli ve kaydı tutulmalıdır.

Ayrıca okuldaki bireylerin kıyafet ve tanıtıcı kimliklerini kullanmasına çalışılmalıdır.

Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmalı ve denetimi konusunda kamera gibi teknolojik olanaklardan yararlanılmalıdır.

Okul Güvenlik ve Kriz Planlarına İlişkin Öneriler

Okullarda beklenen ve beklenmeyen yaşanabilecek krizlere ilişkin rol ve görevleri belirten okul güvenlik planı ile kriz olarak nitelendirilebilecek ölüm, yaralama, tecavüz, intihar gibi olaylarda görevlerin, rollerin ve iletişim bilgilerinin yer aldığı kriz planı hazırlanmalı ve belli aralıklarla bu planlara ilişkin uygulama yapılmalıdır.

Disiplin ve Cezalara İlişkin Öneriler

Okul kuralları tutarlı uygulanmalı, örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere ödül verilmeli, öğrencilere ödül ve ceza verme konularında öğretmen ve okul yöneticilerinin yetkileri arttırılmalı, okulun bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmeli ve okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere alternatif eğitimler sunulmalıdır.

Okul İklimine İlişkin Öneriler

Olumlu okul ortamları okul güvenliğinin sağlanmasında güvenlikle ilgili oluşturulan yapıya önemli katkı sağlar. Olumlu okul ikliminin yüksek düzeyde olduğu okullarda şiddet davranışlarının düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bu bağlamda okulda olumlu bir okul ikliminin oluşturulmasında tüm okul personeline görevler düştüğü gibi, en çok okul yöneticilerine önemli görevler düşmektedir. Yönetim-öğrenci-öğretmen ilişkisinde okul yönetiminin ve öğretmenlerin samimi ve içten yaklaşımları, barışık, adil, birlik ve beraberlik içinde ve okul için her türlü fedakârlığı yapma tutum ve hali öğrenciler üzerinde olumlu etki yapacaktır.

Rehber Öğretmenlere İlişkin Öneriler

Rehber öğretmenler, diğer öğretmen ve yöneticiler ile sıkı işbirliği içerisinde, okulda kural dışı davranışlarda bulunan ve uyum güçlükleri yaşayan öğrencilerle bireysel veya grup rehberliği yaparak bunların okula uyumlarını sağlamaya çalışmalıdırlar. Rehber öğretmenler ayrıca öğrencilere düzenlenebilecek çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler ve öğretmenlere yönelik güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri ile öğrencilerin şiddet davranışı belirtileri ve alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmesinde etkin rol oynayabilirler.

Okul-Aile İlişkisine İlişkin Öneriler

Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler ile okulun izlediği eğitim yaklaşımları, öğrenciye uygulanan sınıf içi öğretim etkinlikleri, çocuklar ile birebir ve şiddetsiz etkileşim kurma yolları öğretilmeli, velilerin yönetimce alınan kararlara ve eğitime destek sağlayan bütün organizasyonlara katılımlarının en üst düzeyde olmasına çalışılmalıdır.

Okul-Polis İlişkisine İlişkin Öneriler

Okul ile ilgisi olmayan kişilerin okul çevresinden uzaklaştırılmasından başlayarak, yaşı küçük öğrencilere sigara satılması, trafik güvenliği, uyuşturucu ticareti ve kullanımına yönelik çalışmalar, terörle mücadele ve çetelere yönelik çalışmalar gibi birçok alanda uygulayıcı, eğitici veya bilgilendirme amaçlı okul yöneticileri ile polisler işbirliği yapmalıdırlar.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Agron, J. and Anderson, L. (2000). **School Security By The Numbers**. American School and University, 72(1), 1-11.
- Alantar, M. (2007). **Okul ortamında ölüm**. www.ekolay.net/saglik/haber.asp?Pid=2381&HaberId=382852. Son Erişim Tarihi: 10.11.2007
- Arora, A. (2002). School Safety Study: Phase II. **Arizona Department of Education**. www.ade.az.gov/researchpolicy. Son Erişim Tarihi: 20.12.2006
- Atay, O. (1999). **Örgüt Kültürü ve Süreci**. <http://iktisat.uludag.edu.tr/dergi/3/atay/atay2.html>. Son Erişim Tarihi: 20.12.2006
- Ateş, K. (2002). **Türkiye'de Aşağı Sınıflar Suç ve İktidar**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balcı, A. (1988). **Etkili okul**. Eğitim ve Bilim, 70.
- Balcı, A. (2001). **Sosyal Bilimlerde Araştırma**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A. (2001a). **Etkili Okul ve Okul Geliştirme**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bakioğlu, A. ve Polat, N. (2002). Kalabalık Sınıfların Etkileri. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, sayı:7 ;147-156
- Başaran, İ.E.(2000), **Eğitim Yönetimi, Nitelikli Okul**, Feryal Matbaası, Ankara.
- Benekos, P. J., Merlo, V. and Cook, B. (2002). A Preliminary Study Of Student Attitudes Of Juvenile Justice System. **Journal of Criminal Justice Education**, 13(2), 273-296.
- Bell, J. (1993). **Doing Your Research Project**. (2. Edition). Open University Pres, Buckingham
- Balo, Y. S. (1995) **Suç Mağduru ve Suç Faili Olan Çocuklar Açısından Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.

British Columbia Ministry of Education. (2000). **Safe, Caring and Orderly Schools: A Guide**. www.bced.gov.bc.ca/sco/resources.htm. Son Erişim Tarihi: 10.09.2006

Birchall, E. and Hallett, C. (1995). **Working Together In Child Protection: Report Of Phase Two, A Survey Of The Experience And Perceptions Of The Six Key Professions**. Frank Amato Pubs.

Blom B. (2004). Specialization In Social Work Practice: Effects On Interventions In The Personal Social Services. **Journal of Social Work** 4: 25-46.

Bluestein,J. (2001). **Creating Emotionally Safe Schools: A Guide For Educators and Parents**. Health Communications, Inc.,

Bucher, K.T. and Manning, M.L. (2005), **Creating Safe Schools**. The Clearing House. September/October

Büyüköztürk, Ş. (2003). **Veri Analizi El Kitabı** (3.basım), Ankara: Pegem-A Yayınevi.

Cannell, S.(2005). **Child Protection Selection**. Child and Adolescent Mental Health, Volume 10, Number 3, pp. 150-151(2). Blackwell Pubs.

Caulfield, S.L. (2000). **Creating Peaceable Schools**. Annals Of The American Academy Of Political, Social Science 567 : 170-186

Celep, C. (2002). **Sınıf Yönetimi ve Disiplini**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Child Protection and The Support Of Vulnerable Children And Young People. Australian Journal of Rural Health, Volume 13, Number 3, pp. 198-198(1). Blackwell Pubs.

Cihan, A. ve Bağlı. M.(2007) **Sosyal Yapı**. <http://www.diyarbakir.gov.tr/sosyalyapi.asp>. Son Erişim Tarihi: 10.01.2007

Clifford, D. and Burke, B. (2004). **Moral and Professional Dilemmas In Long-Term Assessment Of Children and Families**. Journal of Social Work 4: 305-321.

Costin, D.(2000). **Junior High School Students' Experiences And Perceptions Of School Violence: Explorations and Implications**. A Thesis Of Masoer of Arts. University of Toronto

Cowan, D. M. and Persaud, G. (2002). **Principal Leadership and The Impact of Character Education on Academic Improvement and**

Discipline. Paper presented at the annual meeting of International Society for educational Planning (ISEP). Istanbul, Turkey.

Coy, D. R.(2002) **Bullying** ERIC/CASS Digest. Greenboro, NC:ERIC Counseling and Student Services Clearinghouse, University of Nort Carolina

Çatalkaya, Z. (2007). Diyarbakır İl Emniyet Müdürünün terörizmin zararları ile ilgili “bir fidan” kitapçığına yazdığı önsöz.

Çelik, V. (2002). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Çubukçu, Z. ve Girmen, P. (2006). **Ortaöğretim Kurumlarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri**. Manas Ü. Sosyal Bilimleri Dergisi - Sayı 16

Demirbaş, T. (2001). **Kriminoloji**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Devoe, J.F., Peter, K., Ruddy, S.A, Noonan,M., Snyder, T.D. ve Rand,M.R (2004). **Indicators of School Crime and Safety: 2003**. U.S. Department of Education Institute of Education Sciences NCES 2004–004.

Donnelly, M, (1987) At risk students. **Eric Diegest**. Series Number: 21. ED292172

Dönmez, B. (2001). Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 7(25), 63-74.

Dönmez, B. ve Güven, M. (2002). Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algı ve Beklentileri. **Yaşadıkça Eğitim**, 74-75, 60-64.

Duke,D.L. (2002). **Creating Safe Schools For All Children**. Pearson Education Company. Boston

Dupper, D.R. and Adams, N.M. (2002). Low Level Violence. **Urban Education**. Sage Pubs. Volume:37, Number:3, Sage Pubs.

Dumaret, A.,C. and Rosset, D.J.(2005). Adoption and child welfare protection in France. **Early Child Development and Care**, Volume 175, Numbers 7-8, 661-670. Routledge, part of the Taylor & Francis Group Pubs.

Embry, D.D. (2002). The Good Behavior Game: A Best Practice Candidate As A Universal Behavioral Vaccine. **Clinical Child and Family Psychology Review** Volume 5, Number 4, pp. 273-297(25). Springer Pubs.

Erbaş, E. (2003) **Sivas'ta Çocuk ve Genç Suçluluğu**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdur Baker, Ö., Yerin Güneri, O., ve Akbaba Altun, S. (2006). Bilgi ve iletişim Teknolojileri Çocukları ve Gençleri Nasıl Etkiliyor. **1.Şiddet ve Okul: Okul Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler, Uluslararası Katılımlı Sempozyum Bildiri Kitabı**, www.meb.gov.tr. Son Erişim Tarihi: 10.09.2006

Ergün, M. ve Yüksel, A. (2005), Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Çözüm Yolları. **Yaşadıkça Eğitim**. 88, 11-16.

Ferguson, H. (2005). Working With Violence, The Emotions And The Psycho-Social Dynamics Of Child Protection: Reflections On The Victoria Climbié Case. **Social Work Education**, Volume 24, Number 7, 781-795. Routledge, part of the Taylor & Francis Group Pubs.

Furlong, M.J., Greif, J.L., Bates, M.P., Whipple, A.D. and Jimenez, T.C. (2004). **California school climate and safety survey**. Development of the California School Climate and Safety Survey–Short Form. University of California Santa Barbara. Ventura (California) Unified School District. education.ucsb.edu/school-psychology/CSCSS/PSD/cscssfinal. submitted.pSd Son Erişim Tarihi: 10.09.2006

Garcia, P.A.(1994). Creating a Safe School Climate. **Trust for educational leadership**, 24 (2).

Garrett, P. M.(2004). Talking Child Protection: The Police and Social Workers 'Working Together'. **Journal of Social Work** 4: 77-97. UK: University of Salford Pubs.

Genel bilgiler www.diyarbakir.gov.tr.. Son Erişim Tarihi: 10.12.2007

Gottfredson, D. C., Gottfredson, G. D., and Hybl, L. G. (1993). Managing Adolescent Behavior: A multi-year, Multi-School Experiment. **American Educational Research Journal**. 30 (1), 179-216. American Educational Research Association Pubs.

Gotfredson, G.D., Gotfredson, D.C., Payne, A.A. and Gotfredson, N.C. (2005). School Climate Predictors Of School Disorder: Results From A National Study Of Delinquency Prevention In Schools. **Journal of Research in Crime and Delinquency**. Vol.42 no:4 November 2005. Sage publications.

Güncel Türkçe Sözlükte Söz Arama. www.tdk.org.tr. http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx. Son Erişim Tarihi: 05.01.2007

- Gümüşeli, A. İ. (2008). **Demokrasiyi Öğrenme ve Yaşama Geçirme**. [www.kalder.org/ genel/Ankara/BildiriAlillkerGumuseli.doc](http://www.kalder.org/genel/Ankara/BildiriAlillkerGumuseli.doc) Son Erişim Tarihi: 01.04.2008
- Güven, M. (2002). Okul güvenliğinde Psikolojik Danışmanların Rolü ve Görevleri. **Eğitim Araştırmaları**. 9, 67-72.
- Hadhazi, L. (2004). **Application Of The Conflict Management Technique "Face to Face" in the Zoeld Kakas Liceum Secondary School**. Paper presented at the Third Conference of the European Forum for Victim Offender Mediation and Restorative justice. Restorative Justice in Europe: Where are we heading? Budapest.
- Halman, T. (2002). Suçlu olan biziz: Çocuk cumhuriyeti ve 10 düş. **I. Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu Bildirileri**. Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı Yayınları
- Haris, L. (1993). **The Metropolitan Life Survey of the American Teacher**. Violence in America's Public Schools conducted for Metropolitan Life Insurance Company. pp. 71-72.
- Haynes, N.M. (1996). Creating Safe and Caring School Communities: Comer School Development Program Schools. **Journal of Negro Education**. Howard University. Vol. 65, No.3
- Hernandez, T.J. and Seem, S.R (2004). **A Safe School Climate: A Systemic Approach And The School Counselor**. ASCA Professional School Counseling. April 2004
- Horwath J. and Calder M. C. (1998) Working Together To Protect Children On The Child Protection Register: Myth Or Reality. **British Journal of Social Work**. Volume 28, Number 6, 879-895
- Işık, G. (2003). **Çocuk Suçluluğunda Ailenin Etkileri: Elazığ İslahevi Örneğİ**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Işık, F. (2004). Okul Güvenliğı: Kavramsal Bir Çözümleme. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 164
- Johnston, N. (2002). **Safe Schools And Healthy Students: The effectiveness of Grant Funded Programs in DC Public Charter Schools**. Georgetown University, Department of Sociology and Anthropology, Senior Sociology Thesis.
- Kadel, S., Watkins, J., Follman, J., and Hammond, C. (1999). **Reducing School Violence: Building a Framework for School Safety**. Florida State Department of Education.

- Kapıkıran N. A. ve Fiyakalı C. (2005). Lise Öğrencilerinde Akran Baskısı ve Problem Çözme. **Pamukkale Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2005, Sayı 18.
- Kaptan, S. (1995). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tek Işık Web Ofset Tesisleri.
- Karagülmez,Ç., Dinç Yürek,S., Kıralp,Y., Şahin,S. (2006). İlkokul Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. **1.Şiddet ve Okul: Okul Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler, Uluslararası Katılımlı Sempozyum Özet Bildirileri**, www.meb.gov.tr. İstanbul,
- Karasar, N. (1999). **Bilimsel araştırma yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karp, D. R. and Breslin, B. (2001). Bringing Restorative Justice To Adolescent Substance Abuse. **Special Issue of Youth & Society** 33, Thousand Oaks, CA: pp.249-272.Sage Publications,
- Keklikkırın, M. (1999). **Türkiye’de Çocuk Suçluluğu**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Kepenekci, Y.K. ve Özcan, A,Y. (2002). Okullarda çocuk suçluluğunun önlenmesi. **I. Ulusal Çocuk Ve Suç: Nedenler Ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu Bildirileri**. Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı Yayınları
- Kıncal, R.Y. ve Uygun S. (2006). Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi Uygulamalarının Değerlendirilmesi. **Milli Eğitim**. Sayı: 171-Yaz
- Kızmaz, Z. (2004). Öğrenim Düzeyi ve Suç: Suç-Okul İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Elazığ: Cilt:14 sayı:2
- Kimber, B. and Sandell, R. (2001). **Primary Prevention Of Psychological Ill-Health Among Children And Adolescents Through Emotional Learning In School**. Retrieved 09.01.2006, from www.set.st/english.htm
- Kirk and Ward, (1998), **Safe Schools Facilities Planner; Environmental Control School Size Health And Life Safety School Climate And Order**. Public Schools of North Carolina
- Korkut, F. (2002). Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı:23, Ankara;177–184
- Kunt, V. (2003). **Suç ve Çocuk**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kurt, T. ve Kandemir, M. (2006), Okullarda Şiddetin Önlenmesi ve Güvenli Okul. **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim**, sayı:76, s.52-56
- Küçükahmet, L.(1998). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Alkım Yayınları, İstanbul
- Küçüker, H. (2001). **Suç Davranışında Bulunan Çocukların Sosyo Demografik Özellikleri ve Olası Suça İtilme Nedenleri**. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Leigh, S. and Miller, C. (2004). Is The Third Way The Best Way?: Social Work Intervention With Children and Families. **Journal of Social Work**, 4: 245-267.
- Levent, E. (2007). **Sınıf Yönetimi Ders Notları**. mimoza.marmara.edu.tr/~etemlevent/ dersnotlari/ SY_0_Sinif_Yonetimi.doc Son Erişim Tarihi: 10.11.2007
- Lott, J.L. (2002). **Juvenile Delinquency And Education: A Comparison Of Public And Private Provision**. Department of Economics, Rice University, Houston, Texas 77251, USA.
- McMahon, S. D. and Washburn J.J. (2000). Violence Prevention: Program Effects on Urban Preschool and Kindergarten Children. **Applied and Preventive Psychology**, 9, 271-281.
- McPherson, L. and Barnett, M. (2006). Beginning practice in Child Protection: A Blended Learning Approach. **Social Work Education**, Volume 25, Number 2, Number 2. Routledge, Part of the Taylor & Francis Group Pubs.
- MEB. (2006).**1.Şiddet ve Okul: Okul Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler, Uluslararası Katılımlı Sempozyum Özet Bildirileri**, www.meb.gov.tr. İstanbul, Son Erişim Tarihi: 10.06.2007
- MEB1 (2008). **Çocuk Dostu Okul Projesi**. <http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=projects&id=3> Son Erişim Tarihi: 10.03.2008
- MEB2 (2008). **I. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu** <http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=haber&id=108> Son Erişim Tarihi: 10.03.2008
- MEB3 (2008). **Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı**. iogm.meb.gov.tr/duyurular/siddet_strateji_plani.pdf Son Erişim Tarihi: 10.03.2008

- Michael, M. (2005). Fit For Practice In Child Protection. **Child Abuse Review**, Volume 14, Number 3. John Wiley & Sons, Ltd. Pubs.
- Miller, A.K. and Chandler, K. (2004). **Violence in U.S. Public Schools**. National Center For Statistics. U.S. Department of Education
- Miller, T., Kraus, R. and Velkamp, L. (2005) Character Education as a Prevention Strategy in School-Related Violence. **The Journal of Primary Prevention**, Volume 26, Number 5, pp. 455-466(12). Springer Pubs.
- Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği**. Resmî Gazete: 31.1.1995/22188
- Monfared G. and Stockdale G.D. (2005). The Relationship Of School, Parent, and Peer Contextual Factors With Self-Reported Delinquency for Chinese, Cambodian, Laotian or Mien, and Vietnamese youth. **Crime & Delinquency**, SAGE Pubs.Vol. 51, No. 2, 192-219.
- Mugford, J. ve Nelson, D. (1996) Violence Prevention in Practice: Australian Award-Winning Programs. **Australian Institute of Criminology**. 74 Leichhardt street, Griffith ACT 2603
- Munro, E. and Calder, M. (2005). Where Has Child Protection Gone? **The Political Quarterly**, Blackwell Publishing, Volume 76, Number 3. pp:439-445.
- Neeley, M.A.(2003). **The Impact Of The Threat Of Violence On Selected School Districts In Texas**. A Thesis of Doctor Of Education. University of Texas A&M University.
- Nieto, M. (1999). **Security and Crime Prevention Strategies in California Public Schools**. <http://www.library.ca.gov/html/statseg2a.cfm>. Son Erişim Tarihi:10.02.2007
- O'reilly, E. M. and Verdugo, R. R. (1999). Safe School Indicators: The Data And Social Policy. **Education and Urban Society**, 31 pp: 334-348.
- Oğuz, S.T. (2007). **Okullarımızdaki Gençlik Çeteleri Sorunu**. Çocuk suçluluğu ve istismarı konulu İSREF çalışma dosyası:57 <http://www.isref.org/>. Son Erişim Tarihi: 10.03.2008
- Öğülmüş, S. (2000). Tahripçilik (Vandalizm): Düşük Yoğunluklu Bir Sapma. **Polis Bilimleri Dergisi**. Cilt 2 (7-8); 74
- Özdemir, A. (2002). Sağlıklı Okul İkliminin Çeşitli Görünümleri ve Okul Başarısı. **Kastamonu Eğitim Dergisi**. (Mart) Cilt:10 No:1

- Özen, Y. Gülaçtı, F. ve Çıkılı, Y. (2004). Saldırganlığın Psikolojik-Kültürel Boyutu ve Vandalizm. **Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi**
- Özer, N. (2006). **İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algıları**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özpolat, A. (2004). Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi. **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**. Sayı: 50.
- Pala, A. (2005). **Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Dönük Disiplin Modelleri**. Manas Ü. Sosyal Bilimleri Dergisi - Sayı 13
- Palabiyikoğlu, R (1997), **Medya ve Şiddet**. Kriz Dergisi, A.U. Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin yayını, 5 (2): 123-126
- Pehlivan, İ. (2000). **Okul-Çevre İlişkileri**, Yönetici Adaylarının Eğitimi Ders Notları, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Pehlivan, İ. (2004). Okul Çevre İlişkileri. **Eğitim Kurumları Yönetici Adayları Seçme Sınavlarına Hazırlık ve Yetiştirme El Kitabı** (editör: Yüksel Özden), Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Pehlivan, İ. (2005). Risk Altındaki Çocukların Eğitiminde Alternatif Okullar: ABD Örneği. III. **Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu Bildirileri**. Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı Yayınları
- Rigby, K. (2002). **How Successful Are Anti-Bullying Programs for Schools?** www.aic.gov.au/conferences/schools/rigby.pSd. Son Erişim Tarihi: 10.09.2006
- Rotondo, D.M.(1993). **Playing It Safe**. (school security)(includes related articles) (Cover Story)." American School & University 66.n2 (Oct 1993): 28(4).
- Sağlam, M. (2003). **Disiplin Suç ve Cezalarına İlişkin Esaslar ve Uygulaması**. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saldırım, M. (2002). Suça İtilmiş Çocukların Yeniden Sosyalleşmesi Projesi. I. **Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu Bildirileri**. Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı Yayınları
- Samancı, O. (2006;91). Şiddet içerikli bilgisayar oyunlarının öğrenciler üzerindeki etkileri. **1.Şiddet ve Okul: Okul Çevresinde Çocuğa Yönelik**

Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler, Uluslararası Katılımlı Sempozyum Bildiri Kitabı. www.meb.gov.tr. Son Erişim Tarihi: 10.09.2006

Sarıtaş, M. (2001;48).Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme Uygulama. **Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar (Editör: L. Küçükahmet)**. Nobel yayıncılık, Ankara

Sayar, Ö.Ö. (2007), **Gençlik Şiddeti**. <http://www.toplumvesiyaset.com>. Son Erişim Tarihi: 10.011.2007

School Survey on Crime and Safety. (2004). http://nces.ed.gov/surveys/ssocs/PSD/SSOCS_2004_Questionnaire.pSd#search=%22%20SSOCS_2004_Questionnaire%22. Son Erişim Tarihi: 10.09.2006

Sergiovanni, T. J. (1991). **The Principalsip: a Reflective Practice Perspective**. Boston: Allyn ve Bacon Pubs.

Sevük, H.Y. (1998). **Uluslararası Sözleşmelerdeki İlkeler Açısından Çocuk Suçluluğu ile Mücadelede Kurumsal Yaklaşım**. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Shaw, M. (2004). **Police, Schools and Crime Prevention**. International centre for the prevention of crime, Canada. Çev: İ.Yılmaz İ. Uğurlu, (2006), EGM Matbaası

Şişman, M. (2004). **Öğretmenliğe Giriş**. Ankara: Pegem A Yayıncılık

Skehill, C. (2003). Social Work In The Republic Of Ireland: A history of the Present. **Journal of Social Work** 3: 141-159.

Snyder, T.D., DeVoe, J.F., Peter, K., Noonan, M. and Baum, K. (2006). **Indicators Of School Crime and Safety: 2005**. U.S. Department of Education Institute of Education Sciences NCES 2006–001.

Sprague, J., Walker, H., Golly, A., White, K., Myers, D. R., Shannon, T. (2001). Translating Research into Effective Practice: The Effects of a Universal Staff and Student Intervention on Indicators of Discipline and School Safety. **Education and Treatment of Children**, 24(4) 495-511.

Stanley, N. (2005). Developing structures and training for new partnerships in child protection. **Child Abuse Review**, Volume 14, Number 5.John Wiley & Sons, Ltd. Pubs.

Stephanie. H. (2005). Partners for protection: A future direction for child protection? **Child Abuse Review**, Volume 14, Number 5, pp. 347-364(18). John Wiley & Sons, Ltd. Pubs.

- Stevens, A., Kessler, I and Gladstone, B. (2006). **A Review of Good Practices in Preventing Juvenile Crime in the European Union.** Report prepared for the European Commission. European Institute of Social services. University of Kent Keynes College. Canterbury, United Kingdom. www.eucpn.org/pubdocs/Review_good_practice_in_juvenile_crime11.pSd Son Erişim Tarihi: 10.09.2006
- Tandoğan, M. (1998). Öğretmen ve Teknoloji. (Editör: B. Özer). **Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler.** Anadolu Üniversitesi Yayınları no:1021, Eskişehir.
- Tavşancıl, E. (2002). **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi.** Ankara: Nobel Yayınları
- Tekçi, M. (2001). **Türkiye`de Eğitimin Suçla İlgili Dışsallıkları (1980-1999 Dönemini Kapsayan İlişki ve Maliyet Analizi).** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tutkun, O.F. ve Köksal, E.A. (2002). Okul Aile İşbirliğinde Yeni Yaklaşımlar. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, sayı:8; 220
- Türkmen, M.(2004). **Ortaöğretim Kurumlarında Okul Güvenliği İle İlgili Yaşanan Sorunlar.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.** Kanun no: 2709. Kabul Tarihi: 7 Kasım 1982 Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 9 Kasım 1982 - Sayı: 17863 (Mükerrer)
- Uludağ, Z. ve Odacı, H. (2002). Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekân. **Milli Eğitim Dergisi.** Sayı 153-154 Kış-Bahar 2002
- Uluğtekin, S. (1991), **Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma.** Ankara: Bizim Büro,1991
- Van, M. (1999). **Suçü Önlemeye Yönelik Türkiye'ye Uygun Bir Eğitim Stratejisi (Uyuşturucu Suçlar Açısından).** Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.
- Verdugo, R. R. (1999). Safe Schools: Theory, Data and Practices. **Education and Urban Society**, 31, (3), 267-274.
- Volokh, A. and Snell, L. (1998). School Violence Prevention: Strategies to Keep Schools Safe. **Policy Study** No. 234, January 1998
- Wanat, C.L. (1996). Defining Safe Schools: A Prerequisite For Policy Development. **Journal for a Just and Caring Education**, 2(2), 121-132.

- Welsh, W. N. (2001). Effects of Student and School Factors On Five Measures of school disorder. **Justice Quarterly.**, 18(4), 911-947.
- Welsh, W. N., Greene, J. R. and Jenkins, P. H. (1999). School Disorder: the Influence of Individual, Institutional, Community Factors. **Criminology**, 37(1), 73-115.
- Yalçın, B. (2003). **Çocuk ve Suç İlişkileri (İstanbul Emniyet Müdürlüğü Nisan 2001–2002 kayıtları esas alınarak)**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.
- Yaman, E. (2006) Eğitim Sistemindeki Sorunlardan Bir Boyut: Büyük Sınıflar ve Sınıf Yönetimi. **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, Yaz 2006 Sayı 3, Cilt 4
- Yurdugül Halil, (2009) **Ölçme Kuramı ve Güvenirlik Katsayıları**, <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/Guvenirlik.pdf> Son Erişim Tarihi: 10.05.2009
- Zeira, A., Asoor, R.A. and Benbenisthy, R. (2003). School Violence in Israel: Findings of a National Survey. **Social Work**. Volume 48, Number 4
- Zorbaz, O. (2009). **Okul İklminde Psikolojik Danışmanın Rolü**. <http://www.pdrciyiz.biz/okul-ikliminde-psikolojik-danismanin-rolu-t2036.html> Son Erişim Tarihi: 10.05.2009
- www.hurriyet.com.tr/ege/7572081.asp Son Erişim Tarihi: 10.03.2008
- www.ntvnmbs.com.tr Son Erişim Tarihi: 10.07.2007
- www.Turkiyegazetesi.com.tr Son Erişim Tarihi: 10.07.2007
- www.tbmm.gov.tr Son Erişim Tarihi: 10.03.2008

EKLER

EK 1 Okul Yöneticilerine Uygulanan Anket

Okullarda Güvenliğin Sağlanmasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Anketi

Sayın Okul Müdürüm/ Müdür Yardımcım,

“Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Okulların Güvenliğinin Sağlanmasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı araştırmanın bilgi toplama amacına yönelik olarak geliştirilen bu anket dört bölümden oluşmaktadır. **Araştırma, “adli suç”larla sınırlı olup, “istenmeyen davranış” niteliğindeki eylemleri kapsamamaktadır.** Lütfen her bölümdeki ifade ya da maddeleri başındaki açıklamaya göre yanıtlayınız. Araştırma tamamlandığında, bu araştırma ile ulaşılan bulgular özet halinde okullarınıza gönderilecek ve sonuçtan haberdar olmanız sağlanacaktır. Bu anket yoluyla elde edilecek bilgiler birleştirilerek değerlendirilecek, hiçbir kişi ya da kuruma açık tutulmayacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur.

Anketi doldurmak için 15–20 dakikanızı ayırmanız yeterli olacaktır. Anket ve çalışmayla ilgili olarak gerektiğinde fatihharmanci@hotmail.com e-posta adresine sorularınızı ve yorumlarınızı gönderebilirsiniz.

Anketi cevaplandırarak, araştırmaya yapacağınız önemli katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Fatih Mehmet HARMANCI
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
505 5479378

Suçların Tanımı

Araştırma kapsamında yer alıp Türk Ceza Kanununda suç olarak belirlenen eylemlerin tanımları aşağıda belirtilmiştir:

- **Cinsel taciz.** Okul sınırları içerisinde (okulda) bir kimsenin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesi suçudur.
- **Cinsel saldırı.** Okulda cinsel davranışla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal etme veya vücuda organ veya başka bir cisim sokulması suretiyle işlenen suçtur.
- **Hırsızlık.** Okulda sahibinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla almasıdır.
- **Gasp/yağma.** Okulda tehdit, güç kullanma ve meydan okuma suretiyle mağduru korku içinde bırakarak değerli bir eşyayı zorla alma eylemidir.
- **Fiziksel saldırı veya kavga.** Okulda bir kişiye isteyerek vurma ve dokunma şeklinde bedensel olarak zarar verilmesi durumudur.
- **Gözdağı / tehdit.** Okulda bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle gözdağı verilmesidir.
- **Öldürme.** Okulda bir insanı kasten öldürme veya taksirle öldürme fiilleridir.
- **Yaralama.** Okulda bir insana kasten veya taksirle yaralama eylemleridir.
- **İntihara yönlendirme.** Okulda başkasını intihara azmettirmek, teşvik etmek, başkasının intihar kararını kuvvetlendirmek ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım etmek eylemidir.
- **Vandalizm (tahripçilik).** Okulda bilerek ve isteyerek, bir kişiye ya da kamuya ait bir mala, araca yada ürüne zarar verme, tahrip etme eylemidir.
- **Ateşli silah / patlayıcı madde bulundurmak / taşımak.** Okulda ateşli silah ve patlayıcı madde bulundurmak ve taşımak eylemidir.
- **Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim bulundurmak / taşımak.** Okulda bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim bulundurmak / taşımak eylemidir.
- **Uyuşturucu bulundurmak ve kullanmak.** Okulda yasadışı uyuşturucu bulundurmak ve kullanmak eylemidir.
- **Uyuşturucu dağıtmak.** Maddi menfaat temin etme amaçlı olsun veya olmasın bir başkasına uyuşturucu madde vermek eylemidir.
- **Çete ilişkili suç.** Yasa dışı işler yapmak veya etrafındakileri korkutmak amacıyla bir araya gelmiş topluluğun sebep olduğu adli suç olaylarıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM
Okula ve Anketi Yanıtlayana İlişkin Bilgiler

- I- A Mesleki kıdeminiz?
☐_a 1-5 yıl   ☐_b 6-10 yıl   ☐_c 11-15 yıl   ☐_d 16 ve daha fazlası yıl
- I- B Yöneticilikteki kıdeminiz?
☐_a 1-5 yıl   ☐_b 6-10 yıl   ☐_c 11-15 yıl   ☐_d 16 ve daha fazlası yıl
- I- C Cinsiyetiniz?
☐_a Kadın   ☐_b Erkek
- I- D Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir kamu okulunda mı yoksa özel bir okulda mı görev yapmaktasınız?
☐_a Kamu okulu   ☐_b Özel okul
- I- E Aşağıda okul türleri belirtilmiştir. Bu okul türlerinden hangisinde görev yaptığınızı lütfen belirtiniz. (Sadece bir seçeneği işaretleyiniz.)
☐_a İlköğretim okulu   ☐_b Genel lise   ☐_c Anadolu lisesi   ☐_d Anadolu teknik ve meslek lisesi
☐_e Meslek lisesi   ☐_f Fen lisesi   ☐_g Diğer (Lütfen belirtiniz.....)
- I- F Okulunuzda sınıflarınızın ortalama öğrenci mevcudu ne kadardır?
☐_a 1-18 arası   ☐_b 19-39 arası   ☐_c 40'dan daha fazla
- I- G Okulunuzda toplam kaç erkek, kaç kız öğrenci vardır?
Erkek öğrenci sayısı: _____ Kız öğrenci sayısı: _____
- I- H Okulunuzda kaç rehber öğretmen vardır? _____

İKİNCİ BÖLÜM
Okullardaki Adli Suç Olayları

II- A Okulunuz içinde öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, diğer çalışanlar, veliler veya üçüncü kişilerin karıştığı aşağıda belirtilen adli suçların "2007–2008 Eğitim Öğretim Yılındaki gerçekleşme sıklığına ilişkin görüşlerinizi size uygun olan seçeneği işaretleyerek belirtiniz. (Not: Suçların tanımına ilişkin önceki sayfada verilen açıklama sayfasına bakabilirsiniz.)

Adli Suç Türleri	Gerçekleşme Sıklığı				
	Pek çok	Çok	Orta	Az	Hiç
Cinsel taciz	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Cinsel saldırı	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Hırsızlık	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Gasp/yağma	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Fiziksel saldırı veya kavga	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Gözdağı/tehdit	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öldürme (kasten veya taksirle)	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Yaralama (kasten veya taksirle)	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
İntihara yönlendirme	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Vandalizm	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ateşli silah/patlayıcı madde taşımak / bulundurmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak / bulundurmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Uyuşturucu bulundurmak / kullanmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Uyuşturucu dağıtmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Çete ilişkili suç	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e

II- B Okulunuzdaki adli suç olaylarından ne şekilde haberdar olmaktadır/farkına varmaktadır? (UYGUN OLANI İŞARETLEYİN)

Bizzat görerek	☐ _a
Eylemi yapanın bildirmesi ile	☐ _b
Mağdurun bildirmesi ile	☐ _c
Mağdurun yakınlarının bildirmesi ile	☐ _d
Öğretmenlerin bildirmesi ile	☐ _e
Rehber öğretmen(ler)in bildirmesi ile	☐ _f
Diğer öğrencilerin bildirmesi ile	☐ _g
Diğer çalışanların bildirmesi ile	☐ _h
Polisin bildirmesi ile	☐ _i
Hastanenin bildirmesi ile	☐ _k
Eylemi yapanın yakınlarının bildirmesi ile	☐ _l
Olayın basında yer alması ile	☐ _m
Eylemi yapanın davranışlarında değişiklik ile	☐ _n
Mağdurun davranışlarındaki değişiklik ile	☐ _o
Diğer (lütfen belirtiniz _____)	☐ _p

II- C Okulunuzdaki kriz olarak nitelendirilebilecek ölüm, yaralama, tecavüz, intihar gibi adli suç olaylarına ilk müdahale aşamasında aşağıdakilerden hangisi yapılmaktadır? (UYGUN OLANI İŞARETLEYİN)

Okul yöneticisi müdahale etmektedir.	☐ _a
Okulda görevli özel güvenlik görevlisi müdahale etmektedir.	☐ _b
Okulda görevli polis müdahale etmektedir.	☐ _c
Polis çağrılarak onun müdahalesi beklenmektedir.	☐ _d
Gören ilk personel müdahale etmektedir.	☐ _e
Gerçeklerin öğrenilmesi ve durumun belirlenmesi için bilgi toplanmaktadır.	☐ _f
Kriz planı doğrultusunda müdahale edilmektedir.	☐ _g
Öğrenciler olay yerinden uzaklaştırılmaktadır.	☐ _h
Ailelere haber verilmektedir.	☐ _i
Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde basın bilgilendirilmektedir.	☐ _k
Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler bilgilendirilmektedir.	☐ _l
Öğretmenler öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	☐ _m
Rehber öğretmenler diğer öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	☐ _n
Mağdur ve mağdura duygusal olarak daha yakın olan veya doğrudan travmayı yaşayan (örneğin ölüm olayını gören) kişiler, diğerlerinden ayrılarak daha yoğun bir şekilde desteklenmektedir.	☐ _o
Olay ne olursa olsun okulun açık tutulmasına çalışılmaktadır.	☐ _r
Olayın gelimine göre programda değişiklik yapılabilir.	☐ _s
Mağdurun (eğer öğrenci ise) ailesiyle görüşülme ve okulun planları anlatılmaktadır.	☐ _t
Müdahale esnasında; öğrenci ve ailesinin kültürel yapısına uygun olması için kültürel değer ve dini inançlara duyarlı davranılmaktadır.	☐ _v
Diğer (lütfen belirtiniz _____)	☐ _y

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler

III- A Okulunuzda güvenliğini sağlamada alınan önlemler ile ilgili olarak aşağıdaki maddelere ne derecede katıldığınızı karşılardaki ölçekte size uygun olan seçeneği işaretleyerek belirtiniz.

Okulunuzda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler		Katılma Derecesi				
		Pek çok	Çok	Orta	Az	Hiç
Okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler	Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Genel uygulama ve düzenlemeler	Okulda bütün alanlar (derslikler, spor alanları, kafeterya, binalarla bahçe duvarları arasında kalan alanlar vs.) için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okul binalarına girişte kontrollü geçiş (kilitli ve görevlisi olan kapılar) yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Ziyaretçilerin okula girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okul bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar kullanılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okuldaki bütün öğrenciler kendilerine tahsis edilen dolapları kullanırlar.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan hazırlanmıştır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin soruşturması yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e

Okulunuzda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler		Katılma Derecesi				
		Pek çok	Çok	Orta	Az	Hiç
Öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları	Öğrencilere sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar (öğrenci mahkemesi, öğrenci konseyi gibi.) yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulda, öğrencilerde seçme ve seçilme kültürünün yerleşmesi, kendi sorunlarını kendi bakış açılarıyla ele almaları, katılım ve hoşgörü anlayışını da içerecek şekilde işlevsel demokrasi bilincinin oluşturulmasını sağlamak amacıyla öğrenci meclisleri uygulaması yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere yönelik eğitim uygulamaları	Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar	Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Velilerin okulda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadırlar.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e

III- B Okulunuzun bulunduğu çevreyi (mahalleyi) suç olayları bakımından nasıl değerlendiriyorsunuz?

☐_a Yüksek oranda suç işlenen bir yer ☐_b Orta oranda suç işlenen bir yer ☐_c Düşük oranda suç işlenen bir yer

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulamalar ve Programlar

IV A - Okul güvenliği alanında yaşanan sorunlarla baş etmek ve okulda güvenliği sağlamak için geliştirilen uygulama ve programlara katılma derecenizi karşılardaki ölçekte size uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.	Katılma Derecesi				
	Pek çok	Çok	Orta	Az	Hiç
Okulun sınır güvenliği sağlanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulun giriş çıkış kapılarına sabit özel güvenlik görevlileri görevlendirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulda okul polisi görevlendirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulun genelinin izlenebileceği kamera sistemi kurulmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okula girişte sabit metal dedektör uygulaması yapılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulun aydınlatılması geliştirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Belli aralıklarla öğrencilerin üstü aranmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Her öğrenci için öğrenci dolabı temin edilerek öğrencilerin okula dışarıdan herhangi bir şey getirmeleri yasaklanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulun bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı sınıf yönetimi eğitimi verilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri eğitimi verilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ders dışı zamanlarda öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin sorumlulukları artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulda iletişim becerilerinin geliştirilmesine ilişkin programlar uygulanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul yöneticilerinin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkileri artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlerin öğrencilere ödül ve ceza verme konularında yetkileri artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Rehber öğretmen sayısı artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Rehber öğretmenin etkinlikleri artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik açıktan öğretim türü alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Disiplin cezalarının uygulanabilmesi kolaylaştırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğrencilere yönelik okul dışı program ve etkinlikler düzenlenmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okuldaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e

EK 2 Emniyet Örgütü Yöneticilerine Uygulanan Anket

OKULLARDA GÜVENLİĞİN SAĞLANMASINDA YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ANKETİ

Sayın yetkili,

“Eğitim ve Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Okulların Güvenliğinin Sağlanmasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı araştırmanın bilgi toplama amacına yönelik olarak geliştirilen bu anket üç bölümden oluşmaktadır. **Araştırma, “adli suç”larla sınırlı olup, “istenmeyen davranış” niteliğindeki eylemleri kapsamamaktadır.** Lütfen her bölümdeki ifade ya da maddeleri başındaki açıklamaya göre yanıtlayınız. Araştırma tamamlandığında, bu araştırma ile ulaşılan bulgular özet halinde okullarınıza gönderilecek ve sonuçtan haberdar olmanız sağlanacaktır. Bu anket yoluyla elde edilecek bilgiler birleştirilerek değerlendirilecek, hiçbir kişi ya da kuruma açık tutulmayacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur.

Anketi doldurmak için 15–20 dakikanızı ayırmanız yeterli olacaktır. Anket ve çalışmayla ilgili olarak gerektiğinde fatihharmanci@hotmail.com eposta adresine sorularınızı ve yorumlarınızı gönderebilirsiniz.

Anketi cevaplandırarak, araştırmaya yapacağınız önemli katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Fatih Mehmet HARMANCI
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
505 5479378

BİRİNCİ BÖLÜM

Okullardaki Adli Suç Olayları

I- A Okullarda öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, diğer çalışanlar, veliler veya üçüncü kişilerin karıştığı aşağıda belirtilen adli suçların gerçekleşme sıklığına ilişkin görüşlerinizi karşılarındaki ölçekte uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz..

Adli Suç Türleri	Gerçekleşme Sıklığı				
	Pek sık	Çok	Orta	Az	Hiç
Cinsel taciz	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Cinsel saldırı	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Hırsızlık	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Gasp/yağma	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Fiziksel saldırı veya kavga	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Gözdağı/tehdit	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öldürme (kasten veya taksirle)	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Yaralama (kasten veya taksirle)	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
İntihara yönlendirme	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Vandalizm	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ateşli silah/patlayıcı madde taşımak / bulundurmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim taşımak / bulundurmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Uyuşturucu bulundurmak / kullanmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Uyuşturucu dağıtmak	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Çete ilişkili suç	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e

Araştırma kapsamında yer alıp Türk Ceza Kanununda suç olarak belirlenen eylemlerin tanımları aşağıda belirtilmiştir:

- **Cinsel taciz.** Okul sınırları içerisinde (okulda) bir kimsenin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesi suçudur.
- **Cinsel saldırı.** Okulda cinsel davranışla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal etme veya vücuda organ veya başka bir cisim sokulması suretiyle işlenen suçtur.
- **Hırsızlık.** Okulda sahibinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla almasıdır.
- **Gasp/yağma.** Okulda tehdit, güç kullanma ve meydan okuma suretiyle mağduru korku içinde bırakarak değerli bir eşyayı zorla alma eylemidir.
- **Fiziksel saldırı veya kavga.** Okulda bir kişiye isteyerek vurma ve dokunma şeklinde bedensel olarak zarar verilmesi durumudur.
- **Gözdağı / tehdit.** Okulda bir başkasını, kendisinin veya yakının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle gözdağı verilmesidir.
- **Öldürme.** Okulda bir insanı kasten öldürme veya taksirle öldürme fiilleridir.
- **Yaralama.** Okulda bir insana kasten veya taksirle yaralama eylemleridir.
- **İntihara yönlendirme.** Okulda başkasını intihara azmettirmek, teşvik etmek, başkasının intihar kararını kuvvetlendirmek ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım etmek eylemidir.
- **Vandalizm (tahripçilik).** Okulda bilerek ve isteyerek, bir kişiye ya da kamuya ait bir mala, araca yada ürüne zarar verme, tahrip etme eylemidir.
- **Ateşli silah / patlayıcı madde bulundurmak / taşımak.** Okulda ateşli silah ve patlayıcı madde bulundurmak ve taşımak eylemidir.
- **Bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim bulundurmak / taşımak.** Okulda bıçak veya zarar verme amaçlı kesici başka bir cisim bulundurmak / taşımak eylemidir.
- **Uyuşturucu bulundurmak ve kullanmak.** Okulda yasadışı uyuşturucu bulundurmak ve kullanmak eylemidir.
- **Uyuşturucu dağıtmak.** Maddi menfaat temin etme amaçlı olsun veya olmasın bir başkasına uyuşturucu madde vermek eylemidir.
- **Çete ilişkili suç.** Yasa dışı işler yapmak veya etrafındakileri korkutmak amacıyla bir araya gelmiş topluluğun sebep olduğu adli suç olaylarıdır.

I- B Okullardaki adli suç olaylarından ne şekilde haberdar olmaktadır? (UYGUN OLANI İŞARETLEYİN)

Eylemi yapanın veya yakınlarının polis merkezine başvurusu ile	☐ _a
Mağdurun veya yakınlarının polis merkezine başvurusu ile	☐ _b
Okul personelinin polis merkezine başvurusu ile	☐ _c
155 Polis İmdat'a gelen ihbar veya başvuru ile	☐ _d
Üçüncü şahısların polis ekibine bildirmesi ile	☐ _e
Okul Polisinin bildirmesi ile	☐ _f
Hastanenin bildirmesi ile	☐ _g
Basında yer alması ile	☐ _h
Diğer (lütfen belirtiniz)	☐ _i

I- C Okullardaki kriz olarak nitelendirilebilecek ölüm, yaralama, tecavüz, intihar gibi adli suç olaylarına ilk müdahale aşamasında okullarda neler yapılmaktadır? (UYGUN OLANI İŞARETLEYİN)

Okul yöneticisi müdahale etmektedir.	☐ _a
Okulda görevli özel güvenlik görevlisi müdahale etmektedir.	☐ _b
Okulda görevli polis müdahale etmektedir.	☐ _c
Gerçeklerin öğrenilmesi ve durumun belirlenmesi için bilgi toplanmaktadır.	☐ _d
Polis çağrılarak onun müdahalesi beklenmektedir.	☐ _e
Gören ilk personel müdahale etmektedir.	☐ _f
Kriz planı doğrultusunda müdahale edilmektedir.	☐ _g
Öğrenciler olay yerinden uzaklaştırılmaktadır.	☐ _h
Ailelere haber verilmektedir.	☐ _i
Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde basın bilgilendirilmektedir.	☐ _k
Ölüm olayları gibi olaylarda gerektiğinde öğrenciler bilgilendirilmektedir.	☐ _l
Öğretmenler öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	☐ _m
Rehber öğretmenler diğer öğrencilere destek ve rehberlik yapmak amacıyla görev yapmaktadırlar.	☐ _n
Mağdurun ailesiyle görüşülme ve meydana gelen olay hakkında yapılan çalışmalar anlatılmaktadır.	☐ _o
Müdahale esnasında; öğrenci ve ailesinin kültürel yapısına uygun olması için kültürel değer ve dini inançlara duyarlı davranılmaktadır.	☐ _p
Diğer (lütfen belirtiniz)	☐ _r

İKİNCİ BÖLÜM

Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler

II- A Okulların yapısı ve okuldaki uygulamalara ilişkin aşağıdaki maddelerden size uygun olan seçeneği işaretleyiniz?

Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler		Katılma derecesi				
		Pek çok	Çok	Orta	Az	Hiç
Okulun yapısı ve konumuna ilişkin önlemler	Okul kültürel ve sosyal çevre açıdan elverişli yerde inşa edilmiştir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okul ulaşım açısından öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir yere inşa edilmiştir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulun bulunduğu yer, umuma açık yerler ve içkili yerlerden yeterince uzaklıktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulun fiziksel yapısı, görünüş, kullanış, estetik bakımdan elverişli ve yeterlidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulun bütün alanları yeterince aydınlatılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Genel uygulama ve düzenlemeler						
	Okullarda bütün alanlar (derslikler, spor alanları, kafeterya, binalarla bahçe duvarları arasında kalan alanlar vs.) için sorumlu öğretmen veya personel görevlendirilmiştir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okul binalarına girişte kontrollü geçiş (kilitli ve görevlisi olan kapılar) vardır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Ziyaretçilerin okullara girişlerinde kayıt sistemi uygulanmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okullarda ziyaretçiler için belirlenmiş bekleme odası düzenlenmiştir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okullar bir veya birden fazla güvenlik kamerası ile gözetlenmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere kendilerinin izlendiği hissini yaratmak amacıyla kurulmuş çalışmayan kameralar kullanılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrenciler öğrenci kimlik kartlarını yanında taşırlar.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okulda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen yazılı bir plan hazırlanmıştır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okullarda kriz durumlarında neler yapılması gerektiğini düzenleyen kurallarla ilgili uygulamalar yaptırılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Adli bakımdan suç teşkil eden olaylardan disiplin yönüyle de suç teşkil eden olaylara gerekli disiplin eylemi yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e	

Okulda Güvenliğin Sağlanmasına İlişkin Alınan Önlemler		Pek çok	Katılma derecesi			
			Çok	Orta	Az	Hiç
Öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları	Öğrencilere yönelik sosyal becerilerin geliştirilmesi eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Davranış değiştirmeye yönelik bireysel ve eğitimsel araçlar kullanılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Sosyal, psikolojik veya tedavi edici psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla özsaygı eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerin yeterliklerini artırmak ve kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak amacıyla mentörlük uygulaması yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla çatışma çözümü eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilere sorunlarını şiddete başvurmadan çözmelerine yardım etmek amacıyla arabuluculuk eğitimi verilmekte ve uygulaması yapılmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerin sorunlarını, görüş ve düşüncelerini yönetim organlarına iletmek ve bu sorunlara çözüm üretmek ve takibe almak üzere öğrencilerin katılımını sağlayıcı çalışmalar (öğrenci mahkemesi, öğrenci konseyi gibi.) yapılmaktadır	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerde toplumsal duyarlılığı geliştirici programlar yapılmaktadır	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğrencilerin boş zamanlarında katılabilecekleri dinlenme ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere yönelik eğitim	Öğretmenlere sınıf yönetimi eğitimi verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere güvenlik uygulamaları hakkında bilgilendirme semineri verilmektedir	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere öğrencilerin şiddet davranışı belirtilerine ilişkin erken uyarı işaretlerini anlama eğitimi verilmektedir	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanmalarına ilişkin belirtileri anlama eğitimi verilmektedir	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul aile işbirliğine yönelik uygulamalar	Öğretmenler ve yöneticiler belli aralıklarla velilerle görüşme yapmaktadırlar.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Okullarda velilerin öğretmen ve yöneticiler ile görüşmek için bekleyebilecekleri bir yer ayrılmıştır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Velilerin okullarda suç ve disiplin ile ilgili konularda politika üretimine katılımını sağlayacak resmi bir süreç vardır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenlere, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Ailelere öğrenci davranış problemlerine yaklaşım ve uygulanmakta olan eğitim yöntemleri ile ilgili eğitim veya teknik destek verilmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Halka açık okul etkinlikleri düzenlenmektedir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
	Öğretmenler aile ziyaretleri yapmaktadır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Okulda Güvenliği Sağlamak İçin Önerilen Uygulamalar ve Programlar

III- A Okul güvenliği alanında yaşanan sorunlarla baş etmek ve okullarda güvenliği sağlamak için ne tür uygulamalar ve programlar önerirsiniz? (Size uygun olan seçeneği işaretleyiniz)	Katılma derecesi				
	Pek çok	Çok	Orta	Az	Hiç
Okulların sosyal çevre olarak inşa edildiği yer değiştirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulların sınır güvenliği sağlanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulların giriş çıkış kapıları azaltılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulların giriş çıkış kapılarına sabit özel güvenlik görevlileri görevlendirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okula okul polisi görevlendirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulların genelinin izlenebileceği kamera sistemi kurulmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okula girişte sabit metal dedektör uygulaması yapılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulların aydınlatılması geliştirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Belli aralıklarla öğrencilerin üstü aranmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul kuralları tutarlı uygulanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Her öğrenci için öğrenci dolabı temin edilerek öğrencilerin okula dışarıdan herhangi bir şey getirmeleri yasaklanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okulların bütün alanları için sorumlu bir öğretmen veya yönetici görevlendirilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı sınıf yönetimi konulu eğitim verilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı suçlu öğrencilere müdahale yöntemleri konulu eğitim verilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğretmenlere pekiştirme veya öğrenme amaçlı uyuşturucu maddeleri tanıma ve kullananlara ilişkin belirtileri anlama konulu eğitim verilmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ders dışı zamanlarda öğretmenlerin öğrenci davranışlarına ilişkin sorumlulukları artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğrencilere ödül ve ceza verme konularında öğretmenlerin yetkileri artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Rehber öğretmen sayısı artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul disiplinini bozmakta ısrar eden öğrencilere yönelik alternatif eğitim sistemleri düzenlenmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğrencilere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Örnek ve güzel davranışlarından ötürü öğrencilere verilebilecek ödül çeşidi artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Disiplin cezalarının uygulanabilmesi kolaylaştırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğrencilere yönelik okul sonrası program ve etkinlikler düzenlenmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Öğrencilere yönelik çatışma yönetimi, arabuluculuk, özsaygı eğitimi gibi eğitimler düzenlenmelidir.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okullardaki davranış biçimi ile ilgili velilerin katılımı artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ailelere yönelik eğitici ve geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Ailelerin okul etkinliklerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e
Okul çevresi ve toplumun okula ilgisi artırılmalıdır.	☐ _a	☐ _b	☐ _c	☐ _d	☐ _e

EK 3 Anket için Valilik Makamından Alınan İzin Yazısı Örneği

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Emniyet Müdürlüğü

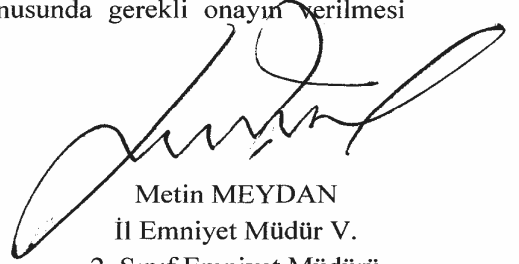
SAYI :B.05.1.EGM.4.21.00.63.01
KONU: Anket

26.08.2007

VALİLİK MAKAMINA

18.05.2007 tarihli İl Emniyet Müdürlükleri Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü / Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğünün görevleri düzenlenmiştir. Anılan yönetmeliğin f bendinde "Vatandaşa verilen hizmetlerle ilgili kamuoyu araştırması yapmak veya yaptırmak, bu araştırmanın sonuçları ve yapılan hizmetlerle ilgili tanıtıcı broşür veya ilan hazırlamak" görevi Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü'ne verilmiştir. Bu doğrultuda, aynı zamanda Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılan doktora tezinde kullanılmak üzere Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdür Vekili Fatih Mehmet Harmancı'nın hazırlamış olduğu "Diyarbakır ili eğitim ve emniyet örgütü yöneticilerinin görüşlerine göre okullarda güvenliğin sağlanmasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri" konulu anketin Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan ilgili polislere ve okul yöneticilerine uygulanması konusunda gerekli onayın verilmesi hususunu;

Tensiplerinize arz ederim.

Metin MEYDAN
İl Emniyet Müdür V.
2. Sınıf Emniyet Müdürü

EKİ _____ :

- 1)Emniyet Teşkilatı Personeline uygulanacak anket (8 sayfa)
- 2)Okul yöneticilerine uygulanacak anket (10 sayfa)

O L U R
27/08/2008

Miktat ALAN
Vali V.

EK 4 Diyarbakır İline Ait Eğitimle İlgili Genel Bilgiler

OKUR-YAZAR ORANI (2006–2007)

	<u>DIYARBAKIR</u>	<u>TÜRKİYE</u>
Genel :	% 70	% 87
Erkek :	% 84	% 94
Kadın :	% 56	% 81

OKULLAŞMA ORANI (2006–2007)

	<u>DIYARBAKIR</u>	<u>TÜRKİYE</u>
Okul öncesi eğitim :	% 18	% 23
İlköğretimde :	% 91	% 96
Ortaöğretimde :	% 43	% 87

DERSLİK BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI : (2006–2007)

	<u>DIYARBAKIR</u>	<u>TÜRKİYE</u>
İlköğretimde :	51	35
Ortaöğretimde :	53	34

	<u>LİSE</u>		<u>MESLEK LİSESİ</u>	
	<u>DIYARBAKIR</u>	<u>TÜRKİYE</u>	<u>DIYARBAKIR</u>	<u>TÜRKİYE</u>
Okul	49	3.690	20	4.245
Öğretmen	1.699	103.390	523	84.276
Öğrenci	48.367	2.142.218	9.631	1.244.500

TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI

-2006 : 380 Bin -2007 : 389 Bin (% 3 Artış)

ÖSS BAŞARI DURUMU

(2004) ÖYS TÜRKİYE SIRALAMASI : 55.

(2005) ÖYS TÜRKİYE SIRALAMASI : 60. % 9 Gerileme

(2006) ÖYS TÜRKİYE SIRALAMASI : 61. % 2 Gerileme

ÖSS'DE YERLEŞTİRİLME VE BARAJI GEÇME DURUMU (2006)

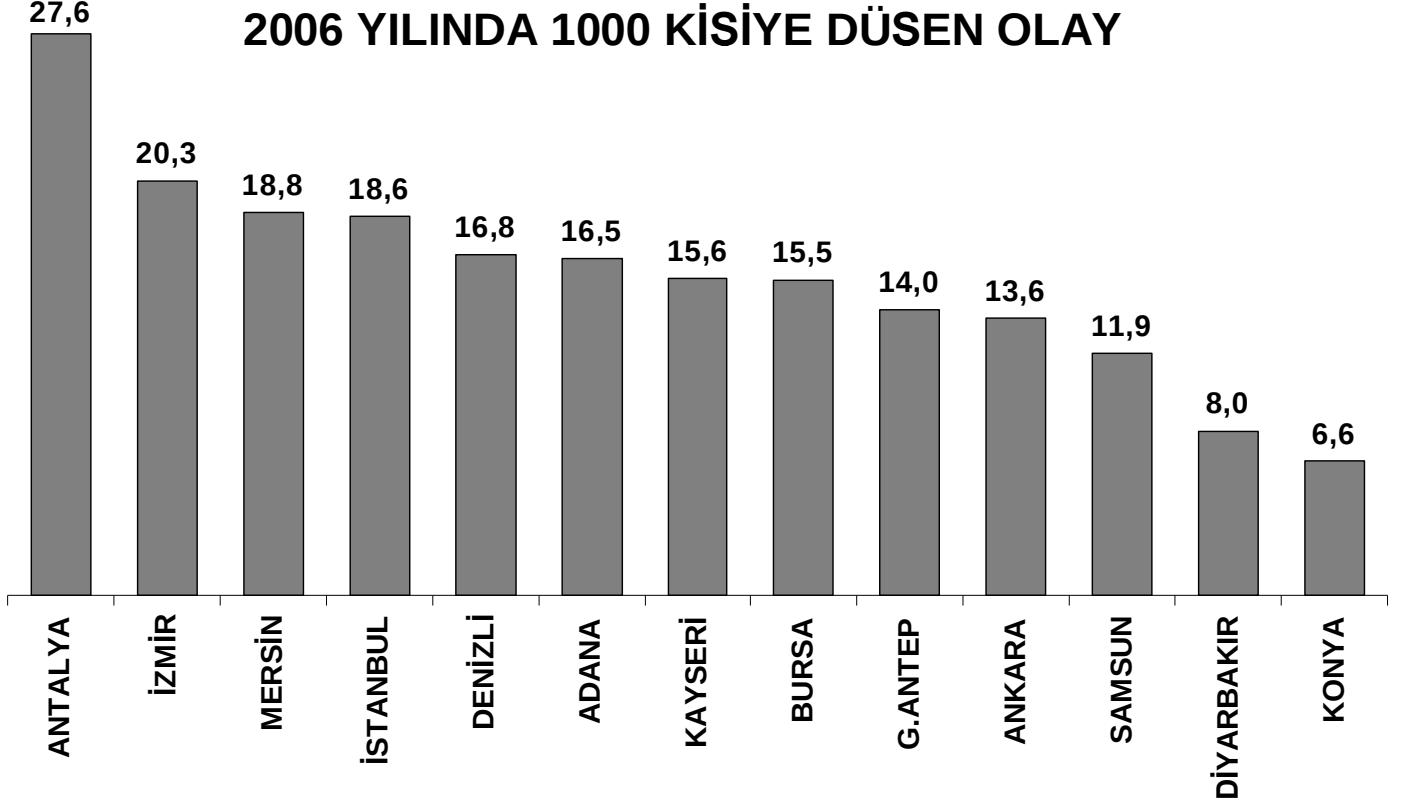
- MEZUN OLANLARIN ;

-Diyarbakır'da : % 3, -Türkiye'de : % 12 'i yerleştirilmiş,

- BARAJI GEÇME BAŞARISI

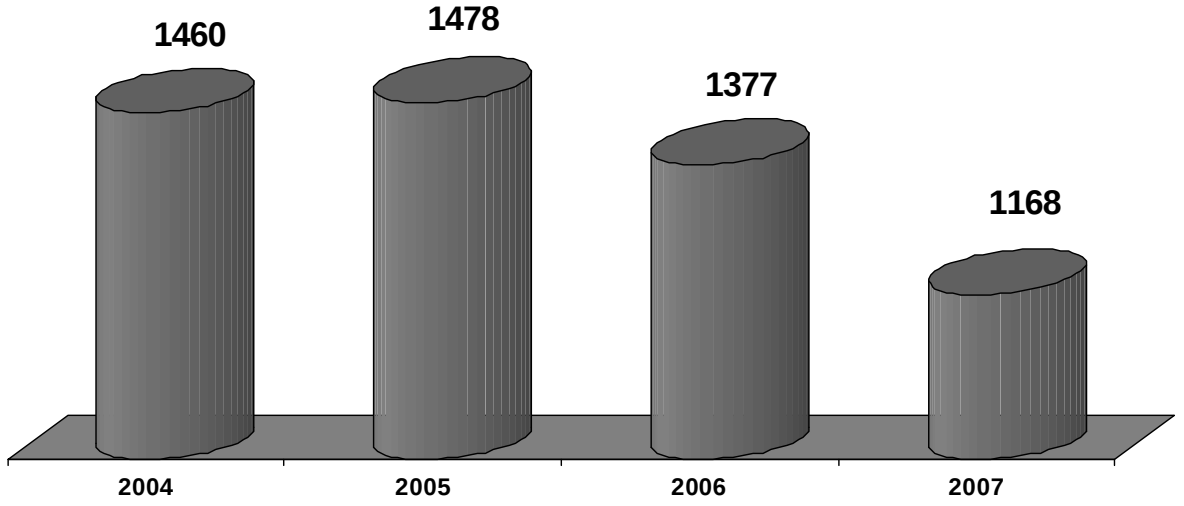
-Diyarbakır : % 31

**EK 5 Diyarbakır İli Polis Bölgesinde Meydana Gelen Bütün Adli Olayların
Diğer Büyük İller İle Karşılaştırması**

Not: Polis Bölgesinde meydana gelen olaylar ile illerin 2000 yılı Nüfus sayımındaki nüfusu dikkate alınarak hesaplanmıştır.

EK 6 Diyarbakır İli Polis Bölgesinde Çocukların Karışmış Olduğu Asayiş Olayları

	Olay Sayısı					Yakalanan Çocuk Sayısı				
	2004	2005	2006	2007	2006-2007 Değişim	2004	2005	2006	2007	2006-2007 Değişim
Genel Toplam	1460	1478	1377	1168	-%15	1914	2086	2083	1554	-%25

**EK 7 Diyarbakır İli İl Merkezinde Bulunan İlk ve Orta Dereceli Okullarda
Okul İçerisinde Meydana Gelen Olaylar**

MEYDANA GELEN OLAYLAR	2004-2005 Eğ.Ö.Yılı	2005-2006 Eğ.Ö.Yılı	2006-2007 Eğ.Ö.Yılı	2007-2008 Eğ.Ö.Yılı
DARP	19	39	19	26
KESİCİ ALETLE YARALAMA	36	17	23	16
6136 SKM	1	5	2	1
ESRAR MAD.BULUNDURMAK /KULLANMAK	---	6		
KAMU MALINA ZARAR VERME	9	1	3	5
KURU SIKI TABANCA BULUNDURMA	2	1	2	
SİLAHLA TEHDİT	---	1	1	
BIÇAKLA TEHDİT	1	---	1	
TEHDİT	8	1	5	2
SARKINTILIK	2	---	1	1
HIRSIZLIK	20	5	26	22
KAP-KAÇ	1	---	1	
DİĞER	10	7	10	12
TOPLAM	109	83	94	85